E. B
Roman
Sv.
o

Tidskriften FRAMÅT 1901
N:o 21-51

I brytningstid

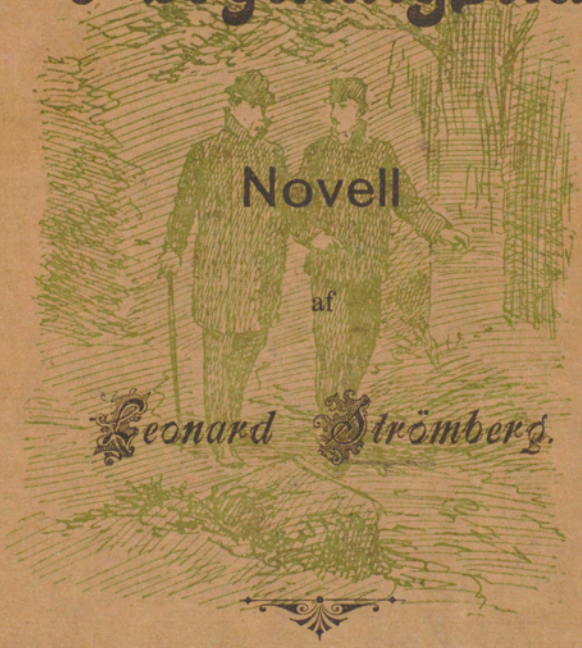

Novell

af

Leonard Strömberg.

A. P. Skogs förlag
Östersund.

Pris 3 kr.

Leonard. Strömberg.

I brytningstid

Novell

af

Leonard Strömberg

Författare till "Ljus och skuggor", "Ett köfverblad", "Enkans son", "Olycksbarnet", "Erik Vedhuggare", "I tunga fjättrar", "Ett dystert arf", "Efter striderna", "Olika Banor", "Små blommor", "Satans spel", m. fl.

A. P. SKOGS FÖRLAG
ÖSTERSUND.

Tryckt i
A. P. SKOGS TRYCKERI,
Östersund 1901.

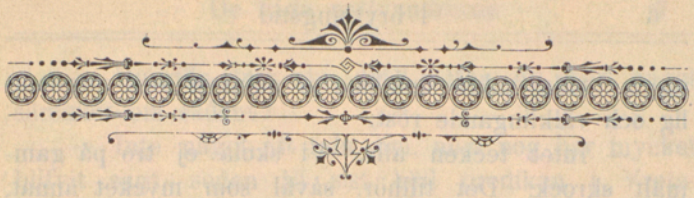

FÖRSTA KAPITLET.

De båda nattvandrarne.

Genom den yfviga furuskogen pep vinden med ett entonigt, klagande sus, och det knäppte och prasslade så underfullt i de täta snåren. Stora, tunga regndroppar började falla men om en stund förbyttes dessa i ett kallt, fint och obehagligt duggregn. Det var tidigt på våren, kvällen var mycket mörk, och ingen stjärnestråle kunde bryta igenom de dystra, tätt hopade molnen.

På en uppblött och halkig skogsstig gingo i mörkret tvänne män tysta vid hvarandras sida. En uggla, som satt sig i skydd för regnet på en af de nedre grenarna af en stor gran, flög upp och krestade några ögonblick med ett sorgligt och hemskt kuttrande omkring de båda vandrarne.

— Ett dåligt tecken, då man skrämmer upp en

uggla, sade sakta den ene af männen med ungdomlig och välklingande röst.

— Intet tecken alls. Vi skola ej tro på gammalt skrock. Det tillhör, såväl som mycket annat, den gångna tiden, svarade en grof, allvarlig basröst.

— Men jag har hört så många säga, att ugglans skri bådar sorg och motgång, svarade den som talat först.

— Sorg och motgång kunna lika lätt möta, äfven om inga ugglor funnes, eller om de aldrig skreko. Hvad Gud ser att vi behöfva, vare sig af sorg eller glädje, det gifver han oss allt ändå utan några förebud genom ugglors skrik.

— Kanske Ni har rätt, korporal, jag vill ej motsäga Er fast nog tron på uggleskrikens skärskilda betydelse vid sorgliga tillfällen vill sitta i. Jag har hört det så från barndomen, och då vill det mycket till att komma ifrån det.

— Det är mer vantro än så, som människorna dragit med sig från yngre dagar, och som de ha mycket svårt att komma ifrån. Dock hoppas jag till Gud, att den rensande vind, som börjat blåsa genom denna bygd, skall taga med sig mycket af det gamla skrocket och den sorgliga vantron. O, att den eviga frälsningens ljus finge skina in i alla dessa förmörkade hjärtan!

— Jag fruktar att det knmmer att dröja länge innan Edra läror få slå djupare rötter bland folket. De flästa misstro Er, och jag har en aning om, att vi snart få allvarligare strider att genomkämpa, än dem vi hittills haft.

— Hvarför tror du det? Har du hört något särskildt om sådant?

— Inte något att tala om, men nog har mycket blifvit sagt, sedan Ni sist höll predikan i Vretatorpet.

— Har någon talat med dig?

— Ingen annan än Per Håkanson, och han tycktes ha reda på litet mer, fast han höll inne med det. Dock hördes det allt som om något vore i görningen mot oss.

— Jag skall tala med Per i kväll. Han kommer väl till mötet eller hvad tror du?

— Kan han smyga sig förbi prostens skarpa ögon så kommer han, men han har allt svårt att bli fri någon stund numera, sedan det blef utspridt, att han är en af våra vänner.

— Stackars Per! Må han ej svikta i sin tro äfven om det kommer att storma hårdt. Vi behöfva mer än mänsklig kraft för att kunna segrande gå igenom alla tidens pröfningar.

— Per ger inte upp så fort. Starkare och ärligare man i detta hänseende än han är svårt att finna. Han blir nog bland de sista som falla, om så olyckligt skulle vara att fall komma i fråga.

— Gud förbjude att så skulle ske. Vi ha ett alltför högt mål att sträfva till för att uppgifvas och falla. Men jag vet ju, hur satan på allt sätt söker få de våra fångna.

— Karl Byman gick under snart han, men jag tror helt säkert, att han ångrar det.

— Har du hört hur det är med honom?

— Ja Per sade att han ej tyckes finna någon ro. Kamraterna hána honom nu mera än då han var med oss, ty de mena honom vara en klen stackare som inte kunde hålla ut med det han börjat.

— Det är så de ogudaktiges vana. Först göra de allt för att locka de kristne från rättå vägen, och när de sedan få dem ned i syndens dypölar, ha de blott hån och spe för dem, och vänligheten förbyttes i ovilja.

— Jag tror att Byman kommer igen ty som han nu har det, kan han inte stå ut. Men se prosten är i vägen. Han uppmanar den stackarn att fortsätta som han nu börjat, och prostens ord verka mycket.

— Super Byman igen?

— Mer än förr. Han var i byn två hela dagar i förra veckan, och hade inte smedmästarens Matts tagit honom därifrån så hade han väl dröjt kvar på krogen ännu.

— Herren förbarme sig öfver den stackars affällingen. Han super nog för att jaga bort samvetskvalen, men se det går inte så lätt det.

— Per sade att han aldrig ser lugn ut.

— Han blir det icke heller, förrän han kommer åter. Ingen, som smakat ljufheten af Jesu kärlek finner ro i synden. Har det inte försports något hat mot de andra vännerna?

— Inte på annat sätt än att prosten i söndags predikade skarpt mot villfarelsen i Edra läror och hotade med ett evigt straff alla dem som tro på Er lära.

— Det är just likt flertalet af vår tids präster. De förhålla själfva sanningen för folket och vågar någon söka mera njutning i evangelii sköna ljus, så skall han från predikstolen dömas till eviga kval. Men vi behöfva ej frukta, deras dom återfaller på på dem själfva, och stort blir en gång sådana själaherdars ansvar.

— Bara han nu inte fått reda på att Ni är här igen ty då försöker han bestämdt att göra Er något illa. Han är mycket förbittrad på Er.

— Mig kan han inte göra något ondt, ty vid min sida står han, öfver hvilken ingen makt kan segra. Har jag icke sagt dig, Alfred att om Gud är för oss så kan ingen vara emot oss?

— Ni har sagt det, men betänk att om prosten vill, så kan han sätta in Er, i en af cellerna under tingshuset.

— Låt honom sätta dit mig. Äfven där är Herren med mig, och liksom Paulus fordom skall jag sjunga en segersång midt i fängelsets natt. Han gagnar genom sådant vår sak mera än han skadar den, ty det visar att han fruktar oss, och hans handlingssätt blir i så fall ej rättfärdigadt.

— Men om Ni kommer i fängelse, tror Ni då ej att många som nu bekänna sig tillhöra vår grupp, skola affalla af fruktan?

— Kanhända det skulle gå så och dock skulle jag ej sörja så mycket däröfver utan för deras egen skull, ty inga andra än de vankelmodiga, som ännu ej veta sin ställning rätt, skola gå ifrån oss. I nödens och förtryckets stund är det, som kristendomens äkthet pröfvas liksom guldet pröfvas i elden.

— Och om Ni finge sitta länge i fängelset, hvem skulle då predika för oss och uppmuntra oss i striden?

— Det skall du Alfred. Du är min tillgifnaste vän, och du är den, som jämte Lars Olson satt dig mäst in i vår verksamhets alla förhållanden, och därtill är du fri från fruktan. Du har äfven lätt för att tala, och får du bara börja på, så går det snart utan rädsla. Lars Olson skall hjälpa dig så mycket han kan, men predika kan han på inga villkor. Vi behöfva också unga andar, som våga sig fram med den korsfästes evangelium.

— Skall jag predika! Det vore mig rent omöjligt att i tio minuter predika för folket.

— Så säger du nu, men eger du i ditt hjärta verklig kärlek till Kristus, så skall du nog finna utvägar, och vill du blott, så kan du äfven tala till folket. Det kostar nog både möda, bön och tro, men Herren skall gifva dig hvad du behöfver. Inte är du någon lärd man, men du känner Guds vilja angående människors barn, och det är denna hans vilja, som du skall förkunna för dem.

— Och om nu öfversten förbjuder mig att gå till mötena, hvad skola vi då taga oss till?

— Gör han det, så får Per Håkanson försöka. Äfven han är en ung man, med kraft och kärlek i sitt hjärta.

— Vi skola hoppas att intet ondt händer, utan att Ni får fortsätta Ert verk och komma ibland oss här, då och då, som Ni gjort under denna vinter.

— Ja, vi skola lita på Gud, och då sker allting

just såsom han önskar ha det. Har aldrig öfverstens son sagt något om oss?

— Han endast skrattar åt alltsammans och kallar det svärmeri, som snart skall gå öfver. Jag tror ej att han vill oss något ondt.

— Han är en lärd ung man. Jag önskar han blefve med oss.

— Förr få vi både prosten och öfversten med oss än den unge studenten. Han är alltför upptagen af sina nöjen och sina böcker. Aldrig blir han en af de våra och hur skulle vi för rästen kunna tänka oss det.

— Större ting än så har väl Gud gjort. Hur gick det inte med Saulus, som skulle gå till Damaskus och fängsla de kristne? Måste han inte midt på landsvägen böja sig inför himmelens Herre och erkänna sig besegrad? Och blef han inte sedan den äslkande och ödmjuke Paulus, som villigt gaf sitt lif för Jesu lära och lif. Jo, han blef en man, som skall få en härlig krona på domens dag. Och så tror du inte att Gud kan använda studenten öfverstens son! Lika säkert som att vi gå här nu kan han det.

— Nog kan han det, men det dröjer allt.

— Du skall inte vara så full af tvifvel Alfred, det vinner du ingenting på. Låt ditt hopp vara lika stort som din kärlek, och du skall få se att allt blir ljusare.

— Jag skall försöka, men Ni skall veta det är svårt innan man vinner någon riktig erfarenhet. Det är inte många månader sedan jag blef frälst.

— Det är dock tillräckligt lång tid för att du kan hafva lärt dig förstå, att Herren kan göra allt.

Han har bevarat din själ under dessa månader, och är inte redan det ett under? Kom ihåg hur vild och oregerlig du förr ofta var.

— Det är ett under i mina ögon, men det är dock en sanning, lofvad vare Gud.

— Äro vi inte framme vid Vretatorpet snart?

Jag tycker att vägen är lång i kväll.

— Det är bara en liten bit kvar nu. Om inte gardinerna vore nedfällda, så skulle vi redan se ljuset från stugan.

— Tror du att några af våra vänner ha kommit i kväll, när det är så besvärligt väder?

— De bry sig inte om litet rägn och mörker, då de veta att Ni kommer. De äro nog där allesammans och kanske äfven några andra.

— Vet folket i allmänhet om mötet?

— Nej vi ha ej vågat tala så öppet om det, ty vi fruktade att det ej vore bra. Men de som tycks intressera sig för vår sak ha vi i all tysthet bedt komma.

— Det är bra. Ack, att man skall vara tvungen att verka så inskränkt och så i det fördolda! Dock det skall, det måste bli annorlunda! Denna tråkiga, orättvisa konventikellag kan icke få gälla för alltid.

— Vi kunna nog inte göra mycket för att få bort den.

— Mer än du tror. Men se nu äro vi ju framme vid torpet. Så mörkt och tyst allt är. Det ser ut, som funnes här ingen lefvande varelse.

— De äro dock där inne, men tills Ni kommer äro de tysta.

— Snart skall jubelsång stiga mot skyn och andaktsfulla hjärtan höja brinnande böner till nåderik frälsare.

Den unge mannen steg upp på förstugutrappan och knackade två gånger hård på den stängda dörren.

— Hvem är det? frågade en svag och bäfvande kvinnoröst inifrån.

— Det är Alfred Högdal och korporal Hård, svarade ynglingen lika sakta.

— En hake lyftes hastigt af därinne och dörren öppnades.

ANDRA KAPITLET.

Hur början blifvit gjord.

Vretatorpet låg långt afsides från den egentliga bygden. Midt inne i den höga, allvarliga furuskogen låg det dold för allas blickar. Det var nära en fjärdedels mil från torpet ut till stora landsvägen, och blott på smala eländiga skogsstigar kom man fram till den lilla rödmålade torpstugan. Icke voro de odlade jordbitarna kring stugan stora, men de räckte dock till för att torparen från dem skulle få hvad han behöfde, äfven om det icke blef till öfverflöd. Torpet hörde under en stor herrgård, kallad Kungsgården, och nog voro de etthundranittio dagsverkena årligen ett tillräckligt stort arrende därför.

Förr hade det förts ett vildt lif i Vretatorpet, och dess rykte hade bland ortens befolkning varit mycket dåligt. Dansgillen med kortspel och supande hade hållits där hvarenda lördagskväll, och dessa gillen

fortgingo ofta ända till måndagsmorgnarna, då drängar och pigor måste skynda hem till sitt arbete. Det hände icke så sällan vid dessa gillen, att det blef slagsmål af, och blodiga sådana ändå, och mången ung man hade kommit därifrån illa knifskuren och misshandlad.

Men det tog ett hastigt slut på detta vilda lif inne i skogen, och det var då torparen en ruskig höstkväll blef mördad af några druckna gäster. De som förr ej kunnat vara ifrån torpet en enda lördagskväll vågade sedan knappast gå förbi det midt på ljusa dagen. Torparens hustru och barn blefvo utan hem, och allt hvad som fanns vid torpet räckte knappt till för att få den döde i grafven. Redskapen och kreaturen gingo för skuld. Sedan fick torparhustrun "gå på rote," och barnen bortackorderades.

Hvem som mördade torparen fick men aldrig någon riktig reda på, ty de drängar som varit med i slagsmålet bedyrade allesammans att de ej användt knif, och de kastade hela skulden på två okända "strykare", hvilka ett par dagar vistats vid torpet, och dessa främlingar stodo ej att finna på något håll trots ifriga efterspaningar.

Svårt var det att få en ny torpare till Vretatorpet i den mördades ställe, ty de mäst hemska spökhistorier voro snart i omlopp bland folket i bygden, och ingen ville eller vågade flytta dit, ja många ville ej ens komma i närheten af det illa beryktade stället. Men så fick öfversten på Kungsgården en torpare från en långt aflägsen socken, en som inte hade någon reda på spökhistorierna och på nyåret flyttade han med sin familj till Vretatorpet.

Han var en medelålders man, liten till växten, men groflemmad och kraftig, och med friskt mod började han arbetet vid sitt nya hem. Det blef en undran bland folket, om denne torpare skulle fortsätta på samma sätt som den förre med lördagskvällarnas dansgillen, men något sådant förspordes dock ej. Lugn och stilla gick den lille torparen vid sitt arbete utan att bry sig om andra människor. Vänlig och fridsam var han i sitt umgänge, när han någon gång nödgades vara tillsammans med andra, men några tillställningar af det gamla slaget tycktes han alls icke tänka på. Med ett eget leende hörde han de många spökhistorierna förtäljas, och då han sade sig vara fri från all rädsla ja att han alls icke trodde på sådant där gammalt skrock, då drog man den slutsatsen att han var en riktig hedning, som inte ville tro på hvad som till och med stod i katekesen. Han lät dock människorna prata bäst de ville, lefde glad och förnöjd med sin hustru och de fyra barnen i skogstorpet och man kunde aldrig säga något ondt om honom.

Men ungdomen började längta ut till sina gamla nöjen och då man ej visste någon lämpligare plats för dansgillen än Vretatorpet, beslöto ett par af ynglingarna sig för att gå dit för att förfråga sig om, huruvida torparen vore villig att öppna sina dörrar för sådant. Dessa båda ynglingar voro Alfred Högdal och Per Håkanson, den förre i tjänst vid Kungsgården, den senare hos prosten.

En söndagsafton då de båda voro lediga, gingo de därför genom skogen bort till torpet. Det var på vårsidan. De båda unge männen hade varit med,

då de nu kommo i närheten af stugan, kände de sig litet kusliga till mods. Ingen människa syntes till, allt var så tyst och öde, och skogens väldiga skuggor som blefvo allt djupare, gåfvo en vemodsfull prägel åt allt.

Genom torpets ena fönster glimmade ljus, hvars strålar såsmåningom skingrades och svunno i skogens täta gömslen. Det hängde några hvita klädespersedlar under en tall just där ljuset föll på, och ynglingarne gingo en liten krok för att ej komma dem alltför nära, ty de fruktade till hälften att det var ett spöke, den mördade torparens vålnad. Rädda smögo de fram till dörren, utan att någon af dem kom sig för med att säga ett ord. Inifrån hörde de torparens röst, han läste högt. Genast de knackade upphörde läsningen, dörren öppnades och torparen bad dem stiga in.

Förundrade sågo de sig omkring i rummet, där allt trots enkelheten röjde den största ordning och snygghet. Torparen bjöd dem komma in i kammaren och gick själf före för att tända lampan. Äfven där inne var snyggt, ja riktig fint. Huru annorlunda nu mot förr, då allt var smutsigt och snuskigt och bränvinsångor ofta fyllde båda rummen.

Sedan ynglingarne satt sig och en stund pratat om ett och annat, drogo de fram med sitt ärende. Torparen såg på dem med ett sorgset leende.

— Skulle det bli dansgille här i mitt lilla trefliga och fredliga torp? Nej, inte så länge jag är här!

— Hvarför inte? Förr voro vi här nästan hvarenda lördag och söndag.

— Ja jag vet det, men då var inte jag här. Men sägen mig, hvad blef slutet på eder lek? Mord och död.

— Det var inte vår skull, det var främmande med i laget den gången, och sådant behöfver det ej bli nu.

— Nej kära vänner, här får inte dansas! "Mitt hus skall vara ett bönehus", står det i bibeln, och ett sådant vill jag att detta torp skall vara. Om ni vilja komma hit och hälsa på ibland så varen hjärtligt välkomna. Vi skola då läsa Herrens ord, sjunga och bedja, och det är bättre fröjd än både dans, spel och drickande.

— Är Lars Olson en sådan där läsare de kalla?

— Ja, jag är läsare, men det är kanske inte lönt att tala därom till andra, ty då bli de bara elaka och svåra mot mig.

— Då lönar det sig inte att mera tala med Er om att få dans här i stugan.

— Nej, det är omöjligt att få komma hit med något sådant. Här är en fridens boning.

Per Håkanson reste sig, liksom ämnade han att gå.

— Per har väl inte så brådt? Stanna kvar en stund nu, så kokar gumman min kaffe åt oss, och så få vi prata litet. Detta är första gången någon besökt oss, sedan vi flyttade hit.

Per satte sig igen. Han var fri hela kvällen, och kunde gärna stanna en stund. Så var äfven förhållandet med Alfred.

— Jag tror människorna äro rädda för mig, eftersom ingen kommer hit, fortfor torparen.

— De äro nog inte rädda för Er, men det säges att här skall spöka så förfärligt, sedan den förre torparen blef ihjälslagen, och sådant där håller folk, borta skall jag säga.

— Det är bara vidskepelse att tro på spöken, och jag tror att endast de hvilkas samveten äro onda och ömma, plågas af sådana tankar.

— Kanske frukta de Er litet också, inföll Alfred, och det just för att Ni inte tror på spökeri. Det är bara hedningar, som inte tro på sådant, påstår, folket.

— Den verkligt kristne tror icke heller på sådant. Sedan den döde blifvit lagd i grafven så ligger han där, och anden kan man inte se. Gud har frälst mig ifrån all sådan där vantro.

Sedan de pratat en stund och sedan kaffet var drucket, tog Lars Olson sin bibel och lade på bordet bredvid lampan.

— Det är väl tid att stanna litet medan vi läsa något och ha bön? vände han sig frågande till de unge männen.

— Åhja, svarade Per dröjande, med en frågande sidoblick på Alfred.

Med hög och stadig röst läste torparen ett kapitel och föll sedan på knä vid stolen. Hustrun och de äldre barnen knäföllo äfven. Per och Alfred visste inte riktigt hvad de skulle göra, men de lutade hufvudet i händerna, medan Lars Olson bad. Innerlig och varm var den enkla bönen, och den gjorde ett underbart djupt intryck på ynglingarne. Sedan de

knäböjande rest sig sjöngo de en sång, hvari barnen instämde med sina späda röster.

— Nu måste vi allt gå, vi ha långt hem, sade Alfred.

— Välkommen hit snart igen. Vi bli så glada då någon hälsar på oss, sade Lars Olson och tryckte deras händer till afsked.

Sedan de lofvat återkomma, aflägsnade de sig. Det såg inte alls spöklikt ut längre tyckte de, då de gingo genom skogen. Hur det sedan var, så drog dem en viss längtan till Vretatorpet igen, och de gingo snart dit igen på ett nytt besök, tagande flera ynglingar med sig. Hvarje gång de kommo, läste Lars Olson något för dem och lärde dem äfven några sånger, så att de kunde sjunga med. Ej heller försummade han att tala med dem om deras själs räddning, men de hade länge svårt att fatta meningen af hans ord.

En kväll fram på sensommaren vandrade ett litet sällskap ungdom ut till Vretatorpet. Under vägen genom skogen sjöngo de en af de sånger Lars Olson lärt dem.

— Han är i alla fall en snäll karl, den nye torparen, sade Alfred Högdal, och det är trefligare att nu vistas en stund i torpet än förr, då vi dansade där.

— Du blir nog läsare snart, du med, sade skrattande en ung flicka, dotter till den rike rusthållare Johnson.

— Jag önskar jag blefve det, ty det är bestämt roligt att vara sådan som Lars Olson.

— En liten sväng om ibland och litet trefligt skoj skadar inte, svarade Karl Byman, rusthållarens dräng som hade ett godt öga till husbondens fagra dotter.

— Och så att supa sig full allt emellanåt, sade rusthållardottern, och såg litet försmädligt på honom.

— Ja, det skadar inte det heller, skulle jag tro!

— Fy då för fulla karlar! Jag kan inte tåla dem. Då tror jag säkert att jag hellre skulle gifta mig med en sådan där läsare, än med en som inte kan hålla sig nykter.

Karl Byman, som trodde att detta skulle vara en vink om att hon föredrog Alfred Högdal framför honom kastade en utmanande och onskefull blick på sin förmente rival, men sade intet.

Då de framkommo till Vretatorpet blefvo de vänligt emottagna och bjudna på kaffe ute i skogen. Lars Olson höll en liten gudstjänst med dem så godt han kunde, och då de ämnade gå igen var det redan sent på kvällen.

Kommen hit igen två veckor i dag, så skola vi ha en liten treflig stund tillsammans. Men kommen ej så sent, bad torparen.

— Få vi taga flera med oss? frågade Per Håkanson.

— Så många som helst. Alla äro välkomna hit.

Den söndag de voro bjudna kommo de också, och den gången voro de fler än någonsin förr. Inne i finrummet funno de en främmande man som de al-

drig hade sett förr. Det var en väldig krigargestalt, med bistra drag. Stora, grå och yfviga mustascher betäckte öfverläppen, och det sträfva gråsprängda håret var tillbakastruket från den höga pannan. Men lika barsk och krigisk som han för öfrigt såg ut, lika vänlig och mild var blicken som mötte de unga. Lars Olson talade om att den främmande var korporal Hård, från Upsalatrakten och att han skulle predika för dem en stund.

— Men det är förbjudet att hålla några sådana möten, sade Karl Byman.

— Det fruktar hvarken jag eller korporal Hård för, svarade torparen.

— Du ämnar väl inte gå och skvallra? frågade rusthållardottern.

— Nej, för all del, jag bara påminte om det, blef svaret.

— Jag vet att lagen förbjuder oss att förkunna Jesu frälsning för de arma som gå vilse, sade korporal Hård med sin djupa, kraftiga bas, men jag fruktar ingenting då jag vet mig kämpa för det som är rätt och godt. Det är dock bäst att inte tala så mycket om vårt lilla möte, då vi komma ut i bygden ty vi önska slippa ofrid och bråk.

Det voro alla med om, och så predikade han då för dem. Såsom han predikade hade de aldrig förr hört någon göra det. Visserligen höll prosten mycket grannare predikningar i kyrkan, men aldrig hade han så visat dem till Kristus för att finna nåd och frid. Korporalens ord voro enkla men kraftiga och genomsyrade af denna kärlekens och öfvertygelsens ande, som aldrig förfelar att göra intryck. Också

voro flera af de unga djupt rörda, om äfven andra logo åt denna, som de tyckte, svåra och nya lära. Men innan de den kvällen lämnade Vretatorpet, hade några af dessa unga för första gången på länge böjt sina knän och bedit med, bland dessa voro äf- Alfred Högdal och Per Håkanson.

Så var början gjord, och i all tysthet samlades man gång efter annan i Vretatorpet. Flera slöto sig vid dessa möten till läsarnes grupp och så gjorde också Karl Byman, hvars bekännelse dock var rätt förlägen, och hvars sinne nu ej tycktes vara så särdeles stadigt.

Men lif och lust sjöngo de unga vid mötena sina trosfriska sånger. En och annan som till en början följt med till torpet i skogen drog sig efter hand undan. Så var förhållandet med rusthållarens unga dotter, hvilken af sin far blifvit förbjuden att gå till läsaremötena. Detta förhållande inverkade äfven på Karl Byman, och han fann det också tungt att för sin tros skull utstå hån och spe af forna vänner och kamrater. Han hade ej beredt sig på så mycket af den sorten. En vacker dag gick han till krogen och tog sig ett rus och nu menade han sig väl skola få vara i fred, men snart fick han veta annat. Hade han förut hånats för att han var läsare så dref man nu gäck med honom för hans klena öfvertygelse och för att han vacklade så snart och för så litet. Det hade nog också varit en dold tanke hos honom, att han genom att svika sin tro och återgå till sitt förra lefnadssätt skulle stiga i aktning hos husbondens dotter men det verkade raka motsatsen.

Prosten fick snart höra talas om de andliga rörelser, som voro åfärde och han lofvade sig själf högtidligt att göra ett snart slut därpå. Han lät sin vrede allra först drabba Per Håkanson, som var dräng i prästgården, och som trots detta vågat vara med om en dylik dårskap, och det utan att omtala det eller ens fråga om det var tillåtet. Men nu skulle han bevakas, och ve honom, om han mera gjorde sig skyldig till något sådant. Per smög sig dock vid alla tillfällen till Vretatorpet, anseende sig ha rätt därtill. Alfred Högdal däremot hade det ej så svårt. Vid Kungsgården skrattade man blott åt honom för hans läseri, hvilket ju inte kunde vara till skada för någon.

Det var dock icke blott några af de unga i bygden, som indrogos i den andliga rörelsen, äfven flera äldre kommo med, och fast de icke alla vågade tala om sin hjärteförändring, visade de dock med lif och vandel att en sådan förändring skett med dem.

Fiender fingo de snart, ty prosten började predika mot villoandar och ulfvar i fårakläder samt varnade på det allvarligaste för den gamle korporalen och hans läror de kunde icke blott blifva till fördärf här för den som trodde därpå, utan de komme att evigt utestänga honom från himmelen. Naturligtvis voro många af samma tro som han och de utforo i hotelser mot korporal Hård och den lille mannen i Vretatorpet. De svåraste af dessa mot den nya rörelsen fiendtliga voro förutom prosten äfven fjärdingsmannen, ett par af storbönderna och några af de mäst vildsinta drängarna hvilka alla prosten prisade som goda kristne.

Denna fiendskap föranledde korporal Hård att blott i största hemlighet komma till bygden och hålla sina möten, men han lurade på honom och hans vänner som jägaren i skogen lurar på villebrådet. Dock hade allt gått väl och den lilla skaran af läsare ökades alltmera.

Sådana voro förhållandena den där mörka vårkvällen då korporalen i sällskap med Alfred Högdal närmade sig Vretatorpet. Men icke hade de någon aning om, att prosten hade fått reda på det utsatta mötet och beslutit sig för att nu på en gång och för all framtid göra slut på läseriet.

Vi skola i det följande se huru den ädle själasörjaren uppgjort sin plan.

TREDJE KAPITLET.

Onda anslag.

Det var samma rägniga vårkväll, om hvilken vi i första kapitlet talade. Klockan var litet efter sex, då några män nalkades byn och gingo upp mot prostgården. Genast de kommo dit bjödos de med ovanlig vänlighet in i prostens embetsrum för öfverläggning. Där funnos flera personer förut: rusthållaren, fjärdingsmannen, tre af storbönderna och några drängar. Prosten slog sig hostande ned i den skinnklädda länstolen vid skrifpulpeten och lekte några ögonblick tyst med den fina pappersknifven af elfenben, under det han gång efter annan rynkande ögonbrynen. Ändligen tog han till orda, sedan han åter hostat några gånger:

— Hvad skola vi nu göra med dessa farliga upprorsandar, som börja draga så mycken ofrid in i för-

samlingen? Och särskildt tänker jag på honom, som är ledaren och upphofvet till hela eländet.

Männen sutto tysta. Ingen af dem tycktes veta, hvad de skulle gifva för råd. Prosten var så innerligt vänlig, och det förundrade dem, att han bedt dem komma till ett sådant möte.

— Kan Ni min kära rusthållare, gifva oss ett förståndigt råd? fortsatte prosten i samma vänliga ton. Faran är verkligen stor, och vi måste ingripa nu, innan det onda skrider för långt.

— Jag vet verkligen inte hvad som vore bäst att göra. Kanske man kunde skicka dit någon att upplösa mötet.

— Det hjälper inte mycket. De ställa säkert till möten i morgon i stället då, och vi måste hindra dem från att ha något mera sådant.

— Men om prosten själf följer med dit och förbjuder dem det, så måtte de väl låta bli.

— Tror Ni att sådana där laglösa personer låta bli, för att man befaller dem? Åhnej, strängare medel får man allt taga till.

— Kanske vi kunde taga vara på ledaren och sätta in honom så länge? frågade fjärdingsmannen.

— Det vore nog inte så dumt. Lagen förbjuder hållande af konventiklar, så att vi ha rättighet att häkta honom. Men se den där torparen kommer i alla fall att fortsätta.

— Vi kunna taga honom med, ty han är ju delaktig i brottet, då han upplåtit sitt hus för den andre.

— Det är nog sannt, men då få vi kanske öfversten på Kungsgården emot oss, ty vi taga en af hans arbetare, och det är inte lätt att få någon annan

till Vretatorpet, sedan det där ruskiga mordet begicks där.

— Då kan han ju låta torpet stå öde tills vidare.

— Nej, jag vill inte, att vi skola ställa oss i ovänskap med öfversten. Har ingen annan något förslag att göra?

— Vi gå dit och ge dem allesammans ett riktigt kok stryk; det hjälper kanske bättre än något annat, sade en af drängarne, af hvilken det luktade brännvin.

De andra innevarande skrattade, och prosten hostade.

— Det vore nog ett verksamt medel, men det vore inte kristligt att gå dit och öfverfalla dem. Vi få allt hitta på något annat.

— Men ondt skall ju med ondt fördrifvas, sade samma dräng, onskefullt grinande. Han var litet frispråkig på grund af att han druckit.

— Jag vet nog det, men vi få fara varligt fram för att inte åstadkomma alltför mycket bråk och besvär.

— Öfverlämna saken åt mig, så skall jag nog taga reda på alltsammans, och det till belåtenhet ändå, inföll fjärdingsmannen.

— Jag tror det blir bäst vi göra så. Tag noga reda på hvilka som äro med där borta, vi måste hafva deras namn. Behöfver Ni någon hjälp?

— Medhjälpare utser jag själf. Nils Berg och Karl Byman följa med mig, tänker jag; eller hur Nils?

— Jo det är jag med om, och går bara Karl med sedan, så skall det gå som en dans att få dem snälla igen.

Nils Berg var samma halfrusige dräng, som nyss förut föreslagit, att man borde gifva stryk åt dem, som samlades i Vretatorpet.

— Är Karl hemma? frågade frärdingsmannen, vändande sig till rusthållaren.

— Det är han allt. Han har inte stor lust att gå ut numera.

— Han fick nog af de där tokerierna, sade prosten, och när han nu börjar bli folk igen, skäms han för att han varit ibland läsarne.

— Det är nog så det svarade fjärdingsmannen. Vill Johnson vara snäll och bedja honom komma hit genast?

— Kan jag bara ge mig iväg hem nu, så skall Karl snart vara här, var rusthållarens svar.

— Det går an att gå genast. Fjärdingsmannen och jag få öfverlägga vidare med hvarandra om de här tråkiga affärerna. Tack för att Ni kommit hit. Jag är glad öfver att Herren ändå sparat några goda och trogna församlingsbor åt mig.

Vid dessa prostens ord blef det allmänt uppbrott endast fjärdingsmannen och Nils Berg stannade kvar. De som gingo syntes ej mycket belåtna med detta möte. De kunde lika gärna ha stannat hemma, ty de hade ju icke gjort något med hos prosten. Men när denne kallat, måste de väl gå, det var ju en gifven sak.

Vid det buller som åstadkoms, då alla reste sig där inne, aflägsnade sig skyndsamt en person, som lyssnande utanför fönstret. Det var Per Håkanson, som, anande att något var i görningen mot hans vänner, ej ansågs det för orätt att på detta sätt försöka få reda

på, hvad det var. Nu ilade han bort till bryggstugan, på hvars loft han hade sin lilla kammare.

— Jag måste på något sätt rädda dem; men hur skall jag komma dit? frågade han sig själf.

I mörkret föll han på knä och bad. Då han reste sig igen var han ännu oviss. Han satte sig på

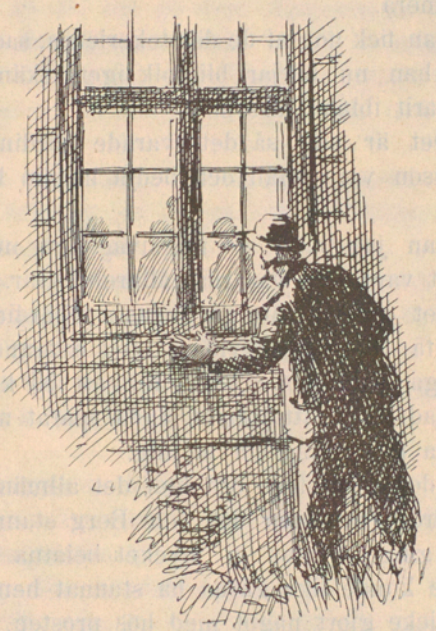

sängkanten och grubblade.

— Jo, jag måste dit; prosten må sedan säga hvad han vill, fortsatte han sin monolog.

— Är du uppe, Per! ropade i detsamma en af af pigorna från brygghusdörren där nere.

Se sid. 29

— Ja visst är jag här, svarade Per, sedan han lutat sig ner i sängen.

— Prosten bad mig gå hit och fråga. God natt med dig då!

— God natt.

Så snart hon aflägsnat sig, sprang Per upp och smög sig utför trappan. Då han kom ut på gården, såg han en person gå in i huset! Vid det ljus som utströmmade, då dörren öppnades, ingenkände han Karl Byman.

— Det är bäst jag hör efter, hur de nu uppgöra det, ty säkerligen ha de något ondt i sinnet.

Han gick åter fram till fönstret, där han förut stått och lyssnat, och han hörde prostens röst inne.

— Om fjärdingsman tar ledaren med sig, så kunna ju pojkarne här hålla styr på de andra, då de kommo ut i skogen; men gif dem först en allvarlig skrapa, medan de äro inne, och spar inte på att skrämma upp dem riktigt.

— De skola få hvad de behöfva. Bara de inte öfverfalla mig, då jag kommer in ensam.

— Det våga de inte, och för rästen så äro ju pojkarne i närheten. Gör gubben motstånd så sätt handskar på honom.

— Jag har inga med mig, och det är ej tid att gå efter några. Vi ha ju nära en half mil att gå i rägnet, och klockan är mycket. Hur var det; Per har ju inte gått dit?

— Nej, han ligger redan. Åh, han skall nog slippa vara med, det svarar jag för. Jag tror rusthållaren var litet rädd för att hans flicka också ville smyga sig dit bort.

— Det har han nog orsak till, svarade Karl Byman. Jag såg inte till henne hemma nu.

— Det blir snart slut på den där glädjen både för henne och för andra. Du gjorde rätt, Karl, som tog dig tillvara så snart.

Karl försökte le, men det blef ett sorgset grin, ehuru han försökte se morsk ut. Han ville ej låta märka, att han dock ångrade hvad han gjort.

— Skall det vara en liten konjak innan ni gå? Det kan nog behöfvas, för det är både ruskigt och kallt.

Prosten gick till dörren och ropade på en af pigorna. Hon kom genast.

— Tag in en konjakskaraff och några glas.

Om några minuter kom hon åter, bärande det begärda på en bricka, och prostens tre trogne tjänare läto sig väl smaka, icke blott ett utan ett par stora glas hvardera. Så vänlig och nedlåtande, som prosten nu var mot dem, hade de aldrig sett honom förr.

— Det både styrker och värmer, grinade Nils Berg.

— Lycka till en god utgång på ärendet, sade prosten, då de gingo.

Åter måste Per skynda från fönstret, och för säkerhets skull gick han åter upp i sin kammare. Och han hade orsak därtill. Knappast hade han hunnit lägga sig på sängen förrän prosten själf ropade från bryggstugan.

— Per!

Han svarade icke.

— Per, är du hemma?

— Ja visst, blef svaret.

— Ligger du?

— Ja.

— Då är det bra. Jag trodde att du gått ut.

— Nej, jag är här.

Prosten gick in igen, belåten med att drängen var hemma. Men Per sprang upp från sin bädd, så snart han hörde dörren därnere stängas.

— De skola hvarken fängsla korporalen eller någon annan, såvida jag på något sätt kan hinna före dem dit. Hu en sådan präst! Är sådant där att göra Guds vilja? Nej, den ondes vilja är det, men nu skall den förekommas.

Han tog på sig ett par stöflar, som stodo i ett hörn, kastade på sig en gammal vaxduksrock, som han brukade använda, då han i rägnväder körde för prosten, och ilade ut. Ljudlöst smög han öfver gården, där skuggan var som djupast, och så snart han kommit ut på vägen började han småspringa. Om en liten stund hörde han röster framför sig. Således hade fjärdingsmannen och hans båda tjänsteandar icke hunnit längre. Per sökte en liten sidostig, gick öfver en åker, och då han kommit ner i ett dike påskyndade han stegen så mycket det var honom möjligt i vattnet och den lösa isen, som ännu var kvar där. Svetten rann utför hans kinder, och han andades häftigt, ty marschen var ansträngande, men det hade han inte tid att tänka på. Då han kommit till skogskanten stannade han och lyssnade. Han hörde de halfrusige männens muntra röster borta på vägen. De voro nu ett godt stycke efter honom. De brydde sig ej om att brådska med färden, och någon försiktighet ansågo de ej vara af nöden, ty ingen hörde

deras högljudda och skämtsamma prat. Det gick lättare för Per att springa, då han kom på skogstigen, och afståndet mellan honom och de andra ökades snabbt.

Och hemma i prostgården gick prosten i den varma matsalen och gnuggade med belåtenhet händerna, ty nu hade han ordnat till det bra. Skulle han inte få fred och ro i sin egen församling, så var det väl märkvärdigt. Jo, den där korporalen skulle i fängelset få tänka öfver sina galna upptåg, och de andra finge nog hvad de behöfde. Det skulle nu icke dröja länge, innan allt var lugnt igen och i sitt gamla skick, och ingen skulle så snart våga göra ett försök att förvilla hans församlingsbor ifrån den rätta och rena lära han själf förkunnade.

Men människan antager ett, och det sker mången gång rakt tvärtemot.

FJÄRDE KAPITLET.

En misslyckad öfverumpling.

Korporal Hård och Alfred Högdal hade vid sitt inträde i Vretatorpet blifvit hjärtligt välkomnade både af torparfolket och de öfriga vänner, som voro närvarande. Trots det dåliga vädret hade rätt många kommit ut, så att omkring tjugufem personer nu voro samlade. Bland dessa märktes äfven rusthållarens dotter, hvilken kommit ensam genom skogen endast några minuter före korporalen och hans kamrat.

Men blefvo de båda männen hjärtligt välkomnade, så kunde man dock märka att en viss ängslan och oro rådde bland alla. Korporalen knäföll i ett hörn af rummet och bad tyst, under det alla i rummet sutto allvarsamma och högtidliga. Sedan den gamle mannen rest sig från bönen, kastade han en skarp, mönstrande blick öfver de församlade.

— Hvarför äro ni så tysta och sorgsna? frågade han.

— Vi frukta, att något ondt är åfärde emot oss och att fara hotar Er, svarade torparen.

— Hvad skulle det då vara?

— Signe Johnson säger, att hennes far jämte några andra gått till prostgården för att öfverlägga om, hvad de skola göra för att hindra vår verksamhet.

— Och detta utgör grunden till eder sorg? Kära vänner, inte bry vi oss om så litet. Hvad kunna de väl göra oss? Komma och upplösa vårt möte det är allt.

— De tänka att göra mer än så, och då lagen förbjuder alla sådana här möten, sätta de kanske Er i fängelse. Det vore måhända bäst att inte ha någon predikan i kväll.

— Visst skola vi ha predikan då vi äro samlade. Gud är med oss och vi behöfva ej frukta. Och för mig behöfver ingen sörja. Är inte Per Håkanson här i kväll?

— Nej han kan nog inte komma ut. Han får utstå mycket för sin tro, men han gör det med kraft och tålamod och verkligt ödmjukt.

— Det höfves en sann kristen att göra det. Vi skola bedja Herren ägifva honom nåd och kraft att bära allt.

Mötet öppnades med en lifskraftig sång och en varm bön. Därefter predikade korporal Hård, och han gjorde det med öfvertygelsens värme. Han hade förr då han ännu var ung, varit med i krig och då fått medalj för visad tapperhet, och nu, då han stred för

för den tro, som fyllde hans hjärta var han lika tapper som förr på slagfältet. Han vågade visa människorna deras brister och fel, men han visade dem äfven hvar de skulle finna frigörelse och lycka. Det var intet tomt ordsvammel han kom med, det var klar och ren sanning, fri från öfverdrifter och missljud. Icke var han någon lärd man, korporalen, men hans rika, mångskiftande lifserfarenhet ersatte i ej ringa mån denna brist, och han hade mycket lätt för att tala till folket. Hvad som än mer gjorde hans föredrag fängslande och intressant var den kraftfulla, klingande rösten, som han så väl behärskade. Han skrek icke som en besatt den ena stunden och hviskade ej fram orden den andra för att få talet effektfullt, utan lugnt och klart framställde han sin lära om frälsning från synden genom Kristus. Han hade talat en god stund och var nära slutet af sitt ämne, då två hårda slag dånade på yttre dörren.

En dödlig blekhet drog öfver några ansikten och en flicka sprang upp, ropande:

— Nu äro de här!

— Lugn, lugn bara, kära vänner, det är ingen fara förhanden, uppmuntrade den i sitt tal afbrutne korporalen.

Lars Olson gick ut för att höra efter, hvem det var som kom.

— Öppna, öppna fort, käre Lars Olson, hördes Pers flåsande röst, och genast öppnades dörren.

Svettdrypande, lerig och genomvåt af det fina duggregnet stod Per ett ögonblick senare midt ibland de uppskrämda vännerna. De betraktade honom med förvåning.

— Hvarför kommer du så sent och på ett så stormande sätt? frågade korporal Hård vänligt, sedan han hälsat.

— Jag kommer från prostgården och har sprungit nästan hela vägen hit. Fjärdingsmannen och två drängar äro på väg hit för att upplösa mötet och fängsla Er. Jag har skyndat mig allt jag kunnat för att hinna hit före dem.

— Hvad skola vi taga oss till? frågade Lars Olson bedröfvad.

— Allt skall bli bra med Herrens hjälp, svarade korporalen lugnt.

— Det är bäst att Ni korporal går ut och gömmer Er i skogen en stund och kommer in, sedan fjärdingsmannen gått igen.

— Nej jag stannar kvar här, ty det är på mig bördan bör kastas; men de andra vännerna här kunna skynda bort på någon omväg för att slippa undan de ondas anslag. Detta tillvägagående är icke orätt, och våra förföljare behöfva då icke få så noggrann reda på, hvilka som äro här.

— Då få de skynda sig, ty fjärdingsmannen är sannolikt snart här, svarade Per.

— Så gå då kära vänner och Herren vare med eder. Lars Olson ger bud, då vi ha möte härnäst. Skulle jag själf inte få vara med då, så skall jag likväl bedja för eder. Led dem du Per så går det nog bra att komma undan.

Rusthållaredottern kastade en frågande blick på Alfred Högdal som lugn satt kvar på sin stol då de andra bröto upp.

— Skall du inte följa med oss Alfred? frågade hon.

— Nej Signe, jag stannar hos våra vänner här för att se hur det går. Må Gud välsigna dig, och må äfven du komma i besittning af hans frid i ditt hjärta.

Hon aflägsnade sig med de andra men hon kunde icke icke återhålla sina tårar. Tysta och försiktiga smögo de flyende in i skogen, och i torpet ställde man litet i ordning efter dem. När allt var ordnat samtalade de tre kvarvarande männen om hur det nu skulle bli med deras verksamhet.

— Om jag blir fängslad, sade korporalen ,så skall du Alfred taga ledningen om hand i mitt ställe. Var vis och förståndig och gör i allt det bästa du kan och Gud skall välsigna ditt arbete blott du är uppriktig och ärlig. Ingenting kan skada vår sak. utom det att vi äro svaga och oärliga i vår tro ty det är som pästen. Vill du lofva mig att göra hvad du kan?

— Ja då må jag i Jesu namn lofva det, fast jag känner mig ovärdig, svag och oduglig. Kan jag göra något, så gör jag det gärna.

— Då är jag lugn för den saken. Och Lars Olson låter vännerna samlas här fortfarande?

— Så länge jag har torpet och min fria vilja äro de välkomna.

— Han hade knappt uttalat sista ordet förrän någon sparkade på köksdörren och fjärdingsmannens spruckna röst hördes:

— I lagens namn befaller jag er att öppna.

Med fasta steg gick torparen och lyfte af dörrhaken.

— Hvad är fjärdingsman här i trakten så sent?

— Ja man är ju tvungen för edra fördömda tillställningars skull. Är det inte sammankomst här i kväll?

— Ett par af mina vänner äro där inne om det är för deras skull Ni kommit.

— Ett par vänner! Är inte den där gamle korporalen och läsarepredikanten här?

— Jo korporal Hård är här.

— Det är med honom jag vill tala.

— Var då så god och kom in i andra rummet!

Halft förlägen såg sig fjärdingsmannen omkring i stugan. Han hade väntat att det .skulle vara fullt med folk, och i stället fann han endast två främmande personer sittande i soffan.

— Är det inte mera folk här?

— Nej, som Ni ser, svarade torparen med stort lugn.

— Då har det varit flera här, fast de andra nu aflägsnat sig.

Torparen teg, men korporal Hård svarade i stället med sin djupa välklingande röst:

— Ja här har varit rätt många, men de äro, som Ni förmodade redan gångna. Men hvarför frågar Ni om det där?

— Jo emedan här hålles andliga sammankomster och dessa äro lagstridiga.

— Och nu har Ni, som en lagens trogne tjänare kommit för att förhindra detta ?

— Det är just meningen det. Ni har intet här att göra skall jag säga Er. Ni uppviglar folket och förleder dem till det som ondt är. Men nu har Ni pratat nog tokerier för dem, och detta är sista gången det lofvar jag.

— Lofva inte för mycket. Jag förmodar att så länge här hölls dansgillen och andra syndiga tillställningar, brydde Ni Er aldrig om att komma hit för att förhindra det, men nu, när man samlas för att dyrka Gud, är Ni genast färdig att ingripa. Tror Ni att dylikt är riktigt öfverensstämmande med Guds rättvisa, hvilken dock står öfver all jordisk sådan?

— Jag bryr mig litet om hvad Ni pratar, Ni har brutit mot lagen och därför får Ni vara så god och följa med mig. Gjorde jag rätt så toge jag äfven Lars Olson med mig, men den här gången skall han få stanna hemma. Kom dock ihåg, att vid första tillfälle Ni hädanefter upplåter torpet för ett sådant här möte, då får Ni också följa med. Och du Alfred hvad har du här att göra?

Alfred såg på den uppretade mannen med en lång, lugn blick ur sina mörka ögon.

— Har jag kanske inte rättighet att gå och hälsa på hos mina vänner så mycket jag behagar? Eller skall jag kanske gå och bedja Er om lof först?

— Jaså du blir oförskämd emot mig! Då är det bäst att du får göra den här herrn sällskap.

— Finner Ni anledning att häkta mig, så kan

Ni göra det och jag är villig att utan bråk följa med men, som jag nyss sade, jag har väl rättighet att hälsa på mina vänner så mycket jag behagar utan Er tillåtelse.

— Vill jag så kan jag taga dig med eländige drängstackare, men jag skall låta nåd gå före rätt nu. Dock skall jag hafva dig i friskt minne, lita på det du.

— Ni kan göra just som Ni behagar.

Alfred var lugn, och det fanns icke ett spår af häftighet i hans röst. Förargad öfver att alla de andra undkommit och att dessa båda kvarvarande mötte honom så lugnt vände sig fjärdingsmanen åter till korporal Hård.

— Kom nu, Ni är min fånge, och jag skall sätta Er dit, där hvarken sol eller måne lyser, det kan Ni vara säker på. Hvad heter Ni?

— Mitt namn är Hård. Jag skall gärna följa med Er, om Ni är en rättvisans man, men hvad har Ni, hvarmed Ni kan bevisa, att Ni eger rätt att häkta mig?

— Bevis! Jag tror Ni är galen karl! Är jag inte fjärdingsman, och har jag inte rättighet att häkta sådana skojare som Ni. Kom med nu bara.

— Nåväl, låt oss gå. Om Ni går lagligt tillväga med hvad Ni nu gör, så vill jag inte trotsa Er. Men om Ni också, som Ni nyss yttrade, kan sätta mig dit, där hvarken sol eller måne lyser, så kan Ni dock aldrig utestänga Guds kärleks klarhet från min själ.

Korporl Hård tog på sig öfverrock och galoscher, och på ett par minuter var han färdig.

— Nu kunna vi gå, sade han.

— Skall du Alfred göra sällskap med oss genom skogen, frågade fjärdingsmannen.

— Nej jag stannar här en stund ännu.

— Gud välsigne eder, mina dyra vänner, sade korporalen till afsked, och så följde han fjärdingsmannen.

— Det blef en liten stunds tystnad i torpet, sedan de aflägsnat sig. Alfred var mycket bekymrad och Lars Olson kunde icke dölja sin stora oro. Nu syntes dem allt så mörkt och öde, sedan den kraftfulle och förståndige ledaren tagits ifrån dem. Och hvad skulle väl hända honom nu, då han råkat falla i händerna på sina motståndare? Hur skulle det bli med den andliga verksamheten? Skulle de kvarblifne kunna bedrifva den eller ej?

— Tror du att vi våga ha flera möten? frågade Lars Olson sin sorgsne vän.

Då lyfte ung Alfred upp sitt hufvud och ur hans mörka ögon flammade en varm hänförelsens glöd.

— Ja min broder, vi skola fortsätta med hvad vi börjat om också ännu svårare fiender resa sig upp emot oss, och jag är förvissad om, att vi skola segra. Inte kan jag predika så som korporal Hård, men jag skall dock försöka göra allt som står i min förmåga. Nog är denna världens furste stark, men Gud är dock starkare.

— När tror du vi kunna ha något möte härnäst?

— Åtta dagar om lördag på kvällen. Då kan jag komma ut, och vi få gifva våra vänner bud i all tysthet. Det är inte lönt att inbjuda flera än dem som voro här i kväll. Dessa äro våra vänner alle-

sammans, äfven om de icke alla kunna räknas såsom verkliga kristne ännu.

— Rusthållarens Signe var bra rörd i kväll. Såg du hur hon grät, då de gingo?

— Ja jag såg det. Blir hon en kristen så får hon många heta strider i sitt hem och ändå önskar jag af hela min själ att hon må sluta sig till oss.

— Det önskar äfven jag. Kommer du hit något före den dagen då mötet blir?

— Om jag kan komma ifrån så går jag hit någon kväll i början af nästa vecka.

Sedan de ånyo haft bön tillsammans gick Alfred med raska steg framåt på den slippriga gångstigen. Han hade långt till Kungsgården, och han kunde ej hinna hem förrän långt efter midnatt.

FEMTE KAPITLET.

I sin egen fälla.

Då fjärdingsmannen gick in i Vretatorpet lämnade han sina följeslagare ute i skogen, där de drogo sig undan till ett tätt snår. Konjaken som prosten bjudit dem på hade stigit dem åt hufvudet, och de ökade på ruset ur en af Nils Berg medhafd brännvinsflaska. De lyssnade till minsta ljud i skogen väntande att snart få höra folket komma från torpet men länge dröjde det innan någon kom.

— De dröja länge de rackarne, sade Nils.

— Fjärdingsmannen skrifver allt upp dem innan de få gå. Men hör du Nils vi röra inte fruntimmerna ty det ha vi bara förargelse af sedan.

— De tåla allt vid att få litet de också. Jag skall säga dig, att de varit förgargliga mot mig den sista tiden.

— Hvad ha de då gjort dig?

— För dig kan jag väl tala om det. Jag tycker om Erik Nils' Lina men när jag frågade henne, om hon ville gifta sig med mig, skrattade hon bara och menade, ntt hon aldrig skulle taga en sådan fattiglapp som jag. Och så har hon talat om det för de andra flickorna. Jag såg nog hur högfärdiga de voro mot mig vid kyrkan i söndags. Men de få igen det så sant jag heter Nils.

— Inte skall du bråka med dem för så litet. Om du försöker så kan du nog få en lika bra fästmö som Lina.

— Det får jag inte om jag ej skall gå utom socknen och skaffa mig en. Nej stryk ska' de ha allihop.

För att ytterligare styrka sitt mod tog han sig ännu en försvarlig klunk ur brännvinsflaskan, som han sedan räckte åt Karl.

— Men jag skall säga dig Nils, att du rör inte rusthållarens Signe om hon är med, för då får du med mig att göra sedan.

— Ha ha ha, jag förstår dig nog Kalle. Du är i samma klämma som jag, och lika illa går det för dig. Du får aldrig Signe.

— Hur kan du veta det?

— Det är inte svårt att se. Hon har för många andra att välja på. Du kanske inte vet du att självva studenten från Kungsgården hälsar på där ibland.

— Det måtte jag väl veta men han kommer då inte för Signes skull. Han har affärer för sin far att sköta om med rusthållaren.

— Inbilla mig inte det. Han slår sina krokar för flickan det vet jag.

— Om han försöker så skall jag låta honom veta att finns flera som vilja ha henne. Låt honom komma bara, den där eländiga hvitmössan.

— Han svor en lång, förfärlig ed men plötsligt hviskade Nils:

— Tyst det kommer någon.

De lyssnade. Det var blott en afbruten gren som föll till jorden, och sedan var allt lika tyst igen.

— Jag rör inte fruntimmerna. Om de skola ha något med, så får allt du traktera dem, sade Karl Byman då intet vidare hördes.

— Du är en kruka, och aldrig blir du annat, men det gör ingenting. Jag skall ge både karlar och fruntimmer allt de behöfva.

— Skola vi rusa fram och slå bara utan att säga något först?

— Ja visst. Tror du kanske vi skulle begära lof först? Nej pass. Så snart det kommer någon så får han sig en örfil så att han ramlar och sedan ge vi dem mer om vi hinna. Bara de nu inte komma alla på en gång. Jag skulle allt bra gärna vilja komma åt den där högfärdige Alfred från Kungsgården, om jag kunde känna igen honom i mörkret.

— Du känner nog igen rösten och du kan vara säker på, att de prata när de komma.

— Det vore då väl. Jag skall betala honom för att han inte ville låna mig pängar till ett stop brännvin för ett par veckor sedan. Då ställde han sig till att predika att jag borde låta supningen vara. En sådan dummerjöns! Något roligt skall man väl ha tycker jag.

— Tyst, nu ha vi dem här.

Nu hördes verkligen steg borta på skogsstigen och de båda ynglingarne höllo sig färdiga. Stegen kommo allt närmare men de ankommande talade ej ett ord. Karl och Nils hade varit ute i mörkret så länge att de kunde urskilja de ankommande, att de voro två.

— Vi taga hvar sin, sade Nils och reste sig försiktigt från den sten på hvilken han suttit.

— Tag den förste du så tar jag den andre svarade Karl i samma hviskande ton.

— Nej, jag den tar siste. Han liknar rakt Alfred.

I ett nu rusade de fram och Nils Bergs hand träffade med ett väldigt slag den sist kommandes ansikte. Med ett vrålande och ett jämmerligt stånkande föll den angripne baklänges och Nils var genast öfver honom.

— Nn skall du få så att du kommer ihåg det ända till döddagar, din usling.

Slag efter slag föll på den kvidandes hufvud, men hade Nils gjort sig besvär att höra efter så skulle han hafva förnummit en vild frammumlad ed men nu hvarken hörde eller såg han något. Han trodde det var Alfred Högdal han nu fått i sina händer och därför slog han också som en rasande.

Men hade han lyckats fälla sin man så gick det så mycket sämre för Karl. Då han skulle slå till första slaget råkade han träffa axeln på den angripne i stället för ansiktet. Nästa ögonblick hade ett par kraftiga händer med ett riktigt järngrepp fattat om hans armar och lyft honom ett godt stycke från marken.

— Hvem är Ni? frågade en djup röst, och den rösten kände Karl Byman igen.

— Släpp ner mig, Ni klämmer ju sönder armarna på mig.

— Åh nu hör jag, det är Karl Byman. Hvarför ligger du här i försåt för fredlige vandrare?

— Släpp ner mig korporal Hård så skall jag

tala om det.

Korporalen ställde varsamt ned honom på marken och den halfrusige ynglingen som respekterade den gamles styrka, vågade ej angripa honom ånyo. Emellertid vände korporalen sig om och nu kunde han skönja de dunkla konturerna af tvänne män, som rullade om hvarandra på marken. Han grep den

närmaste i rocken och lyfte upp honom. Nils ty det var han blef litet häpen vid detta plötsliga och kraftiga öfverfall men han vrålade ändå så högt han förmådde:

— Jaså du tar emot fördömde läsare! Låt mig bara få upp knifven så skall du få betalt för det.

— Låt Ni knifven stanna i fickan det är det bästa för Er. Det kommer sannolikt att gå Er tillräckligt illa ändå för att Ni misshandlat fjärdingsmannen.

— Fjärdingsmannen! Är det fjärdingsmannen!

Fruktlöst sökte Nils frigöra sig från korporalens tag, och han blef nykter i ett ögonblick då han hörde hvem han slagit.

— Hvad är meningen med detta edert öfverfall? frågade den gamle krigaren släppande Nils.

— Vi skulle vänta på dem som ha möte i Vretatorpet och ge dem litet stryk för deras dumma tilltag.

— Hvad ondt ha de då gjort?

— De ha brutit mot lagen och vi voro här på fjärdingsmannens befallning.

— Då har han själf fallit i den grop han gräft åt andra. Men nu måste vi se efter hur Ni ställt till honom.

Fjärdingsmannen hade emellertid nu kraflat sig upp igen, af de många kraftiga slag Nils tilldelat honom hade han svimmat men det gick snart öfver. Han var nu förfärligt uppretad, svor som en galning och jämrade sig öfver smärtorna i hufvudet, medan han med handen sökte hindra det framrusande näsblodet.

— Hvem är det som vågar anfalla mig, då jag

är ute i tjänsteärenden? Det skall vid min heder stå honom dyrt.

— Käre, gode fjärdingsman vi togo fel på person. Jag trodde det var någon af dem vi skulle vänta på.

— Skall du inte se bättre för dig, eländiga nöt! Du har ju fördärfvat hela ansiktet på mig. Men du skall få betala det här, kom ihåg det.

— Jag kunde inte hjälpa det. Ni sade själf att så snart det komme några, skulle vi smörja upp dem.

— Men jag sade inte att du skulle smörja upp mig. Hvar är predikanten? Har han passat på och sprungit sin väg kanske, eller har Karl farit fram på samma sätt med honom som du med mig?

— Jag är allt kvar, svarade korporal Hård. Jag rymmer inte då Ni säger Er ha rätt att häkta mig, och hvad det beträffar att få stryk, så låter jag icke gärna några pojkar tukta mig. Men är det på Er befallning dessa unge män legat här i försåt för att öfverfalla hederligt folk, då har Ni missbrukat Er makt såsom lagens tjänare, och det kan bli Er dyrt också.

— Jag bad Er inte hålla någon predikan för mig, Ni bör vara tyst och följa med bara. Det är i alla fall Er skuld alltsammans det här.

— Var det inte snarare Er egen skuld? Ni föll själf i den grop Ni gräft åt andra. Det plägar gå på det sättet.

— Tig om Ni inte vill komma i värre klämma än Ni är. Om felet inte är Ert så är det prostens

ty det var han som nödvändigt skulle ha mig ut i kväll.

— Har Ni gått på hans befallning, så är han nog delvis orsak till Ert lidande. Kunna vi fortsätta färden nu.

— Ni tycks ha brådtom att komma i finkan; nå ja, inte mig emot. Gå med nu pojkar.

De fortsatte den afbrutna promenaden, och de båda ynglingarne, som nu voro alldeles nyktra, lunkade tysta bakom fjärdingsmannen som jämrade sig ganska illa ibland. Då de kommo fram till tingshuset skulle den senare öppna för att sätta in korporal Hård i en af de små celler, som funnos i källarvåningen, men han hade ingen nyckel med sig. En ny rad af vidriga eder gick öfver hans läppar,

— Hvarför skall Ni svärja på detta sätt? frågade korporalen. Vet Ni inte, att Ni syndar därmed?

— Jag har ju glömt att taga nyckeln med mig och det är en half fjärdingsväg hem till mig. Skall jag nu nödgas gå ett sådant stycke väg fram och åter midt i natten. Och inte kan jag skicka någon af pojkarna. Jag ser ingen annan råd, än att Ni får följa med mig hem och stanna där tills i morgon.

— Ja, jag stannar lika gärna där som här, svarade Hård och pekade leende på tingshuset.

— Det tror jag det. Men Ni skall få ligga här nästa natt i stället.

— Kanhända.

Fjärdingsmannen svarade ej på sista ordet. Han tillsade pojkarna att gå hem, men att de nästa dag på bestämd tid skulle komma till prostgården där de skulle träffa honom. Därpå gick han i korporalens sällskap till sitt hem.

— Vet du det var rätt åt den kitslige fjärdingsmannen, att han fick litet stryk. Han har gjort så mycket ondt i sina dar, sade Nils till Karl, så snart de voro utom hörhåll för de båda andra.

— Du skulle ha gifvit honom mycket mer. Men vi råka nog illa ut för det här. Jag tror nästan att den där korporalen är en bra karl.

— Och så stark han är sedan. Han höll mig uppe i luften en lång stund med en hand bara.

— Än mig då. Det gör ännu ondt i armarna efter hans tag. Det var underligt att han inte blef arg och slog oss.

— Det är då sista gången jag försöker komma åt honom, fast de andra läsarne nog borde ha stryk.

— Ja, detsamma säger jag. Vi voro allt dumma som gingo med i kväll.

— Få se hvad det blir af i prostgården i morgon.

— Fjärdingsmannen kan inte göra oss något ty det var hans egen skuld.

— Ja hans och prostens.

När Nils från stora vägen vek af för att gå upp till gården, där han tjänade, såg han Alfred Högdal komma ett stycke längre bort, men nu hade han in-

gen vidare lust att bråka och inväntade därför ej den ankommande.

Men korporal Hård gick med till fjärdingsmannens hem, där han fick ligga mycket bekvämt den natten. Inneslutande sig i sin mästares beskydd slumrade han in i det han hviskade:

— Om jag än vandrade i en mörk dal, fruktar jag dock intet ondt, ty du är när mig, o Herre.

SJETTE KAPITLET.

Slagna med egna vapen.

Men hvar har Ni då varit, efter som Ni är så sönderslagen?

Med dessa ord hälsade prosten fjärdingsmannen, då den senare dagen efter sitt besök i Vretatorpet inträdde i prostens expeditionsrum med korporal Hård vid sin sida.

— Jag har varit och hämtat den här herrn, såsom prosten önskade.

— Är det han som misshandlat Er?

— Nej det gjorde Nils. Han tog fel på person, den lymmeln.

Fjärdingsmannens ansikte såg verkligen ruskigt ut. Den vanligtvis finniga ansvällda näsan tycktes hafva blifvit betydligt mindre, där hon satt inklämd mellan de mycket svullna kinderna. Vänstra ögat kunde han ej se med, och det var inte stort bättre med det högra.

Öfverallt i ansiktet syntes skråmor och blånader efter Nils Bergs obarmhärtiga näfvar.

Sedan prosten beklagat, att fjärdingsmannen råkat så illa ut, vände han sig till korporal Hård.

— Är det Ni som plägar hålla konventiklar i Vretatorpet? I hans ton låg både vrede och förakt.

— Ja, det är jag.

— Hvem har gifvit Er löfte till det?

— Det har han som säger: Gån ut i hela världen och prediken evangelium, och på hans ord har jag gått.

— Men vet Ni då inte, att lagen förbjuder lekmän att uppträda och predika?

— Jo, jag vet att Sveriges rikes lag innehåller ett så orättvist förordnande, men jag hoppas att den tid snart skall inbryta, då hvar och en eger rättighet att yttra, hvad han tänker.

— Vill Ni upphäfva Er till domare äfven öfver lagen, tror jag!

— Nej, jag bara uttalar det hoppet, att den omtalade förordningen må borttagas.

— Hvarför det?

— Jag sade Er det ju nyss. Emedan enhvar bör ega frihet att offentligt yttra sig och äfven, därför att människorna behöfva få höra litet mera af Kristi evangelium än de nu få.

— Det få de höra i kyrkan och mera är inte nödvändigt för dem.

— Om man i kyrkan predikade frälsning, och prästerna voro litet mera angelägna om att verkligen visa människorna till Gud, då vore det bra med det, men nu predikas ofta från predikstolen endast tomma

ord och vackra fraser. Prästerna tänka för mycket på sig själfva och sin bekvämlighet, och folket insöfves i likgiltighet för sin frälsning. Så länge sådant existerar är icke kyrkan nog.

— Ni talar djärft och Ni är oförskämd mot mig. Det skulle Ni inte vara, om Ni vore förståndig, ty det gör Er sak sämre än den redan är.

— Min ställning är god, ty jag är frälst, och jag kan väl inte ge mig till att tala osanning, då Ni frågar mig om något, ty då vore jag en dålig kristen.

— Hur kom Ni då på den befängda idéen att resa hit och stifta ofrid i min församling?

— Jag har ej sökt stifta någon ofrid, jag har tvärt om predikat fridens ord till de fridlösa, och däri kan Ni väl inte påstå, ett det ligger något befängdt.

— Ni kan få en tids fängelse för besväret, och så kan torparen få, som låtit Er uppträda i sitt hem. Och för rästen så kan det drabba alla dem, som varit nog barnsliga att besöka Edra konventiklar.

— Det är nog sannt, men en tids fängelse bör man väl kunna fördraga för Herrens skull, om man därtill vet att det arbete, för hvars skull man lider, varit ett medel till att bringa någon vilselupen själ till Herrens gemenskap.

— Ni har sannerligen ingen reda på hvad som menas med frälsning och gemenskap med Gud, ty Ni är en svärmare.

— Jag tror mig ha bättre reda på det än Ni, ty jag har personligen erfarit det, men det har inte Ni, fast Ni skall undervisa andra om vägen.

— Håll inne med sådant där, det hör inte hit. Saken är nu, att Ni blir inkallad för kyrkorådet för

att svara för hvad Ni gjort. Det hade varit bättre för Er, att Ni stannat hemma och skött Ert arbete, hellre än att resa omkring och predika det Ni inte begriper.

— Jag vill inte disputera med Er om, hur mycket jag begriper af den saken, men om Ni försöker ställa mig inför kyrkorådet, så råkar Ni själf illa ut, det begriper jag.

— Råkar jag illa ut! Hvad menar Ni med det?

— Jo, Ni har sändt fjärdingsmannen där att häkta mig, och jag tror inte Ni har rätt att göra det, och så har Ni skickat med honom ett par unge män med tillsägelse, att de skulle misshandla dem som besökte vårt möte. Detta tror jag vara lika lagstridigt som för en lekman att hålla konventiklar.

Prosten såg på honom med den största förvåning. Han hade inte trott den gamle korporalen om att kunna tänka så. Nu visste han ej riktigt hvad han skulle svara.

— Hur kan Ni påstå, att jag utsändt folk för att misshandla dem, som voro med Eder på de där mötena?

— Det bekände de båda ynglingarne genast, då de inte orkade med mig, och fjärdingsmannen förnekade ej heller att det var Ni, som styrt till med öfverfallet i skogen.

— Hur kan fjärdingsmannen påstå något sådant! Jag sände honom att förbjuda Er hålla möte men inte att göra illa åt någon så att om pojkarna sökt öfverfalla Er, så var det på hans inrådan.

— Det var lögn! skrek fjärdingsmannen uppre-

tad. Ni sade själf till dem, att de kunde traktera de där enfaldiga stackarne. Inte är det lönt att prosten skjuter skulden på mig.

— Se så, blif nu inte så häftig. Jag sade visserligen att om det behöfdes, så kunde de tukta de svåraste bråkmakarne, men jag bad dem inte lägga sig i försåt i skogen; det var allt på Er befallning de gjorde det.

— Nej, det var Ni som sade, att vi skulle gå tillväga på det sättet. För rästen så komma pojkarne nu, ser jag. De kunna intyga att det är som jag säger.

Korporal Hård log. Så råkade nu dessa båda män i gräl om, hvem som borde påtaga sig skulden till det brott, till hvilket de i samråd uppgjort planen. Prosten vred och vände sig i sin stol, ty han måste erkänna, att han handlat tanklöst och barnsligt. Karl Byman och Nils Berg stego in och stannade förlägna vid dörren. Nils kände sig rädd då han såg hur illa han tilltygad fjärdingsmannen.

— Är det du Nils som slagit fjärdingsmannen? frågade prosten och rynkade ögonbrynen.

Nils såg ned på golfvet utan att svara.

— Jag vet att det är du som gjort det. Hur kunde du göra dig skyldig till en sådan våldshandling.

Nu rätade Nils på sig och svarade:

— Han kom i misshugg. Vi väntade i skogen, som nådig prosten lärde oss och konjaken vi fingo innan vi gingo härifrån gjorde, att jag var litet för hårdhändt. Vi trodde det vara några af de andra, som kommo.

— Lärde jag dig att ligga på lur i skogen?

— Ja, nådig prosten sade, att vi kunde vänta där och ge dem litet smörj om det behöfdes, och det gjorde vi. Men se fjärdingsmannen sade också, att vi skulle ge oss på de första som kommo, och inte kunde vi veta att det var han själf och korporalen. Vi sågo ingen lefvande varelse utom dem.

— Sade fjärdingsmannen, att Ni borde rusa på dem som först komme?

— Ja visst gjorde han det.

Prosten såg triumferande på tjänstemannen.

— Ser Ni nu, att det var Ni som befallde dem att slåss!

— Men Ni gjorde det först.

— Kanske hade vi del i det båda två, sade prosten försonande, ty han såg att fjärdingsmannen nu var mycket ond.

Under hela detta meningsutbyte hade korporal Hård stått tyst. Då han tyckte det drog ut på tiden satte han sig.

— Nå, slog inte korporalen någon af er? frågade prosten plötsligt, liksom hade en ljus idé helt hastigt upprunnit i hans hjärna.

— Nej han slog oss inte alls, försäkrade både Nils och Karl.

Således kunde ingen skuld läggas på honom.

— Hvad skola vi nu göra med allt det här bråket? Jag förstår det sannerligen inte fortsatte prosten och ref sig betänksamt i hufvudet.

— Ställ mig inför kyrkorådet och låt mig lida mitt straff; det är bäst, svarade korporal Hård med ett eget leende.

— Tycker fjärdingsman vi skola göra det?

— Prosten får göra som han vill. Jag vill inte ha något mera med det här att göra, om jag kan slippa.

— Det tror jag nog. Nej, Ni måste vara med om fortsättningen nu, när Ni varit med från början. Kanske är det bäst vi låta korporalen gå om han lofvar att inte komma hit något mera?

Han gjorde en liten hemlighetsfull blinkning åt korporalen, och denne förstod honom väl.

— Lofvar han det, så kunde han kanske få gå sin väg.

— Vill Ni lofva att sluta upp med Edra fördärfbringande konventiklar, om Ni nu slipper undan utan straff?

Men korporal Hård var klokare än så, och han genomskådade genast deras plan.

— Jag skulle vara en dålig tjänare åt min mästare, om jag sveke honom af fruktan för en liten tids fängelse, ty svårare kan inte straffet bli. Nej, jag slutar inte upp med att förkunna frälsningens evangelium för människorna. Anklaga mig bara, det må sedan gå hur det vill.

— Men betänk då att vi vilja Ert bästa. Ni kan få sitta i fängelse ett halft år om Ni anklagas.

— Om det så vore ett helt år, bäfvar jag inte för det.

— Ni vill då inte lofva att sluta upp med Ert predikande?

— Nej på inga villkor.

— Men Ni kan väl lofva att inte komma hit mer?

— Om jag visste, att Ni sörjde för människornas frälsning, såsom Ni borde då skulle jag ej komma hit mer, men nu gör Ni inte det, och då lofvar jag ingenting. Hvarför begära några sådana löften af mig som blott är en fattig lekman, då Ni kan ställa mig inför lagen och genom den hålla mig borta.

Den djupa rösten klang så allvarsam och det lyste fram ett stort lugn ur den öppna blicken. Prosten och fjärdingsmannen visste icke rätt hvad de skulle göra. Det stod nu klart för dem båda att de handlat mycket öfveriladt. Karl Byman och Nils Berg stodo fortfarande tysta vid dörren.

— Kom med in i andra rummet, så får jag säga Er några ord, sade prosten till fjärdingsmannen.

Tigande följde den senare med, och då de stängt dörren efter sig, sade prosten brådskande:

Vi måste på något sätt skrämma honom härifrån.

— Han låter inte skrämma sig. Bäst är att låta honom gå ändå.

— Skall han då slippa oss ur händerna bara för vår oförsiktighets skull.

— Jag ser intet annat råd. Om vi bråka så kan han anklaga oss för öfverfall, och det blir oss till stor förargelse.

— Vi måste väl låta honom gå sin väg då.

Suckande återvände prosten till expeditionsrummet, där korporal Hård passat på att säga några vänliga men allvarliga ord till de båda unge männen.

— Ni skall få gå för den här gången, vände sig prosten till korporalen, men om jag får reda på, att Ni någon mer gång kommer hit så ställer jag Er in-

för kyrkorådet. Jag är Herrens tjänare och bör ha öfverseende med de felande så länge som möjligt. Res Ni till Ert hem och sköt Ert arbete det är det bästa Ni kan göra. Jag ger Er dessa förmaningar i kärlek, men lyder Ni inte, så måste jag taga i med hårdare tag. Jag förlåter Er det onda Ni gjort bland mina församlingsbor, men endast för den här gången kom ihåg det.

— Det där är mycket vackert sagt och jag är glad att höra Edra ord, men jag skulle vara ännu gladare om jag visste Edra ord vara förestafvade af verklig kärlek. Nu är det fruktan för att själf bli anklagad som lagbrytare, som kommer Er att tala så, och då blir jag Er ändå ingen tack skyldig. Innan jag går vill jag dock bedja Er lämna Er egen själ åt Gud och bli en verklig kristen och om Ni gör det skall Ni få se att det sedan blir bättre både för Er och Edra församlingsbor, och då blir Ni fri från det förfärliga ansvar som nu hvilar på eder.

— Jag har sagt en gång, att jag inte vill höra några predikningar af Er. Ni kan få gå nu.

— Fjärdingsmannen skall således ej sätta mig i fängelse?

— Ni har hört hvad prosten sagt, och Ni bör aflägsna Er det fortaste Ni kan.

— Farväl då. Herren gifve eder alla nåd att snart börja ett bättre lif.

Han aflägsnade sig med högburet hufvud och med frid i sin själ. Bättre än någonsin kände han i sitt hjärta sanningen af Herrens löften, att de som frukta honom skola ej komma på skam, hur svår nöden och striden än är.

Så snart han var gången fingo Nils Berg och Karl Bymans tillsägelse att för ingen omtala hvad som hade skett kvällen förut. De lofvade det och gingo sin väg.

Men hur det var så kunde de inte tiga riktigt, utan berättelsen om den nattliga händelsen var snart ute bland allt folket. Detta gagnade mera än myckat annat korporal Hårds och hans vänners sak, och många förlorade största delen af den vördnad de förut hyst för prosten.

Från den tiden voro ej häller läsarne mera så rädda för att bekänna den sinnesändring de erfarit och den andliga rörelsen spred sig utåt alla håll. Men om äfven framgång vanns, så blef det äfven strider att genomkämpa för många. Men Herren är en säker hjälpare i all nöd och han leder visligen de ödmjukes steg.

SJUNDE KAPITLET.

Tysta strider och segrar.

På Per Håkanson i sällskap med sina ängsliga vänner aflägsnade sig från Vretatorpet, tog han en stor omväg genom skogen för att kringå fjärdingsmannen och hans båda tjänsteandar. Utan ett ord gick Per före och visade den stig de borde följa. Tysta som andar smögo de fram på den mjuka mossan. Då de gått ett litet stycke hörde de fjärdingsmannens och de båda ynglingarnes röster.

— Gån så försiktigt och tyst som möjligt, hviskade Per till den som var honom närmast, och hviskningen fördes vidare från mun till mun, tills de alla hade del af den.

Efter att en god stund hafva hållit sig inne i den tätaste skogen, drog Per sig nedåt den mera banande stigen, där det var lättare att gå. Signe Johnson hade kommit bland de första och gick nu vid Pers sida.

Det var ej längre någon fara att tala högt och Per vände sig till den unga flickan.

— Jaså Signe, du gick med till mötet i kväll.

— Jag ville höra korporal Hård predika, och så smög jag mig bort, men jag fruktar pappa blir rysligt ond på mig för det.

— Och hur tyckte du om predikan?

— Ack jo, han talade sanning i allt.

Hennes röst darrade så vekt, som hade hon varit nära att brista i gråt.

— Har du lämnat dig i Herrens hand så helt, som korporal Hård uppmanade alla att göra.

— Nej icke ännu, men jag önskar göra det. Jag känner mig så orolig och ledsen.

— Det är den sorg som är efter Guds sinne och som åstadkommer bättring till salighet. Jag skall säga dig, Signe hvad du bör göra. Bed Gud om frid i kväll då du kommer hem. Dröj ej tills i morgon ty då förgår kanske ditt hjärtas längtan. Bed i kväll och gå ej till hvila, förrän du känner att synderna äro dig förlåtna och friden din.

— Men jag kan inte bedja så.

— Om du vill så kan du det. Gud ser ej till de många och vackra orden, men hjärtats suck hör han den må vara aldrig så enkel. Försök blott och du skall få se att allt går väl.

— Jag skall göra som du säger.

Hon kunde ej återhålla en snyftning.

Man kom fram ur skogen, och snart skingrades den lilla gruppen åt alla håll. Per och Signe voro slutligen ensamma, och han gjorde henne sällskap nästan ända fram till hennes hem.

— Hur tror du, det skall gå för korporal Hård, och Alfred? frågade hon då de skulle skiljas.

— Jag vet inte säkert. Korporalen får visserligen följa med fjärdingsmannen, men jag tror att Alfred slipper undan den här gången.

— Ack, jag är så ängslig för honom. Tänk om äfven han blir satt i fängelse, hur skall det då gå med honom.

Utan att tänka därpå hade den unga flickan blottat sitt hjärtas känslor. Om det varit litet ljusare skulle hon hafva sett hur Per bleknade. Hon höll Alfred kär, det förstod Per nu, men att han själf, prostens fattige dräng, hade sina tankar fästade vid henne, det visste ingen mer än han.

— Var lugn du Signe, Alfred får nog gå fri. Du kan få veta det säkert, om du i morgon eftermiddag passar på mig, då jag kör ut till åkrarna.

— Om det blir möjligt, skall jag smyga mig ut. Godnatt Per, och tack för att du kom till vår räddning.

— Godnatt Signe. Bed nu i kväll och gif ej upp förrän du känner din själ fri. Jag skall bli mer än glad om jag i morgon får höra, att du eger Herrens frid.

Han aflägsnade sig med snabba steg. I hans inre utkämpades en tyst men svår strid. Han måste slå bort hvarje tanke på Signe, hur kär han än höll henne, ty han förstod nu, att det var lönlöst för honom att i detta fall hoppas. Aldrig tänkte han på att hennes rikedom å ena sidan och hans fattigdom å den andra utgjorde något hinder. Han skulle för en annans skull offra den lycka — som kanske ändå

aldrig blifvit hans. Men förut hade han känt sig modig och stark nog att kämpa för denna lycka. Nu skulle han dock icke ens få göra det. Hans strid blefve nu en annan en strid mot hans egna känslor och önskningar. Alfred var hans vän, kär som en broder, och han kände ej så mycket som en ansats för häftighet mot honom. Vännen hade ju samma rättighet som han att älska, och Signes val kunde han ej klandra, ty att hon gjort sitt val i det fallet var han öfvertygad om.

Per var en fast kristen och nu skulle han börja kämpa för att öfvervinna sig själf, och i denna strid skulle han segra om den blefve än så hård och bitter. Tyst skulle det ske, ingen skulle få ana hvad hon hoppats och drömt. Nöjd med sig själf och sitt beslut kom han fram till prostgården och smög sig upp till sin lilla kammare utan att störa någon. Gjorde han sig månne skyldig till omanlighet när han den natten fällde ymniga tårar där han låg vaken på sitt läger? Nej det är icke omanligt att lida, och om smärtan i ensliga stunder får bryta ut i tårar så är det blott en rättighet för hjärtat, och ingen kan dömas omanlig för tårarnas skull, de bevisa blott, att man eger ett känsligt hjärta. Visst var Per blott en fattig dräng, men en ädlings hjärta klappade i hans bröst, och han visade det genom sitt tysta, frivilliga beslut att offra tanken på egen lycka för andras skull.

Signe hade emellertid gått in i sitt hem och där sofvo alla, så att hon åtminstone slapp tala med någon nu när hennes hjärta var så bedröfvadt. Hennes lilla rum var så varmt och trefligt och allt där-

inne i så god ordning. Då hon tändt lampan och tagit af sig ytterkläderna satte hon sig vid bordet och grät bittert. O, om hon ändå kunde bli lik dessa lyckliga människor, med hvilka hon varit tillsammans i Vretatorpet! Men hur skulle hon kunna bli det? Hon skulle bedja hade Per sagt, men hon vågade knappast försöka det. Och dock hade hon ingen ro, förrän hon försökt. Kunde hon sitta vid bordet

och bedja, eller måste hon, liksom de gjort vid mötet, falla på knä för att göra det? Hon förstod nog att Gud inte frågade så mycket efter antingen hon stod eller satt eller låg på knä när hon bad, dock föreföll det henne mera passande och ödmjukt att knäböja. Ehuru ensam rodnade hon starkt, då hon darrande och bäfvande föll ned bredvid stolen för att ropa till Gud om nåd. Men hvad skulle hon säga?

Hon mindes ej att hon någonsin böjt sina knän i bön mer än den dag, då hon läste fram sig för prosten och då hon första gången gick till Herrens nattvard. Då hade hon böjt sig ned vid altarrunden, men sedan hade hon ej mera gjort det. De enda böner hon sedan hört voro de som prosten om söndagarna läste i kyrkan, och dem kunde hon nästan utantill. Men nu tyckte hon att ingen af dessa böner passade för henne. Hon måste söka andra ord, ty nu var det ju något alldeles särskildt hon ville bedja om. Hon lutade hufvudet mot kanten af stolen, och så suckade hon slutligen med självfvande röst:

— Herre Gud, låt mig bli lycklig gif mig din frid.

Det var allt hon förmådde, och ånyo framkvällde tårarna i häjdlöst språng. O, hvad hon kände sig ovärdig att framträda inför den nåderike frälsaren och bedja och hur hon längtade att få frid och ro i sin själ. Hon dröjde kvar på knä och efter hand saktade snyftningarna af, hufvudet hvilade allt tyngre mot stolkanten och en djup suck gick öfver den stackars flickans läppar. Hon tyckte sig se hela rummet fullt af ljusa änglar, hvilka under helig jubelsång omsväfvade henne. Det blef i hast så lugnt och skönt inom henne, allt blef så fridfullt och godt. Då lyfte änglarne henne upp och förde henne med sig bort. Högre och högre gick färden långt bort från allt mörker och när änglarna stannade med henne, såg hon framför sig någon som satt på en tronliknande stol. Han hade en praktfull krona på sitt hufvud, hans kläder voro skinande hvita, och hans ansikte strålade så klart och skönt, att hon knappast kunde se på honom. Ett

ljuft leende lekte på hans läppar, och han sträckte ut sin hand emot henne. Då såg hon, att den handen bar ett djupt ärr, alldeles som hade den blifvit genomstungen. Hvart hade hon då blifvit förd? Rundt omkring såg hon ljusa, luftiga väsen sväfva sjungande heliga hymner. Då talade han som satt på tronen, och hans röst ljöd så klockren och klar, och det låg en underbar mildhet i orden, att Signe kände sin själ fyllas af en aldrig förr anad frid.

— Min dotter du har bedit om frid, jag har hört din bön och gifver dig hvad du längtar efter. Vårda och akta min frid och kasta den aldrig ifrån dig, om det och skulle bringa dig smälek och lidande att följa mig. Se lönen för din trohet skall en gång blifva himlens salighet.

Då förstod hon hvar hon befann sig. Hon stod inför Jesus Kristus, världens frälsare.

— O, min Gud, min Gud! ropade hon och föll ned för hans fötter.

— Gå min dotter, och synda icke mer. Jag skall vaka öfver dig.

Med bäfvande steg gick hon, och änglarne följde henne. Hon tyckte att de förde henne till torpet i skogen och där mottogs hon med jubelsång af sina vänner. Och hon instämde i sången och kände sitt hjärta uppfyllt af en så oändligt ljuf lycka. Skönare och skönare blef sången och allt ifrigare sjöng hon med under himmelsk allvar. Då spratt hon plötsligt till och vaknade,

— Signe skall du lägga dig utan att släcka lampan! Skynda dig upp nu klockan är redan öfver sex.

Det var en af pigorna som knackade på dörren

och ropade. Signe sprang upp. Hon hade således sofvit, och allt det sköna, som hon trott vara en verklighet var blott en tom drömbild. Men nej, det var icke endast en dröm, det låg dock en del verklighet i den nattliga visionen, ty friden var kvar i hennes hjärta. Hon kände att hennes synd var förlåten och att hennes bön var hörd, hon förnam den lycka, som hennes vänner ägde.

— Jag kommer strax, svarade hon flickan, som ännu stod kvar vid dörren.

I största hast klädde hon om sig och gick sedan ut i köket.

ÅTTONDE KAPITLET.

Far och dotter.

Rusthållare Johnson var en i samhället mycket aktad och ansedd man både för sin rikedom och sitt förstånd och hugnades med alla möjliga förtroendeuppdrag. Rättrådig och allvarsam var han men äfven sträng då det gällde och detta kanske mäst mot de sina. Som många andra af tidens män ville han i allting själf vara herre i sitt hus och icke blott barn och tjänare utan äfven hustrun måste i allt rätta sig efter hans vilja. Hans hustru var dock nöjd med denna anordning ty hon visste att han alltid handlade såsom han ansåg vara rätt och det föll henne sällan in att opponera sig emot hvad hennes herre och man sade och gjorde och hände det någon gång så var det blott genom en fråga om icke det eller det kunde ordnas och styras på annat sätt. Mot barnen var han ofta mycket sträng, ja alldeles

för sträng, men sedan ende sonen dött innan han ännu var sjutton år, tycktes fadershjärtat blifva vekare och Signe, nu enda barnet, blef af honom omhuldad med större kärlek. Hon älskade sin far, hade mera makt med honom än någon annan, och var aldrig rädd att säga honom hvad hon trodde vara rätt, äfven om det stred emot hans åsikter. Så växte hon upp till en fager jungfru, litet egensinnig och yster ibland, men eljes hjärtegod och vek, och afhållen var hon af både gamla och unga. Friare fick hon många, men de blefvo alla afvisade, dock utan hån och förargliga ord. Det plägade eljes vara sed bland flickorna, att då de afvisade någon friare så skulle de äfven drifva gäck med honom, men detta sätt tyckte Signe vara både lågsinnadt och oanständigt. Därför sade hon också allvarligt men vänligt till de unga männen som kommo, att hon icke ämnade gifta sig med någon annan än den hon hon älskade, och ännu hade hon ej fäst sig vid någon. Vid ett par tillfällen, då rike hemmansegaresöner hade friat till henne, hade fadern varit missnöjd öfver hennes afslag, men han hade ej hjärta att vara sträng mot henne, hon var ju enda barnet och för öfrigt så finge hon nog den hon skulle ha, då tiden var inne.

Då det gällde det kyrkliga var rusthållaren en af dem som envist fasthängde vid gamla vanor och antagna stadgar. Hvarenda söndag skulle han själf och så många som möjligt af husfolket vara i kyrkan, men han höll det icke alls för orätt att ibland taga sig ett riktigt rus, eller att ungdomen gick direkt från kyrkan och till dansgillen eller andra dylika, mindre uppbyggliga nöjen. Behålla heder och

godt ryckte inför människor, blindt tro hvad prästen predikade och utan undersökning förkasta allt annat det var rusthållarens tro och sätt. När därför korporal Hård började hålla sina konventiklar, sade rusthållaren genast sitt ord om dem och det ordet var emot. Han förbjöd sitt husfolk att besöka mötena i Vretatorpet, och då Karl Byman förenade sig med läsarne, var han mycket förbittrad däröfver, ehuru han ej sade något, då han ej ansåg sig ha rättighet att så helt bestämma öfver sina tjänares tro. Men att korporal Hård var en villoande, som for med orätta läror, det var rusthållaren öfvertygad om, och dock, när Karl Byman blef affälling, gjorde detta ett ännu sämre intryck på honom, ty det var bevis på vankelmod och karaktärslöshet.

Men ansåg han sig ej ha rätt att hindra tjänarne att hafva en tro efter sitt eget tycke, så var det dock ett annat förhållande med hustru och barn. De skulle tro såsom han själf, ty det var som sig borde. När därför den underrättelsen nådde honom att Signe besökte mötena i Vretatorpet, intogs han af både vrede och sorg. Med största stränghet tillsade han henne att hon skulle hålla sig ifrån sådana dåliga sällskaper, men Signe gaf honom intet svar, dock höll hon sig för en tid ifrån mötena.

När han den där kvällen kom hem från öfverläggningen i prostgården, sökte han förgäfves efter dottern, och fast ingen kunde säga hvart hon gått, förstod han det mycket väl ändå. Han grälade litet smått på hustrun för att hon ej sett efter Signe och hållit henne hemma, och det hjälpte inga ursäkter. Han svor i tysthet öfver att man ej mer respekterade

honom som man borde, och han lofvade att det nog skulle komma efterräkningar för Signe.

Vi lämnade Signe, då hon klädt om sig och gått ner i köket. Fadern satt vid det långa köksbordet och vid första blick hon kastade på honom såg hon att han var vid misshumör och hon visste äfven orsaken därtill. De drucko kaffe under tystnad och då drängarne aflägsnat sig gick rusthållaren in i dagligstugan, ett stort och ljust rum innanför köket, där familjen plägade vara i hvardagslag. Signe började hjälpa de båda pigorna med arbetet, men hon hade ej hållit på många minuter, förrän faderns röst kallade henne ifrån det. Hon fann honom gående fram och åter på golfvet med långa steg, då hon kom in.

— Vill pappa mig något?

Han stannade framför henne, och en mörk och hotfull blick träffade henne från hans skarpa ögon.

— Hvar höll du till i går kväll?

— Jag var till Vretatorpet.

— Har jag inte sagt dig en gång för alla, att du inte får gå till de där fördömda läsaremötena?

— Jo, jag vet, att pappa inte tycker om det.

— Inte tycker om det! Jag önskar de vore borta från socknen hvarenda en som är med om galenskapen. Den där korporalen är väl i förvar nu åtminstone.

— Sannolikt är han det, ty fjärdingsmannen skulle komma och fängsla honom, hörde jag, och ett par drängar lågo i försåt i skogen för att öfverfalla oss fast vi lyckades undkomma dem.

— Är det din mening att bli läsare äfven?

— Ja pappa jag är det redan. Just i natt har jag blifvit det, och nu känner äfven jag skönheten af den frid, hvarom korporal Hård predikar.

Rusthållaren skrattade hånfullt, men då han såg hur allvarlig Signe var, drog en vredens rodnad öfver hans ansikte.

— Jaså du känner den friden! Det var ju roligt för dig. Och nu ämnar du väl att fortsätta med att gå till Vretatorpet, ifall det blir några flera sådana där möten?

— Jag ämnar fortsätta med att vara en kristen, pappa må säga därom hvad han vill.

— Men i så fall säger jag, att mitt hus är stängt för dig, och det för alltid. Jag vill inte här ha några sådana, som öfvergifva vår gamla beprövade tro och gifva sig i sällskap med villoandar. Skall du vara med dem i ett, så får du också vara med dem i allt annat, och får du andlig spis af dem, så kunna de väl äfven gifva dig ditt lekamliga bröd.

Signe bleknade då hon hörde de hårda orden, men hon försökte visa sig stark och i sitt hjärta bad hon tyst till Gud om hjälp och visdom.

— Inte vill väl pappa jaga mig ifrån hemmet?

— Nej det vill jag inte, bara du öfvergifver de där dårskaperna, som korporalen proppat i ditt hufvud. Men vill du ej det, så får du gå och söka dig ett hem hvar du vill.

— Pappa, jag kan inte mera öfvergifva min tro eller gå ifrån den frälsning jag funnit, ty då skulle jag aldrig mer få en lugn dag. Låt mig dock stan-

na kvar hemma och pröfva mig då om jag blifvit sämre sedan jag lärt mig, hvad det är att vara en verklig kristen.

— En kristen har du varit sedan den dag, då vi framburo dig till dopet, det borde du veta. Och inte heller behöfver jag pröfva dig, ty jag känner dig väl förut.

— Om jag varit en kristen seden jag döptes, så vet jag dock att jag sedan den dagen gjort mycken synd, men att jag i dag fått mycket förlåtet, samt att jag först nu vågar säga, att jag är frälst.

— Det där förstår du inte. Du har varit i kyrkan nästan hvarenda söndag, du har läst syndabekännelsen och gått till nattvarden, är inte det att vara kristen det?

— Nej det är inte nog med det där, det fordras någonting annat. Pappa, jag kan inte ändra mig nu.

Sorgen tog nu öfverhand i faderns hjärta.

— O, att min dotter skulle bli så förvillad! Det vore bättre att du låge i grafven vid din brors sida än att på ett sådant sätt göra mig sorg och skam. Hvad skall jag väl göra?

— Signe grät med då hon såg tårar uppstiga i faderns ögon.

— Kära pappa var inte så ledsen på mig, bad hon. Jag har inte blifvit sämre, därför att jag beslutit gå Herrens väg. Om pappa bara vill låta mig stanna hemma så skall pappa få se, att det ej är farligt med mig. Det vore värre om jag gjort mig skyldig till det som är syndigt.

— Nej, jag bryr mig inte om dig mera.

— Var inte så obarmhärtig! Förlåt mig pappa och jag skall göra allt för att vara pappa till glädje.

— Vill du lofva mig att öfvergifva de där barnsligheterna då?

— Detta enda kan jag icke, men förskjut mig icke för det.

Rusthållaren satte sig i soffan, och det tog väl fem minuter, innan han svarade henne.

— Om du inte vore mitt enda barn, sade han slutligen, så finge du denna dag gå härifrån, men nu skall du få stanna så länge. Dock säger jag dig Signe, att jag vill inte se dig gå och hänga hufvudet och se ledsen ut, som de där läsarne bruka göra, och inte får du gå till Vretatorpet något mer heller. Du vet inte, hvilken sorg du gjort mig, men jag får väl försöka bära det och förlåta dig nu.

Inte var det vanligt att några ömhetsbetygelser förekommo i rusthållarens hem, men nu smög Signe sig gråtande intill fadern och kysste honom.

— Var viss om att Gud skall välsigna pappa för denna godhet.

Han svarade icke ett ord, han endast klappade sin dotter på kinden och sköt henne ifrån sig. Signe gick icke ut i köket utan smög sig till sitt eget rum. Men länge satt rusthållaren kvar i dagligstugan med hufvudet lutadt i händerna. Hvad han tänkte på den stunden är ej godt att säga, men då han reste sig suckade han djupt, och hela dagen var han tyst och bedröfvad, eller kanske var det ej bedröfvelse utan blott tankfullhet.

Men då Signe åter kom ut i köket sken hennes ansikte af en stilla ren, glädje, och medan hon arbetade sjöng hon en af de sånger, som hon lärt sig i Vretatorpet.

Efter middagen gick hon ut till vägen då hon såg Per komma åkande och af honom fick hon veta hur det gått korporal Hård och Alfred kvällen förut. Då tackade hon i sitt hjärta Gud för hans godhet och ledning.

NIONDE KAPITLET.

Alfreds första predikan.

Korporal Hård reste hem till Uppland igen, men han lofvade dock sina vänner i Salstads socken att återkomma så snart det blefve honom möjligt. Dock var det nu den tid, då man skulle börja med vårarbetet, och därför trodde han sig ej kunna komma förrän fram på sommaren. Han förmanade Alfred Högdal att ifrigt arbeta för deras goda sak, och denne lofvade högtidlig att göra allt han kunde.

Vackra vårdagar kommo, solen kysste de ännu kvarliggande små drifvorna tills de uppgingo i ljufva tårar, ty hennes kärleksfulla ömhetsbetygelser blefvo dem för varma, och hvem kan ej gråta, då man får njuta en så ymnig kärlek? I skyn drillade lärkorna så hoppfullt och muntert, ty nu skulle de snart reda sina små trefliga nästen mellan grönskande tufvor, och sedan skulle det ej dröja länge innan små

näpna dunklädda ungar skulle läras att sjunga härliga sånger. Människorna arbetade i vårens sköna tid på åker och äng, allt medan hoppet hviskade om mognade gyllne skördar. Där plöjdes och harfvades, där såddes och sattes, och ingen tyckte att arbetet var tråkigt.

Alfred Högdal gick ute på åkern, äfven han, och under arbetet sjöng han i kapp med lärkorna, och tröttnade han att sjunga, så tänkte han med allvar på huru han skulle kunna bli till någon nytta för sina andliga meningsfränder. Lördagen då mötet skulle hållas i Vretatorpet, var snart inne och då gällde det att söka fylla korporal Hårds plats. Icke utan bäfvan motsåg Alfred den dagen.

På fredagskvällen satt han på en bänk utanför stallet och läste i sin bibel. Han hade sökt upp en text öfver hvilken han ämnade tala kvällen därpå.

— Hvad är det för en bok du läser, Alfred? hördes en frisk röst bredvid honom, och då han såg upp stod öfverstens son, den unge studenten, där. Alfred lyfte artigt på hatten och svarade sedan frimodigt:

— Det är bibeln.

— Jaså, du läser bibeln. Skall det vara något nöje i det?

— Ja det är en stor glädje att få läsa om hvad Herren gjort för oss.

— Du är ju med ibland de där läsarne som tro på den gamle korporalen — predikanten?

— Ja jag är en af dem, det vill jag inte förneka.

— Det blir väl inte mycket med de där barnsligheterna nu, sedan gubben inte mera vågar sig hit.

— Han kommer nog igen, och skulle han inte göra det så komma vi ändock att fortfarade tjäna Gud. Vi äro fast beslutna att strida och segra.

— Du talar ju som om det vore någonting riktigt storartadt ni hålla på med, och dock är det bara några roliga små fantasier. Kanske du också ämnar predika snart?

— Det är inte omöjligt. Om det är nödvändigt så kommer jag att stå upp ibland mina vänner och säga dem hvad jag tänker och tror.

— Men inte kan du det.

— Nej, jag är bara en fattig och olärd dräng, men jag vill dock försöka göra mitt bästa. När det kommer någon som kan bättre än jag, då skall jag med glädje sitta stilla och lyssna.

— Gå då i kyrkan och hör prosten, han kan nog bättre än du.

— Jag går till kyrkan men prosten säger aldrig ett ord om, att man måste bli frälst för att vara lycklig, han bara talar om annat och inbillar människorna, att de äro fullkomligt bra som de äro.

— Du klandrar honom då och är inte nöjd med hans predikan?

— Jag är nöjd med hvad han säger, ty han är inte själf en verklig kristen och då får man inte begära, att han skall predika om Jesu blods renande kraft på ett rätt sätt.

Den unge herrn log.

— Det är underligt så många idéer kunna uppstå hos folket. Skall du och predika snart då?

Alfred teg och rodnade. Mötet kvällen därpå skulle hållas så hemligt som möjligt, ty de fruktade att eljes bli störda. Icke ville Alfred narras för sin husbondes son och icke för någon annan heller, men han vågade ej heller omtala, att han redan dagen därpå skulle pröfva sin förmåga som predikant.

— Du skall bestämt göra det, ty du tiger och rodnar, fortfor studenten. Skall du uppträda snart?

— Ja det blir snart ett möte, men vi ha kommit öfverens om att hålla det så hemligt som möjligt ty vi frukta att prosten i annat fall skall skicka någon att störa vår gudstjänst äfven nu.

— Tala om det för mig ändå, jag skall nog tiga därmed.

— Om Ni lofvar mig det, så talar jag gärna om, när vi skola mötas. Vi ämna samlas i Vretatorpet i morgonkväll klockan åtta.

— Och då skall du predika?

— Ja, jag skall då för första gången försöka.

— Lycka till! Det är nog inte så lätt som du tror, men förstås folket som kommer dit begär inte så mycket och bara det blir ord, så är det bra.

— Jag har aldrig trott att jag kan, men eftersom jag lofvade korporal Hård, så vill jag försöka. Men Ni skulle ha hört korporalen, han kunde predika han.

— Han är djärf, det är allt och det sitter i sedan han var i kriget. Min far sade just åt prosten då denne var här och bad pappa om hjälp mot den-

na sekteriska rörelse att om han skulle få korporal Hård att gifva vika så finge han helt säkert ett mycket ansträngande arbete. Ser du korporalen tjänade i min fars regemente under kriget. En tapper karl var han då, och jag förmodar att han är det ännu.

— Han ger aldrig vika om det så gällde hans lif. Var han modig i kriget förr, så är han inte sämre nu, då det gäller att kämpa för den himmelske konungen.

— Var han inte rädd att han skulle bli kallad till öfversten och få uppsträckning för sitt predikande?

— Nej han fruktade ingenting. Och öfversten kände han väl, sade han. Att öfversten ej skulle vilja göra oss något ondt, var han öfvertygad om, ty denne är alltför rättänkande och har alltför upphöjda begrepp om det goda för att vilja företaga något mot dem som själfva ej vilja något ondt eller förfördela någon.

— Ja ser du de där gamle krigsbussarne ha alltid höga tankar om hvarandra. Nåja, en så god och rättvis man som min far finner man ej i hvardagslag. Hade han kanske lika goda tankar om mig?

— Han håller af Er ty Ni är hans öfverstes son och han önskade innerligt att Ni måtte bli en af de våra, ty Ni skulle kunna göra mycket godt för Guds sak.

Studenten brast ut i ett klingande skratt och svängde om på klacken.

— Önskade han att jag skulle vara med! Det var då det mäst befängda han kunde hitta på. Hvad

skulle jag göra med där ibland en mängd drängar och pigor samt några torpare?

— Korporalen sade att Ni är en lärd man och om Ni blefve frälst skulle Ni kunna predika långt bättre än någon af oss olärde, och det hade han allt rätt i.

— Nej hör du Alfred, hälsa du din korporal

att sådana önskningar äro till ingen nytta. Aldrig i tiden skulle det falla mig in att bli läsare, men de som vilja vara det få det gärna för mig bara jag själf slipper. Gudfruktan ha vi nog af, det är blott nöje som fattas oss här ute, men det blir väl bättre med det också.

Han ämnade gå då Alfred sade:

— Ni talar väl inte om för någon att vi skola ha möte i morgon kväll?

— Jag lofvade ju att tiga. Du tviflar väl inte på mitt ord?

— Förlåt mig, jag menade inte så. Men det är så lätt för de fina herrarne att glömma ett ord till oss små.

— Det har du rätt i, men var lugn bara, jag säger ingenting.

Han gick sin väg, och nu först kom Alfred att tänka på hur underligt det var, att den unge studenten kommit och talat med honom. Aldrig i världen hade det händt förr. Och så vänlig och förtrolig han var sedan; det var någoting nytt. Glad i sin själ men ändå så underligt bedröfvad, gick han in i dränkammaren och lade sig.

På lördagskvällen samlades korporal Hårds vänner i största tysthet i Vretatorpet. Det var månljust och vackert så att de hade svårt att osedda smyga sig dit, men det lyckades dock. Per Håkanson hade lyckats komma undan prostens vaksamma ögon, men rusthållarens Signe saknades i stället. Alfred satt på en stol vid bordet och vågade knappast se upp. Han skulle för första gången i sitt lif predika, och han ängslades förfärligt. Han nästan hörde sitt eget hjärtas slag.

Gudstjänsten begynte och Alfred steg upp för att börja sitt tal. Han kände sig ännu mera förlägen då allas blickar riktades på honom. Men han började dock och åhörarne sutto förvånade ty de trodde honom ej om att kunna tala så bra. Inte var språket

så formfulländadt, men det var dock mera vårdadt än man kunnat vänta af en dräng. Snart glömde Alfred att han var blott en fattig olärd yngling, glömde att det var hans första offentliga tal, ty kärleken till det ämne han behandlade hänförde honom och han blef riktigt vältalig. Ungdomlig och ren klang hans röst, och öfvertygelse om sanningen af hvad han sade förnams i hvarje ord. Mer än en half timme talade han och då han sade amen repeterades detta ord med största andakt af alla närvarande. De hade en predikant nu, äfven om korporal Hård icke skulle komma åt det hållet på länge.

Ingen af de i torpet varande anade, att det fanns en som osedd och tyst åhört Alfreds predikan, men så var dock förhållandet. Då predikan var slut, smög sig en ung man ifrån det fönster, invid hvilket Alfred stått och talat, och då han kom ett stycke in i skogen löste han sin häst som där stod bunden vid ett träd, och om några ögonblick red han bort genom skoskogen i den vackra, månljusa natten.

— Besynnerligt sade han halfhögt för sig själf högst besynnerligt att denne olärde dräng skall kunna predika på ett sådant sätt. Jag skulle ej kunna det, äfven om jag försökte tusende gånger, ja jag tror att prosten själf kan inte tala mera klart och öfvertygande än han. Det måtte dock ligga någon sanning i deras tro och gudstjänst.

Den unge mannen var öfverstens på Kungsgården son. Nyfiken att få höra hur Alfred skulle reda sig med att predika och längtande efter någon förströelse för sitt oroliga sinne hade han ridit bort till Vretatorpet en stund sedan Alfred gått och han kom

fram alldeles lagom för att få höra dennes predikan. När han nu red hem kände han att denna predikan gjort ett långt djupare intryck på honom, än han anat, och ehuru han sökte slå bort de allvarliga tankarna, hvilka han räknade som barnsliga griller, gick det dock icke. Oupphörligt tänkte han på hvad han hört, och ännu när han kommit hem och gått till sängs låg han och reflekterade öfver drängens ord. Han hade sagt att alla måste frälsas, måste komma till en allvarlig sinnesändring för att få frid och när allt kom omkring så hade han nog rätt ändå.

Och i Vretatorpet fortsatte de fattiga vännerna att sjunga, bedja och samtala om sina andliga angelägenheter, hvilka för dem blifvit så allvarliga och nödvändiga. Först sent på kvällen skildes de och gingo hvar och en till sitt.

TIONDE KAPITLET.

Bortjagad från hemmet.

Signe Johnson hade en väninna, som hon höll af mycket, och med hvilken hon delat förtroenden alltsedan barndomen. Denna flicka var Lina Nilson. Det var till henne som Nils Berg en gång friat, ehuru utan framgång. Hon var vacker, kraftigt byggd, med hälsans rosor på kinderna och med allvarliga, klara ögon.

Hennes far hade aldrig brytt sig mycket om hvarken henne eller de andra barnen, ty han tänkte nästan uteslutande på att samla pängar. Också kallades han af sockenborna för "Snåle Erik," hvilket namn visserligen förargade honom, men som han dock aldrig kunde komma ifrån. Då han fick höra talas om korporal Hård och hans konventiklar, sade han ingenting därom, förrän han först fått tala med prosten. Men sedan denne för honom utmålat korporalen som

en den bittraste fiende till all sanning och konventiklarna såsom någonting mycket farligt för både församlingen och den enskillde, svor han på, att om någon af hans husfolk gick till mötena eller förenade sig med villoanden, så skulle det bli annat af. Detta hindrade dock icke Lina att ett par gånger i sällskap med Signe Johnson smyga sig till Vretatorpet. Då fadern fick veta detta var han nog rå att misshandla dottern och det så svårt att hon ej mera vågade gå till mötena.

Ett par veckor efter det rusthållaren "talat allvar" med sin dotter, gick Signe öfver till Erik Nilsons gård för att hälsa på Lina och prata bort en stund. De hade ej träffats på ganska länge och hade nu mycket att säga hvarandra.

— Hvarför har du inte kommit till mig på så länge? frågade Signe då de dragit sig undan till ett litet rum i öfre våningen.

— Jag får knappast gå utom dörren för far. Han tror då att jag genast går till Vretatorpet. Du skall tro jag har haft svåra stunder sedan vi sist råkades.

— Stackars Lina; du har då äfven fått erfara hvad det vill säga att lida för sin tro.

Lina såg ut genom fönstret och svarade ej. Hon hade fått lida för en tro, som ej ens var hennes egen och hon kände sig rätt bitter i hjärtat.

— Äfven jag har haft några svåra stunder sedan vi träffades, fortfor Signe, och jag var nära att blifva bortkörd från hemmet, emedan jag blifvit en kristen, men jag har dock egt frid i min själ hela tiden.

Lina for upp och bleknade.

— Är du en af korporalens vänner, Signe?

— Ja det är jag, och jag önskar att äfven du

vore det. Du kan ej tro så lugn och glad man känner sig, sedan man genomgått denna underbara sinnesändring.

— Tala om för mig, hur det gick till.

Signe berättade om sin omvändelse, och Lina hörde på, full af förvåning.

— Och du tänker nu fortsätta att vara sådan?

— Ja för alltid. Tror du att jag skulle vilja kasta bort den frid jag en gång vunnit? Nej det må bli ljus eller mörker för mig, men jag skall stå fast i min tro. Har du aldrig tänkt på att bli en kristen enligt den mening korporal Hård har om detta?

— Nog har jag tänkt på det, men jag vågar inte för far. Jag tycker allting är så tråkigt nu, och sedan jag var till Vretatorpet blir jag ofta så orolig i sinnet.

— Då gör du bäst i att lämna dig helt i Guds hand och bli en kristen.

— Men hur skall jag kunna det?

— Ack, det är så enkelt. Jag talade ju om hur jag vann friden och det är lika enkelt för dig.

— Om jag bara vågade, men du skall veta, att om jag blir läsare så får jag gå ifrån hemmet och hvad skall jag då taga mig till?

— Tror du inte att din far skall visa sig lika barmhärtig som min och att du får stanna hemma?

— Det gör han inte. Har han en gång sagt sitt ord så blir han därvid, om det så gällde lifvet.

— Jag håller dock före, att du ej borde låta fruktan för detta hindra dig att bli en kristen. Det kan ej vara synd att i detta fall bryta mot föräldrarnas vilja.

— Ack om jag blott kunde! Jag blir aldrig lugn, förrän jag kommer till klarhet i detta stycke.

Hon lutade sig emot väninnan och grät, och Signe lät henne gråta. När de suttit tysta en stund sade Signe:

— Var inte så ledsen nu, allt kan bli bra.

— Tror du att jag kan bli en kristen?

— Det tror jag visst och det redan i dag, om du blott vill det.

— Lär mig då hur jag skall gå tillväga.

— Gör som jag. Bed Gud om förlåtelse för all synd och tro på hans kärleksfulla löften. Detta är den enda väg jag vet och mig synes den så enkel, att hvem som helst kan gå den.

— Men inte kan jag bedja.

— Så trodde också jag, då jag var i nöd, med då jag försökte kunde jag likväl, ehuru det inte blef någon så där vacker bön som prosten läser i kyrkan. Jag skulle vara så glad, om äfven du finge frid och blefve lycklig.

— Jag vill börja den nya vägen nu.

— Då bedja vi tillsammans, det är det enda vi kunna göra.

Snyftande knäböjde Signe och Lina vid hvarandras sida och den förra bad en enkel men varm bön. Då hon slutat utbrast Lina:

— O Gud hjälp mig, att jag inte må förgås!

Så grät hon igen, och Signe grät med. När de uppstigit från bönen frågade Signe:

— Kan du tro att Gud förlåtit dig, såsom du bad honom?

— Nej jag kan inte. Jag får väl aldrig ro i min själ.

— Säg icke så; det är att förtvifla och det får du ej.

— Hvad skall jag då taga mig till?

— Fortsätt att bedja och hoppas, och du skall få se, att den frid du söker blir din.

De samtalade länge om dessa allvarliga ting och då Signe gick, kände sig Lina redan litet lugnare i själen.

På lördagskvällen samma vecka kom Lina öfver till rusthållarens gård just som det började bli skumt. De eljes så röda kinderna voro nu bleka och ögonen voro skumma och svällda af gråt. Hon bar ett paket under armen och hade hälgdagskläderna på. Då hon kom in i köket frågade hon om Signe var hemma. Denna kom just i detsamma ut och hon behöfde ej fråga för att veta Linas ärende.

— Kom med in i mitt rum, sade hon och drog den sorgsna flickan med sig.

Inkomna i det lilla rummet sjönk Lina ner i soffan och grät.

— Har han jagat bort dig?

— Ja Signe. Nu är jag en kristen, men för den skull har jag blifvit hemlös. O, så tungt lifvet ändå är! Det vore långt bättre att få dö och gå hem till Gud i frid.

— Lugna dig nu kära vän, det skall nog ljusna igen. Att din far ändå var så obarmhärtig det trodde jag honom dock inte om. Tala om hur det gick till.

— Det var först i går jag kunde lita på Herrens löften och tro att all min skuld var förlåten. Jag var

så glad och lycklig hela kvällen, men jag sade ändock ingenting till dem där hemma. I dag på morgonen smög jag mig in i det lilla förmaket för att bedja i ensamhet, men just då råkade far ha ett ärende dit in. Du skulle ha sett och hört honom, då han fann mig på knä där inne. Först svor han en lång stund, och sedan började han ruska och slå mig samt kalla mig vid alla möjliga stygga namn. Jag svarade ingenting på alla hans elaka ord, men då han ändtligen upphörde att slå mig och frågade om jag blifvit läsare förnekade jag det inte. Då befallde kan mig att lämna hemmet så fort som möjligt och hvarken böner eller tårar hjälte, jag måste bort det kunde ej ändras. Jag stannade ändå och trodde att han kanske skulle ångra sig, men då han nu på eftermiddagen kom hem och fann mig kvar, sade han att jag inom en timme måste vara borta eljes skulle han hjälpa mig ut. Jag bad att få stanna öfver söndagen, men då han nekade, gick jag min väg. Nu vet jag inte hvart jag skall gå, ty jag står ensam i världen. Jag kom hit för att säga dig farväl innan jag går bort.

Åter började tårarna rinna utför de bleka kinderna och Signe kände det lika tungt som väninnan. Var det då ett sådant brott att vilja lefva såsom en kristen att man för den skull måste lämna hem och allt? Signe förstod att hon nu icke fick visa sig svag ty det skulle blott föröka Linas sorg.

— Hoppas uppå Herren nu, och du skall få se, att allt får en god utgång.

— Jag vågar inte ens hoppas. Allt är nu så mörkt.

— Det är möte i Vretatorpet i kväll. Vill du att

jag skall följa med dig dit så få vi rådgöra med våra vänner om, hvad vi böra göra? Var blott inte så förtvifiad.

— Vågar du gå till torpet?

— Jag talar om det för pappa och säger, att det är nödvändigt.

— Men om han då jagar bort dig, liksom min far gjorde med mig?

— Så går jag väl min väg då. Vi kunna göra sällskap ut i världen, och alltid finna vi någon dörr öppen för oss. Jag läste just i går i bibeln om att, ingen, som måste öfvergifva fader eller moder eller hem eller vänner för Herrens skull, skall bli obelönt därför, ty Gud skall gifva mångdubbelt igen för allt vi mista.

— Stackars hjärtan, de voro så obepröfvade ännu. Hvad kände de af världens ondska och lifvets strid? Hvad hade de väl för erfarenhet af det mörka och syndfulla där ute, som likt dimmor bredt sig öfver jorden? Hur mycket anade väl de af det själfviskhetens töcken, hvari så många själar famla, och af den hårdhet som sluter så många hjärtan och dörrar för hjälpbehöfvande, tröstsökande varelser utan huld och skydd? Det var så ytterst litet de visste om allt detta.

— Går du genast till din far? frågade Lina.

— Ja du kan sitta här och vänta, jag skall genast gå till honom.

Rusthållaren satt i dagligstugan och hade just raka sig, då Signe kom ut till honom. Sedan den dag då hon sagt sig vara läsare, hade han varit mycket mera tystlåten än förr, men ovänlig var han aldrig mot henne. Att han gaf noga akt på hennes uppföran-

de, det syntes väl, och han hade ej haft den minsta orsak att klaga, ty hon var nu långt älskligare än förr och den häftighet som förut fanns hos henne och som mången gång brutit ut i häftiga ord, var alldeles som bortblåst. Detta såg rusthållaren nog, men han sade aldrig något därom. Det tycktes nästan, som bure han på någon hemlig sorg, den han ej till någon kunde tala om eller söka tröst för.

Då Signe nu kom in till honom, såg han frågande på henne, liksom anande att hon hade något särskildt ärende.

— Pappa får jag följa med Erik Nils' Lina en stund i kväll?

— Inte behöfver du väl fråga mig om det du brukar ju aldrig eljes fråga därom.

— Men nu ville jag vet dock, ty jag skulle följa henne till Vretatorpet, och j ag vet ju att pappa ej önskar att jag skall gå dit.

Rusthållaren blef i hast mycket allvarsam. Han hade ju en gång sagt Signe sin vilja och nu vågade hon dock komma och begära löfte att få gå dit. Inte för det att han nu stod så mycket på prostens sida, ty sedan han fått veta, huru denne och fjärdingsmannen gjort upp att tukta korporal Hård, hade han ej så höga tankar om sin själasörjare; men han fordrade att då Signe hört hans mening skulle hon rätta sig därefter.

— Du vet hvad jag sagt, svarade han helt kort medan han lade in sin rakknif i skåpet.

— Ja jag vet det, men kunde inte pappa nu göra ett undantag för den stackars Linas skull.

— Hvarför just för hennes skull? Hon hittar väl dit själf, om hon vill gå.

— Jag skulle nog vilja gå för min egen skull, men jag hade ändå inte begärt det, då jag vet pappas vilja, men nu önskade jag följa Lina dit. Hon är nu också en läsare, och hennes far har slagit henne och kört bort henne från hemmet. Nu vet hon inte alls hvart hon skall taga vägen, och jag ämnade därför följa henne till Vretatorpet för att höra, om vännerna där möjligtvis veta råd härvid. Får jag följa henne?

Signe kunde ej återhålla sina tårar då hon tänkte på Lina.

— Har han jagat bort flickstackarn? Det var allt något för strängt ändå.

— Han gjorde med henne, som pappa ämnade göra med mig.

— Ja hvarför skola Ni då bråka om sådant där? Det kan ju inte annat än förarga en. Ja ja, Erik Nilson är inte så god att tagas med han, som jag. Hvad skall flickkräket taga sig till nu?

— Det vet hon inte, men hon får väl skaffa sig plats på något håll, om det går. Vi skulle just höra oss för i Vretatorpet i kväll.

— Den där korporalen kunde gärna ha hållit sig härifrån så hade det varit lugnt i socknen, i stället för att det nu blir strider och slitningar i många hem.

— Men snälla pappa, han är en god man, och han arbetar för det som är rätt.

— Hur kan du veta att det där är rätt?

— Jo därför att jag själf erfarit sanningen af den lära han förkunnar, och därför att jag aldrig förr varit så lycklig nu.

— Barnsligheter bara.

— Nej verklighet, pappa. Men säg får jag följa med Lina? Hon sitter och väntar och är nog mycket orolig.

— Blir det möte i torpet i kväll, eller gå ni dit ändå?

— Det blir möte. Alfred Högdal skall predika.

— Kan nu han predika också? Snart börja de väl allihop.

— Han predikade för en tid sedan, och de säga att han gjorde det riktigt bra. Pappa skulle någon gång gå dit själf för att höra och se, hurdant det är.

Hon blef djärfvare i följd af faderns vänlighet och därför vågade hon säga detta. Men hon väntade oroligt på det svar som han oupphörligt undvek att gifva.

— Jag har ingenting där att göra, svarade han, på hennes uppmaning, jag går i kyrkan och det är nog. Du får väl gå dit i kväll för Linas skull då men någon vana får det inte bli.

— Bara jag får gå i kväll så är jag nöjd.

Rusthållaren var ingen elak man trots sina stränga kyrkliga idéer, och under den sträfva ytan bodde dock en varm själ. Det var lätt att reta honom, men ännu lättare att beveka honom till godhet och välvilja. Han ville ej se någon lida, och han var alltid redo att göra sitt bästa för enhvar, och dock hade han i mångt och mycket sina egna underliga ideér. Hans vrede öfver att Signe blifvit läsare försvann snart och när hon nu bad att få följa Lina till Vretatorpet, lät han henne gärna gå. Han kände stort medlidande med den förskjutna och inte ville han hindra sin egen

dotter att göra godt. Men se han skulle gifva sitt löfte först efter många om och men, för att hon inte skulle kunna tro honom vara vankelmodig. Det finns många sådana karaktärer som rusthållaren. Vek och god i sitt innersta hjärta, men med en skorpa af strängshet och halft egensinne däromkring, liksom för att dölja sitt eget jag eller som blygdes han att visa sitt hjärtats verkliga känslor; rättvis och noga i allt, fast något för häftig, snar att förlåta oförätter och ifrig att godtgöra hvad han själf brutit, framstod han ofta såsom en, den där knappt känner sig själf och dock har god reda på sig i allt. Därtill var han hjälpsam och gifmild, men tålde icke att man talade därom eller kom och tackade honom, ty då kunde han draga till med en ed och bedja den tacksamme packa sig iväg fortast möjligt och inte komma och störa honom med sina tokerier. Sådan var denne man.

När nu Signe ämnade återvända till Lina häjdade han henne med en ny fråga.

— Om nu de där i Vretatorpet inte veta någon råd för henne, hvad skall hon då taga sig till?

— Ja det vet jag då inte alls.

— Du kan ju bedja henne följa med hit igen då. En bädd och litet mat ha vi väl för den stackarn, tills hon får sig en plats, och man kan ju inte låta henne stanna ute på vägen heller. Men du tiger med att jag sagt det åt dig, förstår du.

— Du kära, gode pappa, sade Signe och kysste honom rörd öfver denna godhet.

— Se så, gå nu din väg och låt mig vara i fred. Du vet ju, att jag ändå inte tål de där läsarne.

Hon gick ifrån honom, medan ett lyckligt leende

lekte på hennes läppar. Hon visste väl, att han nu ej var så elak eller så ond på dem nu som han låtsades. Men då hon var utgången ställde sig rusthållaren vid fönstret och såg upp mot den mörknande himmelen.

— Stackars flicka, sade han halfhögt för sig själf jag kunde väl inte neka henne tak öfver hufvudet då hon behöfver det. De göra kanske intet ondt med att vara läsare. Signe är mycket snällare nu än förut. Det blir bäst att jag skickar Lina till min bror i Lebro, så får han sig en bra piga, om han behöfver det. Man kan ju inte lämna barnet till hvem som helst.

Och när han så tänkt för sig själf gick han ut i köket och sade till sin hustru, att de dagen därpå skulle åka till Lebro i stället för att gå till kyrkan. Hon var van att alltid foga sig efter hans vilja, och nu gjorde hon det med glädje, ty till Lebro var det alltid roligt att komma.

Lina stannade kvar och åt sin aftonvard tillsammans med familjen, men gubben låtsade, som visste han alls intet om, att hon var bortkörd från sitt hem. Han pratade om helt andra saker och Lina var glad däröfver.

Sedan de ätit gingo flickorna till Vretatorpet där de funno många af sina vänner. Stor var glädjen öfver att de båda två nu kunde bekänna sig ega Guds frid, men där var äfven sorg öfver Linas öde. Dock satte de alla sitt hopp till Gud. Han skulle nog hjälpa den hemlösa. Alfred predikade lika varmt och allvarligt som förra gången och äfven nu hade han en obemärkt åhörare utanför fönstret. Den unge studenten från Kungsgårdan stod nämligen lyssnande där-

ute men så snart predikan var slut smög han sig bort till sin häst och red därifrån.

Vännerna i Vretatorpet visste ingen utväg för Lina, ty de flesta af dem voro fattiga och hade inte råd att hålla sig tjänsteflicka, och underligt tyckte de det äfven vara, om hon, den rike storbondens dotter skulle komma i tjänst hos någon af dem. Men hon var välkommen som gäst till hvilket hem hon ville tills hon hunnit få någon plats. Signe omtalade då att hon kunde följa med till rusthållaregården, och dit gick hon äfven, tacksam öfver att dock ega vänner.

På söndagsmorgonen åkte rusthållaren och hans hustru bort, men innan de begåfvo sig af tillsade han Signe att behålla Lina hos sig tills de komme tillbaka. Detta lofvade dottern med glädje och så foro då föräldrarna till Lebro, till rusthållarens bror. Sent på natten återkommo de, och då sofvo de båda flickorna redan, men morgonen därpå sade rusthållaren till Signe, att om Lina ville flytta till han bror och hjälpa dem där, så var hon välkommen. Nu först förstod Signe hvad ärende fadern haft till Lebro, och Lina blef mer än glad, då hon hörde, att hon kunde få en så bra plats att stanna på. Men se tacka rusthållaren det fick hon inte, ty när hon kom in för att säga sitt tack, möttes hon af ett barskt:

— Ha de där grillerna slagit dig ut hufvudet, flicka, eller hvad tackar du för? På onsdag åker du till min bror i Lebro, han måste skicka bort sin ena piga och behöfde nu någon till hjälp i stället. Och gå nu din väg till de andra flickorna.

— Men det var farbror som skaffade mig platsen.

— Jag var dit och hälsade på min bror, var jag, och när han då sade sig behöfva en flicka till hjälp i huset, så kom jag ihåg att Signe tjöt för din skull. Han var redo att ge dig platsen. Det är hela saken.

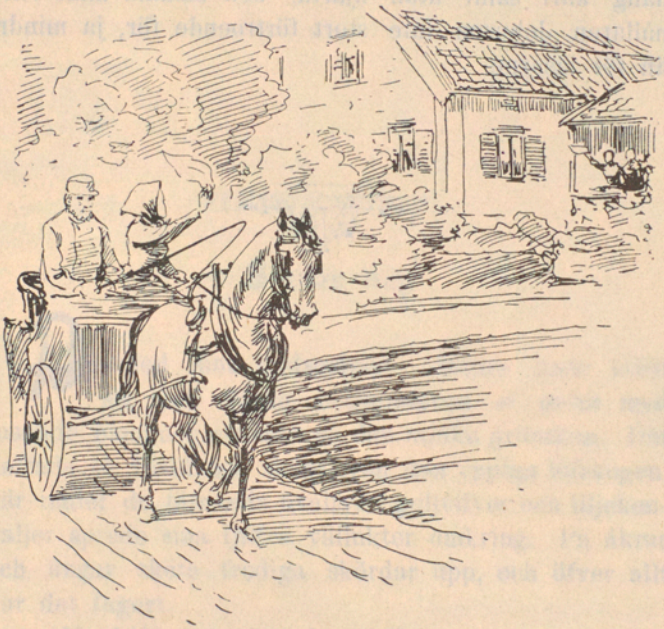

Hon fick således ej tacka honom men var glad ändå och visste väl, att hans tvära sätt ej var så farligt.

Och på onsdagen sade hon farväl till sina vänner och reste bort för att på allvar pröfva lifvet för sin tros skull. Visst var hon sorgsen men hoppfull ändå,

ty det såg ej längre så mörkt ut som det gjort på lördagskvällen.

Men från den dagen var rusthållaren aldrig vänlig mot Erik Nilson och undvek så mycket som möjligt att komma i sällskap med honom, ty fast han var storbonde och kyrkovärd, så var han dock en dålig karl samt utan hjärta, och sådana hade rusthållaren Johnson inte stort förtroende för, ja mindre än för läsarne.

ELFTE KAPITLET.

Signes nej.

Det led mot midsommar. Jorden hade klädt sig i en härlig högtidsskrud af grönt med tusende blommor strödda på den mjuka grönskan. Det doftade så friskt och skönt från den yppiga löfskogen, där under de tätnande hvalfven gullvifvor och liljekonvaljer spredo sina ljufva vällukter omkring. På åkrar och ängar sköto frodiga skördar upp, och öfver allt var det fagert.

Alfred Högdal arbetade vid Kungsgården och fyllde i allt sin plikt, men han glömde ej heller att under allt visa sig vara en verkligt god kristen. Han kunde aldrig förstå, hvarför öfverstens son så ofta kom att språka med honom och därtill på ett så vänligt och allvarligt sätt. Det såg alldeles ut, som om den unge studenten kännt ett behof att få meddela sig med den

fattige drängen. En dag höll Alfred på med något arbete invid vägen, då studenten kom ridande åt det hållet.

— Sjunger du sorgesånger eller är det glädjedrillar? frågade ryttaren i munter ton.

— Sorgesång passar ej för mig; jag lofvar Gud, svarade Alfred frimodigt.

— Då är du en underlig karl. Du kan visst inte bli ledsen.

— Jo för all del, det kan jag allt, och jag blir det ofta också, men då vet jag, hvar jag finner tröst och ro.

— Men blir det inte i längden enformigt att njuta af den där religiösa glädjen?

— Hur skall det kunna bli enformigt? Nej, den gjädjen är städse ny för mig.

— Längtar du då inte efter någon annan förströelse? Du skulle åtminstone skaffa dig en fästmö.

— Jag längtar inte efter något bättre än den glädje jag har. Förr tyckte jag det var mycket trefligt att skämta och vara yster bland flickorna, men det ligger ingan riktig förnöjelse däri, ty oftast är man då så barnslig. Nu längtar jag ibland att få mig ett eget litet hem och en god hustru, men jag måste nog vänta länge än. Det duger ej gärna för en fattig dräng att tänka på giftas.

— Ser man på bara; jag trodde nästan att ni unga, som äro läsare, hade slagit bort alla tankar på både familjelif och allt annat sådant.

— Nej visst inte. Vi ha samma rättigheter som någon annan att skaffa oss ett hem, men vi få ej gå lättsinnigt tillväga, som så många göra. Vi böra älska alla människor, ty vi äro kristna, men då det gäller äk-

tenskap böra vi vara försiktiga och först vara fullkomligt vissa på våra egna känslor. För min del lämnar jag allt det där i Guds hand och beder honom gifva mig den, som bäst passar för mig, och jag beder äfven om ett lyckligt och fridfullt hem.

— Det där låter då riktigt mänskligt och jag börjar tro, att det inte är så mycken barnslighet och galenskap i eder religion, som många skrika om.

— Säga andra att vår religion är barnslig, så är det därför, att de ej känna den.

— Kanske det. Men säg, har du någon hjärtans kär, som du snart ämnar gifta dig med?

— Nog finns det en, som jag håller mycket af och tänker på, men det säger jag icke till henne, förrän jag ser mig god nog att gifta mig.

— Åh, då är du ändå barnslig. Det bör väl vara roligt att ha en vän, hvars tankar man visste följa sig ofta. Jag kommer att gå tillväga på annat sätt. Sjung nu din glädjesång igen; kanske blir det mig till lycka på färden.

Han red bort innan Alfred hunnit svara, men någon glädjesång hördes ej mera från den unge drängen. Han fortsatte under tystnad sitt arbete, och han kunde ej förklara den beklämning han kände i sitt hjärta.

Studenten red till rusthållarens gård. Många gånger hade han förut varit där och då sammanträffat med Signe, hvilken han fann både vacker och treflig, och så hade han fattat tycke för henne, ehuru han själf icke trodde, att denna böjelse var af allvarligare eller djupare beskaffenhet. I likhet med många andra unge män fann han nöje i att leka med flickorna för att sedan glömma dem och deras känslor, och han antog, att hans tycke för

Signe var just ett sådant där öfvergående. Huru det nu var så längtade han ofta att få träffa henne, och det var just denna längtan, som nu drifvit honom att rida till rusthållaregården.

Rusthållaren hade en stor, vacker trädgård, och där älskade Signe att vara bland blommor och grönt. Där var hon också nu, när studenten kom, och han såg henne redan på långt håll. Det passade då bra att få tala med henne i ensamhet, något, hvartill han aldrig förr haft tillfälle. Sedan han bundit sin häst gick han direkt bort till henne, där hon ordnade med sina blommor.

— God morgon fröken Signe, hälsade han gladt och lyfte på den hvita mössan.

Signe kände sig litet förlägen, då hon besvarade hans hälsning.

— Det blef mig långsamt att gå därhemma och tråna, fortsatte han, och så red jag ut en stund; och då jag fick se Er i trädgården kunde jag ej underlåta att gå upp och hälsa.

— Ni är mycket vänlig, som kommer och hälsar på ibland.

— Det är alltid med stor glädje jag går hit, ty det är mig angenämt att få tala med Er.

Hon svarade ej på hans ord.

— Är Ni ledsen i dag? frågade han.

— Nej, jag är lika glad som vanligt.

— Är Ni verkligen det? Men Ni ser ej så munter ut, som Ni brukar.

— Jag kan ej veta, hvarför jag skulle vara ledsen.

— Inte jag heller. Ni har allt, som kan göra en människa glad, tycker jag, och Ni är ju älskad af alla.

— Jag har icke heller klagat. Jag är nöjd.

— Det är rätt. Ni kan vara viss om, Signe, att äfven jag håller mycket af Er, långt mer än Ni kan ana.

Han ville fatta hennes hand, men hon drog den tillbaka, och då han mötte hennes blick, läste han däri ett så djupt allvar, att de skämtsamma ord han ämnat tillägga dogo på hans läppar.

— Ni skall icke skämta med mig om sådant där, sade hon, ty jag tycker inte om det.

— Förlåt mig, jag menade ej illa med mina ord, de voro sanningsenliga, och om jag nu på fullt allvar säger, att jag älskar Er, får jag då tala med Er i detta ämne?

— Nej, det lönar icke mödan att göra det. Mellan oss båda är ett alltför stort afstånd, för att något sådant tal skulle kunna komma i fråga. Jag tycker inte om folk, som leker med andras känslor, och särskildt fordrar jag af mina vänner, att de skola låta bli det.

— Ni räknar mig således ändå för Er vän, ehuru Ni är nog obarmhertig att förkasta min kärlek.

— Jag vet knappast, om jag kan räkna Er som en af mina vänner. Ni har alltid visat Er vänlig mot mig, och därför äro också mina känslor för Er vänskapliga, men om Ni talar som Ni nyss gjorde så börjar jag tvifla på det goda i Er vänlighet.

— Tack för den goda tanke Ni hyser om mig. Jag vill ej, att Ni skall kasta bort den, ty den är mig dyrbar. Visst är jag bara en ung student, och jag vet att sådana äro ansedda för att vara tanklösa och lättsinniga, men Ni får ej tro alltför illa om mig i det fallet. Jag håller verkligen af Er, men jag skall vänta med att tala mera därom, tills Ni ger mig löfte att få göra det. Det afstånd mellan oss, om hvilket Ni talade, är lätt öf-

versprunget, och jag hoppas, att äfven Ni skall finna det så en dag.

— Jag tror inte det. Icke blott vår olika lefnadsställning och många andra förhållanden skilja oss åt, men jag tror förvisso, att Ni skall inse det lönlösa i att tala i denna riktning, då jag säger Er, att jag hör till det folk som kallas för läsare.

— Jag har hört sägas, att Ni är en af dem, men därför värderar jag Er ännu mera, ty jag tror själf på det goda i deras åsikter och religion. Jag är ingen läsare, men jag inser väl, att deras lif är långt bättre än både mitt och många andras.

— Känner Ni något till läsarne? frågade hon.

— Mer än Ni kanske tror. Vi ha ju deras nuvarande ledare hemma vid gården, och jag har ofta talat med honom om hans religion, och så har jag två gånger hört honom predika i Vretatorpet.

— Har Ni hört Alfred predika!

— Jag har stått utanför fönstret och lyssnat två gånger. Ingen har anat att jag varit där, och då predikan varit slut, har jag löst min häst och ridit bort.

— Hvarför har Ni gjort så?

— Första gången gjorde jag det af nyfikenhet att få höra vår dräng predika, ty jag trodde icke han skulle kunna det, och så fördref jag på samma gång en stund af den tråkiga tiden. Andra gången red jag till Vretatorpet af verkligt intresse, ty jag tyckte om Alfreds predikan. Han talade sanning, och jag önskar verkligen, att jag kunde tro lika varmt och lefva lika ödmjukt som de, hvilka deltaga i den där religiösa rörelsen.

Samtalet hade fått en helt annan och därtill mycket allvarlig riktning. Han var ej längre den unge

tanklöse och glade studenten, han var den uppriktige mannen, som uppriktigt sade sina tankar om lifvets allvarligaste fråga, och hon var mer än förvånad öfver, att han hyste sådana åsikter, ty ingen enda skulle hafva trott det om honom.

— Aldrig tänkte jag, att Ni brydde Er om något sådant, sade hon.

— Nej, Ni trodde mig vara blott och bart en nöjeslysten student utan någon som helst allvarlig tanke eller känsla, det förstår jag nog.

Hon rodnade vid dessa hans ord, ty så hade hon verkligen tänkt.

— Ni skall ej döma mig, äfven om tänkt så, ty jag kände Er ju endast såsom en glad student.

— Jag vet det; men nu känner Ni mig annorlunda. Får jag nu gå med det hoppet, att en annan gång vidare få tala med Er om det jag nyss önskade?

— Nej, jag kan ändå icke lofva det.

— Ni tror således ännu, att jag endast skämtade?

— Nej, icke nu.

— Men att afståndet är för stort?

— Inte det heller.

— Hvarför då? Åh, att jag icke anade det strax! Ni håller en annan kär! Är det icke så?

— Nåväl, det är ärligast att tala rent ut, fastän Er fråga väl är litet närgången. Ja, jag har en annan kär, och därför kan jag ej tala med Er om de där tingen. Lyd mitt råd, glöm Ni den enkla bondflickan och sök Er en maka ur Er egen klass; det blir bättre, ty då slipper Ni all strid med Edra anhöriga och får behålla Edra vänner. Om Ni med allvar skulle tänka på mig, så skulle Ni blott få obehag däraf, och därtill kan jag

aldrig lofva Er något. Som en vän är Ni alltid välkommen till min fars hus, det vet jag; men tala aldrig mera i den riktning Ni talat i dag.

Hennes ord voro allvarliga men mycket vänliga. Likväl såg hon, hur det smärtade honom att höra dem.

— Är detta Ert sista ord? frågade han.

— Ja, mitt sista; jag kan icke annat Jag är en kristen och kan icke narras för Er, äfven om jag måste göra Er smärta med mina ord.

— Ni tar bort hela min glädje med dem.

— O, säg icke så! Ni skall finna den, som är långt bättre än jag och och därtill mycket mera passande för Er. Om Ni räknar min vänskap något värd, så vill jag så gärna vara bland Edra vänner, men det är allt.

— Det är allt, och dock intet för mig. Ni tillåter mig väl ändå att komma hit ibland och språka en stund med Er?

— Ni är alltid välkommen hit, då Ni kommer som en verklig vän.

— Tack därför. Men tillåt mig fråga Er något mer och förlåt min närgångenhet: ämnar Ni gifta Er snart?

— Nej, jag har inte alls tänkt därpå.

— Än den Ni håller kär då, tänker icke han på det?

— Vi ha aldrig talat med hvarandra om kärlek, och kanske komma vi ej heller att någonsin göra det.

— O, nu ger Ni mig hopp igen! Han vet ej ens om Edra känslor och delar dem kanske ej. Då kan Ni glömma det och komma på andra tankar. Jag skall göra allt för att vinna Er kärlek.

— Nej nej, gör inte det! Jag ändrar mig aldrig, äfven om den jag håller kär icke skulle bry sig om mig.

Tala icke mera om denna sak, det är alldeles lönlöst.

— Nu kan jag icke tala om något annat, men jag vill ej plåga Er, och därför rider jag nu hem igen. Farväl Signe. Bed för den stackars studenten äfven, då Ni som kristen beder för Edra vänner. Jag kommer hit igen och hoppas, att Ni icke blir ond för det.

Han fattade hennes hand och tryckte den till sina läppar, innan hon kunde hindra det, och så var han borta. De små penséer hon hållit i handen, tog han med sig, och då hon ändtligen kom till eftertanke igen och vände sig om, såg hon honom i fyrsprång rida utåt vägen. Då satte hon sig ned på den mjuka gräsmattan och grät bittert. Hvarför skulle hon behöfva göra andra sorgsna, hon, som själf plågades af kärlek, som hon ej trodde besvarad. Öfverstens son hade hon visat bort, men om den fattige drängen, om Alfred kommit och sagt att han höll af henne, då skulle hon hafva kastat sig i hans famn och jublat af lycka.

— Herre Gud, led allt efter din heliga och goda vilja, suckade hon, och så torkade hon bort sina tårar, ty hon måste gå in.

Men studenten red mot sitt hem så fort hästen förmådde springa. Nu såg han icke Alfred, som ännu arbetade vid vägen; och då han kom hem, skyndade han sig upp till sina fina rum, där kysste han gång på gång de små vissnade penséer, som han höll i handen, medan han oroligt gick af och an på golfvet.

Han hade ej trott, att hans känslor för Signe voro så djupa och allvarliga som de verkligen voro. Ännu då han red dit hade han trott dem vara blott lekfulla och flyktiga, sådana som snart skulle försvinna, men under det han samtalat med den unga

flickan, hade han kommit att med allvar läsa i sin egen själ, och då fann han att där var mer än blott flyktiga känslor; där hade spirat upp en verklig kärlek, som han nu fruktade, ty han visste ju, att den var hopplös.

Sedan han en stund gått fram och tillbaka i rummet, låste han in pencéerna i en byrålåda och satte sig ned för att skrifva, men det var svårt att hålla reda på tankarna, de ilade oupphörligt till trädgården och till henne, som han nyss talat med där.

TOLFTE KAPITLET.

Tidigt skördad.

Studenten på Kungsgården var sig ej mera lik sedan han af Signe hört sin dom, ty han kallade det en dom, att han ej ens fick hoppas något af henne. Ingenting roade och förnöjde honom numera och föräldrarne sågo snart, att det var något på färde med honom.

— Tycker du det blir för långsamt här hemma? frågade fadern honom en dag.

— Ja här är förfärligt enformigt.

— Det blir bättre. Snart lider det till den tid då du får resa bort igen. En ung man som ämnar bli militär, får ej gå och se ledsen ut, och du hänger ju hufvudet alldeles som en kärlekskrank flicka.

— Åhnej pappa jag hänger inte hufvudet, jag är blott litet tankfull för ovanlighetens skull.

— Låt du all sådan där tankfullhet fara och se i stället till att du har allt ordnadt för jakten i nästa

vecka. Du skall få se att vi få ett roligt jaktparti i år.

— Jag är i ordning redan. Bara nu den dagen vore inne, men det dröjer. Måtte det bli riktigt trefligt ty blir det under den tiden icke bättre än nu, så reser jag bestämt bort för en tid.

— Se så, nu är du lika missmodig igen. Rid ut en tur så går det öfver. Hvarför rider du ej, såsom du gjorde förut?

— Det blir gammalt äfven det, men i dag skall jag rida ut en stund.

Han lät också sadla sin häst och red bort. Det hade helt hastigt under det han talade med fadern, kommit för honom, att han skulle skynda till rusthållarens gård för att få träffa Signe. Ända sedan den där dagen då de möttes i trädgården hade han hållit sig hemma, men nu drefs han nästan mot sin vilja dit igen.

Då han kom fram till gården gick han genast in. Rusthållaren var själf hemma och hälsade honom välkommen. Signe rodnade då den unge mannen räckte henne sin hand men han var mycket lugn.

— Ni syns så allvarsam i dag, sade rusthållaren, då de satt sig i dagligstugan, dit de gått in, ty studenten ville på inga villkor att finrummen skulle öppnas.

— Jag är också allvarsam. Det blir så långsamt och tråkigt att länge vara ute på landet.

— Vid Kungsgården borde man väl inte känna det tråkigt. Tänk om alla hade så fina hem att dväljas i som Ni har. Men nu är det tusenden, som endast hafva små kojor, och de få vara nöjda och glada ändå.

— De ha det kanske långt roligare i kojorna, än jag känner det att gå här ute. Man är för ensam, det är alltsammans.

— Kommer det mycket folk till jakten i år? frågade rusthållaren slående in på detta alldeles nya ämne.

— Lika många som vanligt tänker jag.

— Blir det att hållas här i närheten?

— Vi börja vid forsen och gå väl norrut sedan.

Rusthållaren måste lämna rummet, ty någon kallade honom och studenten blef ensam med Signe.

— Fröken Signe, sade han allvarligt, jag kunde ej motstå min längtan att rida hit för att få se Er. En inre aning säger mig, att jag sedan ej skall råka Er på mycket länge. Kanske blef Ni ond på mig då jag var här sist, och jag vill nu bedja Er att i så fall förlåta mig mina ord och slå bort hvarje oblid tanke om mig. Lifvet är mig tungt nog ändå utan att äfven Er ovänlighet skulle läggas därtill.

— Jag är inte ond på Er utan räknar Er som en af mina vänner och jag har gjort som Ni önskade jag har bedit för Er.

— Har Ni verkligen det! Ja då förstår jag, att Ni inte är ond på mig. Jag vet ej hvad orsaken kan vara, men jag liksom anar, att någonting ondt skall hända mig. Skulle så ske, och skulle vi icke träffas mera, så haf den stackars Rudolf i vänligt minne.

— Hvarför skall Ni tänka så dystra tankar? Var glad och tro på Gud det ger trefnad och ro.

— Jag skall försöka eftersom Ni vill det, men det är ingen lätt sak att se glad ut när hjärtat gråter.

— Ni skall rikta Edra tankar på goda och glada ting så blir Ni glad.

— Min tanke har svårt att lösgöra sig från det den nu rör sig omkring. Det är nog ett ljust och ljuft föremål, men det skänker mig dock ej glädje. Ni vet ju hvad det är.

Nu kom rusthållaren tillbaka och samtalet tog en annan riktning. Om en stund gick studenten, men vid afskedet fick han tillfälle att hviska till Signe:

— Lef väl och blif så lycklig som jag önskar.

Tack, kom det som en suck från henne, och så var han åter gången.

* * *

Öfverstens vänner som blifvit inbjudna att deltaga i jaktpartiet, anlände, och det blef lif och rörelse vid Kungsgården, men midt ibland de muntra gästerna gick Rudolf tyst och nedslagen och det var omöjligt att få honom glad.

Det var tidigt på morgonen som det stora sällskapet red ut till skogen, och det var ej meningen att återvända förrän sent på natten. Man tog en stor omväg och började jakten på ett helt annat håll än som från början varit bestämdt. Först efter middagen nådde de den plats, därifrån Rudolf antagit att de skulle utgå. Den breda djupa älfven, som där flöt fram, bildade först ett tämligen högt fall och där nedanför en lång brusande fors. Stränderna voro mycket vackra, i det barrskogen på båda sidor gick nästan ända ner till vattenbrynet och speglade sig i det klara vattnet ofvanför fallet och nedanför detsamma

ofta bestänktes af det glittrande skummet. En kvarts mil längre ned drog sig skogen ifrån älfven och i stället lågo där täcka gårdar och grönskande fält vid stränderna.

Alfred Högdal var med ute i skogen för att hjälpa till att bära jaktbytet, och medan nu jägarne redo omkring i skogen, satte han, som själf gick till fots, sig ned vid stranden en stund, lade den stora, nästan fyllda jaktväskan i gräset och betraktade drömmande den brusande och hvitskummiga forsen som sjöng sin friska, underbara sång vid hans fötter. Jägarne redo än hit, än dit, ett och annat skott lossades och jakthornen ljödo muntert.

Öfverstens son red en stor svart häst, mycket yster och svårtyglad, och det var med möda den unge herrn kunde styra honom som han önskade. Vid hvarje skott stegrade han sig och var mycket orolig.

— Du skulle inte ha tagit den där hästen Rudolf, sade öfversten då han vid ett tillfälle kom i sonen närhet.

— Åh, jag skall nog styra honom svarade sonen leende.

I detsamma ljöd ett skott strax bakom dem, Rudolfs häst tog ett språng åt sidan och innan den unge mannen hunnit draga till sig tyglarne, satte han iväg i fullt sken öfver buskar och stenar. Som en stormil jagade han framåt, frustande och stönande. Trädens grenar slogo Rudolf i ansiktet, sopade af honom hatten och refvo sönder hans kläder. Det var omöjligt att häjda hästen, sedan han väl råkat i sken. Det gick rakt ned emot forsen. Rudolf försökte styra det vilda djuret åt sidan men det var fåfäng möda

det tycktes ej mera känna de kraftiga rycken i tyglarna.

Där glänste forsens yrande vatten fram mellan träden och Rudolf tänkte att hästen nog skulle häjda sig, då han såg vägen stängd. Nu var det blott en liten bit kvar, men ändå gick det lika svindlande fort. Ryttaren hade lutat sig ned för att kunna hålla sig kvar i sadeln, och det var i alla fall svårt. De voro vid forsen. Hästen hoppade högt upp i luften och tvärstannade sedan. Detta hade Rudolf ej beräknat hvarför han också slungades ur sadeln, öfver hästens hufvud och ett långt stycke ut i vattnet, i fallet slående hufvudet hårdt mot en kantig sten. Hästen ilade tillbaka inåt skogen, medan ryttaren hastigt bortfördes af vågorna mellan klippor och stenar.

Alfred hade, från den plats vid stranden där han satt, sett alltsammans, och, inseende sin unge herres fara, var han genast redo att göra allt han kunde för att rädda honom. Han tog hastigt af sig rocken och skorna, sprang en bit utefter stranden och störtade sig sedan i vattnet. Så länge han kunde hoppade han från sten till sten men då vattnet blef djupare och stenarne ej längre erbjödo något fotfäste kastade han sig i helt och hållet. Han var en god simmare men det var dock svårt att komma dit han ville i den strida forsen. Rudolf sjönk ibland ned under vattnet och kom så åter upp och hastigt närmade han sig den simmande drängen. Nu var det möjligt för Alfred att fatta tag i den drunknandes kläder, men huru han åter skulle komma till stranden med sin börda det blef en annan fråga. Att försöka simma rakt mot stranden var inte alls lönt att tänka

på. Han höll därför fast Rudolf med den ena handen och simmade med den andra, följande forsen utföre och småningom dragande sig åt land. Det var ett svårt arbete men Alfred var stark och kämpade nu för ett människolif. Sakta gick det visserligen, och den modige räddaren uppbjöd sina yttersta krafter för att segra i denna strid med döden. Dock var han nära att duka under af trötthet då han gång efter annan törnade mot stenarne i forsen. Men han

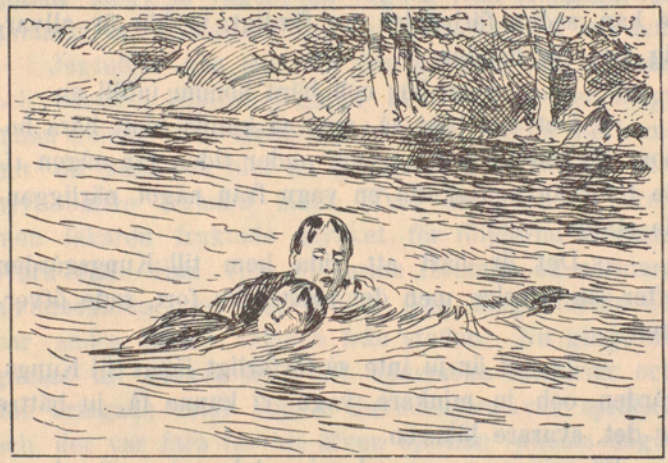

släppte likväl ej sitt tag i den nödställde. Ändtligen voro de vid land, och öfversten i sällskap med några af de andra jägarne var genast färdig att draga upp dem båda. Alfred var matt men bibehöll likväl sansen. Vida sorgligare var det med Rudolf. Blek och liflös låg han på gräset medan blodet ymnigt flöt från ett stort krossår i hufvudet.

— Han är död, min son är död! ropade öfver-

sten, kastande sig ned bredvid den sanslöse, sökande att med sin hand häjda den framrusande blodströmmen.

— Nej han lefver, svarade en läkare som var med i sällskapet och som nyss framkommit till olycksplatsen. Låt mig försöka lägga ett förband öfver såret.

Han fick några näsdukar och lade ett provisoriskt förband så godt sig göra lät.

— Vi måste skyndsamt föra honom hem, fortsatte han, sedan förbandet var färdigt, ty här är allvarlig fara för handen.

— Vi göra en bår och bära honom inföll en.

— Det blir bäst så, men vi kunna blott bära honom till närmaste väg, och under tiden får någon rida i förväg och skaffa en vagn från något närliggande ställe.

— Det är bäst att rida hem till Kungsgården efter en droska, men det måste ske fort, sade öfversten.

— Ja det är ju inte så förfärligt långt till Kungsgården och ju mjukare vagn vi kunna få, ju bättre är det, svarare läkaren.

En ung man var redan i sadeln och sprängde af allt hvad tygen höllo. Under tiden förfärdigades en bår af grenar, hvarpå sedan lades en del kläder, för att den skulle bli så bekväm som möjligt.

— Borde vi inte undersöka om han fått i sig mycket vatten? vände sig en af herrarne till läkaren.

— Han förlorade medvetandet genast då han föll mot stenen och då han ej andats har det ingen fara

att han fått vatten i sig. Bäst är att låta honom vara som han är. Han vaknar nog snart till medvetande ändå. Nu bära vi honom varligt.

Alfred ville bära med, men det fick han ej utan ombads att i stället sätta sig upp på en häst och rida, på samma gång ledande ett par andra hästar. Han strök vattnet af sina kläder så godt sig göra lät, tog på sig rock och skor och red sedan sakta bakom de andra genom skogen. Det sorgliga tåget hade ej hunnit långt på vägen, då vagnen från Kungsgården anlände, och Rudolf mycket varligt blef lyftad in i den.

Jagtnöjet var slut för den gången och sorgsna och bestörta kommo jägarne hem från skogen långt innan ämnat var. Rudolf hade under vägen återkommit till sans och blef nu genast förd till sängs. Ett nytt bättre förband lades öfver det gapande såret, men läkaren fruktade mycket för följderna af detta svåra fall. Han ville ej ensam företaga en närmare undersökning men det dröjde icke länge förrän ett par andra läkare anlände från staden. Nu gingo de genast till verket med att undersöka skadorna, och det bringade intet hopp. Huvudskålen var spräckt, och det var fara för att äfven hjärnan rubbats något så att det gällde säkert lifvet för den unge mannen. Föräldrarne voro förtviflade. De gräto ohäjdat och lofvade läkarne allt blott de räddade sonens lif. Den gamle öfversten, som förr icke bleknat, då kulorna susat omkring honom på slagfältet, var nu vek som ett barn.

— Vi kunna ej göra mycket nu utan få hoppas det bästa af det som redan är gjort, svarade den ene läkaren på den förkrossade faderns böner och löften.

— Ni tror, att han kommer att dö?

— Jag vet ej hvad jag skall tro, men det är lika möjligt att han dör, som att han kommer att lefva. Dock har han en stark kropp, och därför få vi hoppas det bästa.

Den sjuke hade åter fallit i vanmakt vid det läkarne undersökte hans skador, men snart återfick han medvetandet igen. Med matt röst frågade han den närmast stående läkaren, om det var någon fara för lifvet. Denne svarade undvikande.

— Gif mig ett sanningsenligt svar, doktor, ty ifall det blir döden, så har jag ett och annat att styra med först.

— Var nu så lugn som möjligt käre vän. Det är nog fara för lifvet, men vi skola hoppas det bästa. Håll Er blott stilla.

— Jag är lugn och stilla och det var bra att Ni sade mig sanningen. Men låt mig nu få tala med Alfred.

— Hvem är det?

— Det är en af drängarne. Han var med oss i skogen i dag.

— Åh han som drog upp Er ur forsen.

— Gjorde han det! Låt honom genast få komma hit och lämna oss sedan ensamma.

— Det duger ej att Ni talar så mycket nu. Försök i stället att sofva litet, och när Ni sedan vaknar får Ni sedan tala med drängen.

Han var ej enträgen, ehuru han gärna velat säga något till Alfred, utan försökte sofva såsom doktorn uppmanat honom. Han föll också snart i en lätt

slummer, och modern, jämte den ene läkaren stannade hos honom. Om ett par timmar vaknade han. Hans första fråga var efter Alfred.

— Hvad vill du honom? frågade modern.

— Bry dig icke om det, kära mamma, utan låt honom blott komma hit.

Man efterkom hans begäran, och Alfred väcktes, ty han hade redan gått till hvila, trött som han var efter dagens möda. Det var några minuters verk för honom att kläda sig och skynda upp till den sjuke.

— Låt oss vara ensamma en stund mamma, bad Rudolf, då han såg att modern ämnade stanna.

Undrande på hvad sonen hade att säga drängen i enrum, aflägsnade hon sig tyst och sorgsen. Rudolf bad Alfred sätta sig på en stol tätt invid sängen.

— Du drog mig upp ur vattnet i dag Alfred. Tack därför. Nu vill jag tala litet med dig, ty jag har sannoilkt inte långt kvar att lefva.

— Nej säg icke så! Det må väl inte vara så farligt?

— Jo, det är fara för lifvet. Tror du Alfred, att Gud vill förlåta mig mina synder, såsom du talade om det i Vretatorpet?

— Han vill förlåta hvarje längtande hjärta, som kommer till honom. Men hur vet Ni, att jag predikade i torpet?

— Jag har två gånger stått utanför och hört på, och nu kan jag ej vara lugn mera förrän jag blir frälst. Tror du då att jag kan bli så lycklig som du?

— Ack ja, det kan Ni visst! Bed blott och Gud hör bön, tro honom och han skänker frid.

— Jag skall göra det men jag vill också, att du nu beder för mig. Det skall göra mig lugnare ser du.

— Det vill jag gärna.

— Gör det då genast.

Han knäppte sina händer samman öfver bröstet och Alfred böjde knä vid bädden. Icke blef bönen lång och icke var det många ord, ty Alfred kunde blott snyfta, men Rudolf rörde sina läppar med vid hans ord, och det var mer än högtidligt i sjukrummet. Då bönen var slut och Alfred åter satt sig, låg Rudolf tyst några ögonblick, sedan fortsatte han att tala med nästan hviskande röst:

— Det känns så lugnt och skönt nu. Jag har ej kunnat slita mig ifrån tanken på din och dina vänners enkla tro, och därför har jag talat med dig därom så många gånger. Väl har jag lefvat bra vildt ibland då jag varit ute, men det fanns ändå allvar kvar i min själ, och nu tror jag att jag skall bli räddad för evigheten.

— Pris ske Gud!

— Ja, pris ske Gud att äfven jag får omfatta hans nådefulla löften, jag behöfver dem nu. Jag tror att han skall taga emot mig och jag är ej mera rädd för att dö.

— Döden är ej mörk då Jesus är med.

— Nej den är icke mörk. Nu har jag äfven något annat att tala med dig om, och jag väljer dig till min förtrogne, ty jag litar på dig. Hvad jag nu anförtror dig, får du ej säga åt någon annan än den det rör.

— Ni kan lita tryggt på mig, jag skall ej svika Ert förtroende.

— Jag vet det. Så hör mig då och gör sedan som jag säger. Drag af ringen som jag har på vänstra lillfingret. Det är en dyrbar ring och du får akta så att du ej tappar den.

Alfred gjorde som han sade, och då han höll den lilla fina guldringen, hvari en dyrbar sten glänste, i sin hand, talade Rudolf åter:

— Om jag nu dör, så skall du, när jag ej mer är till, gå till Signe Johnson, du känner henne väl och lämna henne ringen från mig. Säg henne att det är en bröllops — och minnesgåfva från mig, och att jag af hela mitt hjärta önskar henne frid och lycka med den hon älskar. Ser du Alfred jag håller Signe kär och ville att hon skulle bli min maka, men hennes hjärta är fäst vid en annan. Tungt var det för mig att veta det, men nu är jag glad däröfver, ty hade hon älskat mig så hade hon nu fått sorg och jag vill att åtminstone hon skall bli lycklig, då jag ej kan få bli det. Hälsa Signe, att min tanke är hos henne så länge jag lefver och säg henne äfven att jag dör nöjd ty Guds frid är min. Vill du göra detta?

— Ja jag skall göra alldeles som Ni säger, svarade Alfred, men han var nu lika blek som den sjuke ty han älskade själf Signe, och nu fick han höra, att äfven hon höll någon kär, fast han icke visste hvem.

— Då skall du ha tack för allt, Alfred. Jag säger dig ej farväl nu, ty om jag får behålla sansen, så vill jag sedan tala mera med dig om det andra. Nu är jag för trött att tala mer.

Dörren öppnades i detsamma och läkaren steg in.

— Ni får ej anstränga Er med att tala, sade han, Ni måste nu försöka att sofva.

— Jag ämnade just försöka det. Mamma kommer väl in och sitter hos mig.

Hon kom och Alfred drog sig tillbaka. Han gick upp på dräng kammaren och låste in ringen i sin koffert, hvarefter han satte sig ned vid bordet och tänkte. All lust att sofva hade försvunnit och han satt länge tyst och grubblade innan han åter gick till ro.

— Mamma skall bedja Alfred vaka hos mig, om så fordras, sade Rudolf till sin mor, då hon en stund suttit hos honom.

— Ja min gosse, det skall han få, om du så önskar.

— Han är en kär vär för mig nu, och därför önskar jag ha honom i min närhet.

— Då skall han få intaga min plats här när jag ej orkar längre. Försök nu att sofva.

Han låg tyst och stilla och snart somnade han. De båda läkarne från staden åkte hem på kvällen, men den som kommit för att deltaga i jakten stannade kvar.

Det sår Rudolf erhållit i hufvudet var dödligt. Redan före den dag läkarne beräknat kom sårfebern, och så blef det inflammation i hjärnan. De båda första dagarne kunde den sjuke tala med någon reda och han sade då sina föräldrar huru han önskade allt skulle blifva efter hans död. Äfven hade han ännu ett samtal med Alfred.

Men sedan febern kom på allvar visste han ej mycket om utom plågorna. Han led outsägligt och ropade ofta på Alfred. Och när denne satt vid sängen syntes han lugnare.

Om en vecka var han död utan att hafva återfått medvetandet ens så länge, att han kunde taga afsked af de sina. Förtviflade stodo föräldrarne vid hans bår men deras tårar båtade föga, sonen var dock borta.

Sådant är lifvet. Ena stunden går ynglingen glad och yster sin stig, den andra ligger han blek och kall på båren. I dag ter sig lifvet i rosenfärg, i morgon hafva rosorna vissnat, och allt är mörkt och kallt. Hvad man eger kärt ryckes hastigt ur ens famn, och de blommor man ena dagen plockar att pryda en brud med, får man kanske den andra strö på hennes graf. Ingenting består i tiden, allt växlar, allt skiftar form, färg och värde. Men det är ej så lätt att lära sig dessa allvarliga sanningar och att minnas dem beständigt.

Nu hade emellertid öfversten på Kungsgården och hans maka fått känna, att sådana förhållanden kunna inträda hvar som helst. Deras älskling han, som skulle bli en tapper krigare, om så fordrades, som skulle bli deras tröst och glädje i kommande dagar, han låg där så kall och stel. Det var blott omhöljet de hade kvar, ty anden hade flytt till andra rymder. Dock, hvad värde eger det kalla stoftet för den som älskar lifvet blott?

Det blef en storartad begrafning vid Kungsgården och många voro inbjudna att deltaga däri. Sedan allt var öfver blef det så tomt, så tyst och dystert vid gården, ja det tycktes som om själfva lifvet flytt bort därifrån. Men så lefde där blott ett par gamla nedbrutna, sörjande makar nu, och deras glädje var bäddad djupt ned i mullen.

TRETTONDE KAPITLET.

Öfversten och drängen.

Det hade, som naturligt var, väckt öfverstens och öfverstinnans förundran, att deras son så gärna ville hafva Alfred hos sig under sin sjukdom, och mer förundrad blef öfversten, då han själf satt vakande vid Rudolfs läger en natt.

— Pappa sade den döende jag önskar att du, ifall jag dör nu, låter Alfred bli dig en son i mitt ställe. Jag önskar det innerligt.

— Men Rudolf, hur kan du begära det, och af hvad orsak?

— Fråga ej om orsaken, jag orkar ej tala om det allt för dig nu. Men gör som jag ber dig, låt honom bli dig en son i mitt ställe. Han är värd det.

— Jag skall tänka på det sedan. Men du skall icke tala om att dö. Hoppas i stället, att vi ej behöfva skiljas nu.

— Det är inte mycket att hoppas, och kanske är det dock bäst, att jag nu får gå till det sköna hemmet hos Gud. Där behöfver jag ej sörja öfver något, och inga missräkningar skola möta mig.

— Tala ej mera så, du blott tröttar ut dig därmed.

Så låg då Rudolf tyst, och det blef honom ej mera möjligt att sedan tala med fadern om Alfred, ty yrseln blef svår, och snart befriade döden den lidande från alla plågor och all nöd.

Under de första sorgfulla dagarna kom öfversten sig ej för att tala med Alfred om Rudolfs önskan, men då en liten tid förgått blef drängen en kväll uppkallad, och han anade genast hvad det gällde. Öfversten var mycket vänlig och bad Alfred sitta ned medan de samtalade, något som eljes aldrig var vanligt.

— Min son tycktes hysa vänskap för dig, började gamle samtalet.

— Ja på sista tiden gjorde han allt det.

— Vet du då hvad orsaken till hans vänskap var?

— Ja det vet jag. Han hade fått kännedom om att jag var läsare, som de pläga kalla oss, och unge herrn intresserade sig för att tala med mig om Gud. Han var till och med i Vretatorpet ett par gånger, då jag predikade där.

— Predikar du och var min son med vid dina predikningar?

— Jag måste försöka predika nu, då korporal Hård inte kan komma hit, och herr Rudolf var och hörde mig. Jag visste dock icke om hans närvaro i Vretatorpet, förrän han på sin dödsbädd talade om för mig, att han var där. Han hade obemärkt stått utanför och lyssnat.

— Jaså på det sättet; det var då af nyfikenhet bara. Jag undrade just, om han själf tänkte på att bli läsare.

— Han blef det innan han dog. Det var kanske nyfikenhet som först dref honom till torpet men denna nyfikenhet förbyttes sedan i en allvarlig längtan att bli en kristen.

— Är det möjligt! Min son en läsare! Du misstager dig väl?

— Nej herr öfverste, det är intet misstag. När jag blef kallad till honom, samma kväll han fördes sårad hem från skogen, talade han just med mig om sin längtan att bli en sann kristen, och vi bådo tillsammans där inne i sjukrummet; och jag vet att han egde frid och lugn i sin själ, innan han gick ur tiden.

— Det skulle jag då aldrig hafva trott Rudolf om; han var alltid så munter och glad.

— Men han hade ett godt hjärta, och det bodde mera allvar där på djupet än någon kunde tänka.

— Jag vet nog det. Rudolf var en snäll yngling. Nu är han borta, mitt enda barn.

Öfversten klämde sönder en tår i ögonvrån och gick ett slag öfver golfvet.

— Han är hemma i frid hos Gud, och han är lycklig, vågade Alfred säga.

— Hvad är det då för konstiga läror, som I förkunnen du och den gamle korporalen, eftersom äfven min son kunde omfatta dem?

— Det är inga konstiga läror. Vi predika om, att människorna måste lefva ett rent lif i Herrens fruktan, om de vilja vara lyckliga, och att de för den skull måste frälsas genom Jesu nåd. Det är allt vi predika om.

— Det är ju detsamma som man i kyrkan får höra af dem, som bättre än du förstå att predika.

— Nej i kyrkan talas sällan om frälsning; åtminstone har jag ej hört det där. Det predikas där om att vi äro bra som vi äro, blott vi göra så godt vi kunna och om vi uppsåtligt synda hvarenda dag, så är det blott brister och svagheter dem vi aldrig kunna komma ifrån, och så talas det om att världen frälstes, då Jesus dog på korset. Vi predika ej så. Vi tro vi måste genomgå en märkbar sinnesändring och med hela vår tro omfatta Guds löften, så att vi äfven känna, att Jesu frälsning blifvit vår personliga del, mottagen af oss genom tro. Ångra vi våra synder och bedja Gud förlåta dem, då få vi äfven förlåtelse och känna det. Först då blifva vi lyckliga och kunna genom den kraft Herren ger öfvervinna de frestelser, för hvilka vi förut så lätt föllo, snärjda som vi voro i frestarens garn, och utan kraft, då vi ju förkastade den, som Gud alltid bjuder oss. Detta är vår lära.

— Och det där trodde min son på?

— Han trodde det och var lycklig därigenom.

— Det var väl närmast din skull, att han kom på sådana tankar?

— Kanske var jag orsak till hans omvändelse, ty jag tror ej, att han talat med någon annan om sitt eviga väl.

— Är det ingen annan som vet om, att han var sådan?

— Jag tror inte det.

— Var då tyst med det äfven du. Jag vill ej, att det skall komma ut bland folket, att min son dog som läsare äfven om det ej ligger något ondt däri.

— Då Ni så vill, skall jag tiga.

Det låg smärta i Alfreds röst, ty han kunde ej annat än sörja, då han hörde denne man blygas öfver, att hans son dött lycklig i Kristus. Var icke detta något att vara glad öfver i stället? Jo, nog hade den fattige drängen, fattat det så.

— Såg du om min son bar någon ring på venstra handens lillfinger då du satt och vakade hos honom? var öfverstens nästa fråga.

— Han bar en vid olyckstillfället, men då han den kvällen talade i enrum med mig, bad han mig taga ringen och öfverlämna den som ett minne till en person, som han älskade.

— Hvem är den personen? Jag vet ej att Rudolf hade några bekantskaper här i närheten, och allraminst någon vän, som han älskade.

— Så var det dock, men unge herrn förbjöd mig att omtala hennes namn.

— Då var det nog icke hans afsikt, att du skulle hemlighålla det äfven för oss, hans föräldrar, så att du kan utan betänkligheter säga mig personens namn.

— Kanske ville han ej låta eder veta hvem hon är, men jag gör nog ingen orätt att för hans fader omtala hennes namn. Jag skulle lämna ringen och hans sista varma hälsning till Signe Johnson, rnsthållarens dotter.

— Till en simpel bondflicka således.

— Ja, till en simpel bondflicka. Han red ofta bort till rusthållarens gård och hälsade på, och jag förundrar mig ej öfver att han höll Signe kär, ty hon är värd äfven en så fin mans kärlek. Men hon älskade icke honom, och det var orsaken till hans dysterhet under sista tiden.

— Han hyste visst stort förtroende för dig och var mycket öppenhjärtig mot dig?

— Då han låg sjuk var han det. Han sade sig räkna mig såsom en af sina bästa vänner.

— Talade han aldrig om hvad han önskade vi skulle gifva dig till belöning, för att du vid forsen vågade ditt lif för att rädda hans?

— Äfven det talade han om, men jag bad honom att ej tänka därpå. För mig är det belöning nog att han gick ur tiden som en frälst och lycklig man.

— Hvad var då min sons önskan?

— Herr öfverste, låt mig slippa säga det, ty jag vill ej ha någon lön. Han gaf mig själf något dyrbart i arf, ty under tårar tog han löfte af mig, att jag alltid skulle bedja för hans kära föräldrar, och detta arf mottog jag med glädje som belöning.

Öfverstinnan satte näsduken för ansiktet och snyftade, och öfversten gick ånyo ett slag öfver golfvet.

— Önskade Rudolf, att du skulle bedja för oss? Var det hans sista ord?

— Det var hans sista ord till mig.

— O min son, min son!

Alfreds ögon fylldes af tårar, då han såg de gamles sorg, den de nu ej kunde behärska. Han visste icke hvad han skulle göra, om han skulle tiga eller tala. Då öfversten blifvit lugnare igen, vände han sig åter till drängen.

— Och du ämnar göra som min son önskade?

— Så länge jag lefver skall jag bedja för eder, och jag skall göra det, äfven om det synes utan verkan. Dock hoppas jag till Herren, att den käre kandidaten,

som nu är hemma i himlen, där skall möta sina föräldrar i frid en gång.

— Du kan göra som du vill, men jag tror inte att den där sortens gudsdyrkan passar för oss. Jag kan aldrig bli annorlunda än jag är. Men säg nu, hvad önskade Rudolf dig till lön för hvad du gjorde?

— Låt oss ej bry oss om den saken, herr öfverste.

— Kanske gaf han dig del af den önskan han framställde till mig, att jag skulle upptaga dig som min son i hans ställe?

— Ja, så sade han sin önskan vara.

— Jag anade det, men du förstår väl, att det blefve mig svårt att förverkliga denna hans önskan.

— Tänk aldrig därpå. Hur skulle jag, den simple och fattige drängen, passa som son i detta fina hus. Nej, jag är sannolikt ej skapad för något sådant. Men om jag får, skulle jag vilja bedja om något annat.

— Och det är?

— Att Ni ville försöka göra något för att vi som kallas läsare, skola slippa lida förföljelse och allt annat ondt af prosten och andra personer. Det är ju i lag förbjudet att hålla konventiklar, men jag tycker, att då vi ej göra något ondt med dem, vi gärna kunde få ha våra små möten i fred.

— Om jag bara kunde göra något för eder så, skulle jag göra det med glädje men du förstår nog, att jag inte vill bryta mot vårt lands lagar.

— Det förstår jag nog; men denna lag är mycket orättvis, och jag vet att det nu arbetas på att få bort den, och herr öfversten kan därvid göra något. Och så kunde nog herr öfversten inverka på prosten, så att han ej blir så elak i sina förföljelser.

— Jag skall söka göra hvad jag kan. Är det någonting annat du önskar?

— Nej ingenting.

— Då får jag tala vidare med dig sedan när jag närmare fått öfvertänka Rudolfs önskan.

— Tänk ej mera på den utan låt det vara bra såsom det nu är.

— Låt mig afgöra det själf. Dock vill jag nu hjärtligt tacka dig, för hvad du gjort för min son.

— Ingenting att tacka för. Jag fyllde blott min plikt.

Alfred aflägsnade sig tyst och satt snart uppe på den enkla drängkammaren igen. Han ville ej blifva upptagen som öfverstens son, äfven om han kunde bli det, han trodde sig icke alls passa för ett sådant lif, som då väntade honom.

Öfversten satt, sedan drängen gått, en lång stund i djupa tankar.

— Kan du säga mig, hvad vi skola göra för honom frågade han sin hustru.

— Nej, jag kan knappast tänka klart nu. Vänta med det där så länge eller tänk ut det själf. Inte kunna vi väl taga honom som vår son, så obildad som han är och med de vanor han har. Det finns väl något annat sätt att belöna honom på.

— Något vill jag att vi enligt Rudolfs önskan skola göra, äfven om vi ej helt kunna fylla den.

— Gör upp en plan senare. Sorgen har tagit bort både kraft och vilja från mig.

— Det är nästan lika illa med mig.

FJORTONDE KAPITLET.

Vid stenen i ekbacken.

Alfred Högdal drog sig i det längsta för att gå till Signe med Rudolfs hälsning och ring, men han måste dock uträtta det uppdrag han fått af den döende vännen. En söndagsförmiddag passade han därför på, så att han träffade Signe vid kyrkan. Då han trodde, att ingen hörde dem, sade han därför hastigt:

— Kan jag få träffa dig i eftermiddag, Signe? Jag har något angeläget att tala med dig om.

— Jag vet inte, svarade hon rodnande.

— Om du kan så kom ner till älfven klockan fyra. Du finner mig i ekbacken just där gångstigen slutar.

— Jag skall försöka komma.

Alfred aflägsnade sig, glad öfver löftet, och Signe gick bort till några flickor, som stodo ett stycke därifrån. Då båda unga hade stått alldeles invid kyrkogårdsmuren och samtalat, och de hade ej märkt en person, som satt

nedböjd på en grafsten på andra sidan muren, och ifrigt lyssnade till deras ord. Då han hörde dem stämma möte i ekbacken, drog ett onskefullt leende öfver hans ansikte, och knöt händerna liksom i vrede.

— Gå till ekbacken ni, sade han halfhögt, ni skola nog slippa bli ensamma där.

Denne person var Karl Byman. Han smög sig bort mellan gravarna, gick en stor omväg och kom rundt omkring kyrkan bort till ungdomsskaran, som efter vanligheten stannade en stund på kyrkovallen för att prata. Karl såg sig omkring åt alla sidor liksom sökte han någon, men han ville blott öfvertyga sig om att Signe och Alfred icke voro med i de ungas hop. Han behöfde dock ej frukta. Signe hade gått hem och Alfred var redan långt borta på vägen. Då gick Karl till Nils Berg, som stod och talade med en annan dräng.

— Hör du Nils, kom hit får du höra något.

— Är det något lifvadt då?

— Det kan bli. Jo, säg åt pojkarna och flickorna, att vi gärna kunna samlas till lek i ekbacken klockan half fem i eftermiddag.

— Vore det inte bättre att gå till Erik Nilsons äng, där vi bruka ha våra lekar?

— Inte i dag. Det kan vara roligt att byta om ibland.

— Nåja, det kan du ha rätt i.

När ungdomsskaran skingrades, hade man stämt möte i ekbacken klockan half fem för att leka där ända till kvällen. Med ett triumferande leende på sina läppar gick Karl Byman hem.

Alfred var på den för mötet med Signe bestämda platsen redan en half timme tidigare än de kommit öfver-

ens om. Nedom ett väldigt klippblock, som låg nära stranden satte han sig på en mossig tufva, tog fram sin bibel och läste ett kapitel. Sedan slöt han ögonen och drömde. Hans hjärna var så full af stridiga tankar, och känslorna voro så oroliga. Han undrade om han skulle våga omtala för Signe, att han höll henne kär, eller om han för alltid skulle låta de varma känslorna ligga dolda i hjärtats djup. Det var honom ju nu bekant, att Signe älskade någon, och det syntes därför ej mycket lofvande för honom själf, den fattige sonen från en torparekoja, att anmäla sig som friare. Det var just då han var upptagen af dessa tankar, som Signe kom. Alfred hörde henne redan, då hon var ett stycke därifrån och gick henne till mötes.

— Du var snäll som kom, sade han och tryckte hennes hand.

Hon svarade ej utan följde honom tyst till platsen där han förut suttit.

— Du undrar väl på hvad jag kan vilja dig, då jag så här ber dig om ett möte?

— Jag trodde att det var om mötena i Vretatorpet eller något annat sådant du ville tala med mig.

— Nej, det är något helt annat. Jag har en hälsning att framföra till dig.

— Från hvem då?

— Från Rudolf, studenten. Han bad mig om det, då han låg på sin dödsbädd.

— Du vet då om . . . stammade Signe och bleknade, kännande sig oförmögen att fullborda meningen.

— Ja, jag vet om, att äfven han hade dig kär, och att du lät honom förstå, att du hade en annan i dina tankar.

— Och hvarför skulle han tala om det?

— Han ville bringa dig en sista hälsning, innan han gick hem. Du skall veta, Signe, att Rudolf dog som en frälst och lycklig man.

— Blef han frälst! Lofvad vare Gud! Han hade varit vid torpet och hört dig predika och var mycket påverkad af ordet.

— Jag vet det; och innan han dog kunde han jubla öfver att hafva mottagit Herrens nåd och erfarit frälsningens fröjd. Jag satt vid hans dödsbädd hvarje natt, och han räknade mig som sin förtrognaste vän. Därför bad han mig äfven att bringa dig sin hälsning.

— Var han inte ond på mig?

— Nej, han bad mig hälsa, att han önskade dig och den du håller af den rikaste lycka, och hans sista och vänliga tanke var hos dig.

— Stackars yngling, att han skulle dö så snart och därtill få en så förskräcklig död.

— Säg snarare att han var lycklig, som fick dö. Nu behöfver han ej mera gå ensam och bära smärta i sin själ, han eger i stället en evig frid. Det är nog bittrare för den, som nödgas gå och bära på hjärtesorg ett helt långt lif.

Hans blick mötte Signes, och hon rodnade.

— Jag kunde inte hjälpa det, sade hon, ty jag älskade honom ej, och jag vill ej tillhöra någon annan än den jag håller kär.

— Han dömde dig ej heller därför, fast han sörjde öfver att vara förskjuten. Men det var icke blott en hälsning jag skulle bringa dig, han sände äfven detta minne och bad mig säga, att han med det ville visa, att hans kärlek bestod intill döden.

Alfred räckte Signe den lilla guldringen, hvars sten gnistrade och glittrade, då solstrålarne brötos däri. Med darrande hand mottog Signe smycket och betraktade det.

— Inte kan jag mottaga en så dyrbar gåfva från honom.

— Jo, du skall taga emot den som ett minne af honom, det bör du ej vägra, ty kan han från sin himmel se dig, så skall han visst glädjas däröfver.

— Om jag ändå kunde tacka honom, men jag kan inte ens det.

— Var ej ledsen för det, ty han är lika lugn ändå nu.

— Ack, hvad jag ändå beklagar honom, som skulle dö så ung.

— Beklaga ej, lyckönska i stället. Jag har många gånger sedan hans död önskat, att det varit jag som så snart blifvit hemkallad, ty det är dock bäst att vara från smärta och strid, som så ofta möta oss här.

— Inte önskar väl du att dö, som ännu har så mycket att göra här.

— Icke så att jag går och tränar efter döden, ty det vore synd; men vore det Guds vilja att snart kalla mig hädan, så nog vore jag glad att få gå bort.

— Säg icke så Alfred. Hvad har du att sörja öfver?

— Detsamma som Rudolf, svarade Alfred allvarligt och nästan hviskande, under det en brännande rodnad flög öfver hans ansikte.

Signe satt tyst, försjunken i tankar, och Alfred störde henne ej, ty äfven han var tankfull. I hastigheten hade han sagt mer än han ämnat, huru få orden än varit, men han kunde icke hjälpa det. Att allt hopp var ute för honom, tog han för gifvet, ty Signe hade ju någon som hon höll kär, och att det var just honom kunde han aldrig tro. När de suttit tysta några minuter, fattade han plötsligt Signes hand och sade:

— Förlåt mig, Signe, om jag gjorde dig ledsen med mina sista ord. De kommo utan att jag kunde häjda dem. Jag vet att ditt hjärta är bundet vid någon annan, och då var det ej rätt af mig att häntyda på mina egna känslor Du måste förlåta mig.

— Men käre Alfred, den jag håller kär är ju ...

Hon han ej längre, förrän meningen afbröts af ett förfärande larm och vilda tjut, och från all sidor rusade

en hop ungdom fram just mot det ställe där de båda sutto. Karl Bymans plan hade lyckats. Han hade inbillat de andra unga, att det fanns en räflya under den stora stenen, och nu skulle de för nöjes skull skrämma ut räfvarna. Naturligtvis var det endast ett påhitt, för att han skulle få ha roligt på Alfreds och Signes bekostnad.

De båda senare blefvo mycket förvånade och äfven förlägna, dock ej så mycket som de flesta af den öfriga ungdomen. Alfred reste sig lugn och hög och såg på de ankomna. Att det var elakt skämt eller dylikt åfärde, det förstod han väl, men han kunde icke i ett nu rätt fatta sammanghanget. Sedan den första öfverraskningen lagt sig frågade han:

— Hvad kommer det åt eder, efter ni uppföra eder på ett så besynnerligt sätt? Detta är ju att handla som små barn.

— Karl Byman påstod, att det var en räflya här under stenen och vi skulle skrämma ut räfvarne, svarade en af Alfreds kamrater vid Kungsgården.

— Och ni kunna tro, att räfvarne bygga sina lyor i en sådan här liten backe, där folk går hvarenda dag? Det tror han icke själf.

— Tror jag inte! Jag har väl själf sett räfvare smyga omkring här och äfven sett dem krypa under stenen.

— Det är omöjligt, ty här vid stenen finns ej ens så stort hål, att en katt kunde gömma sig däri.

— Du sökte nog annat än räfvar den gången, sade Signe.

— Jag fann åtminstone något annat.

— Kom så gå vi upp i backen och leka, det var ju för det vi kommo, sade Nils Berg för att få slut på detta samtal.

— Går du med och leker Signe?

— Nej, jag vill icke leka i dag.

— Och du Alfred är väl lika omöjlig?

— Ja då jag skulle inte vilja använda min söndag på ett så barnsligt sätt. Bättre nöje finns det allt.

— Du vill förstås predika sade Karl Byman litet retsamt.

— Om jag kunde så skulle jag göra det, ty ni behöfva allesammans få höra något om Guds nåd!

Nu fick en af flickorna se ringen, som Signe satt på sitt finger.

— Åh, en så fin ring! Har du fått den af Alfred?

— Nej, jag har fått den till minne af en god vän.

— Men du hade den inte i kyrkan i dag.

— Jag vet det.

— Den där ringen har jag sett unge herrn på Kungsgården, bära medan han lefde. inföll Alfreds kamrat.

Allesammans trängdes nu omkring Signe för att få se det vackra minnet, men hon tog af ringen och gömde den i sin ficka.

— Jag har ej fått den för att visa alla. Nu skall jag gå hem.

Hon gick och Alfred gjorde henne sällskap. De

unga stannade kvar och började leka, men det blef intet riktigt nöje af den dagen. Karl Byman försökte väl lifva upp sina vänner genom att skämta om läsarne, men det fick han blott förargelse för. Han blef missnöjd och gick snart hem, och inom kort följde de öfriga hans exempel.

FEMTONDE KAPITLET.

Herre och dräng.

Per Håkanson var kvar i prostgården, men svårt hade han det många gånger. Icke blott prosten utan äfven prostinnan och döttrarna grälade på honom för hans läseri, och så ofta det fanns den ringaste anledning att förebrå honom för något, så nog fick han höra hårda och onda ord.

Prostens trenne döttrar voro egentligen icke elaka men bortskämda och egensinniga, och detta gällde synnerligen de båda äldre. När fadern tycktes finna nöje i att plåga drängen med sina hånfulla och bitande ord, tyckte äfven de det vara roligt att drifva gäck med honom.

Med underbart tålamod fördrog dock Per alla deras elakheter, och aldrig kom öfver hans läppar ett enda hårdt ord till svar. Det var väl för honom att prosten ej hade den minsta aning om hvem som den där kvällen varnade korporal Hård och hans vänner

i Vretatorpet, ty i så fall hade det blifvit mera förargelse än vanligt. Icke heller kunde prosten finna ut, huruvida Per besökte läsaremötena eller ej, trots det att denne smög sig dit nästan hvarenda gång hans vänner samlades i torpet. Men det kom dock en dag då Per ertappades på bar gärning.

Prostens yngsta dotter var en flicka om femton år. Hon var den enklaste och snällaste af de tre systrarna, ty de båda äldre som gått i pension i staden och lärt sig tala franska och ett och annat som hörde till fin uppfostran, sågo med ett visst förakt ned på sin syster, hvilken de funno vara precis som en riktig bondjänta, och så kom det sig att denna yngsta äfven blef bevarad ifrån att lära sig så mycket af de andras elakheter. Gabriella, så var den yngstas namn fick roa sig själf så godt hon kunde, och fick ej ofta äran att vara i de äldres sällskap. Hon tröstade sig dock med att snart skulle äfven hon till staden för att lära sig något och bli en riktigt fin dam, och under sin väntan, svärmade hon och drömde om hur lycklig hon skulle bli. Af naturen var hon vek och drömmande, och tyckte mycket om att ensam irra omkring i den stora trädgården, då kvällen kom med stjärneglans och smekande vindar.

Det var en skön kväll på eftersommaren, en stilla, fridfull kväll efter en varm dag. Det doftade från blommorna i trädgården och från det nyslagna höet på ängarna rundt omkring. Gabriella gick och drömde under de lummiga trädens skugga och njöt af hela sitt hjärta af naturens skönhet. Då såg hon en manlig gestalt smyga utmed syrénhäcken klättra upp på stenmuren och hoppa ned på kyrkogården på andra

andra sidan. Först blef hon rädd, men nyfiken som hon också var ville hon gärna se, hvem mannen kunde vara. Hon sprang bort till muren och klättrade upp. Ett stycke längre bort aflägsnade sig mannen med raska steg, men hon kunde dock tydligt se, att det var Per. Hon förstod genast att han ämnade sig till Vretatorpet och när hon kom in omtalade hon för fadern hvad hon sett.

— Det skola vi nog få veta om det var Per, sade prosten och gick ner till bryggstugan där han af alla krafter ropade på drängen. Då han ej fick något svar, gick han upp i drängkammaren och såg efter. Rummet var tomt. Han gick ner, låste bryggstugudörren och stoppade nyckeln i fikan.

— Nu skall han allt få sofva ute, den pliktförgätna pojken, och nog skall han i morgon få en het stund, det lofvar jag.

Gabriella kände sig ej riktigt belåten, då hon hörde sin far tala så, och hon ångrade att hon talat om hvad hon sett, men nu var det försent att ändra. Systrarna skrattade åt, hur roligt det skulle bli, då läsaren dagen därpå finge sig en välförtjänt upptuktelse.

— Men hvad gör han då för synd med att gå dit? frågade Gabriella sin far.

— Han hjälper till att sprida farliga villoläror. De äro visst besatta af djäfvulen alla de där, som gå till Vretatorpet, svarade den förargade prosten.

— Jag tyckte mamma sade att de tala om Gud samt sjunga och bedja. Inte gjorde de det, om de vore besatta af den onde.

— Men de försöka draga folket från kyrkan och

så bli de högfärdiga, troende sig själfva vara gudfruktigare än annat folk.

— Per går ju alltid i kyrkan med, och de andra läsarne äro där hvarenda söndag. Jag tycker de äro snälla.

— Gå du in och lägg dig. Sådana småflickor som du förstå inte det där.

Gabriella undrade mycket på, om Per och läsarne i allmänhet verkligen kunde vara besatta af djäfvulen och innan hon somnade beslöt hon att vid lägligt tillfälle fråga Per själf om hvad de hade för sig i Vretatorpet.

Då Per sent på natten återkom hem, fann han dörren stängd, så att han inte kunde komma in. Han log, ty han visste väl hvad det betydde. Lugn och glad i alla fall gick han ner i trädgården och lade sig på en soffa. Det var varmt och lugnt, så att han behöfde ej frysa. Han sof godt några timmar på sitt hårda läger, och då solen gick upp skyndade han till sitt arbete. Det gjorde ingenting, att han hade hälgdagsrocken på, den tog han af medan han arbetade i stallet. Då han kom in för att äta frukost voro alla tre fröknarna i köket. De båda äldre skrattade och och hviskade, men Gabriella såg bedröfvad ut. Per åt sin frukost under tystnad och just som han var färdig med sin måltid kom prosten ut.

— Hvar höll du till i går kväll? frågade han barskt.

— Jag var borta, svarade Per lugnt.

— Har jag inte sagt, att du skall hålla dig inne om kvällarne?

— Jo det har Ni, men jag tänker inte gå som

en fånge. Jag har rättighet att gå hvart jag vill under min fritid.

— Har du det. Inbilla dig inte att du kan göra som du vill, ty du är i min tjänst ser du. Du var på läsaremötet i Vretatorpet i går kväll.

— Om så vore, så har jag väl rättighet att gå dit. Det kan prosten aldrig hindra mig.

— Jag kan sätta dig i fängelse för besväret, om jag vill, och jag kan köra dig ur tjänsten, för att du inte gör som jag säger.

— När jag gör mig skyldig till något fel i tjänsten, har Ni kanske rättighet att köra bort mig, men önskar Ni ändå göra det nu så går jag gärna, ty arbete får jag nog. Ni kan aldrig förbjuda mig att gå bort om kvällarna, då jag fullgjort min plikt.

— Tig, din drummel, och förarga mig inte. Det var dock märkvärdigt, om jag inte skall göra slut på det där ofoget, som läsarne tagit sig till. Ni har fått hållas tillräckligt länge nu, och jag har varit alltför eftergifven. Det skall bli annat af för er.

— Gör som Ni finner för bäst. Jag ämnar ej klaga på Er, då Ni gör hvad Ert samvete säger Er vara rätt.

— Är du kristen du som ger dig till att vara näsvis mot din husbonde och göra emot hans befallningar?

— Jag har inte varit näsvis, jag har endast svarat på Edra ord, och det bör jag ju.

— Du är näsvis och högtärdig är du. Om du går ut någon mer gång utan mitt, löfte så får du ligga ute liksom i natt, vore det så midt i vintern.

— Då vintern kommer hoppas jag att inte be-

höfva fråga prosten om, hvart jag får gå under min fritid. Jag säger upp min tjänst till hösten.

Per var mycket omtyckt för sitt plikttrogna arbete och för att man så väl kunde lita på honom i allting, det var blott sedan han blef läsare, som man haft något att förebrå honom, och de förebråelserna gällde aldrig annat än hans tro. Därtill hade han varit i prostens tjänst sedan han var knappt fjorton år och ingen tänkte på att han skulle flytta, han hade blifvit liksom en medlem af familjen, om också en underordnad. Därför stod också prosten tyst några ögonblick och stirrade på Per, innan han svarade.

— Säger du upp din plats! Hvad tänker du på?

— Jag tänker på att jag vill ha frid och ro i min själ, och det får jag inte om jag stannar här. Jag har länge nog fått bära hån och smälek af alla i huset för att jag är en kristen. Det borde ej vara så i ett prästhus. Därför är det också bäst, att jag går härifrån i höst.

— Det är den tack jag får för att jag fostrat upp dig. Tog jag dig inte från dina fattiga föräldrar för att göra dem en tjänst, och har du inte fått vara som barn i huset hela tiden?

— Jo det är sannt, och jag är tacksam för allt det goda jag här fått åtnjuta men jag har aldrig tiggt mitt bröd af Er utan ärligt arbetat för det, så att jag anser mig ha rättighet fordra att bli hållen som en människa, äfven om min tro ej är densamma som Er.

— Vi få tala om det där en annan gång. Du ångrar dig nog då du får tänka närmare på saken, och då skall jag vara barmhärtig och låta dig stanna

kvar, bara för att du varit här så länge. Du får aldrig en så bra plats som du har här, det vet du förut.

— Om Ni låter bli att bråka vidare med dem Ni kallar läsare, så skall jag stanna, men eljes får det vara som jag sagt, jag flyttar då i höst.

Prosten svarade ej på hans ord, han slog i stället in på ett annat ämne, som han nu var angelägen att höra om.

Predikades det i Vretatorpet i går kväll?

— Ja.

— Var den där dumme korporalen där då igen?

— Den präktige korporal Hård, menar Ni? Nej tyvärr, han har inte tid att komma hit nu.

Prosten bet sig i läppen. Han fick en vink om sin oartighet, och därtill var det hans egen dräng som lät honom känna snärten.

— Hvem predikade då?

— En af mina vänner.

— Hvad heter han?

— Det säger jag inte, ty då försöker Ni bara skada honom.

— Du borde skämmas för att svara så. Jag kan tvinga dig att säga hans namn, så mycket du vet det. Tala om det nu.

— Nej jag säger det inte. Sök få reda på det af andra. Jag minns hur Ni handlade mot korporal Hård, då han var här sist, och jag vill ej att mina vänner skola öfverfallas och misshandlas af de fulla drängar Ni skickar ut emot dem.

Detta var för mycket för den hetsige gamle prosten, och han gaf Per en örfil.

— Jag skall lära dig vara höflig mot din husbonde, din pojklymmel. Svara mig nu på min fråga, annars får du mer.

De tre flickorna drogo sig förskräckta tillbaka in i ett annat rum, och Gabriella kunde icke återhålla sina tårar.

— Fy så stygg pappa är, sade hon.

— Hvad du är dum. Det är inte mer än rätt åt Per, skrattade äldsta systern.

— Det säger du, för att du är lika elak som pappa.

Men Per höjde varnande sin hand mot den gamle herrn.

— Slå inte en gång till, ty då kunde det hända att frestelsen öfvermannar mig också. Ni har slagit mig ett slag, och det blir allt både det första och det sista. Litet anstår det en själasörjare att handla på ett sådant sätt. Ni har skam af Er handling, herre. Om vi, jag menar läsarne, vore Er till något besvär. då skulle jag ej så mycket undra på Er vrede, men nu försöka vi lefva för Gud och bli hvad vi böra vara, goda människor, och därför förföljer Ni oss och till och med misshandlar mig, Ni borde veta bättre. Jag förlåter Er för Er ålderdoms skull, men Er kristendom tror jag numera ej det minsta på.

Prosten som var färdig med att fortsätta bestraffningen, lät förbluffad handen sjunka och lyssnade häpen till drängens oförskräckta tal. Litet hade han väl trott, att Per skulle våga tilltala honom så, men nu vågade han det dock.

— Du skäms då inte det minsta, sade han till slut då Per tystnat.

— Jo i dag skäms jag men det är för min herres skull. Ni handlar mycket ovärdigt mot mig.

— Hur tror du man skall handla mot oförskämda dränglymlar?

— Man skall handla så, att man visar sig ha bättre förstånd och hyfsning än drängar.

— Men du är ju så näsvis att du kunde reta en sten till vrede.

— Jag har blott försvarat mig, då Ni tog mig i ett förhör, som Ni ej egde någon rättighet att hålla. Fast jag är blott en dräng, så är jag dock en människa, och fast jag är läsare, så tillåter jag inte alls att någon öfverfaller mig med hugg och slag, ty då försvarar jag mig. Kan jag gå till mitt arbete nu?

Per talade med tillkämpat lugn, ehuru han inom sig förnam känslorna brusa. Hela tiden hade han talat utan annat tecken till upphetsning än att rösten darrade litet. Prosten däremot var rasande och visade det äfven. Vid Pers sista fråga röt han till:

— Packa dig bort så långt som vägen räcker, så att jag slipper se dig.

Utan att svara aflägsnade Per sig, men kom strax igen och begärde att få nyckeln till bryggstugan, så att han kunde komma till sitt rum efter en hvardagsrock. Prosten tog nyckeln som låg på en hylla, och kastade den midt i ansiktet på drängen, så att dennes näsa sprang i blod.

— Det där skulle Ni ej ha gjort, Ni kommer

att ångra det, sade Per, i det han tog upp nyckeln och gick. Sedan han hämmat blodflödet påtog han andra kläder och gick till arbetet. Han såg inte prosten mera hvarken den dagen eller den följande och de af familjen som han kom tillsammans med

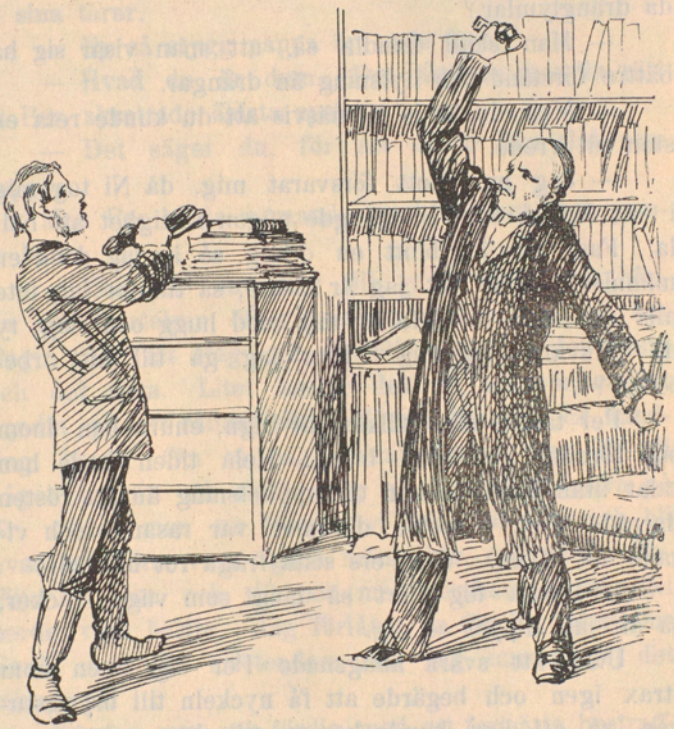

voro tysta och sågo litet förlägna ut. Men Per gick stilla vid sitt arbete, glad öfver att han ej låtit några onda känslor öfvermanna sig. Nog hade han varit frestad, och nog var det svårt att behärska

sig själf, men han hade dock segrat. Dock kände han smärta öfver, att han svarat något alls på prostens hårda ord, han insåg sedan att det varit bäst att helt och hållet tiga, ty med ordstrider vinnes föga.

SEXTONDE KAPITLET.

Gabriella.

Flera dagar gingo utan att Per såg till prosten, men han fruktade att denne nu skulle bli än mer hätsk mot läsarne och han hade äfven orsak att frukta, ty prosten var mycket förbittrad, och sökte finna något medel att helt och hållet förgöra denna för honom så förhatliga rörelse. Läsarehopen ökades sakta men säkert, och sista nyheten var att ett par förmögne hemmansegaresöner slutit sig till den.

Gabriella hade ej varit glad alltsedan hon åstadkommit så mycken förargelse för Per, och gärna hade hon velat tala med honom och bedja om förlåtelse för sin ofrivilliga ondska, men det var svårt för henne att få tillfälle därtill. Då systrarna skrattade åt det skedda och skämtade därom samt gjorde sig lustiga öfver läsarne, gick hon sorgsen ifrån dem, ty hon kunde ej tro annat än att det var osanning, som de pratade om de stackars människorna. Då hon

en söndagsafton gick nere i trädgården fick hon syn på Per, som satt på en sten borta vid höladan och läste. Nu var det ett mycket lägligt tillfälle att tala med honom. Hon brydde sig ej om att gå vägen ty då hade de kunnat se henne från huset, utan trängde hon sig igenom den täta syrénhäcken och gick bort till drängen. Förvånad såg han upp då hon nalkades.

— Sitter du här och läser Per?

— Ja, jag hade ingenting att göra, och då brukar jag läsa en stund.

— Hvad är det för en bok du har?

— Det är en språklära. Jag fick gå i skolan så litet då jag var barn och nu tycker jag det är roligt få taga igen något af det försummade.

Han hade alltid haft mycken håg för att läsa och hade skaffat sig ett litet bibliotek af goda böcker, hvilka han flitigt studerade då han hade någon ledig stund.

Gabriella visste icke riktigt, hvad hon vidare skulle säga. Efter några minuter började hon dock:

— Per det var jag som talade om att du gick till Vretatorpet den där kvällen. Jag såg dig gå genom trädgården och sade det till pappa, men jag trodde aldrig, att han skulle bli så stygg mot dig. Vill du förlåta mig att jag skaffade dig så mycket obehag?

— Visst vill jag förlåta det. Inte kunde Gabriella hjälpa, att prosten handlade så där. Jag har för rästen förlåtit honom med.

— Du är snäll du Per. Pappa slog dig ju äfven?

Jag tror inte jag skulle kunna förlåta någon som sloge mig.

— Man bör förlåta allt ondt, och jag vore ingen kristen, om jag i mitt hjärta bure onda tankar mot någon. Om Gabriella någonsin får erfara, hvad det vill säga att vara en verklig kristen, skall äfven hon förlåta sina vedersakare. Jag är dock en svag stackare, ty det var nära att jag blifvit häftig den där morgonen.

— Vill du tala om för mig, hvad ni göra vid edra sammankomster där borta i torpet?

— Vi ha gudstjänst. Vi sjunga och bedja, höra någon läsa bibeln och predika för oss, det är allt.

— Hvarför säger då pappa att ni äro elaka och besatta af djäfvulen?

— Det gör han emedan han tror, att vi skola åstadkomma söndring och strid i församlingen.

— Göra ni inte det då?

— Nej vi söndra ingen från kyrkan. Vår bön är, att Gud må frälsa alla som tillhöra församlingen. Vi vilja lefva ett verkligt kristligt lif, och det är visst för det prosten är rädd.

— Men snälla Per, alla människor äro frälsta, det har du ju hört pappa säga så många gånger i kyrkan och han vet det nog.

— Det är nog sannt att prosten vet mycket mer än jag, men om han påstår alla människor vara frälsta så har han orätt. Det finns frälsning för alla, det är visst, men det är en annan sak. Tror Gabriella att de människor, som supa, svärja, spela kort, ljuga, dansa och göra sig skyldiga till mycket annat ondt, äro frälsta?

— Jag vet inte.

— Det står i bibeln att inga ogudaktige skola inkomma i himmelriket, och att göra sig skyldig till någon af nyss uppräknade synder må väl vara ogudaktigt.

— Ja, det är nog sannt.

— Då förstår väl Gabriella, att sådana syndiga människor måste bli frälsta för att kunna inkomma i himmelen.

— Det måste de nog.

— Har Gabriella någonsin hört sin pappa predika om att de som supa, och spela och svärja måste upphöra med sådant och bedja Gud om förlåtelse för sin synd samt börja ett nytt lif.

— Ja han har predikat om att vi måste undfly synden.

— Men det kunna vi icke af oss själfva, och prosten föregår icke heller med godt exempel, ty han både dricker och svärjer och spelar gärna kort.

— Det har du också gjort Per.

— Jag vet det, men nu gör jag det inte mer. Sedan jag blef en kristen, har jag lagt bort det.

— Du påstår då att pappa är ogudaktig?

— Ja sorgligt nog är han det.

— Nu är du stygg mot honom. Han är så snäll bara man inte retar honom.

— Men det är inte nog med att vara snäll då allt går som man vill, man måste lära sig att alltid vara god.

— Hur kan man då bli frälst, såsom du säger?

— Man skall bedja Gud förlåta alla synder, så

skall man mottaga den begärda förlåtelsen och lefva helt för Gud sedan.

— Göra läsarne det?

— Det är just hvad de göra, och det synes vara därför som prosten är ond på oss. Så länge jag lefde ett riktigt vildt lif, var han aldrig ond på mig men nu sedan jag blifvit ordentlig får jag bannor ofta och för ingenting.

— Jag tycker det är så tråkigt, att pappa skall vara sådan. Är det ingen af eder som vill skada kyrkan och göra pappa illa?

— Nej, det finns ingen enda ibland oss, som skulle vilja det.

— Då har pappa narrats för oss ty han säger att ni hata kyrkan och allt som är rätt.

— Han tror så och därför säger han det. Men om han blefve en verklig kristen, skulle han snart inse att vi ha rätt.

— Jag önskar han blefve det. Själf vill jag alltid vara en god kristen.

— Gud hjälpe Er att lyckas.

— Och du har förlåtit mig att jag talade om det där för pappa?

— Ack ja, det tänka vi aldrig mera på.

— Tack Per. Skall du gå till Vretatorpet någon mer gång?

— Det tror jag nog att jag gör. Om jag inte kan det, medan jag är kvar här, så går jag dit sedan jag flyttat härifrån i höst.

— Nej snälla Per, flytta inte ifrån oss! Pappa vill så gärna ha dig kvar, och det vilja vi allesammans. Blif kvar här.

— Om inte prosten blir bättre mot mig än han varit på sista tiden så flyttar jag. Och för rästen så har jag ju redan sagt upp min plats.

Någon ropade på Gabriella, och hon måste skynda sig in.

— Flytta inte bort ifrån oss, snälla Per, bad hon helt hastigt då hon aflägsnade sig. Det blef ingen tid för Per att svara, hon var för långt borta.

— Hvar har du varit nu igen? frågade fadern då hon anfådd af springandet kom in genom dörren.

— Jag har varit ute i trädgården, svarade hon ty hon ville icke genast nämna om sitt samtal med Per.

— Men jag kunde icke se till dig där, då jag nyss var ute.

— Då var jag väl på något annat ställe.

— Såg du till Per?

— Ja, jag har just stått och talat med honom. Han satt och läste borta vid höladan.

— Hvad hade du att säga honom?

Hon ville icke narras, ty hon tänkte på Pers ord, att ingen som syndar skall inkomma i himlen, och hon visste det ju vara synd att narras. Därför svarade hon sanningsenligt:

— Jag bad honom om förlåtelse för att jag talade om när han gick till Vretatorpet sist och så talade vi om läsarne.

— Och han ger sig till att ingjuta de där galna idéerna till och med i din själ. Nej nu går det för långt. Om du vågar att tala med Per om sådant där en gång till, så skall du få med mig att göra.

— Men pappa, Per sade intet ondt. Han sade

mig blott, att vi alla måste bli verkliga kristna för att inkomma i himlen, och det tror jag är rätt.

Systrarna utbrusto i ett skallande skratt, men prosten röt till åt dem att vara tysta. De blefvo genast allvarsamma ty nu var han ej att leka med. Gabriella satt tankfull och tyst.

— Hvad sade han vidare för vackra saker åt dig? var prostens nästa fråga.

— Han sade att han förlåtit pappa de häftiga orden och slaget den där morgonen, samt att om pappa själf vore en verklig kristen, så skulle det ej förefinnas så många onda tankar mot läsarne.

— Du tror väl det också.

— Ja det tror jag. Pappa har narrats för mig, men Per har talat sanning.

— Hvad säger du flicka?

— Jo pappa har narrats för mig. Läsarne vilja inte skada kyrkan, de önska blott lefva för Gud, såsom vi alla borde göra. Och så har pappa sagt att alla som tillhöra kyrkan äro kristne, och det äro de inte.

— Jaså inte det. Hvad äro de då?

— De äro ogudaktiga människor, dricka, svärja, spela kort, dansa och göra mycket annat syndigt, och de komma aldrig till himlen, om de ej bli frälsta.

— Nu skall jag säga dig, Gabriella, att du låter bli att tala på det där sättet, och så låter du bli att något mer inlåta dig i samtal med Per. Hvad jag predikar i kyrkan är sanning och det skall du rätta dig efter. Per förstår inte sådana ting, hör du det. Har du redan glömt din konfirmation i våras

och de löften du då gaf. Aldrig trodde jag att du skulle bli en sådan flicka.

Gabriella började vid dessa hårda ord, bittert gråta ty hon tyckte sig ej hafva gjort något ondt.

— Vill du nu bedja mig om förlåtelse och lofva mig att aldrig mera bära dig åt så illa som nu? fortfor prosten.

— Nej det gör jag inte. Jag tror att Per har rätt ändå! ropade dottern, och därmed sprang hon snyftande ut ur rummet.

Prosten såg förbittrad efter henne. Så hade då det onda och farliga läseriet gripit ända in i hans egen familj. Det blef allt farligare och måste stäfjas.

— Så snart du får ihop hvad som behöfs, får Gabriella resa till pensionen i staden, sade prosten till sin hustru då de en stund senare voro ensamma.

— Ja, det är det bästa som kan ske, och det skall inte dröja mer än en vecka för mig att få allting klart.

— Ju förr hon kommer härifrån, ju bättre är det, ty jag vill på inga villkor att hon skall bli läsare, och så egensinnig och själfvisk som hon är, står hon nu i fara att bli det.

Något öfver en vecka senare, åkte Gabriella till staden, där hon skulle lära sig vett och goda seder samt räddas från de villfarande läror, som läsarne förkunnade, men det var dock för sent att sända bort henne ty hon kunde icke mera slita sina tankar ifrån de allvarliga spörsmål, som samtalet med Per ställt för

henne. Hon hade beslutit sig för att söka sanningen och hvad det var att känna sig som en god kristen, men neg skulle hon få kämpa många strider, innan hon med lugn kunde skåda framåt mot kommande dagar.

SJUTTONDE KAPITLET.

Rusthållarens många frågor.

Öfversten på Kungsgården hade mycket tänkt på, hvad han skulle kunna göra för Alfred men det var svårt att komma till något resultat ty att taga honom såsom sin son, enligt Rudolfs önskan det ville han icke, och han visste äfven att Alfred själf var emot det.

— Kanske han vill studera och bli präst, han predikar ju redan nu, sade öfverstinnan en dag, då de samtalade om drängen.

— Det är inte omöjligt, vi skola fråga honom. Jag har eljes tänkt köpa honom en liten gård. Det blir ju bra för honom, ifall han ämnar gifta sig.

Alfred tillkallades och öfversten frågade honom, om han ville bli präst, men han svarade nekande, ty han ansåg sig vara för gammal att nu börja studera. En egen gård önskade han nog, dock bad han att allt tillsvidare skulle få vara såsom det nu var.

— Tänk inte på någon belöning för mig, sade han, det är bra såsom det nu är, och jag begär ingenting.

— Det veta vi nog, men ser du, vi vilja gärna göra något i den riktning vår son önskade.

— Om jag någon gång i framtiden skulle bli i behof af hjälp, är jag tacksam om jag får vända mig till herr öfversten.

— Gör det bara och du kan räkna på mig. Fortfar du med att predika i Vretatorpet ännu?

— Ja jag har varit där ett par gånger, men prosten ämnar visst försöka att alldeles hindra oss nu.

— Jag vet det. Han har varit här och bedt mig förbjuda torparen att låta eder komma dit och att strängeligen befalla dig upphöra med predikandet. Det skadar hans församling sade han.

— Men det skadar väl inte att han öfverfaller och misshandlar sin dräng, endast för att denne går till mötena i torpet?

— Har han gjort det?

— Per talade själf om det för mig då han var här en kväll. Också sände han sin yngsta dotter till pensionen långt tidigare än ämnat var, blott för att hon en gång samtalade med Per om de religiösa frågorna.

— Därom sade prosten ingenting, Han gjorde blott sina anmärkningar mot läsarne.

— Då teg han väl också med, att det beror på honom, att Erik Nilsons flicka inte får komma hem igen?

— Han yttrade intet därom. Har han bedt Erik Nilson hålla sin flicka borta?

— Hon blef först bortjagad från hemmet, då hon bekände sig vara en kristen, men nu ångrade fadern sig, och då skulle han tala med prosten om hvad som borde göras. Han fick det beskedet att det vore bäst för både honom själf och flickan om hon förblefve borta.

— Det är inga vackra saker du säger om den gamle prosten.

— Men det är sanning.

— Jag tror det. Har Erik Nilsons dotter det svårt borta?

— Åhnej, hon är hos rusthållare Johnsons bror i Lebro, och där har hon det nog bra, men hon har aldrig varit borta så där förr och längtar hem.

— Ämnar du fortsätta med dina predikningar i Vretatorpet trots prostens vrede?

— Honom fruktar jag inte, och om icke herr öfversten förbjuder Lars Olson att öppna torpet för våra sammankomster så fortsätta vi som hittills.

— Inte bryr jag mig om sådana där bagateller. För mig får du gärna predika där hvarenda dag om du vill.

— Jag är mycket tacksam därför. Ni behöfver ej frukta, att vi göra något ondt vid våra möten.

— Det har jag aldrig trott. Men tänk om du skaffar dig fängelse för besväret.

— I så fall skall jag ej vara ledsen för något annat, än att jag inte kan sköta mitt arbete här.

— På det behöfver du ej tänka. Du får hädanefter fritt så mycket du behöfver för mötena i torpet, detta icke för att jag håller med läsarne, utan af enskildt intresse för dig.

— Ni är mycket god mot mig.

— Är det då din vilja att stanna kvar här och förkasta de goda erbjudanden jag gjort dig.

— Ja, jag önskar helst stanna här så länge.

— Som du vill då.

— Alfred stannade således kvar i öfverstens tjänst och fortsatte med sina små predikningar i Vretatorpet dit läsarne tysta och allvarliga men också hoppfulla samlades rätt ofta utan att akta på det dofva hot, som hördes från prosten och hans vänner. Fjärdingsmannen var ännu lika förargad på korporal Hård och hans vänner, men han hade bestämdt afsagt sig uppdraget att oroa dem mera vid deras sammankomster.

Så kom en dag budskap till Alfred om att korporalen snart skulle komma till trakten igen, och det var med stor glädje den unge mannen kungjorde för sina vänner denna nyhet. Det skulle hållas så tyst som möjligt, för att det icke skulle bli på samma sätt som då han var där förra gången. Då Alfred tillkännagaf korporalens förestående besök, var det några som icke voro med i torpet, och till dessa skulle bud gifvas. Man plägade gå så tillväga, att hvar och en af de närvarande fick en viss person att gå till och omtala när nästa möte skulle hållas, och så skedde äfven nu. Alfred själf åtog sig att bringa budet till Signe, ty han hade ett ärende till rusthållaren och måste i alla fall gå dit. Då han nu kunde få sig en ledig stund från arbetet när som helst, bad han en eftermiddag rättaren att få gå bort och det nekades honom ej heller.

Han gick därför till rusthållaregården och kom

dit just som Johnson själf kom hem från staden. Sedan Alfred uträttat sitt ärende till rusthållaren, satt han kvar och språkade en stund för att om möjligt få tillfälle att säga några ord i enrum till Signe.

— Du har det visst bra vid Kungsgården nu, sade rusthållaren.

— Ja mycket bra. Öfversten är så snäll mot mig, att jag ej kan begära något bättre så länge jag är ogift.

— Ämnar du kanske gifta dig snart?

Signe hade bleknat litet vid Alfreds ord, ty hon tänkte att han möjligen hade i hågen att snart skaffa sig ett hem. Men hon lugnades af hans svar.

— Så snart blir det väl inte. Jag måste först söka ut någon att gifta mig med, och det går kanske inte så lätt att finna någon sådan.

— Det kan du ha rätt i, ty det är nog inte hvilken flicka som helst, som vill gifta sig med en fattig dräng.

Trots det förnärmande i dessa ord, svarade Alfred dock med orubbligt lugn:

— Nog finns det flickor tillräckligt, men det är icke heller så säkert, att den fattige drängen vill taga hvem som helst.

— Hör man på bara! Du är visst litet högfärdig också. Ja, de ha sagt mig det.

— Högfärden är det inte så farligt mod men jag vill inte gifta mig med en ogudaktig flicka.

— Åh, är det där skon klämmer. Du vill ha en som är läsare liksom du själf.

— Ja ja men, och får jag inte det så förblir jag ungkarl.

— Tror eu inte att prosten tar bort de där läsaregrillerna ifrån eder allesamman så fort han hinner?

— Nej det kan han inte. Åtminstone går det ej med mig så länge jag har sanningen på min sida.

— Det skulle just roa mig att höra hvar du hämtar stöd för en hel del barnsligheter som ni ha för eder.

— Vore det inte så nära kvällen så skulle jag med glädja upplysa Er om hvad Ni önskar veta, men nu måste jag gå för att hinna hem till kvällsvarden.

— Du kan stanna och äta kvällsmat här ty nu blir det i alla fall bra svårt för dig att hinna hem i tid.

— Ja tack, det kan jag göra, och då få vi tid att språka litet, om Ni så önskar.

— Kom då så gå vi in i dagligstugan ty jag vill se hvart det står i bibeln, att man skall bli läsare.

De gingo ditin och Signe följde dem ty det intresserade henne att höra sin far vara så angelägen om att få veta sanningen. Då de satt sig och rusthållaren lagt den stora bibeln framför Alfred frågade han:

— Kan du säga mig, hvar det står, att man skall bli läsare?

— Ni menar med läsare en verklig kristen och det står på många ställen i bibeln att vi måste bli det för att vara lyckliga. Så står det i Joh. 3: 3 följande. "Utan en varder född på nytt kan han icke se Guds rike," och det har Herren sagt själf.

— Men du vet ju att alla födas på nytt i dopet, så att det där var intet bevis för att vi skola bli läsare.

— Det är ett stort misstag. Jag tror inte att vi pånyttfödas i dopet.

— Har du inte läst det i katekesen och har du inte hört prosten säga det i kyrkan många gånger?

— Nog har jag det, men jag tror ändå inte att det är sannt.

— Nej du tror förstås ingenting, hvarken på katekesen eller prosten. Hvad tror du att dopet är då om inte ett bad till ny födelse?

— Jag tror att dopet är den nya födelsens tecken, men att verkligen födas på nytt, det är att bli frälst genom Kristus. Liksom judarnes barn genom omskärelsen upptogos i den judiska församlingen så upptagas vi genom dopet i Guds stora nådesförsamling. Men om dopet frälste oss, så hade vi ju två frälsare, och det vill Ni väl inte påstå vara förhållandet?

— Det var då förskräckligt hvad du blifvit lärd. Ja låt vara om du skulle ha rätt i det där om dopet så menas det väl ändå inte att vi skola bli läsare för att kunna kallas pånyttfödda?

— Man måste bli pånyttfödd för att med skäl kunna kallas läsare, det är min tro.

— Du märker ord också. Men hur skall det gå till att bli pånyttfödd?

— Det är inte svårt att förstå. Vi bekänna inför Gud våra synder, då vi känna ånger öfver dem, och så bedja vi om förlåtelse och frid. Det är enda sättet jag vet, men det är ett skönt sätt.

— Bekänna vi då inte i kyrkan våra synder hvarenda söndag.

— Jo, man läser af gammal vana syndabekännel-

sen, men det blir oftast något formelt en tom ceremoni, och man tager ej på samma gång emot Guds nåd och frid, och då man kommit ut ur kyrkan är man genast redo att fortsätta sitt syndiga lefnadssätt, Det måste vara en annan sorts syndabekännelse.

— Hurudan då.

— Man måste komma till verklig insikt om att man är en syndare och gör man det så ångrar man visserligen sin synd och beder då af allt hjärta om förlåtelse.

— Det där begriper jag inte riktigt. Är det inte precis detsamma som att läsa syndabekännelsen i kyrkan?

— Nej det är någonting helt annat. Om Ni läser Lukas 15:de kapitel om den förlorade sonen, så får Ni se hvad det är. Han besinnade sig, stod upp och gick till sin fader, bekände sin synd, fick förlåtelse, och stannade sedan i fadershuset. Det är just så vi skola göra.

— Du menar att sedan vi läst syndabekännelsen lämna vi Gud igen?

— Det är just verkliga förhållandet. Om människorna öfvergifva sina synder, sedan de bekännt dem så skola de alla blifva frälsta.

— Hvad är det då som ni äro frälsta ifrån, men som vi fattiga syndare ega kvar.

— Behöfver rusthållaren fråga det? Innan jag blef frälst söp jag, spelade kort, dansade, slogs och lefde som en vilde, under det jag glömde Gud. Nu undflyr jag alla de där synderna och många andra och jag kommer ihåg min himmelske fader. Tror

Ni inte, att alla behöfva frälsas ifrån allt sådant där?

— Jag tror inte att det är någon synd, om man tar sig en sup och spelar kort en stund, och om ungdomen går på dans då och då, det gör rakt ingenting. Att man felar rätt ofta, det kan man inte hjälpa. Vi äro i alla fall kristna allesamman, det borde du dock begripa.

— Alla i vårt land bära ju det kristna namnet, men många göra det med orätt. Ingen skall inkomma i himmelen utan att vara frälst, och den som lefver i de förut uppräknade synderna eller några andra han är inte frälst.

— Jag bryr mig inte om alla de där dumheterna och för rästen så hinner man nog bli läsare sedan. Först kan man ha litet roligt här i lifvet.

— Man får verklig glädje först då man blir kristen, och man bör ej dröja med att lämna sig åt Gud, ty i morgon kan det vara för sent. Det står i den 95:te psalmen: "I dag om I fån höra hans röst, så förhärden icke edra hjärtan," och det borde mana enhvar att genast fly till Gud.

— Och du är lyckligare nu än förr?

— Mycket lyckligare, och hur skulle jag kunna vara annat? Jag har frid med Gud och ett fast hopp för evigheten, och det vill säga mycket det.

— Ja ja, det kan så vara. Jag bryr mig dock inte om läseriet, jag har kyrkan att gå till och håller mig kvar vid den gamla läran.

— Den lära vi strida för är inte ny, det är just samma gamla lära, som Jesus själf förkunnade, och vår mening är inte alls att skilja oss från kyrkan,

— Om prosten själf ville bli en kristen och hålla en andaktsstnnd med oss ibland, så skulle vi ej ens bry oss om att ha några möten i Vretatorpet, meu nu måste vi det för att uppmuntra hvarandra till trofast sträfvan och ett rent lif.

— Det är inte lönt att förargas på eder, ty jag förstår att det hjälper inte mycket. Har den där korporalen slutat upp att resa hit nu.

— Nej, han har blott varit förhindrad i sommar men han kommer hit igen.

Då Alfred sade detta såg han bort till Signe, och hon förstod honom.

— Hvar för tala Ni inte om När mötena hållas så att man kunde få gå dit och höra på någon gång.

— Det våga vi inte för prosten, ty då komme han och störde oss. Vi har inte glömt hur han handlade, då korporal Hård var här sist.

— Ja då var han alltför häftig, och det fick den stackars fjärdingsmannen sota för.

Rusthållaren skrattade, ty han tyckte det var rätt lustigt men Alfred sade allvarligt:

— Så straffar synden sig själf innan vi själf ana det, och så kommer det alltid att bli.

— Vi bry oss inte om att tala mera om den där saken nu. Till en annan gång skall jag nog hitta på flera frågor som inte skola bli så lätta för dig att besvara.

— Det går ju att försöka.

— Var säker på att jag gör det. Hur är det med öfversten nu sedan sonen dog?

— De sörja honom mycket, men . . .

Alfred tystnade helt tvärt, han höll på att tala om hvad han lofvat att förtiga.

— Hvad för men? Är det något som inte bör vara?

— Jag höll på att säga något, som jag ej borde.

— Sjuug ut du, det är bäst.

— Nej, jag har lofvat tiga med det jag tänkte säga, och då gör jag det äfven.

— Så farligt är det väl inte?

— Inte alls farligt men ett löfte bör man ej bryta.

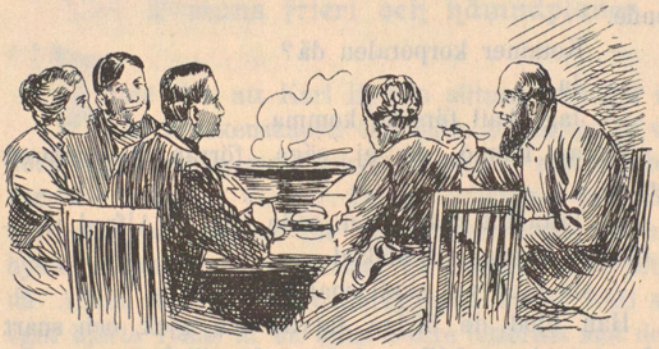

En piga kom in och tillsade att maten var färdig, och detta besparade Alfred från att svara på flera frågor, Mor Johnson bad Alfred taga plats bredvid rusthållaren själf, hvilket ansågs vara en heder för den främmande. Karl Byman hälsade med ett surmulet leende på sin gamle vän. Förr då Alfred söp och deltog i alla galna upptåg, hade de varit de bästa vänner, men sedan han blifvit en kristen, och särskildt sedan Karl för en tid varit med läsarne och blifvit en affälling hade ett annat förhållande inträdt.

Vänskapen försvann, åtminstone å Karls sida, och han gjorde nu allt för att vara Alfred till förargelse och skada. På läsarne i allmänhet var han mycket förbittrad, och han sökte nu ställa sig väl hos prosten för att få friare händer, då det gällde att arbeta emot dem.

Måltiden intogs under tystnad, som sed var, och därefter skulle Alfred gå. Signe var inne i dagligstugan, och som Alfred där glömt sin hatt, gick han in för ett hämta den.

— Nästa lördagskväll, hviskade han hastigt till henne.

— Kommer korporalen då?

— Ja.

— Jag skall försöka komma.

Mera hunno de ej säga, förrän rusthållaren kom in.

— Titta hit snart igen, sade han, då Alfred räckte honom handen till afsked.

— Ja tack jag skall snart komma.

Han bjöd de öfriga farväl och gick, och snart hade man i rusthållaregården gått till hvila ty man var där icke van att vara uppe sent om kvällarne.

ADERTONDE KAPITLET.

Karl Bymans frieri och hämndplaner.

Trots det att Karl Byman alltmera hängaf sig åt dryckenskapen och lefde ett dåligt lif var dock Signe vänlig mot honom på samma sätt som hon var det mot de öfriga. Denna vänlighet tog Karl som ett godt tecken för sig ty han trodde att hon hyste några ömmare känslor för honom. Den afton då Alfred besökte rusthållaregården kände Karl sitt eget hjärta fyllas af en ännu större bitterhet mot denne sin förmodade och äfven fruktade rival. Om han bara vetat något sätt att hålla Alfred borta från Signes grannskap, hade han varit lugnare, men nu kunde han ej finna något. Han fann det slutligen vara bäst att säga Signe sina känslor och förhoppningar, och om hon blott blefve hans, så behöfde han sedan ej bry sig om vare sig Alfred eller någon annan. Denna tanke hade redan dagen efter Alfreds besök mognat till ett fast beslut, och han skulle tala med Signe.

Det blef ej svårt för honom att finna lägligt till-

fälle för ett samtal med den unga flickan och på ett halft pockande sätt, sade han henne sina tankar. Vänligt men bestämt lät hon honom förstå, att han måste uppgifva hvarje tanke på henne, men han fortfor dock att tala om, hur mycket han höll af henne, och då intet annat hjälpte började han hota.

— Det är bäst du går till ditt arbete, vi ha talat nog om denna sak, sade Signe slutligen och därmed gick hon ifrån honom.

Således var han bortvisad af henne, den enda han trodde sig hålla af. Han tog på sig helgdagsrocken och gick upp till byn, där han stannade på krogen halfva natten, och när han återkom hem var han mycket drucken. Dock hade han på krogen uppgjort en plan att hämnas, och den planen skulle fullföljas. Signe skulle få erfara, att han ej var att leka med och likaså skulle läsarne få sin del, ty ytterst voro dock de orsaken till Signes afvisande hållning. Innan de började med sin verksamhet hade hon varit mycket annorlunda mot nu.

Vid rusthållaregården fanns en ung flicka vid namn Marie Erson, hvilken Karl en tid mycket sällskapat med, och hvilken äfven med skäl tänkt sig skola blifva hans hustru. Särdeles vacker var hon ej men man kunde ej heller kalla henne ful. Ansiktet var regelbundet men fräknigt, håret var rödbrunt och lockigt och ögonen mörkbruna. Ett gladt lynne hade hon oftast. men nog hände det, att äfven hon ibland var förstämd och ledsen. Hon hade kommit utsocknes ifrån och visste ingenting om sina föräldrar och detta gjorde, att hon ofta fick hålla sig litet åt sidan för de andra unga, ty de ville ej umgås så förtroligt

med en, som ej kunde tala om från hvilket hem hon var. Aldrig förrådde hon dock med ett ord hur bittert hon kände det att sålunda bli tillbakasatt. Hon teg och led och försökte se glad ut ändå.

Denna flicka sknlle bli Karl till god hjälp nu då han skulle hämnas. Följande kväll bad han henne gå med ut på en liten promenad, och det hade hon ingenting emot, ty äfven hon ville tala med Karl om ett och annat. Länge gingo de fram och åter på den lilla stigen i hagen och samtalade och när de återvände hem sent omsider syntes de båda nöjda ty Mari hade då lofvat Karl att med afseende på läsarne göra som han bedt henne och handla i öfverensstämmelse med hans planer och Karl hade försäkrat Mari att han för henne skulle bli hvad han många gånger lofvat, så att hon ej behöfde ängslas. Hon var nöjd om också ej riktigt glad, han å sin sida var full af skadefröjd. Om nu Mari blott vore förståndig skulle hon bli honom till stor hjälp. Men när Mari kom in och lade sig, kunde hon dock ej underlåta att sucka till Gud om hjälp och ledning.

Hon var både glad och ledsen då hon dagen därpå gick till sina sysslor, men hon låtsade som vore allt som vanligt. När hon blef i tillfälle att tala med Signe behöfde hon dock icke låtsas vara bedröfvad, ty hon var det verkligen, om och af andra orsaker än hon sade Signe.

— Jag skulle allt behöfva vara med på ett sådant där möte för att få höra ett riktigt Guds ord, sade hon skrymtsamt, ty trots det hon var ledsen, var hon dock besluten att försöka handla enligt Karls vilja.

— Du skulle ha varit med för länge sedan, ty det är godt att vara en kristen, och man vet hvar man kan få kraft och nåd i frestelsens stund, svarade Signe.

Det stack till i den stackars flickans hjärta vid dessa ord. Kraft i frestelsens stund, ja det hade hon nog behöft. Hon suckade djupt.

— Tror du jag kan få vara med i Vretatorpet vid nästa möte? frågade hon.

— Det går nog för sig, men du får inte tala om för någon, när vi ha predikan där, ty då kan det bli många ledsamheter af.

— Jag kan nog vara tyst må du tro. Blir det något möte där snart?

— Ja korporal Hård kommer snart hit.

— Då är jag tvungen gå och höra honom. Du talar väl om när det blir?

— Han predikar i Vretatorpet om lördagskväll. Du kan följa med mig dit då, men låtsa för all del icke om, att du vet något.

— Kommer han så snart! Det skall bli roligt att få se honom. Att jag är tyst kan du lita på.

— Så hycklade hon, trots sin bedröfvelse, med den vänliga Signe och på kvällen träffade hon ånyo Karl ute i hagen. Helst hade han velat draga sig undan henne ty hans kärlek var blott låtsad och fick tjäna som medel för att nå ett annat mål: hämd på Signe och Alfred. Så användes sorgligt nog och alltför ofta heliga känslor med hyckleri i det ondas tjänst men allt sådant tillvägagående får äfven sitt straff, det är också en sanning.

— Om du visste så jag längtat att den här dagen skulle taga slut, sade Mari och tog honom under armen.

— Det har jag också.

Den gången ljög han ej, ehuru hans mening var en helt annan än hennes. Så snart han kunde frågade han om det, som mest intresserade honom.

— Har du kommit åt att tala något med Signe?

— Ja jag har fått veta att de skola ha möte om lördagkväll.

— Redan på lördag.

— Ja du, och då kommer korporal Hård hit också.

Karl kunde med möda hålla sig lugn. Ett så ypperligt tillfälle hade han ej väntat så snart. Nu skulle han lära dem annat.

— Skall Signe gå dit? frågade han.

— Det är klart att hon skall vara med, och jag får göra henne sällskap.

— Såå, och du ämnar gå?

— Är det inte bäst så? Kanske hon i annat fall förstår att jag narrades för henne.

— Ja det har du rätt i. Akta dig dock ifall där kommer att hända något. Du kan säga till de andra flickorna, att det på lördagskväll blir dans hos Kerstin i Långbo.

— Blir det dans! Skall du vara med där då?

— Det är klart att jag skall vara med. Du vill väl inte att jag skall sitta ensam hemma och ha tråkigt hela kvällen?

— Hvem har ställt till dansgillet då?

— Det har jag gjort själf och det just nu. Du skall nog få se hvad meningen är med det, bara du väntar tills lördag.

— Jag skulle hellre vilja vara med där än gå till Vretatorpet. Att du ställer till dans, när du vet att jag skall bort på annat håll.

— Du behöfver inte vara arg för det. Vi träffas nog ändå den kvällen.

— Ja det göra vi, ty jag går öfver till Långbo, då vi få slut i Vretatorpet.

— Nej det låter du bli; jag kommer i stället till Vretatorpet. Det tiger du dock med, förstår du.

Hon förstod honom blott till hälften, men hon lät sig nöja med det, och så började de tala om annat. Mari var icke glad när de skildes den kvällen. Hon tyckte att Karl var så häftig och besynnerlig, och hans ömhet föreföll ej längre verklig. Dock var hon bunden vid honom och för intet pris i världen ville hon nu mista honom. Hur skulle det då bli för henne i kommande dagar? Ja det var en fråga, som hon icke kunde besvara, som hon knappast vågade tänka på.

Emellertid visste Karl Byman nu hvad han ville veta och hans hämndplan var färdig. Alla bekanta han träffade tillsade han om balen hos Kerstin i Långbo, och själf uppgjorde han med krögaren, att denne skulle lämna brännvin på kredit tillräckligt för lördagskvällens behof. Att de skulle få hålla till i Kerstins stuga det var han redan på förhand öfvertygad, så att han gick till henne först på fredagskvällen och talade med henne. Hon sade äfven, såsom han förmodat, att de voro välkomna dit.

Men han måste tala med prosten också, och han lyckades komma dit utan att bli sedd af någon af dem han fruktade. I få ord berättade han den gamle själesörjaren hvad som skulle ske. Prosten bjöd honom på konjak för att visa sin tacksamhet samt svor på, att nu skulle den gamle knekten få, om han vågade sig så nära som till Vretatorpet.

— Den här gången åker väl prosten dit själf? frågade Karl skadeglad.

— Ja nu skall jag dit och den här gången skola de inte slippa undan så lätt som sist.

— Det finns allt flera än korporalen som borde näpsas.

— De skola bli näpsta. Tror du jag låter dem gå utan något vidare? Åhnej annat skall det bli. Hvad skall du göra på lördagkväll?

— Vi ha ämnat roa oss litet hos Kerstin i Långbo.

— Blir det dans?

— Ja vi ämnade nog ha det. Tiden blir oss allt långsam eljes.

— Jag förstår. Ja dansa så mycket ni vilja, det är bättre än att vara med på deras tokerier i Vretatorpet. Det skall snart bli slut på deras nöjen, det lofvar jag.

Karl aflägsnade sig, mycket glad öfver att han nu hade allt i ordning. Planen var fullfärdig och det var blott själfva utförandet som återstod. Men hvarför handlade Karl på detta lätt? Han hatade de kristne. skyllande på dem att han ej lyckats i sina afsikter, och sedan han en tid varit ibland dem men blifvit affälling, syntes han bli svårare än någonsin förr. En slaf under sina egna lidelser, brydde han

sig icke om hur illa det gick andra, och dock skulle han om han varit riktigt ärlig, erkännt att han numera aldrig var lugn i sitt sinne. Ibland då samvetsförebråelserna kommo, kastade han skulden till sitt affall på rusthållaren och andra, och när nu hans onda sinne blifvit ännu mera bittert, skyllde han allt på Signe menande att hon stött honom djupare ner i syndens dy, där han höll på att förgås. Det är så bekvämt att på andra kasta skulden för det onda man gör, men han kunde dock ej kasta all skulden på dem. För sin skamliga lek med den stackars Mari skulle han väl ändå själf svara. Han kände äfven detta och kunde aldrig vara lugn, hur mycket han försökte. Det samvete han försökte döda talade blott så mycket skarpare och fördömde honom. Förskräckt frågade han sig själf ibland hur allt skulle sluta. Men nu hade han börjat och fegt nog, ansåg han det bäst att fortsätta på ondskans och förfallets väg.

NITTONDE KAPITLET.

Hos Kerstin i Långbo.

Kerstin i Långbo var en gammal kvinna, som lefde i en liten stuga ett stycke från byn, inne i skogen. Hon skulle egentligen hafva gått på rote och stannat en liten tid vid hvarje gård, men bönderna ville inte gärna taga emot henne, ty de voro vidskepliga ock trodde att hon förstod sig på trolldom och så läto de henne bo i den lilla stugan, som eljes stod öde och gåfvo henne ett knappt underhåll fast de helst önskat komma ifrån det också. Men det måste de dock gifva henne. Kerstin var känd af både stora och små i hela socknen, ty hon brukade spå i kort och förutsäga kommande ting, och sådan skaffar snart rykte. Äfven påstods det att hon kunde laga till verksamma kärleksdrycker och tillrättaskaffa bortstulna saker. Man fruktade henne, anseende henne vara en riktig trollpacka. Och hennes utseende styrkte gärna de tankar folket hade om henne. Den ma-

gra, böjda gestalten var alltid höljd i mörka kläder och öfver axlarna hängde ständigt en stor svart schal. Håret var svart och sträft och hängde ned vårdslöst och tofvigt. Ansiktet var allvarligt, ja strängt och de mörka ögonen voro mycket skarpa. Näsan var stor och rak, kindkotorna utstående och de tunna läpparna oftast hårdt tryckta mot hvarandra. I vanliga fall talade hon ej mycket, men kom hon sig för med att uttala sin mening om något så skedde det med stor bestämdhet och icke sällan med ett gäckande tonfall i rösten. Log hon någon gång så låg det en blandning af sorg och hån i leendet, och då hon spått någon eller undervisat en ung man eller kvinna om bästa sättet att vinna sin hjärtanskär, då låg där i hennes ansikte ett uttryck som ville hon säga: Ack hvad ni ändå äro dåraktiga då ni tro på sådant där.

Men trodde henne det gjorde alla, äfven om icke alla hennes spådomar slogo in. Hon tog ej mycket betalt för sina små tjänster, blott så mycket att hon på dessa sina små inkomster och det knappa underhållet från bönderna kunde skaffa sig, hvad hon behöfde för att lefva någorlunda sorgfritt i det fallet. Ett svårt fel hade hon, och det var, att då hon kunde komma öfver några rusdrycker smakade hon gärna på dem. Det hade hon dock icke gjort förrän på de senare åren, och fast man visste att hon gärna höll tillgodo med ett glas, hade ingen sett henne rusig.

Hos denna kvinna var det som Karl Byman anordnat balen samma kväll som mötet skulle bli i Vre-

tatorpet. Han fick betala henne några öre för rummens begagnande, med det gjorde han gärna.

Redan tidigt på lördagsmorgonen hade krögarens dräng varit upp till Långbo med några stora brännvintbuteljer, och Kerstin kunde ej motstå frestelsen att smaka litet på den rara drycken, och så råkade hon smaka nästan litet för mycket, så att när Karl kom och han var om aftonen först på platsen var hon nästan hufvudyr.

— Nu har Ni väl supit ur allt brännvinet för oss sade han förebrående.

— Jag bara smakade på det, men du skall veta att ett sådant gammalt skrälle som jag, tål inte vid mycket, skrattade hon.

— Ni kunde ha väntat till sedan, ty jag ville tala litet med Er, men nu kan Ni nog inte ge mig besked.

— Kan jag inte. Jag vet redan hvad du vill säga. Du vill veta hur du skall vinna din hjärtanskär. Ha ha ha, har jag icke rätt?

— Ni är visst i förbund med den onde, eftersom Ni vet allt.

— Det gör ju dig detsamma med hvem jag är i förbund, bara jag vet något.

— Ni vet väl hennes namn också?

— Nej det har jag ej sökt få reda på men flickan är mycket bättre än du i alla afseenden, så mycket vet jag.

— Kan Ni säga mig hur jag skall vinna henne?

— Säg mig hennes namn först.

— Det är Signe, rusthållarens dotter.

Kerstins ögon fingo i ett nu en hemsk glans och

hon skrattade ett hest, obehagligt skratt, medan hon ur sin djupa kjortelficka framletade kortleken.

— Kunde jag inte tro att du vågat se efter den där fina vidjan. Jo jo, det skall så vara, jag missunnar dig henne ej, hon kunde kanske behöfva — —

Åter skrattade Kerstin, och Karl visste ej om han skulla taga hennes sista ord som hån eller smicker. Kerstin satt tyst några minuter och yttrade sedan långsamt och allvarligt.

— Jag kunde nog gifva dig råd och undervisning, men i detta fall vill jag inte. Du får göra upp dina planer själf bäst du vill. Vore jag som du Karl skulle jag inte alls bry mig om Signe utan tänka på Mari i stället. Det hade du mera glädje af och mera lugn.

— Som Ni vill då, en bra karl reder sig själf. Nu skall Ni dock få höra min plan så kan Ni åtminstone säga mig Er tanke därom.

Han började tala i nästan hviskande ton, liksom rädd att någon skulle höra honom och då han slutat frågade han högt.

— Hvad säger Ni om det?

— Det är en farlig väg du ämnar slå in på men jag vill hvarken afråda dig eller uppmana dig göra hvad du sagt. En hvar må följa sin fria vilja men det säger jag dig Karl Byman, att man bör aldrig glömma att om äfven ingen människa ser våra gärningar så ser Gud dem dock och han tecknar ner alla våra handlingar, både onda och goda. Den väg du ämnar gå är förbannelsens väg. Glöm inte det då du lämnar Kerstins stuga i kväll.

Karl bleknade litet, men fattade genast mod igen.

— Jag bryr mig inte om läsaretankar, de äro dumma, sade han.

— Nu komma de öfriga unga, svarade Kerstin.

Dörren öppnades och en hel del ungdom kom in. Det var första gången de voro där i stugan för att dansa och de tycktes känna sig liksom litet oroliga. Kerstin skrattade sitt hesa skratt då hon välkomnade dem och Karl Byman dröjde ej att framtaga brännvinsbutäljerna.

Kerstins stuga innehöll tvenne rum, ett större, där dansen skulle hållas, och ett mindre, där man skulle supa. Detta mindre rum var egentligen endast en liten skrubb som Kerstin använde till sofrum men där tyckte ynglingarne om att dröja vid brännvinsglasen. För flickornas räkning hade Karl köpt en påse dåliga karameller och några små kakor och dessutom fingo de också smaka på butäljernas innehåll, om de så önskade.

Allt flera kommo och snart började dansen. En af pojkarne spelade på dragspel och en annan filade af alla krafter på en ostämd fiol. Men det gick bra att dansa ändå, bara de höllo takten. Emellan hvarje dans dracks det tappert, och flickorna försmådde ej att deltaga i denna del af programmet. De skulle också lifvas upp litet. Gamla Kerstin smakade också något på brännvinet men hon kände sig ej alls hågad för mycket af det.

Länge dröjde det ej förrän stämningen var hög. Man sjöng och skrek, hoppade och väsnades förfärligt såsom brukligt och vanligt var vid sådana ungdoms-

nöjen. Kerstin satt inkrupen i ett hörn och betraktade under tystnad den vilda skaran. Ofta sökte hennes blick Karl Byman, och hvarje gång glimmade det till så underligt i de mörka ögonen. Ingen lade dock märke märke till henne. Vid slutet af en dans sade Karl där han stod med ett fylldt glas i handen:

— Är det någon af er som vet, att läsarne hålla möte i Vretatorpet i kväll?

— Nej; hålla de möte nu! ropade flera stycken.

— Det göra de. Jag fick i dag höra det af en som hade reda på det.

— Då skulle vi ha varit där och skojat litet med dem, sade en.

— Hvarför talade du inte om det förr? frågade Nils Berg som också var med.

— Jag kom inte ihåg det. Men kanske skola vi gå dit ett slag nu? Det är inte för sent än. Flickorna kunna stanna här och låta Kerstin spå sig tills vi komma tillbaka.

Det voro de nnge männen genast med om. Några af fiickorna ville också följa med men fingo det ej.

— Vi gå ensamma sade Karl, ty det kommer kanske att gå hett till innan vi äro här igen.

— Komma vi dit i tid så spara vi dem inte. De ha ställt till så mycken oreda i socknen sedan de började, att de borde ha stryk allihop, sade Nils.

En butälj brännvin medtogs på vägen för att de skulle ha något att styrka sig med. Sjungande och svärjande aflägsnade sig den vilda skaran, och gamla Kerstin blef ensam med flickorna.

— Jag skall lägga korten ett tag för att se hur

det går med dem, sade hon och satte sig vid bordet i det stora rummet.

Flickorna voro ej längre rädda för henne utan trängdes omkring bordet för att få se hur det skulle gå. Kerstin lade sina kort, ruskade på hufvudet och började vagga af och an med kroppen.

— Hur går det? frågade en af flickorna.

— Som det bör gå, svarade den gamla.

— Det blir lite bråk, men det blir nog inte så farligt. Kanske taga pojkarna till knifven. Det blir svårast för en af flickorna som är med där borta. Hon får mera göra än någon annan. Men det går allt bra för henne. Inte ville jag vara med där i kväll ändå.

Under det hon talade flyttade hon om sina kort på flera olika sätt och då hon några ögonblick betraktat sista läggningen samlade hon ihop korten och fortsatte.

— Där kommer att afgöres mycket i kväll det ser jag. Många onda tankar bo i somliga hjärtan, men det finns goda tankar i andras och kanske kommer det goda att vinna.

Flickorna blefvo liksom litet modstulna vid hennes allvarliga ord, uttalade med hes röst, men när hon sedan erbjöd sig att spå dem, voro de genast med om det. Så målade hon ut framtiden för den ena efter den andra, och alltid klädde hon den i de ljusaste färger, tigande med den sorg som kunde möta. Men så var det också bara gissningar utan något värde, som hon nu roade dem med.

Ingen af flickorna tänkte på att gå hem. De skulle ju vänta till dess pojkarne återkommo då dan-

sen ånyo skulle taga vid. Men då det var nära midnatt och ingen hördes af, sade Kerstin till dem:

— Gå hem ni flickor, ty de komma inte hit mera i natt. men om ni önska komma hit igen i morgonkväll, så är stugan öppen. Om alla pojkarna kommer med då, vet jag inte, men osäkert är det. Jag såg mycket rödt i korten i kväll och rundt omkring det röda lågo bara svarta hackor, och det röda betyder lika ofta blod som glädje men de svarta hackorna äro sorg och tårar. Gå hem ni flickor och varen glada öfver att ni stannade hos gamla Kerstin i kväll.

Hu då så hemsk hennes röst var! Flickorna klädde sig i största hast och snart satt gamla Kerstin ensam i sin stuga. Hon vaggade åter med kroppen och talade med sig själf, medan ögonen lyste med en sorgfull glans:

— Nu är den tid inne som jag ibland önskat skulle komma, men när den nu är kommen bäfvar jag och önskar den bort igen. Ack nu kunde jag hämnas och lära den där usle ynglingen många vägar, men man är ändå svag, och så afrådde jag honom ifrån den väg hvarpå bästa hämnden fanns för mig. Gud hjälpe flickan. Jag kunde inte afvända faran och ändå skulle jag ha velat det. Man tror mig vara en gammal häxa och så är jag bara en stackars själ, som brutits af lifvets pröfningar. Jag lämnar min hämnd åt honom som rätt dömmer ty då blir det bäst. Men se att äfven min flicka skulle råka i olycka det var förfärligt. Och han, den usle drängen, han kommer till mig och vill veta råd, huru han skall vinna systern. Herre Gud, hvad jag är olycklig! Ibland önskar jag ondt öfver alla och ibland äl-

skar jag dem. Om jag ändå kunde bli sådan att jag alltid älskade dem. Men se jag är så förfärligt syndfull, spår folk för att få bröd, då andra ej gifva mig det, super ibland för att någon liten stund vagga minnena till ro. Ja jag är syndfull, men kanske finns det de som äro sämre än jag.

Så talade hon för sig själf. Rösten lät ihålig och hemlighetsfull och på gummans skrumpna kinder föllo ett par tårar. Med dröjande steg gick hon in i det mindre rummet, ordnade där en smula, klädde af sig och gick till sängs. Snart sof hon stilla.

TJUGONDE KAPITLET.

Nattscener.

Glädjen var stor i Vretatorpet öfver korporal Hårds återkomst. Lars Olson hade varit och hämtat honom med sin enda häst, och ingen af de fientligt sinnade hade sett då de åkt till torpet. Och på kvällen samlades läsarne för att hafva en stunds andakt. De hade kommit så manngrannt som möjligt och det var ju ej att undra på. Ett halft år hade förgått sedan korporalen var där sist. Per Håkanson saknades dock vid mötet, denna gång var det honom omöjligt att smyga sig undan prostens vaksamma blickar.

Andaktsstunden började och ett djupt allvar hvilade öfver allt. Korporalen talade om huru de på visst sätt liknade de första kristna, hvilka i nästan otillgängliga bergsklyftor, i grottor och grafvalf fingo hafva sina sammankomster. Och nu var det också förföljelse för den kristna trons skull. Dock behöf-

de de ej frukta. Samma mäktiga hand som fordom ledt de kristna genom stormen och faror, skulle äfven nu leda allt till det bästa.

Hans ord lifvade alla till uthållighet och större kärlek och ingen ville uppgifva sin tro. Rusthållarens Mari satt vid Signes sida och lyssnade som det tycktes uppmärksamt till orden. Men hennes tankar kunde ej vara stilla där. Hvarje stund väntade hon få höra Karl och hans vänner komma men de tycktes hafva glömt mötet i Vretatorpet. Mari började känna sig bestraffad i sitt sinne öfver att hon på ett så skamligt sätt bedragit dessa goda, vänliga människor bland hvilka hon nu var. Hvad ondt hade de egentligen gjort henne? Vore de icke alla vänligare än någon annan? Hade icke Karl gjort henne mera sorg än de? Nu hade han anordnat bal hos Kerstin i Långbo just den kvällen, kanske blott därför, att han då var fri från henne. Tankarna kommo och gingo och det blef så oroligt i den stackars flickans bröst. Mer och mer uppmärksamt lyssnade hon till den gamle krigarens ord och de gingo slutligen som svärdshugg genom hennes hjärta. Hon kände sig som en förlorad varelse bland dessa lyckliga som jublade öfver frid och välsignelse.

Redan såg det ut som om hela mötet skulle få fortsätta i stillhet och frid men det var blott lugnet före stormen. Prosten hade som vi sett, af Karl Byman fått veta om sammankomsten och han hade svurit på att nu skulle de klämmas till, både den gamle villoläraren och hans anhang. Per hade varit med bud till kyrkovärden Erik Nilson att han skulle komma till prästgården och denne hade också mycket

snart kommit. Han skulle också följa med till Vretatorpet och Per måste skjutsa dem. Den stackars ynglingen kände sig mycket ledsen, då han körde fram med vagnen, ty han skulle ju nödgas hjälpa sina fiender.

Prosten var sent ute. Klockan var bra mycket efter nio på kvällen då de nalkades torpet, men väd-

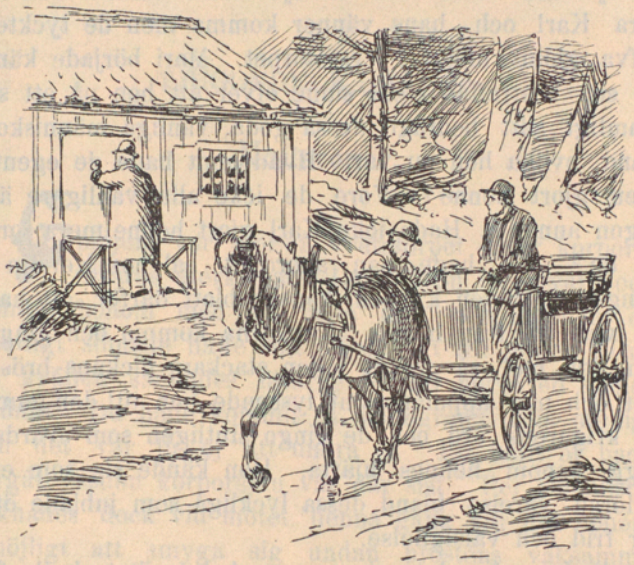

ret var vackert och färden genom den susande skogen behaglig.

Korporal Hård höll ännu på att tala då vagnen stannade utanför och prosten hoppade af.

— Öppna i lagens namn! ropade han och slog ett hårdt slag på dörren.

— Det blef icke så stor oro därinne nu som den gången

då Per kom med underrättelse om fjärdingsmannens besök. Dock sågo de litet frågande på hvarandra.

— Varen stilla och lugna, sade korporalen, och så är det bäst att Lars Olson öppnar.

Torparen lydde genast och prosten steg in åtföljd af kyrkovärden.

— Hvad förehafves här? frågade prosten med myndig röst.

— Vi hålla gudstjänst, svarade korporal Hård lugnt.

— Ni har vågat Er hit igen fastän jag förbjudit Er det. Förra gången släppte jag Er med en allvarlig varning men jag förstår det hjälper inte. Nu skall Ni inte slippa undan så lätt, det kan Ni vara säker på.

— Om det är Er rättighet att göra mig något ondt så vill jag ej hindra Er.

— Ni har öfverträdt lagen och det duger inte att låta Er fortsätta med det. Då Ni inte vill lyda med godo, så skall jag nu ställa Er inför kyrkorådet kanske det kan bota Er. Hvad heter Ni?

— Det har jag sagt Er en gång förut, mitt namn är Hård.

— Och hvar är Ni hemma?

Korporalen uppgaf sin hemort. Därefter vände sig prosten till folket och började tala. Han förehöll dem huru orätt de handlade genom att besöka dylika sammankomster, huru de stredo mot Guds heliga lära och ådrogo sig evigt straff därför. Sedan skref han upp namnen på alla de närvarande och försäkrade att de också skulle bli näpsta. När detta var gjort förbjöd han på det strängaste hvarje möte af den be-

skaffenhet som de nu haft och särskildt fick Lars Olson en sträng förmaning att taga sig i akt.

Torparen log. Han var icke det minsta rädd,

— Jag har rättighet att dyrka Gud så mycket jag vill, sade han.

— Du tiger när jag talar, och så rättar du dig efter hvad jag säger kom ihåg det.

— Prosten kan aldrig hindra mig att vara en kristen.

— Du skall få se hvad jag kan göra. Nu blir det slut på det här.

— Aldrig blir det slut på Herrens eget verk, inföll korporal Hård lugnt och allvarligt:

— Nej inte på det men på edert skoj och skrymteri. Nu är Ni dock god och följer med mig ut. Jag är pliktig att leda Er ifrån detta ställe där Ni brutit lagen.

— Jag kan inte inse hvarifrån Ni fått den plikten. Jag kan gå härifrån själf.

— Kom.

Prosten tog honom i armen och ledde honom ut. Korporalen följde med utan motstånd. Alla de innevarande reste sig och följde med. Då de kommit ut ur stugan stannade prosten.

— Nu befaller jag Er i lagens namn att aldrig mera gå in i detta hus för att predika. Res nu genast hem och när Ni åter behöfver komma åt detta håll skall Ni få bud. Nästa gång blir det för att stå till rätta för hvad Ni nu gjort.

Korporalen ämnade just svara men hindrades af ett förfärande tjut som kunnat komma den modigaste att känna sig förfärad och i ett ögonblick framstörta-

de en liten skara män emot de församlade. Det var Karl Byman och hans kamrater som just då hunno fram ur skogen.

— Här ha vi dem allesammans! skrek Nils Berg.

— Nu ska de få hvad de behöfva! skrek en annan.

De unge männen hade under vägen kommit öfverens om att slå läsarne och nu gingo de genast till verket. Det var Nils Berg som började. Han gaf en af de äldre männen ett väldigt slag i ansiktet i det han ropade:

— Se här har du något som kan drifva läseriet ur kroppen på dig.

På samma sätt tjöto de öfriga under det de började misshandla de stackars människorna. Det blef nu ett förfärligt lif. De anfallne försökte försvara sig mot de vildsinte männen, men fåfängt. Prosten stod alldeles handfallen bredvid korporal Hård. Han försökte säga några lugnande ord till de oredige drängarne men deras skrik förtog ljudet af hans röst.

— Hvar är den där korporalen? frågade en.

— Han står midt för fönstret där, svarade Nils Berg och pekade i den angifna riktningen.

— Han skall få!

Ynglingen rusade dit och gaf den förmente korporalen ett slag, men han råkade i stället råka prosten. Tumultet blef allt vildare. Korporalens vänner slogo dock ej igen då de anföllos, de endast afvärjde slagen. Kring Alfred Högdal samlades flera af bråkmakarne. Det syntes tydligt att de särskildt ville åt honom. Lugn och allvarlig stod han dock midt ibland dem. Han sökte i mörkret upptäcka Signe, men det

var omöjligt. Hon hade sannolikt i sällskap med de andra kvinnorna sökt undkomma i skogen, tänkte han. Så var dock icke riktigt förhållandet.

Liksom Alfreds tanke denna stund gick till Signe så tänkte hon också på honom med sin blick bland de stridande männen. Hon fann honom och till sist, men just som hon ämnade rusa fram till den plats, där han stod grep någon henne hårdt om handleden och drog henne bort därifrån.

— Släpp mig, släpp mig! ropade hon.

— Var inte barnslig. Det gäller lifvet om du stannar.

— Jag vill stanna, släpp mig!

— Du vill bara fram och se hur det går med Alfred men var inte ängslig du, han reder sig allt. Du gör bäst i att följa mig.

Hon igenkände väl Karl Bymans röst, och halft vanmäktig följde hon honom, fåfängt sökande göra sig fri från hans hårda grepp om armen. De gingo förbi en kvinna som stod lutad mot ett träd, men de sågo henne ej. Denna kvinna var Mari. Hon hade flytt dit och vågade sig ej fram mera. Lönlösa voro alla Signes försök att komma lös, hon måste följa med.

— Förstår du inte att jag vill rädda dig. Lita på mig bara, sade Karl.

— Jag vill inte följa med.

— Du måste.

Mari hörde dessa ord och igenkände äfven rösterna. Först ämnade hon springa fram och ropa åt Karl men hon häjdade sig genast. En isande känsla drog igenom hennes hjärta, och hon var nära att falla om-

kull. Då blixtrade det till i hennes ögon och hennes blick blef så underligt lik gamla Kerstins. Tyst som en ande smög hon sig efter de båda inåt skogen. En lång stund gingo de tysta, men så hörde hon åter Signes röst:

— Släpp mig jag vill gå tillbaka.

— Jag lämnar dig inte, du måste stanna hos mig, svarade Karl.

Mari hörde ej hvad han vidare sade men att han talade förnam hon dock.

— För Guds skull låt mig gå, har du förlorat förståndet! hördes Signes ängsliga stämma.

— Nej men det måste bli så.

— Förfärlige släpp mig. Vill du bli min mördare.

Karl skrattade till ett kort skratt, och Mari hörde huru de brottades med hvarandra. Då gick hon några steg längre fram och ropade:

— Låt henne gå om du ej vill råka illa ut:

Vid detta rop ryckte Karl till och släppte Signes arm och hon var ej sen att skynda ifrån honom. Hon sprang som en förtviflad. Trädgrenarne slogo henne i ansiktet och de hvassa barren rispade henne så att hon blödde men hon aktade ej därpå. Nu hade hon blott en tanke, den, att så fort som möjligt komma bort ifrån den förfärlige mannen.

Men Mari gick fram till Karl, som stod stilla på stigen.

— Nu är det bäst du skyndar dig bort, sade hon ty du har felat mycket och det torde bli dig svårt att få förlåtelse.

— Åh är det bara du. Och jag som lät skräm-

ma mig. Det har du inte vunnit mycket på. Gå din väg, jag bryr mig inte om dig. Du får ångra att du blandade dig i mina affärer.

— Det finns annat som jag ångrar mycket mer.

— Det kan du roa dig med.

— Hvad är din mening Karl?

— Att du är en dum gås det är min mening. Tror du att jag bryr mig om en fattig piga, som inte ens vet, hvarifrån hon är kommen. Åhnej, så dum är jag inte.

— Du har då bedragit mig.

— En sådan som du kan väl inte vänta annat än skoj.

Mari höll sig fast i ett träd, ty hon sviktade och höll på att falla. Nu var det dock ej lönt att vara svag. Med skärande röst sade hon:

— Ve öfver dig du usle. En gång skall Gud af dig kräfva räkenskap och det blir dig svårare att svara då. Gå din väg och sök frid om du kan finna den men nog blir det dig svårt.

Han aflägsnade sig också springande, lämnande Mari ensam.

— Hu, sade han, förut var jag bara en fattig dräng, nu är jag så godt som en stigman. Men sitt öde undgår ingen och således icke heller jag mitt. Nu gäller det att komma bort så fort som möjligt och alldeles osedd. Men rask i vändningarna måste jag vara ty pojkarna ha nog slutat vid Vretatorpet snart och jag är säker på att de gå inte tillbaka till Kerstins stuga mera i kväll. Nu börjar en ny afdelning af mitt lif, få se hurudan den blir. Inte tyckes början så god, men fortsättningen kan ju bli bättre.

Men vänta ni alla som äro emot mig jag skall inte glömma er, och ve den af er som kommer i min väg.

Ruset hade alldeles vikit ifrån honom, och nu svallade tusende olikartade känslor i hans bröst. En uggla skrek öfver hans hufvud och han blef hemsk till mods ty sådana läten säges båda ofärd. Han tog ej vägen åt Vretatorpet utan snedt igenom skogen, rakt ned mot byn. Svetten lackade af honom och han blef trött, men han vågade ej hvila. Ändtligen var han framme vid stora vägen och sedan gick det lättare. Ingen lefvande varelse syntes till och osedd kom han fram till rusthållaregården. Han smög sig upp på drängkammaren, letade ur sin koffert fram några saker, dem han lade i ett litet knyte, och så gick han igen, men nu åt ett helt annat håll än förut. Nu var han ej längre den sorglöse drängen som skulle gå på bal, nu var han en husvill brottsling, som flydde bort af fruktan för straff.

Vi låta honom gå och återvända till Vretatorpet.

De stridslystne ynglingarne fortsatte en stund med att på ett rått sätt misshandla alla de kunde komma åt. Prosten fick också några slag innan de i mörkret upptäckte hvem han var. Kring Alfred Högdal hade, som förut är sagt, flera af dem samlats.

— Det är du som bråkar mest om läseri, sade en af dem och knuffade till honom.

— Du är en skenhelig stackare, inföll en annan.

— Vi skall nog bota dig från de där galenskaperna, fortsatte en tredje.

Alfred svarade ej ett ord på allt detta. Lika tyst och lugn som förut stod han där.

— Är du för högfärdig att svara på det vi säga? frågade den som knuffat honom.

— Nej edra ord kräfva intet svar.

— Göra de inte.

Han gaf Alfred ett slag.

— Ni gjorde bäst i att gå hem pojkar. Att öfverfalla folk på detta sätt kan kosta er mycket. Vi känna allt igen er.

— Svara sturskt det kan du, men en god kamrat vill du inte vara.

— Jo en god kamrat för dem som äro värda det.

— S—n! Du skall få för värde.

Nu var början gjord. Slag och sparkar träffade Alfred på alla sidor, och det var honom omöjligt att värja sig. De öfriga läsarne sökte befria honom, men de stöttes tillbaka. Blödande och vanmäktig föll han slutligen, då en tom brännvinsbutälj träffade honom i hufvudet.

— De slå ihjäl honom! hördes en röst ropa.

— Hvem slå de ihjäl? frågade korporal Hård och steg fram. Han hade förut hållit sig vid prostens sida och försökt skydda honom.

— Alfred Högdal.

— Honom! Nej det skola de slippa. Sluta upp med edra dumheter.

Han fick fatt i en af bråkmakarne och slängde honom med lätthet ett långt stycke därifrån. På samma sätt gick det med ett par andra. Nog var korporalen bra gammal, men den jättestyrka, hvaröfver han i sin ungdom varit så stolt, fanns ännu kvar. Naturligtvis vände sig nu drängarne med sitt anfall mot honom, med det vunno de litet på. Bredbent och

säker ställde han sig framför den fallne Alfred, sålunda skyddande honom. Ett ögonblick stannade pojkarne, men så rusade de fram igen. Korporalen grep de båda första för bröstet och slog ihop dem så att det knakade i lederna på dem hvarefter de omildt kastades på dem som följde närmast efter. De rullade omkring i en hög på marken, och de som först kommo upp rusade åter på den gamle jätten, men blott för att röna samma hårda mottagande som de båda första. Slutligen uppgåfvo de försöket att öfvermanna honom och drogo sig tillbaka inåt skogen.

— Hvar är Karl Byman? Är han med här.

Ingen visste hvar han höll till och trots att de letade i skogen, hojtade och ropade, var han dock borta.

— Han har passat på och gått sin väg. En sådan rackare. Då kommer nog hela ansvaret att kastas på oss ifall det blir några efterslängar.

— Åh han skall nog få vara med, sade Nils Berg och såg grym ut.

— Den där högfärdige Alfred fick i alla fall sin del.

— Gubben skulle också ha haft litet med.

— Då får du allt skaffa flera till hjälp, ty han är bra hård, skrattade Nils Berg och gned sin arm, som blifvit rätt illa medfaren af korporalens hårda tag.

De dröjde en stund i skogen för att öfverlägga och så begåfvo de sig af mot Långbo igen men då de kommo dit var stugan mörk och flickorna borta. Så blef det för dem intet mer nöje den natten.

Korporal Hård hade emellertid tagit Alfred på

sina starka armer och burit honom in i torpet. Prosten och de öfriga följde med.

— Är det Ni som styrt till det här öfverfallet så torde Ni få svårt att reda Er, vände sig korporalen till prosten.

— Hvad säger Ni! Tror Ni jag tar mig till med sådant där? Jag blef ju själf misshandlad.

— Förra gången jag var här hade Ni anordnat någonting dylikt ehuru i mindre skala och af den orsaken har jag rättighet att fråga så.

— Men det är inte min skuld nu sade prosten helt snopen.

— Det är dock Edra församlingsbor som gjort det och Ni har lärt dem hata oss. Ni förföljer oss för vår kristendoms skull men det vore sannerligen bättre att Ni arbetade för dessa ynglingars frälsning. Hvilka har Ni största sorgen af, dem eller oss?

Prosten svarade ej och korporalen började tvätta Alfreds hufvud med kallt vatten, så att han återkom till sans.

— Ha de gått? var Alfreds första fråga.

— Ja de äro borta nu.

— Blef någon af våra vänner skadad?

— Ingen utom du.

— Med mig är det ingen fara. Det var bara slaget af butäljen som tog så hårdt. Jag känner mig redan stark igen. Hvart sprungo de stackars fruntimmerna?

— Jag vet inte. De smögo sig nog in i skogen och sedan hem.

— Vi måste dock söka i skogen om de äro kvar där.

De behöfde dock icke sökas. Några af dem åter-

kommo till torpet så snart de hörde att allt var lugnt. Långt efter de andra kom Signe. Hennes långa ljusa hår hängde upplöst och oordnadt ner på ryggen och hon såg alldeles förskrämd ut.

— Hvad har händt dig? frågade prosten.

Hon kunde dock icke svara utan sjönk ned på en stol och grät förtvifladt. Då Alfred såg detta gick han bort och satte sig bredvid henne.

— Hur är det Signe? frågade han.

Då glömde hon allt annat, glömde att det fanns många som sågo dem och glömde att Alfred aldrig sagt henne ett ord om sin kärlek. Hon kastade sig i hans famn och snyftade:

— Ack Alfred rädda mig ifrån den förfärlige!

— Var lugn Signe, ingen skall här kunna göra dig något illa. Kan du ej tala om hvad som händt?

— Nej, nej inte nu. Det får vara tills i morgon.

Efter hand blef hon lugnare men sade intet om det skedda. Rodnande drog hon sig ur Alfreds famn och några af de innevarande logo åt hennes förvirring. De förstodo nog de hur det i alla fall var fatt med hennes hjärta. Hon fick åka hem med prosten, ty hon orkade ej gå. Alfred var snart lika rask igen men stannade kvar i Vretatorpet öfver natten. Prosten åkte hem och underligt nog sade han ett vänligt farväl till korporal Hård. Det såg ut som blygdes har både för hvad han själf gjort och för de rusige ynglingarnes uppträdande. Inom sig måste han dock erkänna att läsarne voro bättre än de andra.

Per hade ej på något sätt deltagit i bråket. Då det började körde han undan till uthusen med de räd-

da hästarna och först sedan allt var öfver kom han tillbaka. Han ansåg det vara bäst så.

Ändtligen var det tyst och stilla i torpet. Alla där inne sofvo lugna och trygga ty de visste att öfver dem vakade den mäktige, som dock leder allt med sin starka hand och de som äro i hans vård behöfva ej frukta.

Men när morgonrodnaden redan var ljus smög sig en blek, förgråten flicka fram ur skogen mot rusthållarens gård. Den skumma blicken talade nästan om vansinne och de vacklande stegen förrådde att hon var alldeles utmattad eller sjuk. Denna flicka var Mari. Hon hade vakat hela natten igenom ensam i skogen i kval och smärta. När morgonen grydde i öster sökte hon hemmet, men då var det så dödt och kallt inom henne, det kändes som om det stackars kvalda hjärtat frusit till is. Arma barn!

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Oro och sorg.

Hade det förut varit oro i socknen på grund af läsarnes verksamhet så blef det nu långt ty ryktet om de nattliga scenerna vid Vretatorpet spred sig som en löpeld från gård till gård och genom alla byarna.

Flera bondsöner och drängar anklagades för att ha slagit några af läsarne alldeles fördärfvade men som i folkets ögon var ännu förfärligare, de hade misshandlat själfva prosten och det komme nog att bli dem svårare stå tillrätta för. Det var icke utan stor fruktan man bidade hvad som månde komma af allt detta. På söndagen hade prosten predikat strängare än någonsin och då äfven något vidrört hvad som förefallit kvällen förut och med denna sin predikan skrämde han upp sina församlingsbor så att de knappast visste hvad de skulle göra.

Den söndagen var ingen från rusthållaregården

i kyrkan. Signe låg sjuk och yrade, Karl Byman var försvunnen, Mari gick tyst och blek ute i köket och föll i gråt den ena gången efter den andra. Ängslig och undrande satt rusthållaren vid sin dotters bädd. Han var både ond och ledsen men han kunde inte riktigt förstå det hela. Signe var så klen att hon inte kunde tala ett enda ord med sans men i yrseln talade hon ofta fast obegripligt och underligt. Än skrek hon åt Karl Byman att han skulle släppa henne, än hviskade hon Alfreds namn och än var det Mari som upptog hennes feberaktiga tankar.

— Vi få allt lof att fara till staden efter doktorn, sade rusthållaren till sin hustru, då Signe vid middagstiden låg likadan.

— Tror du det är så farligt? Hvad kan det vara med flickan?

— Jag vet inte hvad jag skall tro. Hon är så besynnerlig. Det ser nästan ut som om någon hade skrämt henne alldeles fördärfvad. Gick det inte som jag sade, de där läsarne skulle bli oss till sorg och elände.

— Är det deras fel att Signe är sjuk då?

— Hvems fel är det eljes? Hon gick till Vretatorpet i går kväll och som jag förstår så har det varit ett rysligt bråk där. Nu tål jag dem inte mer. Dör Signe för oss så förlåter jag dem aldrig hvad de gjort.

— Du får inte döma så fort kära du. Om Signe bara kunde tala om hur allt gick till. Ser du, nu har hon somnat så stilla, då behöfva vi säkerligen inte fara efter doktorn, ty då blir hon bra ändå.

— Det vore väl. Om jag bara visste hvart Karl tagit vägen men han är som bortblåst. Sannolikt var han också med där borta i natt.

— De hade ju dans därborta hos Kerstin i Långbo i natt, och då var väl Karl där, kan jag tro.

— Var någon af pigorna ute vet du det?

— Mari var ute men jag vet inte hvart. Äfven hon är så besynnerlig i dag.

— Sitt kvar här hos Signe, medan jag går ut och talar med henne.

Han steg upp och gick ut i köket. Mari satt vid spiseln med ansiktet gömt i förklädet och de båda andra pigorna pratade sakta framme vid fönstret.

— Hvar höll du till i går kväll Mari? frågade rusthållaren strängt.

Sakta lyfte Mari upp sitt hufvud och såg rädd på sin husbonde med sina förgråtna ögon.

— Jag var till Vretatorpet, svarade hon långsamt.

— Hvad hade ni för er där?

Hon svarade ej genast men då hon såg att han otåligt väntade på svaret sade hon:

— Vi hade predikan.

— Det tror jag nog, men efter predikan?

— Efter predikan gingo vi hem.

— Nej det gjorde ni inte. Det var nog något annat åfärde först.

Åter gömde Mari ansiktet i förklädet.

— Svara på hvad jag frågar dig.

— Kan jag inte få säga det åt rusthållaren ensam?

— Om det är nödvändigt så kan du det. Kom med mig in.

Han öppnade dörren och gick in i dagligstugan och stapplande följde Mari efter honom. Då de kommit in och dörren var stängd, frågade rusthållaren genast:

— Nå hur var det?

Hon berättade med flämtande röst och ofta afbruten af snyftningar om hela förloppet och då hon slutat var rusthållaren lika upprörd som hon.

— Hur kom du på den tanken att följa de båda inåt skogen?

— Karl var min fästman och jag började misstro honom då de gingo förbi.

— Har han varit din fästman länge.

— Ja han har varit det länge fast han bedt mig hålla det hemligt, svarade hon snyftande.

— Var inte ledsen för att han gick du Mari, han var inte värd att få ens den ringaste tjänstepiga.

— Nej jag vet det, men se . . .! Ack jag kan inte tala om det. Min Gud hvad jag är olycklig.

— Du behöfver inte tala om något, nu förstår jag dig ändå din stackare.

— Jag trodde att han alltid menade allvar med mig men nu vet jag ju, att han aldrig gjorde det.

— Hvar tror du han är nu?

— Jag vet inte, men han har nog gått sin väg. Han var allt rädd för hvad han gjort.

— Det har han allt orsak att vara. Får jag bara tag i honom en gång, så skall han allt få betala för sina ogärningar. Var nu inte så ledsen Mari, du får stanna kvar här hur det än blir med dig. Du

räddade Signe åt mig, och du skall inte bli olönt för det.

— Det var min skuld att pojkarne kommo. Hade jag inte sagt något åt Karl, så hade de inte fått veta om mötet.

— Tänk inte på det nu och gråt inte mera. Tala inte om för någon hvad som hände ute i skogen, folket har ändå tillräckligt mycket att prata om. För pojkarne kommer det nog att gå illa men det skadar

inte att de bli lite näpsta. Såg du om läsarne slogos mycket med?

— De slogos inte något alls. Jag såg ej så mycket af hvad som skedde framme vid torpet ty jag blef rädd och sprang min väg då bråket började. Det är synd om den där snälle gamle korporalen, han talade så vackert till oss. Ack jag önskar jag vore så lycklig som de.

— Det kan du nog bli bara du är lugn och vän-

tar litet. Tids nog hinner du bli läsare. Var nu tyst med hvad som skett.

— Ja jag skall tiga.

Rnsthållaren var mycket upprörd då han åter kom in i Signes rum.

— Hvad sade Mari? frågade hustrun. Hviskande berättade han henne det.

— Stackars Signe, det är ej underligt att hon är sjuk. Jag hade blifvit ihjälskrämd af mindre än så. Skall du anmäla honom?

— Nej det är inte lönt. Nu blir det ändå så mycket bråk i bygden förstår jag. Prosten låter nog inte leka med sig. Men det är inte läsarnes fel allt det här. Jag börjar tro att de äro bättre än jag förut tänkt mig dem.

— Det har jag alltid trott, fast jag inte velat säga något. Bara nu Signe blir frisk igen så är allting bra.

— Hon sofver godt och det torde verka välgörande. Jag hoppas hon är frisk eller åtminstone bättre då hon vaknar.

Han hade rätt i sin förmodan. Då Signe fram emot kvällen vaknade var febern borta ehuru hon äunu var matt och medtagen. Hon fick icke stiga upp såsom hon önskade, utan modern lät henne dricka en kopp varm mjölk, hvarefter hon åter somnade. På måndagen var hon uppe. Då kunde hon samtala med föräldrarna om hvad som skett, och hennes berättelse öfverensstämde med hvad Mari sagt fast hon ju ej visste något om dennas förhållande till Karl.

— Men säg Signe, tycker du det är rätt af dig

att gå till de där mötena i Vretatorpet då jag ju så ofta förbjudit dig det? frågade fadern vänligt.

— Snälla pappa var inte ond på mig för det. Hvarför skall pappa neka mig att tjäna Gud? Jag gör ju intet ondt med det.

— Du kan tjäna Gud utan att gå till Vretatorpet.

— Jag vet det, men jag finner ingen uppbyggelse i att gå till kyrkan där prosten talar illa om läsarne och fördömer dem. Om han i stället undervisade oss om bästa sättet att lefva för Gud då skulle jag ej gå till Vretatorpet utan vara nöjd med hans predikningar, men så länge han själf lefver ett syndfullt lif kan han ej på ett rätt sätt visa andra vägen. Då är det ju inte heller något nöje att höra honom och hur skall man kunna tro hvad han säger.

— Han har predikat nu i så många år och det har varit nog för mig och andra, då tycker jag det också kan vara nog för dig.

— Det är nog för pappa som inte bryr sig om kristendomen men om pappa också i själ och hjärta blefve en kristen, så skulle han sedan inte vara nöjd med prostens predikningar.

Rusthållaren visste icke riktigt hvad han skulle svara på dessa ord men plötsligt frågade han med vek stämma i det han smekte sin dotters kind:

— Säg mig riktigt sanningsenligt Signe, tycker du det är något annorlunda sedan du blef läsare? Är du ej likadan i ditt sinne nu som förr fast du låtsas tro på en skedd förändring?

— Pappa pappa, hur kan du väl tro, att sinnesändringen ej är verklig! Synes det ej på dem som

äro frälsta att deras lif blir helt annorlunda? Det är en sak att vara en kristen och en annan sak att bära det kristna namnet blott. Se blott på Karl Byman han kallas ju en kristen och han kunde ändå bära sig så illa åt. Han har namnet kristen bara. Och se på prosten. Vore han en verklig kristen skulle han ej hata och förfölja oss som kallas läsare men nu eger han blott kristendomens sken och äfven skenet är där ganska svagt. Vore han frälst skulle han handla på ett helt annat sätt. Ack om pappa finge erfara hvad det är att gå vägen fram som en verklig kristen.

— Och du tror nu med säkerhet att all din synd är förlåten och att alla kunna få förlåtelse?

— Gud förlåter allt och löftena i bibeln gälla alla. Jag tror fullt och fast därpå.

Rusthållaren suckade och gick ut. Han började nu tänka litet alllvarligare på saken. Kanske det ändå icke var bara dårskap. En underlig strid utkämpades i den gamle mannens hjärta. Om han bara kunde tro på de där löftena Signe talat om och om han blott kunde finna ut att han var räknad bland dem, för hvilka nåd fanns att få, då skulle han känna sig lugnare tyckte han. Men nu var hans sinne fullt af mörka tvifvel. Där stod för honom minnet af ett fel begånget för längesedan, en ungdomssynd, om hvilken, såsom han nu trodde, ingen mer än han själf hade kännedom. Minnet af detta flydda stod för honom så hotande och mörkt och han bäfvade i sin själ. Icke heller kunde han försona hvad han då brutit äfven om han aldrig så gärna önskade det En djnp smärta fyllde hans själ.

Han gick ut i stallet och såg på hästarne, han försökte förstö tankarna genom att taga sig en liten promenad utåt vägen men oupphörligt rindge minnets klockor för hans öron och då grät han. Detta var någonting så ovanligt att han själf förundrade sig däröfver.

Signe fick icke gärna något mera tillfälle att tala med sin far om kristendomen ty han undvek sorgfälligt detta ämne så snart han förnam att hon ämnade sig in därpå. Med Mari talade hon dock snart i denna fråga och den stackars flickan yppade för henne hela sin sorgliga hemlighet men kristen tycktes hon ändå ej vilja bli.

— Det blefve bättre för dig om du helt lämnade dig i Guds hand, sade Signe till henne.

— Jag kan inte bli det jag har syndat för mycket och nu är mitt hjärta så hårdt och kallt. Och så har jag blifvit spådd att det skall gå mig illa, så att det är nog inte lönt jag försöker.

— Hvem har spått dig det?

— Det har Kerstin i Långbo och hon talade om mycket för mig som jag inte visste förut.

— Hon kunde inte tala om för dig hvilka dina föräldrar äro?

— Jo hon känner dem men hon ville inte säga mig deras namn. Dock fick jag veta ett och annat om dem.

— Lefva de ännu?

— Ja båda två. Hon sade att min far är gift nu och har andra barn samt är en rik och aktad man men min mor är en fattig stackare som lefver af andras barmhärtighet.

— Om hon blott talat om hvem din mor är, så kunde du åtminstone söka upp henne och visa henne din kärlek om du ej förmådde mer.

— Det var hvad jag sade Kerstin men då blef hon så konstig och talade om sorg och elände och att det är bäst för mig att ingenting veta om det där.

— Kanske hon bara narrades för dig.

— Nej hon talade allt sanning. Om hon tagit betalt för att spå mig då tror jag hon försökt säga någonting vackert bara för pängarnes skull men nu kostade det ingenting och ändå bjöd hon mig på kaffe.

— Ja stackars dig Mari du är ändå mycket olyckligare än jag.

— Skulle du vara olycklig du som har allt du kan önska dig. Tänk jag då som aldrig känt mina föräldrar och knappast hört ett vänligt ord, förrän jag kom hit. Det är annat det. Och så är du läsare och jag är ogudaktig och elak. Herre Gud så olycklig jag är.

Hon började gråta och Signe grät med henne. Rusthållaren kom och fann dem så, och äfven han var ledsen för Maris skull. Det var omöjligt för honom att begripa hvarför han så deltog i deu stackars flickans sorg men att han gjorde det var dock säkert,

Det hvilade en tryckt, tung stämning öfver alla vid gården och allt var så tyst och dystert. Signe som eljes plägade vara så glad ooh munter gick nu och såg ledsen ut, och Mari som vanligen var en riktigt lustig varelse var nu tyst, sluten och förändrad. Hennes kamrater undrade hvad orsaken kunde

vara, men det var lönlöst att fråga henne, hon gaf ändå ej svar på deras frågor.

På onsdagen efter mötet i torpet kom bud från prosten att rusthållaren skulle komma upp till prästgården för att där öfverlägga om några viktiga frågor. Inte hade han någon vidare lust att gå men för att ej väcka någon förargelse hörsammade han kallelsen och gick.

TJUGUANDRA KAPITLET.

Utan resultat.

Prosten gick af och an i expeditionsrummet och väntade på att de kallade församlingsborna skulle komma. Hnn var ej riktigt ense med sig själf hur han skulle handla med läsarne och de unge männen, hvilka senare voro saker till öfverfallet vid Vretatorpet. Att inte läsarne kunde få fortsätta med sin verksamhet, det var något som han var på det klara med, men hur han skulle tvinga dem till lydnad var svårare att begripa. Om han ej handlat så tanklöst första gången, så hade han nu haft lättare att reda sig men nu fruktade han att man på honom skulle kasta ansvaret för ynglingarnes beteende. Hela församlingen skulle råka i uppror om det nu blefve någon sorts rättegång af, ty så snart läsarne anklagades komme de sannolikt att genast i sin tur anklaga de unga männen hvilka de väl

känt igen och bland hvilka ett par af de förnämsta bondsönerna voro. Ginge det på detta sätt, så hade prosten mycket att trukta för sin egen del, åtminstone skulle det ej aflöpa utan mycket obehag och förargelse.

Ändtligen kommo de väntade. Prosten mottog dem vänligt och såg mycket bedröfvad ut. Sedan de satt sig och för en kort stund pratat om ett och annat rörande kyrkan drog prosten fram med den egentliga frågan.

— Hvad skola vi göra med de här förfärliga läsarne, som ställa till så mycket oreda i församlingen och oupphörligt åstadkomma förargelse.

En af gubbarne, hvars son varit med vid Vretatorpet på lördagskvällen, hostade till ett tag och sade sedan ganska likgiltigt;

— Det är bäst att låta dem hållas, de göra ju ingen skada bara man inte oroar dem.

Ett sådant svar hade prosten icke väntat från någon af de närvarande och därför såg han också med största förvåning på den talande, nämdemannen Petrus Svenson.

— Men inser då inte Svenson att det bråk som på sista tiden förekommit, beror på dem?

— Nej det kan jag inte inse. De ha hållit möten rätt ofta i sommar, som jag förstår, och ändå har allt varit lugnt, och de ha inte ofredat någon. Hvad hade de druckne pojkarne där att göra? Min son var med han också men det var allt sista gången. Lyd mitt råd och låt dem vara. Ju mer vi bråka med dem, ju starkare bli de, och jag börjar nästan

själf tro att de äro bättre människor än någon af oss.

Ett par af gubbarne instämde i hans ord och tyckte att han talat förståndigt. Men prosten var icke alls belåten.

— Skall jag då låta dem förstöra hela min församling? Nej det skall inte ske. Och därtill blef ju äfven jag öfverfallen den där kvällen.

— Hvem var det då som öfverföll Er? frågade rusthållare Johnson.

— Det kunde jag inte se i mörkret.

— Jag vet att det var en af drängarne från min utgård så att det skall prosten inte skylla på läsarne, sade Petrus Svenson.

— Men kan då inte Svenson begripa att det i alla fall är läsarnes fel? Hade de inga sådana där sammankomster så behöfde jag inte begifva mig ut på färder som i lördagskväll och pojkarne skulle också hålla sig ordentliga om inte läsarne vore.

— Ni ser saken från en orätt sida. Hvad hade Ni där att göra? Läsarne göra intet ondt med sina möten och om pojkarne från socknen komma och öfverfalla dem då bör prosten känna sig ledsen öfver pojkarne och inte öfver läsarne. Dessa vilda och druckne unga män tillhöra också församlingen cch det är sorgligt att vi ha sådana församlingsbor här. Skall prosten anklaga några, så tror jag säkert han får det svårt. Jag har hört hviskas om att det är prosten själf som eggat pojkarne till öfverfallet.

Prosten var mer än häpen. Det såg ut som om den stora respekt man hyst för honom höll på att försvinna, ty hur skulle eljes en bonde våga tala så

till honom. Vid Svensons sista ord rodnade han lindrigt och frågade ifrigt:

— Hvem säger det?

— Åh, jag har hört flera slå på den strängen. Ni skulle ha gjort så äfven i våras då korporalen var här säges det. Jag tror Ni gör bäst i att låta saken vara tyst, ifall inte läsarne själfva taga upp den. För min del skall jag bedja få slippa ha något med det att göra ty det blir bara ledsamheter af.

— Är det så att prosten har någon del i pojkarnes tilltag, låt då bli att röra i det där, det råder jag till, inföll kyrkovärden.

— Jag visste ingenting om det, förklarade prosten oroligt.

— Folket tror det i alla fall och det går inte lätt att få bort den tron, sade rusthållaren.

— Men jag måste i alla fall arbeta emot de där lagstridiga sammankomsterna det är ju klart och jag måste försöka skydda min församling för kif och split. Då korporalen var här förra gången, varnade jag honom och bad honom hålla sig härifrån. Då lät jag honom gå utan tilltal men så kan jag inte alltid göra jag vågar det inte.

— Då lät Ni honom gå ty Ni fruktade själf komma i knipa. Sände Ni inte då ut Nils Berg och Karl Byman i sällskap med fjärdingsmannen, att de skulle öfverfalla dem som voro i torpet? Ni skulle ha gått mera varligt tillväga då. Nu är vår sak så godt som förstörd.

Det var rusthållaren som talade och prosten måste erkänna sanningen af hvad han sade.

— Gör hvad Ni finner för bäst men tänk på

följderna af att nu ställa läsarne till ansvar. De skola nog kunna dömas men i sin tur skola de framdraga det som skedde i våras samt anklaga pojkarne och vi få en evig skam af alltsammans. Karl Byman rymde sin väg nu och bäst var nog det för honom. Han hade mycket på sitt samvete den pojken.

— Jag tror ni taga läsarnes parti allesammans, det är orätt och syndigt skall jag säga eder. Att lämna sin lärare ensam i en sådan strid, hur skall det gå?

Då tog kyrkovärden Erik Nilson till orda igen;

— Fast vi bara äro bönder så måste vi ändå visa att vi lärt oss vara rättvisa och då måste vi också erkänna att läsarne inte göra något ondt om de få vara i fred. Min flicka är ju äfven ibland dem och prosten vet hur hon fick gå ifrån hemmet därför. Jag har ångrat min hårdhet många gånger men hon har ändock fått stanna borta. Men det har vavit oroligt inom mig hela tiden sedan hon gick, och illa har det gått för mig på alla sätt. Om prosten vill vara rättvis så skall äfven han inse att läsarne inte äro så farliga. De gå i kyrkan lika flitigt som förr, stilla och fridsamma äro de och det är bättre än om de skulle lefva som en del andra. Börja på att predika litet mera kärlek och låt bli att alltid fördöma läsarne och anklaga dem och prosten skall få se att det kommer att göra nytta.

— Skall Nilson lära mig hvad jag bör predika? Jag vet ändå hvad jag bör säga eller tiga med. Men det där onda läseriet måste utrotas och ni äro tvungna att hjälpa mig.

— Då går åtminstone jag och låter de andra

fortsätta, sade kyrkovärden och steg upp. Jag vill inta ha något mer med saken att skaffa, ty det går illa för prosten, det är säkert. Nog älskar jag vår gamla kyrka och kommer alltid att göra det men vara med om sådant här elände vill jag inte.

— Så gå då och skyll på sig själf om Nilson får förargelse för det.

— Ja, jag står nog ut med förargelsen och går min väg. Kanske också någon mer följer med?

— Ni få gå allihop om ni vilja jag skall reda mig själf, om så fordras, ty jag har lagen att stödja mig på.

Erik Nilson gick och med honom följde rusthållare Johnson, Petrus Svenson och en annan bonde.

— Låt dem gå sade prosten till de kvarvarande, hvilka syntes litet villrådiga om hvad de borde göra, vi skola ändå ha bort läsarne ur församlingen. Skola vi gifva vika för en gammal enfaldig korporal och några andra barnsliga människor? Nej det blir inte af.

Men hur han talade med dem som stannat kommo de dock till samma resultat som de gångna och med harm i hjärtat måste prosten uppgifva tanken på att nu göra något åt korporal Hård och de andra läsarne. Han fruktade för att det skulle bli för mycket bråk och därför var det bäst att vänta så länge. Men nog skulle han försöka passa på lägligt tillfälle att knipa till dem.

Och så fick korporal Hård vara i lugn och ro, och han hörde aldrig af någon kallelse att komma och svara för sina gärningar. Det pratades i socknen rätt länge om de nattliga händelserna vid Vretator-

pet och under tiden samlades läsarne då och då till gudstjänst alldeles som förut men det skedde fortfarande i största tysthet för att allt bråk skulle undvikas, Icke för någon enda utom för dem som tillhörde korporalens kända vänner, omtalades när möten skulle hållas och så fingo de vara i fred.

TJUGUTREDJE KAPITLET.

Lidande hjärtan.

Rägniga och kulna dagar kommo och det blef tidig höst. Det var svårt att få säden inbergad men det hjälpte ej att klaga. Rusthållare Johnson hade lyckats skaffa sig en annan dräng i stället för den förymde Karl Byman, och han tyckte bra om bytet. Denna höst hade han dock själf ingen riktig trefnad och ro vid arbetet. Allvarlig och tyst gick han ute på fälten bland de arbetande männen och sade han något föreföll han strängare och bestämdare än någonsin, men ändå skymtade det ibland fram en så underlig vekhet hos honom. Men ingen såg honom då han om nätterna låg vaken och grubblade. Det var honom nästan omöjligt att finna ro och hvila. Hvad var då orsaken till denna underliga sinnesstämning. Det visste blott han själf och han omtalade det för ingen. De slumrande känslorna djup i hans hjärta hade väckts genom det lilla samtal han

haft med Signe söndagen efter det tråkiga uppträdet i Vretatorpet. Gärna ville han göra sig fri från alla de anstormande tankarne men fåfängt stred han, det blef blott svårare ju mer han kämpade emot.

Då kom han en dag att tänka på Kerstin i Långbo. Hon brukade kunna gifva goda råd för allt, sades det och så beslöt han sig för att gå dit för att möjligen få höra hur han borde bete sig för att bli lugn.

Beslutet sattes snart i verkställighet och en mörk blåsig kväll begaf han sig ut för att uppsöka den gamla kvinnan. Himlen var mulen men det rägnade icke och tankfull och mulen i sitt sinne gick rusthållaren på den slippriga vägen. Hemma hade han sagt att han hade ett ärende till en bonde i grannskapet så att han fick gå utan vidare frågor.

Med darrande hand klappade han på dörren till Kerstins stuga. Tunga steg hördes därinne och den klumpiga trärigeln sköts ifrån. Så stod han nu ansikte mot ansikte med den gamla besynnerliga kvinnan om hvilka så många berättelser voro i omlopp kring bygden.

På bordet brann ett tjockt, rykande talgljus och där bredvid hade Kerstin lagt ut sina kort. Då rusthållaren steg öfver tröskeln skrattade hon sakta och detta förundrade honom.

— Jag väntade att Ni skulle komma, sade hon med sin hesa röst och såg skarpt på honom.

Rusthållaren blickade förvånad på henne och kände sig ganska beklämd till mods.

— Väntade Ni mig? Hur kunde Ni veta att jag ämnade mig hit?

— Ha ha ha, det blir ingen ro därinne förr, svarade hon och rörde vid hans bröst med sina skrumpna fingrar.

— Vet Ni att jag är orolig också?

— Jag vet mer än någon tror och det är kanske min lycka. Sitt ner nu, rusthållare, så skall jag lägga ut mina kort för Er, men kanske Ni hellre vill att jag spår i handen?

— Ni skall inte alls spå mig, men Ni skall gifva mig ett råd om Ni kan.

— Nog kan jag det men jag måste se i handen först, så att jag får veta litet mera om Er.

— Nå så börja då, ty jag har inte tid att dröja här länge.

— Ni borde ha tid att dröja mer än en kväll hos gamla Kerstin, sade hon och satte sig ner midt framför honom. Han gaf ej akt på dessa ord, upptagen som han var af sina egna tankar.

— Räck mig nu först vänstra handen, fortsatte Kerstin så snart hon satt sig.

— Vänta litet. Jag vill först bedja Er att icke för någon omtala mitt besök här.

— Om jag skulle skvallra om alla som komma hit, så skulle jag få alldeles för mycket att tala om: Låt mig nu se i handen.

Han räckte fram sin hand. Inte hade han tänkt att det skulle gå till på det sättet, ty hans mening hade varit att blott fråga henne om råd huru han skulle bli lugn i sin själ men när hon nu ville ha det så, fann han för godt att icke motsäga henne. Han tyckte det låg ett egendomligt behag i att bli spådd så där, på samma gång som han genombäfva-

des af en sällsam fruktan. Då hon med sina kalla fingrar grep tag om hans hand, kände han sig liksom manad att springa sin väg men han behärskade sig och satt kvar.

— Ni är rädd för mig i kväll, rusthållare, men det behöfver Ni ej vara. Gamla Kerstin är inte så elak som många tror.

— Säg mig hvad Ni har att säga.

Hans röst var icke så fast som eljes. Kerstin började vagga af och an med kroppen medan hon uppmärksamt granskade linierna i hans hand och rusthållaren kände sig litet kuslig, då hon teg. Tystnaden varade blott ett par minuter men de föreföllo honom som en evighet. Nu började Kerstin tala på ett långsamt, haltsjungande sätt, och i rösten röjdes en djup undertryckt smärta.

— Ni har en hel roman skrifven i handen med några få linjer bara, vet Ni det?

— Nej.

— Då måste jag tala om den för Er. Se där ligger ljus och ungdom. Jo jo Ni var inte alltid så sträf och allvarlig. Hå hå, och inte var Ni så tankfull heller. Nej, det var Ni inte. Se där står det alltsammans. Hör nu noga på. Hå hå, Ni var snäll fast Ni var tanklös och så handlade Ni inte riktigt som Ni borde. Hå hå. Det var en flicka som höll Er kär i ungdomen och Ni trodde att Ni tyckte om henne också, fast Ni snart glömde det. Om Ni inte öfvergifvit den där flickan så hade Ni varit lugnare i dag men se ödet är allt bra underligt ibland. Ni skulle ut och pröfva på lifvet då och så reste Ni från socken och gaf Er i tjänst hos andra. Jag me-

nar att Ni reste bort från Edra föräldrar och det var borta hos andra Ni träffade den där flickan. Hon var väl inte så vacker men snäll var hon och trodde på Er gjorde hon. Ja hon trodde på Er alltför mycket och till tack öfvergaf Ni henne och reste Er väg igen ty Ni hade ett rikt hem där Ni fick vara om Ni ville. Hå hå. Ni vet kanske inte att flickan blef bortkörd för Er skull men så var det ändå fast hon var för stolt att gå till Er och tigga sitt bröd. Hellre svälte hon och led och arbetade af alla krafter för sig och barnet. Hå hå. Hon bröt sig själf då den stackarn. Men barnet blef större och växte upp. Och Ni gifte Er då Ni fann den som var Er värdig och Ni var lycklig fast samvetet slog Er ibland.

— Hur vet Ni allt det där Kerstin?

Han var blek som ett lik och rösten darrade, medan hela gestalten skakade som af frossa.

— Hå hå, jag läser ju i handen. Ni kan behöfva veta hur det gick. Hon, flickan fick aldrig komma hem mera och arflös blef hon också. Ni var lycklig Ni som egde gård och grund. Inte var Ni elak, ty hjärtat var godt men se tanklös var Ni, och sörjde gjorde Ni allt någon gång öfver att Ni svek henne. Så blef Ni stadig och allvarsam och hedrad af alla och det var ju bra. En son och en dotter fick Ni men sonen togs ifrån Er igen. Något straff skulle det vara för ungdomssynden. Hå hå. Men se hon som Ni glömde hon kunde inte stå ut med att tjäna i längden utan fick försöka att taga sig fram så godt hon kunde. Barnet lämnade hon bort till andra och betalte för det tills det blef så

stort att det också kunde gå ut i tjänst. Och själf arbetade hon för sig och låg ingen till last och därför fick hon också hemortsrätt i den socken hon ville.

Men när sedan sjukdomen kom och tog bort all kraft och böjde ned henne då fick hon gå på rote. Så kom hon till Ert hus en gång också, och ingen kände igen henne där. Hon trifdes dock icke där, och tröttnade gjorde hon på att gå från gård till gård. Så blef hennes sinne hårdt och hon blef elak mot andra och ful blef hon och såg ut som en häxa. Då fick hon en liten ödslig stuga att bo i och där spådde hon folk för att förtjäna litet, ty underhållet var bra knappt. Men se trofast sin ungdomskärlek blef hon ändå fast det nog sved i hjärtat.

— Håll, för Guds skull håll!

— Nej det är litet kvar ännu. Bara ett par linjer som stå där. Hon lefde i sin stuga och spådde ibland och hennes dotter kom till samma socken och tjänade. Äfven hon råkade i olycka ty se det var med henne som med modern, hon hade varmt hjärta och stor tro. Hon trodde fagra löften och var enfaldig stackars flicka. Nog sörjde modern djupt men fadern gick sin väg han, ty han visste ju inte hvar barnet fanns. Eller vet rusthållaren det kanske?

— Kerstin hvad menar Ni? Kan det vara möjligt. säg ut hvad Ni har att säga ty jag marteras förfärligt.

Då släppte hon hans hand och stod med blixtrande ögon framför honom. Det skrumpna ansiktet syntes nu mycket yngre än eljes.

— Ivar Johnson, sade hon och rösten ljöd som en sorgfull hviskning, Ivar Johnson du söker lisa för

ditt onda samvete och då kommer du till mig för att få råd. Om du skulle få frid måste du söka få förlåtelse af henne som du en gång bedrog. Du är här. Känner du inte igen henne längre?

— Karin är det möjligt! O Gud så jag lider!

— Ja gamla Kerstin är den Karin som du svek. Du kände henne inte och hon ville inte gifva sig tillkänna men stackars Ivar om du skulle nödgas lida hvad jag lidit.

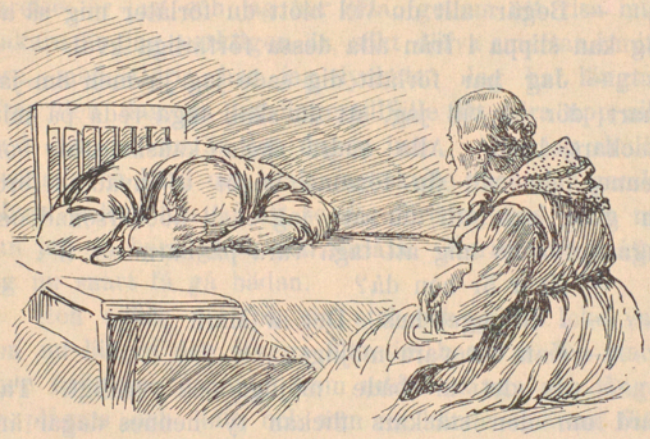

— Kan du förlåta mig?

— Jag kan förlåta allt. Många döma mig som en riktig afgrundsande, de flesta äro rädda för mig och dock är det blott sorgen som satt sin tunga prägel på mig. Jag är lika skröplig som många andra och ingen behöfver frukta mig. Ivar det är ditt verk som skönjes, det är du som gjort stackars Karin till den föraktade gamla trollpackan. Men jag

blef trogen och kunde ej glömma och nu förlåter jag dig allt. Du kan gå hem i ro. Glöm gamla Kerstins berättelse och fyll din plikt i lifvet. Jag hvarken hatar eller dömer dig fast du gjort mig så mycket ondt.

Rusthållaren lutade hufvudet mot bordet och grät.

— Ja gråt du Ivar. Det är kanske ångerns tårar och då är jag försonad. Men innan du går ifrån gamla Kerstin skall du gifva henne ett löfte.

— Begär allt du vill blott du förlåter mig så att jag kan slippa i från alla dessa förfärliga kval.

— Jag har förlåtit dig sade jag ju men om jag snart dör så vill jag, att du skall taga reda på mitt stackars barn. Alla andra skola kanske stöta bort henne men vill du försona något af hvad du bröt en gång och vill du att jag skall dö försonad och lugn, lofva då mig att taga vara på barnet.

— Hvar är hon då?

— I ditt eget hus. Det är Mari.

— Kan det vara möjligt.

— Ja det är både möjligt och verkligt. Tag vård om den stackars flickan ty hennes dagar äro nog inte så glädjefulla. Hon har förästen rätt att få hjälp af dig ty hon gjorde Signe en stor tjänst den där kvällen vid Vretatorpet. Låt henne få stanna i ditt hus, det går nog för sig. Ingen behöfver därför veta hvem hon är. Lofva mig detta, och jag är nöjd. Ingen skall sörja gamla Kerstin då hon dör, ingen frågar efter hvem hon var, utan möjligen Mari. Gör hvad du kan för henne.

— Jag lofvar heligt att taga vård om henne. Kan jag inte göra något för dig?

— För mig kan du ingenting göra, jag är nöjd med det såsom det är. När jag kunnat reda mig så länge utan någon särskild hjälp, så går det nog bra ändå till slutet också; och det skulle för öfrigt kännas mig tungt att taga hjälp af dig. Jag skall säga dig något, Ivar. Jag har ofta försökt hata dig, men det kunde jag ändå inte. Och jag har försökt glömma dig, men äfven det var mig omöjligt. En syndfull varelse är jag, och jag har ofta; genom att visa mig elakare än jag verkligen är, sökt döfva smärtan i mitt inre, men aldrig har jag lyckats. Jag har längtat efter den dag, da jag finge tillfälle att göra upp allt med dig, och nu är den dagen inne. Ack, jag skulle visa mig så hård och elak, jag skulle vara den gamla häxan och njuta af att se dig förödmjukad, men nu kan jag ju bara gråta och förlåta. Herre Gud, måtte jag nu snart få gå hädan.

Hon sjönk ner på sin stol och grät. Icke var hon nu längre den stygga Kerstin, hon var den stackars bedragna kvinnan, som under många och långa år plågats och lidit, och som nu kände smärtan förädlas och småningom förbytas i en underbar frid, den frid som kommer af att förlåta lidna oförrätter. Länge hade lifvet kännts henne tungt, länge hade hon längtat att få dö, men aldrig så varmt som nu, ty nu kunde hon dö lugn.

Äfven rusthållaren snyftade.

— Gå nu hem, sade Kerstin efter några minuter, gå till ditt hem och lef i frid. Jag vet att du i mycket varit en god man, sedan du blef stadig, men du

kan bli ännu bättre. Din dotter är läsare, och det borde du bli äfven, ty de äro goda människor. Jag önskar jag liknade dem. Folk tror att jag vet mer än andra, och därför är jag fruktad af många, och dock vet jag ingenting utom det jag lärt mig af lifvet. Mycket har jag syndat mot Gud och människor, men nu skall jag dock söka försoning; jag har börjat i kväll. Gå hem du Ivar och glöm Karin. Hon har förlåtit dig.

— Tror äfven du att läsarne ha rätt? frågade han, medan tårarne rullade utför kinderna.

— Ja det har jag alltid trott, fast jag kände mig själf för ovärdig att bli lik dem. Nu vill jag försöka, men det går kanske inte. Du kan dock bli så god som de, ty du är på rätt väg nu.

— Hvarför tala om dem nu?

— Jag vet knappast, men det är nog därför att jag tänkt så mycket på dem den sista tiden, och därför att jag önskar dig lycka. Gå hem nu Ivar. De vänta dig säkert där hemma.

— Farväl då Karin. Tack för att du förlåtit mig. Blif ej ond på mig, om jag hädanefter försöker göra något för dig. Mari tar jag vård om så länge jag lefver.

Han fattade båda hennes händer och tryckte dem mot sitt ansikte, länge, tyst. Hon böjde sig öfver honom och vidrörde lätt hans hår med sina vissnade läppar. Ögonblicket därpå var han ute ur stugan. Romantik i en skogskoja, där blott en bonde och en gammal halft fruktad spåkvinna mötas! Ja, det kan finnas romantik i lifvet, där man allra minst väntar finna sådan.

Då Kerstin blifvit ensam satt hon en lång stund alldeles orörlig på sin stol och stirrade stelt framför sig. Så var då det sista offret gifvet af detta arma hjärta. Ett helt lif af smärta och skam för sin rika, varma ungdomskärlek och nu en sådan upplösning på hennes lifs sorgliga skådespel.

När hon suttit en stund steg hon upp. Ansiktet var förfärligt blekt och hon såg så kall och stel ut. Hon tog ljuset i handen och gick in i det lilla rummet. Vid sängen föll hon på knä och hennes läppar rörde sig liksom till bön men intet ljud kom öfver dem. När hon åter reste sig låg där en ljuf frid öfver dragen och ur ögat glimmade en varm stråle hvilken liksom bekräftade att nu var allt klart i hennes hjärta. Men när hon lagt sig i sin usla bädd och släckt ljuset då bröt tårarna fram igen och hon grät länge, länge, alldeles häjdlöst, tills hon slutligen somnade.

Därute hade det börjat rägna igen och stora tunga droppar slogo mot skoghyddans fönster men den natten hörde gamla Kerstin det icke, förr hade hon ofta legat vaken och hört på denna entoniga musik.

Men genom rägn och mörker gick rusthållaren Johnson till sitt hem. Stegen voro dröjande och den eljes så lugne mannen var mycket upprörd. Genast vid hemkomsten lade han sig utan att säga ett ord till någon. Han sof dock icke den natten, han hade för mycket att tänka på.

TJUGUFJÄRDE KAPITLET.

En förlorad själ.

Karl Byman hade ilat bort den natt då hans mörka planer och beräkningar krossats på ett för honom så förargligt sätt men hans hjärta hade än mer fångats och slagits i bojor af passioner och onda tankar. Bort måste han för att ej bli gripen som en missdådare och satt i fängelse och medan han skyndade allt längre och längre bort från den farliga trakten var han upptagen af en enda tanke huru han skulle kunna hämnas de oförrätter och den nesa han tyckte sig hafva lidit. Hela natten gick han och trots sin stora trötthet vågade han ej stanna. Ur en medhafd brännvinsflaska tog han sig då och då en djup klunk, men han blef ej drucken däraf, sinnet var alltför upprördt för att spriten skulle kunna verka som vanligt.

Söndagsmorgonen uppgick med strålande klar sol och molnfri himmel. Redan hade Karl hunnit

ett godt stycke utom Salstads socken men han tyckte sig ändock för nära för att våga dröja. Slutligen tog dock trötthetен öfverhanden. Han gick ett stycke inåt skogen och lade sig på den mjuka mossan inne i ett tätt snår och där sof han tungt och djupt. Då han åter vaknade var det redan långt lidet på eftermiddagen. Han sträckte på sig och såg sig förundrad omkring. Minnet af det skedda stod snart för honom igen och han sprang upp, oroligt spejande åt alla sidor. Då han icke kunde upptäcka någon lefvande varelse fortsatte han sin vandring ehuru han ej vågade gå ute på vägen. Han kände sig hungrig men hade ej mod att gå fram till någon gård och begära mat, af fruktan för att bli igenkänd och gripen. Närmare kvällen måste han dock försöka få något att äta, och då han fick syn på en liten enslig gård gick han dit. Mat fick han där och med stor ifver förtärde han den, men nog kände han sig bra enkel, ty det var första gången han tiggde.

— Hvarifrån kommer han? frågade bonden, då Karl ej sade något.

— Norr ifrån, svarade han.

— Är han gesäll?

— Ja.

Det var ju en lögn, men som en blixt slog honom den tanken, att han skulle utgifva sig vara en vandrande gesäll.

— Hvad yrke har han? frågade bonden vidare.

— Jag är garfvare.

Svaret kom litet dröjande, ty han var icke genast på det klara med, hvilket yrke han skulle säga sig hafva lärt.

— Det är många garfvaregesäller ute och vandra nu, fortsatte bonden, som tyckte det var roligt att prata och var van att finna vandrande gesäller språksamma, i morse voro två här, så att Ni är den tredje i dag. Är det ondt om arbete inom Ert yrke nu? Det synes så.

— Sommaren är alltid sämst, men det blir nog bättre till hösten.

— Är det icke ett obehagligt arbete att hålla på med om vintern?

— När man blir van så går det bra. Värst är det för kylans skull, ty den lider man af ibland.

— Jag kan just tro det, men se garfvare äro också bra vårdslösa. Jag har sett gesäller i staden, hvilka midt i vinterkylan gått mer tunnklädda än vi göra om sommaren. Skall han till staden också?

— Jag tror inte att jag går till någon stad nu, men litet längre fram ämnar jag mig till Örebro, där jag väntar få arbete.

— Skall han gå ända till Örebro, då får han allt göra.

— Det blir lagom att komma dit tills arbetet börjar i höst.

Han steg upp och tackade för maten.

— Hur långt ämnar han sig i kväll?

— Så långt jag hinner. Det blir väl en mil eller så.

Han sade farväl och gick. Nu skulle han gå och gälla för garfvaregesäll som sökte arbete, det blefve bäst så, och då skulle ingen misstro honom, ifall rusthållaren lät söka efter sin dräng. Den natten lade han sig att sofva vid en hölada ock vaknade ej

förrän sent följande morgon. Då fortsatte han sin vandring, men ej med så stor brådska som dagen förut. Tankar kommo och gingo, men hur han tänkte, så kunde han ej rätt besluta sig för, hvad han skulle göra. Det var bäst att vandra än så länge, gå än åt ett håll, än åt annat, ty det föll honom icke alls in att ännu stanna på någon plats.

Alla hans förhoppningar för framtiden voro nu grusade, och det genom hans eget förvållande. Kanske kunde äfven han ha blifvit lycklig, om han varit förståndig, men hans häftiga sinne och onda tankar hade blifvit honom öfvermäktiga. Nåväl, han var nu en gång kommen på vägen, och det var bäst att fortsätta, ty allt hopp om räddning var nu förloradt, och det var försent att ångra sig. Nej, nu skulle han på något sätt låta sin hämnd falla öfver alla dessa människor, hvilka dock enligt hans tanke voro skulden till hans olycka. Hvarför skulle Signe stöta bort honom? Hvarför skulle läsarne vända hennes sinne bort från det, som var hans nöje och förut äfven hennes. Och hvarför skulle hans vänner draga honom med sig igen, då han själf en gång försökte lefva som läsare? Visserligen hade han i sitt hjärta aldrig varit det utan blott spelat gudfruktig för att ånyo kunna närma sig Signe, men hade han fått fortsätta, så hade det kanske blifvit allvar däraf till sist. Voro icke alla dessa bidragande orsaker till hans fall, och voro de icke värda att känna hans hämnd. Jo, menade han, och de skulle nog drabbas däraf också i sinom tid.

Han knöt händerna i tyst raseri där han gick på vägen.

Så gingo nära tre veckor och på de platser han genomvandrat tycktes ingen veta något om, hvad som timat i Salstad den där kvällen. Det var icke längre så trefligt att gå, ty det rägnade dagligen och nätterna voro dystra och kyliga. Svårt var det också att få ligga inne i något hus, ty man ville icke gärna hysa vandrande gesäller. Han hade gått i stora krokar, så att fast han vandrat flera veckor var han icke särdeles långt från Salstad, och när han en dag grubblade öfver hvad han borde företaga, beslöt han att oförmärkt och tyst återvända dit. Det är nnderligt med en del brottslingar, det tyckes som droges de af en sällsam makt åter till de trakter där de utfört sina onda handlingar, och så var det nu med Karl Byman. Men hos honom var det äfven tanken på att hämnas, som kom honom att åter ställa sina steg mot Salstad.

Planen hade han klar. Under vägen skulle han tigga så mycket mat som möjligt, och när han kom fram skulle han gå till Kerstin i Långbo. Där var han viss om att han kunde få gömma sig, och hon skulle intet föråda honom, ty enligt hans tro var hon en ond kvinna som i likhet med honom hatade människorna, och hon skulle nog äfven gifva honom goda råd, då han ämnade handla.

Det var en mörk och kulen kväll, då han kom i närheten af Kerstins stuga. Så länge det var ljust hade han ej vågat sig ända dit utan hållit sig dold i skogen. Vinden suckade så tungt i snåren, och det prasslade ooh stönade i hvarenda buske. Inte brukade Karl Byman vara mörkrädd, men då han nu smög sig fram mot den ensliga stugan, kom det öf-

ver honom en känsla af bäfvande fruktan. Det var mörkt i Kerstins koja. Karl knackade på men fick intet svar. Då försökte han öppna dörren och det gick bra, ty rigeln var ej skjuten för.

— Är Kerstin inne? frågade den unge mannen men ingen svarade, hans egna ord upprepades blott doft och otydligt af ett svagt eko mot väggen. Han trefvade sig fram till sofrummet och gjorde åter samma fråga och med samma resultat som nyss.

— Hon ligger väl och sofver, sade han för sig själf, letade upp en tändsticka i fickan, strök eld på den mot dörren och lyste in i rummet. Men hvad han nu såg kom honom nästan att stelna af förskräckelse. På den rankiga sängen låg Kerstin fullt påklädd, hennes ansikte var blåblekt såsom det brukar vara på döda, och de mörka, glanslösa ögonen stodo vidöppna och tycktes stirra just på honom, som vågat störa dödens högtidliga frid. Med ett högt rop af fasa ilade Karl ut igen, lämnande dörrarna vidöppna. Först då han kom långt bort vågade han stanna. Hu då, så hemskt därinne i stugan. Ej underligt att han förut känt sig kuslig till mods. Hjärtat klappade nästan hörbart i hans bröst och han andades tungt och kort. Men då han stått så några minuter log han åt sig själf. Skulle han bli så rädd för en gammal död kvinna. Hvad kunde hon göra honom? Ingenting. Nej, han ville tänka på sina egna angelägenheter, det vore då långt bättre. Nu kunde han ej få något råd af den leda häxan i skogskojan, utan måste reda sig på egen hand. Men hämnas skulle han på något sätt. det var afgjordt. Utan att tänka därpå hade han ställt sina steg till Vretatorpet, sam-

ma väg han gått den där betydelsefulla lördagskvällen, och först när han såg ljus lysa ur det ena fönstret, visste han hvar han befann sig.

— Ödet leder visst mina steg, sade han och skrattade hemskt. Smygande nalkades han det fredliga torpet. Han hörde sång där inifrån och förstod genast att läsarne höllo möte. Nu stod han under den stora tallen framför norra kammarfönstret. Sången hade tystnat och en bedjande mans röst hördes istället. Det var Alfred Högdal som bad. Då Karl hörde hans röst spratt han till.

— Djäfvulen ingaf mig visst den tanken, mumlade han. Början är gjord, och det är ingen nytta att draga sig tillbaka. Det är läsarne, som äro största orsaken till mina motgångar men i kväll skall jag göra det varmt för dem. Vänta mig bara.

Han drog sig litet inåt skogen, samlade ihop några små kvistar, de torraste han kunde finna, och smög sig sedan ånyo fram till torpet. Alldeles invid trappan var en liten glugg i muren och där stoppade han in kvistarna och litet halm, letade fram ett par tändstickor och drog eld på den ena mot väggen. Hon slocknade genast. Han svor tyst och försökte den andra. Nu lyckades det bättre. Halmen fattade eld, det sprakade upp en liten klar låga, medan en hvitaktig rök slog mordbränaren i ansiktet. Så upptagen var han af sitt förehafvande, att han icke märkte hur dörren till torpet öppnades och någon kom ut.

— Är du galen karl, skall du tända eld på torpet! ropade en kraftig röst, och på den igenkände Karl sin forne husbonde, rusthållare Johnson.

— Eld, eld! ropade rusthållaren, och det blef genast rörelse i torpet.

Men Karl for upp som en blixt och satte af inåt skogen. Rusthållaren följde honom, så fort han förmådde springa. Upprörd, och nu förfärad öfver att vara upptäckt, förmådde Karl ej springa så fort utan blef upphunnen af rusthållaren. Han ville dock icke bli fast nu, då han gjort sig skyldig till ett nytt brott. Då han hörde förföljarens flåsande andetag strax bakom sig, gjorde han en liten krok för att ej genast bli gripen, och under språnget drog han upp fällknifven ur fickan samt öppnade den. I ett nu stannade han och vände sig mot rusthållaren.

— Gif dig Karl! ropade denne. Du är ändå igenkänd.

Ett kort skratt blef svaret, och Karls knif blänkte till.

— Herre Gud, skall du mörda mig också, skrek rusthållaren ock tog ett steg tillbaka, förande handen upp till kinden där hugget träffat.

— Du är en djäfvul, och skulden är din, vrålade Karl och högg ånyo efter honom, dock utan att träffa. Nästa ögonblick hade han fortsatt sin flykt, och rusthållaren kom sig ej för att förfölja honom. Han hörde blott af den flyendes steg i hvilken riktning denne aflägsnade sig.

Det lönade ej mödan att längre försöka fasttaga honom, och rusthållaren vände om, tryckande näsduken mot sin sårade kind.

Vid torpet hade elden genast blifvit släckt, sedan halmen och kvistarne framdragits ur gluggen. För att ej behöfva frukta att det ånyo skulle börja brinna slog man några ämbar vatten där elden varit samt undersökte noga om några kvistar funnos kvar. Dock

hade man varsnat elden så snart, att det icke mera var någon fara. Rusthållaren återkom nu och bestormades med otaliga frågor. Han svarade ingenting utan gick genast in i stugan och satte sig. Blodet från den sårade kinden hade runnit ner på hans kläder, och Signe, som äfven var där inne, ropade förskräckt:

— Hvem har skurit pappa!

— Mordbrännaren, svarade han allvarligt.

Ett förband lades om såret, som ej alls var farligt ehuru det blödde starkt, och sedan detta var gjordt berättade rusthållaren, huru han fått se mannen och förföljt honom.

— Kunde Ni se hvem det var? frågade Lars Olson.

— Ja, det var en som vi alla känna, en som redan förut har stor skuld på sitt samvete.

— Hvem då?

— Det var Karl Byman.

Alla de närvarande stodo stumma af förvåning och Signa sjönk dödsblek ned på en stol.

Har han nu blifvit mordbrännare också, stammade hon.

— Ja, han hatar oss visst allesammans in i döden, svarade fadern.

— Tror Ni att han kommer igen? frågade Alfred.

— Åhnej, nu vågar han sig säkerligen inte hit mera, han fruktar nog att vi hålla vakt i natt.

Karl hade fortsatt sin flykt, fortsatt länge utan att hvila. Han visste ju ej, om icke allesammans i torpet skulle begifva sig ut och leta efter honom, och

han hade föresatt sig att åtminstone icke lefvande falla i deras händer. Den blodiga knifven höll han under sitt snabba lopp uppfälld i handen. Han kom till forsen, som nu på hösten, då det rägnat mycket, skummade och brusade väldigare än eljes. Det var omöjligt för flyktingen vtt komma öfver till andra sidan. Hade det varit midt på sommaren, så hade han kunnat hoppa öfver på stenarna, men nu lönade det ej mödan att ens försöka, allraminst som det nu äfven var mörkt. Han hvilade några ögonblick vid stranden och badade sin panna med det kalla vattnet.

— De äro som de ondes anhang, mumlade han och gick sedan utmed stranden uppföre forsen mot norr. Trots all trötthet måste han dock bort, långt bort, för att aldrig mera återkomma. Han hade nu alltför mycket att svara för, och dock hade han ingenting vunnit genom sina försök utan blott dragit ofärd öfver sig själf. Han kände att han var förlorad, om han råkade i rättvisans händer, och han kände sig för öfrigt ändå förlorad, men han skrattade likväl, där han letade sig fram mellan stenar och snår.

TJUGUFEMTE KAPITLET.

En själ som kämpar sig till frid.

Huru hade det gått till att rusthållare Johnson befann sig bland läsarne? Icke var han där för att göra dem någon skada, det var tydligt. Nej, det hade försigått en stor förändring med honom sedan den kvällen, då han var hos gamla Kerstin i Långbo. Hela den natten hade han legat och grubblat, oroligt kastande sig af och an på sin bädd. Då morggonen grydde steg han upp, blek och allvarsam, och gick sedan ut. Vid frukostbordet kastade han ibland en förstulen blick på Mari, som gick och sysslade vid spiseln. Ja hon var allt lik Kerstin, men hon var ej så vacker som denna varit i sin ungdom.

På förmiddagen kallade han in flickan i dagligstugan, han hade något att säga henne. Hon kom, undrande hvad han kunde vilja, och stannade tyst vid dörren.

— Sätt dig Mari, jag vill tala litet med dig.

Hon satte sig något lugnare, ty rösten var ovanligt vänlig.

— Hvar hade du ditt hem, innan du kom hit och fick tjänst?

— Jag var hos en bonde i Nylinge.

— Ja det vet jag, men jag menar innan du kom dit.

— Då var jag hos ett statfolk där i socknen.

— Hade du det bra där?

— Jag fick mat och kläder.

— Men du fick arbeta också.

— Mer än jag orkade ibland. Men de voro så fattiga och hade många barn.

— Hörde du aldrig något om dina föräldrar där?

— Nej, de talade aldrig om dem. De visste allt hvar min mor fanns, men de sade det aldrig för mig. Gamla Kerstin i Långbo talade om för mig i förra veckau, att både min far och min mor lefva, men inte heller hon sade hvar de äro.

— Du vet då inte alls, hvart du skulle kunna gå när du inte längre kan ha platsen kvar.

— Nej då får jag stanna på vägen eller i skogen.

Hon började gråta.

— Se så, gråt inte nu, jag menade ej att du skulle gå härifrån, jag bara frågade ändå.

— Jag har ingen människa som bryr sig om hvart jag går eller hur det blir med mig.

— Jo, det har du nog. Jag ville just säga dig nu, att du inte behöfver gå och sörja för framtiden, ty du får stanna här så länge du vill. Du räddade

Signe den där kvällen, och nu lofvar jag dig i stället att du alltid får ha ett hem här om du vill och det behöfs.

— Ack hvad rusthållaren är snäll. Jag vet inte hur jag skall kunna tacka.

— Det är bra ändå. Sköt du din plats så godt du kan men öfveransträng dig inte, och lef stilla och lugn. Du behöfver inte tala om för någon hvad jag nu sagt dig.

— Hvem skulle jag säga det till? Det finns ju ingen som bryr sig om mig numera.

— Lika godt, du skall nog reda dig ändå.

Sedan detta samtal var förbi gick rusthållaren en lång stund inne i dagligstugan och grubblade. Signe väckte honom ur hans tankar.

— Och hvad funderar pappa på?

— Jag tänkte på dig kära barn.

Han var icke mer så sträf och häftig som förr.

— Hvad tänkte pappa då?

— Jo att du bör vara mycket vänlig och snäll mot den stackars Mari. De andra pigorna bry sig aldrig om henne nu och hon behöfver så väl litet vänlighet. Du vet hvad hon gjort för dig. Löna henne nu med din vänskap.

— Den har hon redan. Jag vill så gärna vara vänlig och god mot henne, men pappa vet ju att hon är litet underlig till humöret.

— Det kommer an på, att hon ofta blifvit illa behandlad förr.

— Då behöfver hon hädanefter inte vara ledsen ty jag skall vara hennes vän.

— Det är jag glad öfver.

Då Alfred Högdal ett par dagar senare kom för att hälsa på satt rusthållaren och läste bibeln med stort allvar.

— Hur står det till? frågade den unge mannen, som såg att rusthållaren ej var glad,

— Jo tack Alfred, kroppen är bra, men själen lider.

— Då gör Ni bäst i att söka den store läkaren hvilken kan hela alla hjärtats sår.

— Jag håller just på att söka honom, men han tyckes mig vara svår att finna.

— Han låter sig alltid finna af det sannt bedjande hjärtat.

— Då skall äfven jag finna honom.

Efter en stunds samtal om dess allvarliga ting böjde de båda männen sina knän och bådo och det var ett verkligt rop om frälsning, som då gick från Ivar Johnsons själ. Men så fann han också hvad han sökte: frihet från samvetskvalen, lugn undan de stormar, hvilka flera dagar rasat i hans inre, och ett fast hopp om en evighet i ljus och glädje.

— Nu, sade han, förstår jag skilnaden mellan den kristendom prosten predikar och den, som läsarne förkunna. Jag är från denna stund själf en läsare, och jag tackar Gud därför.

Och han blef en läsare, sådan som hvarje människa borde vara. Det var intet barnsligt pjunk, ingen sjuklig öfverspändhet i hans läseri. Lugn och glad i sin själ vandrade han nu sin väg. Han hade alltid längtat efter upplysning och utveckling, men hans tankar hade förr riktats endast åt det jordiska. Nu vände han dem i stället mot det himmelska och

försökte fatta Guds goda vilja med människorna. Han ansåg det som en plikt att gå till prosten och omtala hvad som skett och han gjorde det äfven utan fruktan.

— Jag väntade nog snart att få höra det, ty Ni har länge visat tecken till, att Ni tänkte på sådana där barnsligheter, var prostens svar på rusthållarens allvarliga bekännelse.

— Ni borde själf bli en verklig kristen, det skulle gagna hela församlingen, vågade den nyblifne läsaren säga.

— Ni skall inte börja prata så där nu genast Jag är en lika god kristen som Ni och som någon af de andra läsarne.

— Nåj det är Ni inte, det fattas allt mycket ännu. Jag säger ej detta för att skryta med mig själf utan därför att jag älskar vår kyrka och mina medmänniskor och gärna skulle vilja se alla med på den goda vägen.

— Vi tala inte om den där saken mer. Ni är nu också förlorad för kyrkan, och det lönar sig väl inte för mig att mera söka undervisa er om sanningen.

— Jo, om Ni vill göra det i Herrens kraft då skall Er undervisning alltid vara dyrbar för mitt hjärta.

Prosten var bitter i sinnet, ty han såg att hans försök att utrota läsarne blott hade till följd att allt flera slöto sig till dem. Därför kunde han ej heller vara vänlig mot rusthållaren, denne man, som han förr litat mest på.

Sorgsen i hjärtat återvände Johnson hem, men han hade fått så mycket att tänka på, att tankarna

foro vida omkring, men det var en sorg inom honom som icke ville försvinna. Ofta hade han tänkt på den stackars Kerstin i Långbo. Gärna ville han göra något för att hon skulle få det bättre, sedan han nu visste hvem hon var. Underhållet hon fick från kommunen var mycket litet, hennes stuga var i högsta grad bristfällig, och ingen brydde sig vidare om den ensamma gamla kvinnan. Men hur skulle han kunna hjälpa? Han bad innerligt till Gud, att han skulle styra allt enligt sin mäktiga vilja men det

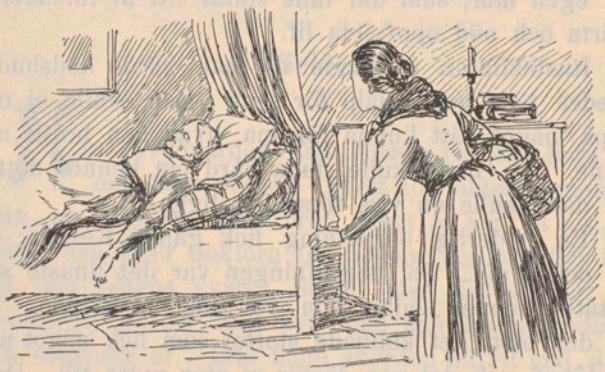

tycktes dröja innan bönhörelsen kom.

Men samma kväll han sammanträffat med Karl Byman vid Vretatorpet hade han också beslutit sig för att tala med sin hustru om saken. Han gjorde det också redan samma kväll, berättade utan omsvep allt och bad henne både om förlåtelse och råd. Hon hörde på med ett vackert leende, och sade sedan:

— Allt det där visste jag förut genom en vän från Nylinge, som känner till det. Dock är jag glad att du själf talade om det. I morgon skickar jag

Mari till Kerstin, med litet god mat ty hon kan väl behöfva det. Och Mari stannar kvar här det är ju på sin plats, då hon redan så länge varit här.

Så var då allt klart och rusthållaren var lugn och glad igen, och af allt hjärta tackade han Gud därför.

Hjälpa gamla Kerstin behöfde de dock ej. När Mari kom dit med sin stora matkorg på armen fann hon dörrarna öppna och inne på sängen låg den döda kvinnan. Föga anade Mari, då hon med förfäran skyndade därifrån så fort hon kunde att det var hennes egen mor, som där inne slutat sitt af försakelse, smärta och nöd uppfyllda lif.

Rusthållaren bleknade då han hörde dödsbudet. Således kom hans hjälp för sent. Han skulle ej mera på något sätt kunna försona, hvad han brutit mot henne. Jo han skulle taga vård om hennes dotter, och däri skulle en viss försoning ligga.

En hederlig begrafning fick gamla Kerstin; det var också allt. Ja, begrafningen var det finaste som bestått henne, sedan hon var ung i världen. Nu var det blott det kallnade stoftet som fick något med af ståten, och det var därför ej stor nytta till. Dock var det bäst, som det nu var. Hon var borta och behöfde ej mer ligga någon till last i tiden. Den lidande, längtande anden hade bortgått från förnedringens dal att återförenas med den eviga ljuskällan, återgått till det ljufva fadershuset.

Hon egde frid, och rusthållaren kände också friden växa i sin själ.

TJUGUSJETTE KAPITLET.

Förlorad.

Hos kyrkovärden Erik Nilson var det bara sorg och bedröfvelse. Först föll äldste sonen ner från en höskulle och bröt benet af sig, så att man måste åka efter doktorn för honom, och han fick ligga där och plågas svårt. Sedan blef det olyckor med kreaturen, så att flera kor dogo och andra stodo där och magrade af. Inte hade skörden blifvit god, dåligt gick det att bärga in det lilla som blef, och inte lyckades det väl med någonting. När Erik Nilson så en dag var ute och arbetade med förkylde han sig och sjuknade. Och allting kom på en gång. Erik Nilson svor till en början öfver alltsammans, men när han låg där och vred sig i plågor, han hade nämligen fått en svår maginflamation, fick han tid att tänka öfver ett och annat. Det hade länge grämt honom, att han skickat bort Lina, ty hon hade varit till stor nytta i huset, och nu måste han hålla en

piga för att få allt arbete uträttadt. Om det inte varit så alldeles emot prostens vilja, så hade han för längesedan bedt Lina komma tillbaka hem, men se prosten sade ju alltid, att hon som var läsare skulle bara stifta ofrid i huset, och så fick det bli som han ville.

Men så kom det därhän, att förhållandet mellan prosten och kyrkovärden inte blef så godt längre. Sedan prosten bråkat så mycket om och fördömt läsarne, och Erik Nilson den där dagen sagt honom att han inte mera ville ha något med den saken att skaffa, var det goda förhållandet borta. Förr kom prosten under sina promenader ofta upp till Nilsons gård och pratade bort en stund, men nu hände det icke mer, och då de båda forna vännerna råkades vid kyrkan var prosten styf nog att inte hälsa.

Kyrkovärden var dock icke särdeles ledsen öfver denna ovärdighet, och han beslöt en dag att sända bud efter Lina, nu då han hade mer frihet att handla efter sitt eget sinne, ty han längtade efter henne. En af de yngre pojkarne fick åka ner till rusthållare Johnsons bror i Lebro för att höra efter, om hon inte kunde få ledigt från tjänsten, åtminstone till en tid, och det mötte inga hinder. En kall, blåsig höstdag kom Lina tillbaka hem. Hon hade då varit borta från hemmet i flera månader. Redan innan hon inträdde i stugan visste hon, hur allt förhöll sig där.

— Hur är det med far? var hennes första fråga, sedan hon hälsat.

— Jag tror det blir hans sista, svarade modern gråtande. Han har yrat hela dagen, så att han känner nog inte igen dig.

Lina gick in i kammaren, där fadern låg, och hon häpnade, då hon såg de aftärda dragen. Han stirrade på henne utan att säga ett ord till välkommen, och hon förstod genast, att han ej kände igen henne.

— Hur är det med pappa? frågade hon sakta och satte sig på sängkanten.

— Hon kommer inte hem mera, hon stannar borta. Det var jag som körde bort henne, sade han till svar. I yrseln var hans tanke hos dottern, och han anklagade sig själf för hvad han gjort.

— Jag är ju här nu. Känner inte far igen mig?

Han spratt till och famlade på täcket med händerna, men han kunde ej redigt fatta, att hon var där.

— Pappa, jag är här, sade Lina åter.

Hon fick intet svar, men han suckade djupt, och somnade han in och sof lugnt ett par timmar. Då han vaknade hade han så mycken sans, att han kände igen henne.

— Stannar du hemma nu, Lina? frågade han.

— Ja om jag får, så gör jag det.

— Visst får du det, kära barn. Jag var mycket elak, då jag lät dig gå, men jag har nu fått mitt straff.

— Gud ser hvad vi behöfva, och just det ger han oss. Men inte skall pappa tänka, att alla tråkigheter som förevarit här hemma skickats som straff för att pappa lät mig gå.

— Jo det är mitt straff. Sedan du kom bort har allt gått illa för oss.

— Det kunde ha gått på samma sätt, om jag varit hemma.

— Jag tror inte det.

— Det är inte godt att säga. Men ligg ej nu och var orolig, det förvärrar sjukdomen.

— Jag blir säkerligen aldrig mera frisk.

— Tala inte så utan hoppas och tro på Gud.

Trots de hoppfulla orden kunde Lina blott med möda återhålla sina tårar, ty i sitt hjärta tviflade hon själf på, att fadern någonsin mer skulle komma upp.

— Det hjälper sannoligt hvarken hopp eller tro för mig, ty det känns som om allting inom mig vore i olag. Om jag bara kunde dö med lugn, så skulle jag ändå inte klaga, men jag vill inte dö nu, ty då går jag förlorad. Ack, hvad jag har syndat mycket!

— Var nu inte så orolig, det gör pappa sämre.

— Jag kan inte komma ifrån min oro. Dör jag nu så är det förfärligt. Jag är en förtappad syndare, och jag tror det är för sent för mig att vända om nu och få nåd.

Han började gråta, under det han förtviflad vred sina händer. Lina kunde inte sitta där ensam utan gick ut och bad modern komma in. Kyrkovärden grät länge och allt som oftast stönade han af smärta.

— Jag går förlorad, jag går förlorad, klagade han.

— Var inte ledsen far; du blir nog frisk igen, sade hustrun, äfven hon gråtande.

— Nej trösta mig inte med det, ty jag känner att det lider. Ack en sådan syndare jag är! Aldrig mera får jag frid, hvarken i tiden eller evigheten.

Han svettades och ängslades, och det var fåfängt att försöka trösta honom. Hustrun gick ut och till-

sade en af pojkarne att springa bort till prästgården och bedja prosten komma upp en stund. Länge dröjde det icke heller, förän prosten inträdde i sjukrummet. Han såg sträng och barsk ut, men då hans blick föll på den lidande mannen i sängen mildrades uttrycket en smula. Erik Nilson låg med slutna ögon och läpparne rördes litet ibland.

Prosten såg genast, att det var illa ställt med honom.

— Sofver han? frågade han hviskande.

— Nej han är vaken, fast han blundar; svarade Lina högt.

Vid hennes ord öppnade fadern ögonen, och då han märkte att prosten var där försökte han resa sig men kunde ej.

— Hur står det till med Nilson? frågade prosten vänligt.

— Det blir mitt sista, det här, men lämna mig i fred nu.

Högst förvånad öfver detta föga vänliga svar stod prosten tvehågsen om, hvad han skulle säga.

— Herren slår ibland, men han helar äfven sade han slutligen.

— Han helar inte mig, jag är förtappad, det känner jag nog. Åh, jag är förtappad!

— Den botfärdige förkastas icke, och den som beder, han får!

— Men det är för sent nu, och det är Ert fel. Om Ni sökt leda mig på en bättre väg, så hade jag haft frid nu.

— Är det mitt fel! Jag har alltid visat Nilson den väg han borde gå.

— Nej nej, jag har syndat mycket, och Ni har aldrig varnat mig för synden. Ni har gått samma väg själf.

— Ni yrar nu och vet inte hvad Ni säger. Har jag inte predikat för alla att de måste lefva för Gud, om de vilja blifva saliga? Jo min vän, jag har gjort allt för att leda andra rätt.

Hur har Ni predikat då? Har Ni inte sagt, att vi alla äro Guds barn genom döpelseförbundet, och att någon frälsning sedan ej är nödvändig? Och jag som är en sådan syndare, visst behöfver jag frälsas. Jag yrar inte nu utan vet hvad jag säger.

— Det är bäst att Nilson försöker bli lugn, ty han inser inte det rätta nu. Vi äro alla rättfärdiga inför Gud genom Kristus. Om Ni känner att Ni syndat så bättra Er, och Ni skall bli lugn och salig.

— Så säger Ni nu, men då vi förr voro tillsammans i dryckeslag och vid spelbordet talade Ni aldrig om bättring, fast Ni väl förstod att både Ni och jag, såväl som alla de andra, gingo på orätt väg. Ni har inte fyllt Er plikt som själasörjare. Ack jag arme, hur skall jag få frid!

Prosten försökte urskulda sig med vackra ord, men den både kroppsligt och andligt plågade kyrkovärden reste sig på armbågen och sade med darrande röst, i det han med sin skälfvande hand pekade på dörren:

— Gå ifrån mig och lämna mig i ro. Ni bara gör det bittrare för mig. Försök Ni att bli frälst; för mig är det för sent. Gå, gå!

Utmattad sjönk han ned och grät. Det var intet annat för prosten att göra än att gå, och det

gjorde han äfven, men han syntes föga belåten med den sjuke. Utkommen i köket sade han till mor Nilson:

— Hvarför har Ni låtit flickan komma hem igen? Det är hon som med sina galna läsareidéer upprört honom så. Han får det svårt i det sista, om hon får hålla på att prata med honom om sina galenskaper.

— Det var far själf som skickade efter henne, och han är mycket lugnare nu, sedan hon kom.

Prosten aflägsnade sig tigande. I sitt sinne var han mer förbittrad än någonsin på läsarne, ty dem tillskref han numera alla obehag han hade.

Men Erik Nilson började åter yra, och fram på natten blef det allt sämre med honom. Det var omöjligt att förmå honom taga in något mera af medicinen, som doktorn föreskrifvit. Han hade små stunder, då medvetandet syntes återvända, men då hviskade han blott med fasa och smärta i rösten:

— Det är försent; jag är förlorad.

Förgäfves talade Lina vänligt med honom om Guds kärlek och om att Kristus vill frälsa alla, äfven om de ej komma förrän i dödstunden. Den sjuke skakade på hufvudet och menade det vara för sent. När nästa morgon ljusnade och en halfrädd solstråle trängde genom den disiga luften ner till jordens barn, då drog Erik Nilson sin sista suck. Utan frid gick han ur tiden. Stora hade de kroppsliga plågorna varit, men han hade glömt dem för andens förfärande kval och brännande törst, och dock hade han ej kunnat tillegna sig den frid, som kommer genom tron allena. Han hade ropadt efter lifvets vatten, men han hade tviflande glidit förbi

kärlekens härliga lifskälla. ur hvilken evig hälsa bjöds honom. Nu var allt förbi. Blott det kallnande stoftet låg i sängen, kring hvilken familjen gråtande samlade sig.

Prosten begrafde honom nästa söndag, sedan högmessogudstjänsten var slut. Allt folket samlades vid grafven ty nu menade alla att ett storståtligt liktal skulle hållas; kyrkovärden Nilson var ju en framstående man och prostens vän. Men de bedrogo sig storligen. Talet blef ej ens tio minuter långt, och icke ett enda berömmande ord kom öfver den talandes läppar.

Många voro missbelåtna med detta, menande att prosten ej gjorde hvad han borde.

I sorgehuset var det stor middag och många voro bjudna. Prosten var naturligtvis bland de inbjudna, men han gick inte dit. Han skyllde på att han ej var frisk och behöfde gå till hvila. Egentligen var han förargad på kyrkovärdens familj, och dessutom var han icke alldeles lugn i sin själ; den döendes ord oroade honom, fast han inte ville låtsas om det.

Lina Nilson var nu i hemmet den som fick styra med nästan allt. Modern var full af sorg, och genom träget vakande hade hon blifvit så klen, att hon ej orkade så mycket. Djupt allvar rådde i hemmet, och ett par af bröderna uttryckte en kväll för Lina sin önskan att äfvenledes bli läsare, om de kunde. Dock stannade det den gången vid deras önskan allena, och någon sinnesändring blef det icke af då. Men nog hade den döende faderns ord om, att han var förlorad

trängt till allas hjärtan. Många allvarliga frågor gjorde de sig själfva i dessa sorgens dagar. Var deras fader förlorad? Skulle de icke en gång möta honom med glädje i Guds himmel? Och sknlle de själfva få njuta frid, eller skulle äfven de i dödsstunden känna, att de voro för evigt förlorade? Ja, de visste det icke nu, men de bäfvade vid blotta tanken därpå.

TJUGUSJUNDE KAPITLET.

Bort för att glömma.

Per Håkanson hade flyttat från prästgården, ty han kunde ej längre härda ut med prostens elakhet. Att dag för dag få förebråelser för ingenting, att oupphörligt få höra anspelningar om, att man är inskränkt och dåraktig, blir i längden outhärligt äfven för den mäst tålige. Per hade varit mer än tålig mången gång, men nu ville han ej stanna längre, då han ju för öfrigt uppsagt sin plats. Ett par veckor före flyttningen kom prosten ut till honom, då han arbetade med något på gården.

— Du har väl slagit flyttningstankarna ur hågen? frågade han ovanligt vänligt.

— Nej det har jag inte. Jag sade ju genast, då jag uppsade platsen, att jag på inga villkor ville stanna.

— Men om jag ökar på lönen åt dig, kan du väl bli kvar?

— Nej jag flyttar. Jag har för rästen tagit plats på annat håll, så att det är för sent att ändra det nu.

— Nåja så flytta då. Du kommer nog att ångra dig, skall du få se.

— Kanhända; men jag tror nog, att det blir bra för mig på min nya plats.

— Hvar har du tagit plats då?

— Hos Petrus Svenson.

— Han börjar väl bli läsare han också, kan jag tro.

— Väl vore, om han gjorde det, ty då behöfde hans dödsstund en gång ej bli så mörk och dyster som Erik Nilsons.

Prosten teg och gick ifrån honom.

När tiden var inne flyttade Per till sin nya plats, och prosten hade skaffat sig en annan dräng från staden. För Per blef det mycket lugnare, ty hos Svensons sade ingen något ondt till honom, för att han var läsare. Inom socknen var det nu tyst och stilla angående läsarne. Prosten predikade visserligen emot dem en och annan gång, men äfven han tycktes dock hafva lugnat sig till någon del, särskildt då han fann, att de kommo till kyrkan lika flitigt som förr. Några möten i Vretatorpet hade ej hållits på en längre tid, ty läsarne ville låta allt bli tyst och lugnt, innan de fortsatte sin verksamhet med ifver. Några af dem hälsade dock ofta på hos Lars Olson, och då öfverlade de om huru de för framtiden borde gå tillväga. Per var alltid med vid dessa småmöten, likaså Alfred Högdal. De båda unge männen voro lika goda vänner som förr. Aldrig lät Per ett ord gå öfver sina läppar om, att hans tankar varit fäs-

tade på Signe Johnson, men Alfred, som i allt var öppenhjärtlig mot sin vän, sade honom, hvilka förhoppningar han närde i sitt hjärta. Visst kändes det smärtsamt inom Per, men han var en stark och viljekraftig yngling och hade föresatt sig att låta det flydda falla i glömska, och därför var det också uppriktigt menadt, då han sade till Alfred:

— Jag önskar att du må få henne. Bättre flicka finns ej här i bygden, och jag tror säkert, att hon håller af dig också.

— Tror du Per, att hon vill bli min hustru, fast jag är fattig?

— Ja, jag tror att hon vill, men sedan beror det på, om hennes far ger sitt samtycke.

— Han blir nog svår att öfvervinna, men kanske går det.

— Det blir bättre, när du i vår får rättareplatsen vid Kungsgården. Hur skall du göra med dina andra planer? Skall du mottaga gården som öfversten vill köpa åt dig.

— Nej, jag kan inte. Hvad har jag gjort för att förtjäna det? Att jag drog upp kandidaten ur vattnet var inte mer än hvilken annan som hälst skulle ha gjort. Jag stannar på min plats så länge; då har jag lugnast, och jag får allt hvad jag behöfver tills vidare.

— Men om öfversten vill gifva dig en liten gård, så anser jag det ej vara orätt att emottaga den.

— Orätt kunde det ju inte vara från en sida sedt, men det blir ändå liksom en betalning för det där jag gjorde för sonen.

— Ja, gör som du finner vara bäst i öfverensstämmelse med ditt samvetes röst.

Hvarken Alfred eller Per ville göra något, som de inom sig kände vara orätt, och oaktadt det af öfversten till Alfred gjorda frikostiga anbudet, ville han dock icke mottaga det. Han kände att han icke skulle vara nöjd med sig själf, om han på minsta sätt ockrade på öfverstens godhet.

— Är det sannt Per, att du skall gå uppåt skogarne och kola i vinter? frågade Alfred, då de båda vännerna träffades en dag.

— Ja, jag skall gå till skogarne, jag riktigt längtar att få komma i ensamhet en liten tid, och ett mera passande tillfälle kan jag ju aldrig få.

Men det blir för ödsligt för dig att vara där nu, när du är van att vistas bland dina vänner. Och därtill lämnar du mig ensam att arbeta för vår sak.'

— Är icke Gud med dig? Hvad kan jag väl göra? Ingenting.

— Säg icke så, du kan göra lika mycket som jag. Om vi icke arbeta och söka göra vårt bästa, så fruktar jag att somliga efter hand komma att falla i andlig likgiltighet, och sådant medför alltid stor fara för dem.

— Jag förstår dig ej, Alfred. Har du ej mera den fasta tro på Gud, som du egt förr? Om vi icke arbeta, säger du. Lämna hela den saken i Herrens händer, och det skall bli bra med alltsammans.

— Nog har jag samma fasta förtröstan till Gud, men vi få komma ihåg, att han begär något af oss också. Jag har lämnat allt åt honom, men därför

kan jag ej sätta mig sysslolös ntan måste göra allt jag kan för min dyre mästare.

— Ja du har rätt. Dock kan jag icke mera ändra mig. Jag går ut till milorna och stannar där i vinter. När våren sedan kommer har du mig här igen, och då skola vi åter arbeta gemensamt.

— Säg Per, är det någon särskild orsak som föranleder dig att resa bort så där, då du ej nödvändigt behöfver det?

— Ja det är en orsak, men den hvarken jag kan eller vill säga dig. Låt det vara min hemlighet. Kanske får du veta det en gång i framtiden.

— Behöfver du vara hemlighetsfull mot mig?

— Inte annat än i detta afseende. Fråga mig inte mera därom, så är du snäll!

— Och du går säkert till skogarne?

— Det kan inte ändras. Jag har lofvat Svenson att gå, och jag kan inte bryta mitt löfte.

Det blef litet förstämning bland läsarne, då de hörde att Per skulle vara borta hela vintern, ty han hade varit en af de kraftigaste ledarne bland dem. Med sitt allvarliga, lugna och dock hjärtliga sätt hade han välgörande verkat på många, och hans enkla förtröstan till Gud var ett godt exempel för andra att följa.

Det var en söndagskväll, då vännerna voro samlade i Vretatorpet som Per sade farväl till dem, ty tidigt på måndagsmorgonen skulle han draga bort. Han talade en liten stund om deras gemensamma stora glädjeämne, om huru de ärligt borde strida för Herrens sak och icke låta något hindra sig, då det gällde att visa en verklig kristendom, samt om deras

ljufva evighetshopp, och så sade han dem då tack och farväl. Hans enkla och allvarliga ord gingo till allas hjärtan, och enhvar önskade honom hjärtligt välkommen tillbaka så snart han kunde.

— Det blir tomt efter dig, då du reser, sade Signe Johnson, då han räckte henne handen till afsked.

— Här äro så många vänner, att saknaden efter mig ej kan bli så synnerligen stor.

— Icke alla vänner äro lika.

— Men det finns dock mycket bättre än jag.

Hon svarade ingenting, ty hon måste medgifva, att då det gällde hennes eget hjärta hade han rätt. Honom höll hon af med systerlig kärlek, men Alfred älskade hon på annat sätt, och det hade varit tråkigare om han rest.

Lina Nilson kom också fram och sade honom farväl.

— Glöm oss inte, då du är borta, Per.

— Tror du jag har så dåligt minne? Åhnej, jag jag skall nog minnas eder allesammans.

— Vill du icke särskildt komma ihåg att bedja för mig, att jag i hemmet må kunna vara hvad jag bör, och att Gud må frälsa de mina där hemma?

Det låg ett så vekt tonfall i rösten, att Per ovillkorligen såg upp. Aldrig förr hade han sett henne så vacker. Hon hade lika stora och klara ögon som Signe, rosorna på hennes kinder voro så friska, och hon såg så trohjärtad ut, då hennes blick nu mötte hans. Men blott ett ögonblick foro dessa tankar genom Pers hjärna, sedan måste de vika för andra. Han tryckte Linas hand och sade.

— Jo min syster, jag skall bedja för dig och de dina. Gud gifve att de alla blefve frälsta.

— Ack ja, det gifve Gud. De ha allt känt det litet allvarligare sedan far dog.

Han fick ej tid att tala mera med henne, ty andra trängdes omkring honom för att till afsked trycka hans hand.

— Ni taga farväl af mig, som om jag skulle göra en lång resa, sade han leende.

— Du blir ju borta ett halft år nära på, och under en så lång tid kan mycket inträffa. Hvem vet, om vi mera mötas igen.

— Mötas vi ej mera här, så göra vi det hemma hos Gud.

Tidigt på måndagsmorgonen åkte Per och två andra drängar upp till de stora skogarne, där de under vintern skulle sköta om kolmilorna. Det är ett ödsligt arbete att ligga i skogarne och se till dessa rykande milor, men Per hade önskat att få åka dit, och Petrus Svenson hade ingenting emot denna önskan, ty på Per kunde han lita, det visste han väl. Och så var Per borta från den krets af vänner, som han länge älskat, men han måste bort för att riktigt kunna glömma Signe.

TJUGUÅTTONDE KAPITLET.

I dåligt sällskap.

När en människa beträder brottets väg synes det vara mycket svårt för henne att kunna vända tillbaka igen till det godas stigar. Det ena brottet gifver upphof till det andra, och så går det allt lättare att synda, och de onda vanorna blifva allt mäktigare. Somliga påstå att de brottslige tvingas fortsätta att göra ondt, ty de blifva bortstötta af alla och äro sedan hänvisade till att antingen duka under och dö eller att fortsätta sin brottsliga bana. Detta kan synas vara rätt då det gäller en del brottslingar, men icke kan man säga, att det är en allmän regel. Många hafva begått brott, för hvilka intet straff drabbats dem af människorna, och de hafva haft otaliga tillfällen att bättra sig, men de hafva ändock icke gjort det. Fruktan har mer än en gång kommit brottslingen att fortsätta på vägen, för att nu ej tala om dem,

hvilka af sitt eget brottsliga sinne hållas kvar i syndens fjättrar och älska att göra det onda.

Förhållandet med Karl Byman var att han både fruktade straffet och längtade efter att få göra ondt mot sina förmenta fiender. Den natt han flydde undan rusthållare Johnson, sedan han försökt sätta eld på Vretatorpet, ilade han som en galning genom skogen. Han följde forsen norrut allt längre bort. Att hålla på och gå hela natten blef honom dock omöjligt, ty sinnesrörelsen hade utmattad hans krafter. Mellan ett par väldiga klippblock drog han tillsammans mjuk mossa och lade sig där att hvila. Han sof länge och tungt och vaknade först sedan solen gått upp. Då fortsatte han sin väg. Följande ältven som där flöt bred och lugn, kom han slutligen ur skogen och till bebyggda trakter. Liksom förr under sina vandringar fann han här för godt att utgifva sig som vandrande gesäll, och man trodde hans ord. Mat tiggde han i stugorna och gårdarna, och det kändes icke längre så svårt, sedan han blifvit van därvid. På flera ställen erbjöds honom arbete, men han ville icke göra något. Det låg ett visst behag i det vagabondlif han börjat föra, tyckte han, och därtill var han icke viss om, huruvida man sökte honom eller ej.

Ibland ångrade han sina dårskaper och brottsliga tilltag, men han tvingade dessa ångerkänslor tillbaka och förhärdade sitt sinne alltmer. Gick han tillbaka till Salstad och öppet bekände det onda han gjort, stod fruktan för straffet såsom ett hotande spöke framför honom. Nej, han ville icke lida något för sina onda handlingar. Nu hatade han af hela sitt

hjärta dessa människor, med hvilka han förut haft så mycket gemensamt, och han ämnade sig icke så snart i deras närhet mera.

Längre och längre irrade han bort, och han kände sig allt säkrare, ju längre han kom. Dock behöfde han ej frukta någon förföljelse för sitt brott i Vretatorpet, ty ingen tänkte på att anklaga honom. Han hade blifvit skrämd därifrån, och detta var nog för dem, mot hvilka han handlat så illa. Icke ens den eljes så stränge rusthållaren brydde sig om honom utan lämnade honom i den högstes händer, i hans, som straffar all synd och lönar all rättfärdighet.

Flera veckor förgingo, och Karl flackade omkring från den ena socknen till den andra utan något egentligt mål. Han började känna sig litet trött vid det ständiga gåendet, men han var tillika så lat, att han ej mera ville arbeta. För längesedan hade han slagit ur hågen alla tankar på att skaffa sig ett eget hem. När han icke fick Signe Johnson så ville han ingen ha, fast han nu äfven hatade denna, i hans tycke så stolta flicka. Alla goda känslor inom sig försökte han döda, och vill en människa bli ond, så nog erbjudas rika tillfällen därtill.

En dag blef han på vägen upphunnen af en annan vandrare. Att denne var en af dem, som aldrig göra annat än vandra kring bygderna och tigga, syntes mycket väl. De slitna kläderna, här och där vårdslöst lappade, den stora slokhatten med vida brätten och alldeles urblekt af solen, samt den väldiga knölpåk han bar i handen gaf honom ett allt annat än behagligt utseende. Och ansiktet var lika litet vackert. Kinderna voro pussiga, ögonen blodsprängda och med

lurande blick, och näsan var platt och liten. Från munnen upp till vänstra örat gick ett djupt, bredt, ärr, sannolikt efter ett djupt knifhugg, och hela ansiktet var koppärrigt. Håret var ljust, tunnt och stripigt, likaså de små mustascherna.

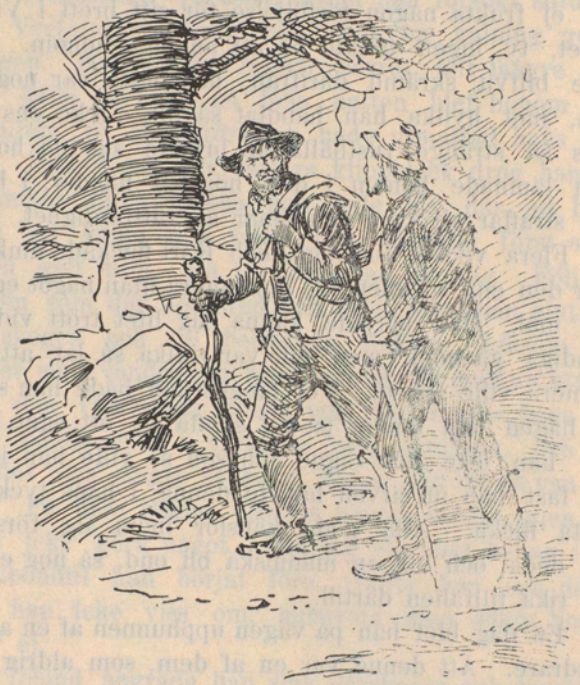

— Tjänare kamrat, hälsade han då han upphann Karl.

— Tjänare, svarade denne tillbaka.

— Hvart går du?

— Jag vet inte så säkert. Dit vägen leder tänker jag.

— Då göra vi sällskap, ty jag skall åt samma håll.

— Har Ni inte heller något visst mål för färden?

— Ni! Nej hör du, det kan du gå hem och kalla katten. Är du så grön, att du ej ens vet att vara höflig?

— Hvad skall jag säga då?

— Detsamma som jag. Alla artiga resande kalla hvarandra för du, det borde du då ha reda på.

— Låt gå då; det är ju bra då man får lära sig något nytt.

— Hvarifrån kommer du?

— Från söder, som du ser, ty vi gå ju åt norr.

— Jaså du är vitsig också, det skulle man inte kunna tro om dig. Hvar är du hemma?

— Är du så grön att du inte vet, att man har sitt hem dit man sist kommer om kvällen?

— Se så där ja, nu kvitterade du mina ord. Nåja, det är bra. Vi äro från samma trakt hör jag. Hvad heter du då?

— Karl Ros, om du nu ändtligen vill veta det.

— Rätt fint namn, fast du talar som en bergslagsbonde. Du har inte rest så länge.

— Sedan jag började, och det är länge nog, skulle jag tro. Men hvad är då ditt namn?

— Du får ursäkta, att jag inte har något visitkort att lämna utan måste säga mitt namn. Jag heter Knut Törne.

— Törne, det var ett konstigt namn.

— Förstår du inte, att där det finns Ros bör det finnas Törne också. Är du på det klara med meningen?

— Någorlunda.

— Ja, det angår ju inte mig hvad du heter, och då har du lika litet att göra med mitt rätta namn. Hur långt ämnar du gå i dag?

— Så långt jag hinner.

— Då stanna vi på samma hotell i natt. Det skall inte bli tråkigt. Du har väl inga droppar af det dubbelrenade?

— Nej, så väl är det inte. Man får nöja sig utan sådana där godsaker här. Tiderna äro för dåliga.

— Har du några pängar då?

— Jag har haft, men för tillfället är jag utan.

— Då måste vi skaffa oss litet, tills vi komma till Nora, ty dit komma vi säkert en vacker dag.

— Hur tror du vi skulle få några pängar? Jag tycker det är knappt man kan få sig litet mat af de snåla bönderna!

— Du förstår inte sättet än, men om du är snäll skall jag lära dig det. Men säg hvad har du då för yrke?

— Jag är garfvare.

Den nye kamraten började skratta af alla krafter.

— Du skulle vara garfvare! Nej hör du, en garfvare ser inte ut så där. Kanske har du möjligen garfvat till skinnet på någon bonde, men då gjorde du det endast med knytnäfven. Du är inte mera garfvare än jag är smed.

— Hur kan du påstå det!

— Emedan jag själf har äran höra till det ärade garfvareskrået, och jag känner hvarenda själ, som hör till det inom Svea rike.

— Nå då är jag smed, om det kan göra dig mera belåten.

— Du är inte det heller, men yrket hör lika litet till saken som namnet. Du är Ros och jag är Törne, och så äro vi goda kamrater för rästen. Ser du, där ligger en stor bondgård. Dit gå vi och få oss något till bästa, och du skall få se att mor i huset dukar fram något fint åt oss. Passa nu på och lär dig litet af mig.

De gingo upp till gården, där en stor hund ilsket skällande rusade emot dem. Törne hotade honom med käppen och höll honom sålunda borta. Inkomna i köket funno de båda männen blott husmodern själf och en piga hemma. På spiseln stod kaffepannan och kokade.

— God dag bästa frun, hälsade Törne, då de kommit in och stängt dörren.

— Goddag, svarade bondgumman litet skyggt.

— Vi äro två hederliga gesäller, på väg till Norrland. Vill Ni vara snäll och gifva oss litet mat? Man blir hungrig af att gå långt.

Gumman gick tigande in i skafferiet för att taga fram mat, och de båda luffarne satte sig vid bordet.

— Säg lilla fröken, yttrade Törne, Ni kan väl låta oss få en kaffetår också att lifva upp oss med?

Hon gick in skafferiet för att fråga husmodern, och snabb som tanken lät Törne en på en hylla liggande silfversked försvinna i sin ficka. Då flickan kom ut igen, satt han stilla vid bordet och såg helt menlös ut. Karl var förvånad öfver kamratens djärfhet och kände sig litet orolig. Pigan satte fram kaffekoppar och slog i kaffe.

Sedan de druckit och fått rätt mycket mat med sig som vägkost, gingo de under det Törne sade en mängd tartiga ord till tack. Då de voro på vägen skrattade han.

— Ser du så lätt det är att få litet af hvad man behöfver, bara man förstår sig på.

— Hvad skall du ha skeden till?

— Kan du inte begripa, att vi skola sälja den i Nora, så att vi få oss ett halfstop brännvin.

— Men om de sakna skeden då?

— Hvad ha vi med det att göra. Tror du att de sätta efter ett par hederliga gesäller för en simpel sked? Du är då en riktig nybörjare i alla afseenden, det både hörs och syns.

— Inte är jag så nybörjare i allt, som du kanske tror, men stulit har jag aldrig gjort.

— Hvad har du gjort då?

— Det angår dig inte.

— Du är stursk också, hör jag. Men nu ska' vi inte bråka om småsaker. Du förstår, att om man någon gång skall ha roligt, så måste man skaffa sig något att ha roligt för, och du skall inte tro bönderna godvilligt ger en hvad man behöfver; åhnej, pass för det.

— Man får åtminstone maten.

— Och det är du nöjd med? Nåja, gärna för mig, men jag vill ha mera än mat. Har du inte lust att vara med om mitt sätt, så gå vi hvar sin väg igen, och då blir det intet bråk af.

— Tror du kanske, att du själf skulle få draga hela nyttan af skeden? Nej, jag vill också vara med på ett hörn.

— Det låter höra sig, och då äro vi genast öfverens. Det är alltid trefligare att ha sällskap, när man är ute, än att gå ensam. Men för en sked få vi inte mycket. Vi få allt försöka att skaffa oss något mer innan vi komma till staden.

— Men det är inte på alla ställen de lägga fram silfverskedar så där.

— Åhnej, så kloka äro de nog.

— Huru skola vi då få något mer?

— Vi få passa på så godt vi kunna, men något mera skola vi ha, innan vi göra vårt intåg i Nora.

— Få se om vi lyckas.

De gingo tysta en stund och det började bli skumt. Karl Byman, eller som han nu kallade sig, Ros, kände sig litet ängslig och underlig till sinnes. Han kunde dock icke finna någon utväg att komma ur den dåliga ställning i hvilken han befann sig. Tärningen var kastad, och när han nu var en brottets man, hvarför skulle han då bäfva tillbaka för en sådan småsak som att vara med om en stöld, då han därigenom kunde få hvad han behöfde. Han gick och retade upp sig mot alla människor, seende en fiende i hvar och en. Ej ens på sin nye vän kunde han lita, ehuru ett visst förtroende fanns för honom. De voro ju båda ute på det sluttande planet, där de genom eget förvållande halkade allt längre ned. Stackars Karl! Hade han varit förståndig och låtit de svaga bättre känslorna i sitt hjärta råda, så kunde han ha blifvit räddad, men nu gaf han upp striden genast.

— Tror du inte det vore tid att skaffa sig natt-

logis nu? frågade Törne, som icke älskade tystnaden.

— Det hinna vi nog. I natt blir det kallt att ligga ute.

— Kallt nu, det är ju bara prat. Har du aldrig legat ute någon vinternatt?

— Nej.

— Då önskar jag du finge göra det. När man fryser, tills man blir alldeles stel och sedan måste upp och röra på sig för att få igen lifsvärmen, då må du tro det är godt att ha en tår i flaskan att styrka sig med.

— Går det inte att få ligga i bondgårdarna då?

— Hvad bry bönderna sig om oss! De gifva oss endast hvad de anse sig vara alldeles tvungna till, det är allt. På logen kunna vi väl få reda oss ett läger, men det är mycket nog redan det. Du har inte prövat på så mycket än. Nu gå vi in i skogen och ordna det bekvämt för natten.

— Kunna vi inte gå litet längre? Jag ser att det ligger en by där borta. Kanske finns det där någon präktig lada att ligga i.

— Som du vill då. Det är mulet, så att det är möjligt vi få rägn i natt.

Mycket riktigt funno de en lada nästan full med doftande hö och där inne sträckte de ut sig att hvila efter vandringen. Karl låg grubblande en stund. Oupphörligt gingo hans tankar tillbaka till Salstad. Dock verkade icke dessa tankar välgörande på hans sinne, de gjorde honom blott bittrare.

— Har du några papper att visa då du kommer till städerna, så att de inte kunna knipa dig.

Karl spratt till vid kamratens fråga.

— Nej, jag har inga papper med mig.

— Men kan du vara så dum, 'att du går utan sådana? Har du inga betyg från de platser du arbetat på?

— Jag har intet enda, men det går lika bra ändå.

— Men tänk om poliserna önska få veta hvem du är och hvarifrån du kommer, hvad skall du säga då?

— Jag går aldrig in i städerna.

— Min kære Ros, du har gått förtidigt från mästarn och du kommer inte långt i världen på det sättet.

— Lika långt som du.

— Om jag hjälper dig fram ja. Om man skall räknas till de hederliga resandenas skrå, så måste man något så när veta, hur man skall sköta sig, då man kommer ut. Hvad har du arbetat med förut?

— Med händerna.

— Kvick försöker du vara, men det vore bättre för dig själf, om du vore litet mer meddelsam mot mig.

— Inte mer än du mot mig.

— Nåväl, du har rätt. Om vi nu skulle vara uppriktiga, så kanske vi kunde hjälpa hvarandra sedan.

— Hvarför inte. Säg mig ditt namn nu då.

— Namnet har intet med det här att göra, men det finns annat som är viktigare. När vi komma till staden måste du ha några papper att klara dig med ifall något skulle hända.

— Hvar skall jag då få sådana.

— Du skulle kunna få några af mig, om du är riktigt snäll, ty jag har några till öfverlopps efter en kamrat, som dog för en tid sedan. Men då måste du kunna spela bagaregesäll riktigt.

— Det är jag med om. Har du papperen med dig här?

— Ja visst. Du skall få dem i morgon då det blir ljust. Men du förstår, att sedan äro vi bröder i allt, och om vi skola få riktigt trefligt, så måste vi våga något.

— Har du någon plan?

— Just så, och om du vill svära på att vara med om det, så skall jag tala om det.

Karl var genast redo, och då eden enligt hans förmenande var ett förfärligt hädande af Guds namn och ett ifrigt åberopande af de onda makterna, började han svärja och förbanna alldeles ursinnigt.

— Nu är det alldeles tillräckligt, sade kamraten skrattande, då Karl ett par minuter anropat alla afgrundens makter att regera och anamma hans själ.

— Om vi vilja ha pängar så måste vi taga dem på något sätt, ty eljes få vi inga, det är säkert.

— Men jag har aldrig tagit något.

— En stor brist på erfarenhet och ännu ett bevis för, att det är hög tid för dig att komma med.

— Kanske det. Hvar är den utsedda platsen?

— Jo ser du, jag gick den här vägen för ett par veckor sedan, och då gaf jag akt på en stor herregård, där man nog kan komma öfver ett och annat på kontoret.

— Var du inne där?

— Jag tog mig dristigheten att gå in och begära en slant, fast jag ingen fick. förstås. Men jag såg mycket pängar ligga framme på borbet, och ligga de framme en gång, så är man van att ha dem så. Jag räknade ut, hvilka fönster som hörde till det där rummet.

— Och du tror att vi oförmärkt kunna komma dit?

— Det går bra om vi äro förståndiga.

— De bruka ha arga hundar vid stora gårdar.

— Och vi bruka ha grofva käppar för hundarna.

— Men hur kunna vi komma in?

— Genom fönstret tänker jag. Det är mörkt om nätterna nu.

— Och om någon ligger inne i rummet, eller om någon annan vaknar och får se oss?

— Då måste man vara kvick i benen, det är hela saken.

— Är det långt till herregården?

— Jag tänker det är en och en half mil. Vi få lof att gå tidigt. Gården ligger västerut. Det blir nog en stor krok innan vi komma till Nora, men det gör ingenting. Kanske kan man förtjäna något på det.

— Men inte behöfva vi väl gå tidigt.

— Jag menar tidigt på kvällen. I morgon kunna vi allt hvila oss litet. Vi måste ju fram till någon gård och få mat, men då låtsas vi gå åt annat håll och göra sedan en krok inåt skogen. I närheten af herregården får ingen se oss.

— Du är en försiktig karl.

I detsamma hördes ett prasslande i höet ofvanför dem, liksom om en tung kropp glidit ner, och så var det äfven. De båda kamraterna rusade förskräckta upp, då en grof stämma hördes:

— Ni få inte glömma, att jag vill vara med om det där lilla nöjet i morgonkväll. Ju flera man ju bättre lycka.

— Hvem är det? frågade Törne något lugnad, då han hörde rösten tala i den riktningen.

— En god kamrat, om du inte har något däremot.

— Hvad heter du?

— Jag kunde ju vara lika försiktig som ni båda äro mot hvarandra, men jag skall ändå säga dig mitt namn, så kanske du känner igen mig. Jag heter Törneros.

— Ha ha ha, en sådan filur! Kom nu hit vackert och hviska ditt rätta namn så skall du sedan få höra mitt.

— Det är mitt rätta namn som jag nyss sagt dig, din dumbom.

Den nykomne hade krupit fram till de båda andra medan han talade, och när han sade de sista orden till Törne nöp han honom hemlighetsfullt i benet. Denne förstod genast vinken.

— Vi ha bra besläktade namn allihopa, förstår jag, men så mycket roligare då. Vi få talas vid mera i morgon, ty vi ha god tid då, och då kunna vi äfven få se ditt fagra anlete, du riddare af landsvägen.

— Sof godt, var dennes svar, i det han ånyo knep kamraten i benet.

Karl förhöll sig tyst, och ingen yttrade ett ord på en lång stund och snart snarkade Karl rätt försvarligt, ett säkert tecken till att han sof godt.

TJUGUNIONDE KAPITLET.

Ute på rof.

Redan hade Karl sofvit en god stund, då den nye kamraten skuffade till Törne för att göra sig underrättad om, huruvida äfven han sof eller var vaken.

— Hallå, svarade Törne hviskande.

— Sofver han säkert den där bondpojken.

— Ja för all del, han vaknar . inte förrän i morgonbittida.

— Jag tycker jag känner igen din röst. Du är Knut Axling, är du inte?

— Jo, och du är Brokvist, om jag inte hör alldeles för illa.

— Stämmer. Roligt att träffa dig igen gamle skojare. Det är länge sedan vi hade nöjet göra någon affär tillsammans.

— Du minns hur illa det gick sist.

— Det tänka vi ej på nu. Man kan inte lyckas jämt heller. Hvar har du hållit till hela året?

— Mest på vägen. Och du?

— På samma ort som du. Men hvar har du letat upp den där drummeln du har med dig?

— Jag hann upp honom på vägen i dag. Hvem kunde tro att jag skulle träffa på dig här. Kommer du söderifrån?

— Ja jag har just i dag gått förbi herregården ni talade om, fast jag förstås inte vågade mig så nära.

— Tror du det är något att göra där?

— Man kan ju försöka, men vi bli inte mera än två om att dela, hvad vi lyckas få.

— Det går inte att komma från Ros.

— Nej det är väl icke meningen heller. Om man visste att han vore flink i vändningarne, så kunde man låta honom gå in, men vi få väl låta honom stå på vakt på något sätt, och när vi sedan dela, behöfver han ju inte veta, hur mycket vi verkligen vunno. Han får nöja sig med litet.

— Kunde vi inte på något sätt få skulden kastad på honom, ifall vi upptäcktes?

— Jo jag har en god plan skall du se. Han skulle ju få låna papper af dig? Efter hvem äro de?

— Du kommer väl ihåg dalmasen Johan? Jag tog dem ifrån honom då han låg sjuk borta i en halmstack. Han hade nog inte lång tid kvar, och sedan behöfde han inga papper, hans väg är ändå klar dit ner, det kan du lita på.

De skrattade tyst vid det grofva och syndiga skämtet.

— Hurudan är nu din plan? frågade Axling.

— Jo, du ger pojken alla de där papperen utom ett. Det kastar du på bordet eller golfvet i rummet där vi skola hämta hvad vi behöfva, och sedan kommer man naturligtvis att spana efter den som bär det namnet. Är han sedan så dum, att han använder de papper han får, så må han skylla sig själf. Vi skola nog draga oss undan i tid och reda oss. Hvad tycker du om det.

— Inte så dumt, men det är ändå att leda dem på spår.

— Efter honom ja. Han kan ej anklaga oss, ty han vet inte hvad vi heta, och utseendet kan man lätt förändra, som du vet.

— Och om han fortfarande vill göra sällskap med oss?

— Det får han inte. Vi gifva honom litet af det vi finna i morgonkväll, och sedan springa vi undan honom i mörkret. Allt det där är ju bara lekverk,

— Hvem skall gå in? Är det inte bäst att han får göra det?

— Jag tror det vore bättre, att en af oss gjorde det. Han är ju inte van.

— I så fall dela vi ingenting med honom. Han får gå sin väg genast. Vi kunna nog skrämma bort honom.

— Vi få talas vid mera i morgon. Nu skola vi sofva.

Inom kort sofvo de tungt, och de sofvo ännu då Karl Byman vaknade på morgonen. Han hade ingen aning om det falska spel, som de båda andra under natten uppgjort mot honom, men han kände sig näs-

tan färdig att smyga sig ut ur ladan och skynda bort ifrån dem. Instinktmässigt anade han att han hade något att frukta af dessa män. Det rägnade och var mycket mulet, så att rägnandet säkerligen komme att fortsätta hela dagen. Det vore ej behagligt att gå ut i ett sådant väder, och då han ännu hade ganska mycket kvar af den mat de dagen förut fått i bondgården, fann han det bäst att stanna kvar där han var. Han försökte vara glad och slå bort alla tunga och dumma tankar som kommo, och när han åter krupit till den plats där kamraterna lågo, ropade han:

— Upp med er nu sjusofvare, det är snart middagstid!

De rusade häftigt upp, förskräckta öfver att bli väckta på ett sådant sätt, men de lugnade sig snart igen då de funno ut att det blott var Karl som skämtade.

— Ett sådant hiskligt väsen du håller, alldeles som om något ovanligt vore åfärde, sade Törne och gnuggade sig i ögonen.

— Kanske jag tyst och beskedligt skulle sitta här och vänta, till ni behagade vakna?

— Du kunde ju sofva så länge äfven du. Vet du inte att fint folk ligger länge om morgnarna?

— Men de ligga väl inte hela dagen heller?

— Det är ju inte dager än.

— Så mycket dager det blir, tänker jag. Det rägnar ganska starkt och är mycket mulet, så att inte blir det särdeles behagligt att gå.

— Rägnar det så kunna vi gärna sofva en stund till inföll Törneros och sträckte ut sig i höet.

Men det blef ej mera sömn af. De började prata om ett och annat, och så åto de frukost af den från gårdagen sparda maten. Därefter uppgjorde de vidare om den plan de på kvällen skulle utföra.

— Hvem af oss skall gå in? frågade Karl litet orolig för att han måhända var utsedd därtill.

— Törne är nog mera van än du, så att det blir nog bäst att han gör det, svarade Törneros.

Karl hade nu tillfälle att betrakta den nye kamraten, som han i följd af mörkret icke kunnat se kvällen förut. Det var en lång, mager man med skarpa drag och lömsk blick. Han hade ganska snygga kläder, men de passade honom icke alls, så att Karl fick genast den misstanken, att han skaffat sig kostymen i någon annans garderob.

— Du stannar ett stycke från fönstret och vaktar, sade Törne till Karl, och hör du eller ser det allra minsta misstänkta så hvissla till och spring sedan din väg.

— Än du då?

— Jag hinner undan lika fort som du, det behöfver du inte ängslas för.

— Och om hundarna komma rusande?

— Så gif dem ett rapp af påken så att de aldrig rusa mer. Men kvick måste du vara i vändningarna.

— Hvar skall Törneros vara då?

— Han får hålla vakt litet längre ifrån, så att vi ha vägen fri.

— Hvar har du de där papperen som jag skulle få låna?

— Jag skall taga fram dem.

Han framtog en smutsig plånbok, fylld med gulnade, skrynkliga och trasiga papper. Nu gällde det att lämna ett af de där papperen kvar, så att Karl icke märkte det. Sedan han letat en stund hade han funnit alla som varit efter den sjuke kamraten.

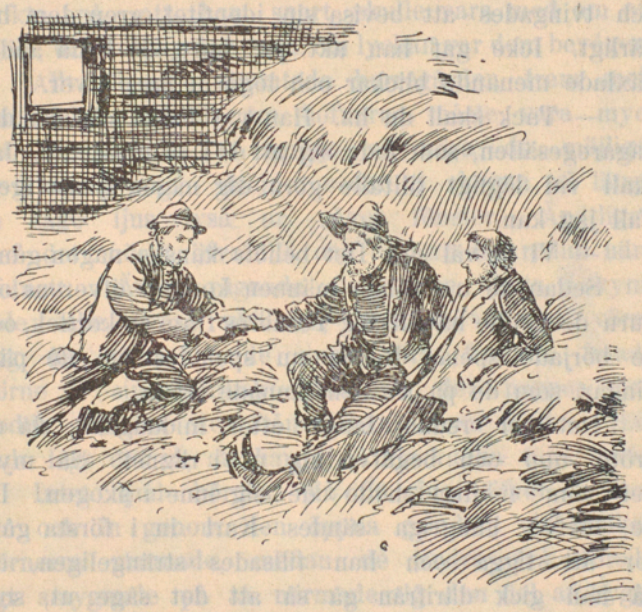

— Gå till gluggen och se efter att ingen kommer, sade han till Karl, och då denne vände sig om stoppade han hastigt ett papper tillbaka i plånboken.

— Det är ingen ute i rägnet i dag, sade Karl och satte sig igen.

— Här har du då hvad du behöfver. Men nu är det bäst du kommer ihåg, att du hvarken är garfvare eller smed utan bagare, och att du inte heter Karl Ros utan Johan Åbom. Glömmer du det så kan det gå galet för dig.

Han räckte Karl papperen, och denne, som i dem såg sin räddning ifall han komme till någon stad och tvingades att bevisa sin identitet, grep dem begärligt. Icke gaf han akt på, huru de båda andra växlade menande blickar och logo åt hans ifver.

— Tack skall du ha. Han var förståndig den där bagaregesällen, som lade sig att dö i så lagom tid. Jag skall vid lägligt tillfälle göra dig någon tjänst igen, ifall jag kan.

— Vi få väl se. Det behöfs kanske någon gång.

Sedan de tre dåliga männen kommit öfverens om huru de skulle ha allt, tog Törneros fram en kortlek, och de började spela. Redan nu spelades om de pänningar, som de på kvällen ämnade stjäla.

Det var redan långt efter middagstid, då de bröto upp och begåfvo sig ut i rägnet. Så mycket som möjligt höllo de sig inne i skogen. Då de blefvo hungriga sändes Karl in i första gård för att tigga och han tillsades strängeligen, att då han gick därifrån gå så att det såge ut, som toge han vägen åt motsatt håll mot det de skulle. Så gjorde han äfven, och då han gått en stor krok kring gården återfann han slutligen kamraterna väntande under en yfvig tall, där de funnit skydd för rägnet.

— Har du någon mat?

— Åhja det är väl så mycket att vi slippa

svälta, men snåla voro de, och därtill grälade de öfver alla luffare. Dock får man finna sig i sådant så länge.

Efter måltigen fortsattes färden, och då det på aftonen redan var mycket skumt, fingo de på långt håll syn på målet för sin vandring. Det for en lätt rysning genom Karls kropp då han tänkte på, att han snart skulle vara med om att stjäla, och det mycket ändå, om lyckan var dem bevågen.

Allt närmare skymtade herregården fram mellan träden, och de tre bofvarne måste vara mycket försiktiga. De smögo så nära de möjligtvis vågade och dröjde sedan i skogen. så länge de sågo ljus lysa ur något fönster. Ändtligen blef det mörkt öfverallt, och då var det redan nära midnatt. Ännu rägnade det, men detta bekymrade icke dessa skälmar, de voro vana vid värre ting än så. Då de voro nära framme letade Törne i sin plånbok reda på det papper han trodde tillhöra de från Johan Åbom stulna. Han hade lagt det så, att han ej skulle kunna taga miste.

Intet ljud hördes, då de gingo öfver en liten bro och in genom den öppna grinden, vid hvilken Törneros stannade, medan de andra två, försiktigt smygande på tå närmade sig den del af byggningen, där de trodde det fanns pänningar förvarade. Karl skakade som om han hade häftig frossa, och han måste göra kraftiga ansträngningar för att tyst kunna följa kamraten på den farliga stigen.

TRETTIONDE KAPITLET.

Brottslingar.

På herregården sofvo alla i frid och ro, och ingen anade att tjufvar voro ute där i närheten. Hundarna hade krupit in i sina kojor, hvilka stodo på andra sidan huset, och icke ens de hörde att någon nalkades. Törne och Karl Byman kommo lyckligt fram till det fönster genom hvilket de ämnade smyga sig.

— Skall du slå sönder rutan? frågade Karl hviskande.

— Det vore ju att väcka folket. Nej man måste vara försedd med andra medel för sådant här arbete. Orkar du nu lyfta upp mig så högt att jag räcker fönstret?

— Du får sitta på mina axlar så räcker du godt.

Sedan Törne ur sina fickor framtagit en liten dia-

mantflisa, af det slag glasmästare begagna, samt en tjock skinnbit, bestruken med beck och försedd med ett långt snöre som handtag, lyfte Karl upp honom. Ett svagt gnisslande hördes, då han skar sönder fönsterrutan, sedan han först smetat fast den beckade skinnbiten därpå. När han skurit rundtomkring drog han i snöret och rutan lossnade utan buller.

— Släpp mig ner nu, hviskade han, och Karl efterkom befallningen.

Törne lösgjorde nu skinnbiten från glasrutan och lade den senare mycket försiktigt på marken.

— Nu hjälper du upp mig igen. Hör du något buller, så hvisslar du sakta och smyger dig bort.

— Om någon sofver i rummet då?

— Det tror jag inte är farligt. Lyssna nu noga.

Åter praktiserades tjufven upp till fönstret, och varsamt kröp han in genom den gjorda gluggen. Försiktigt trefvade han omkring sig. Han hade kommit in på kontoret, just dit han önskade. Men nu var frågan om det fanns några pänningar där. Han kände efter om skrifbordslådorna voro öppna, men de befunnos alla låsta. Då framtog han ur fickan en mängd små nycklar och profvade den ena efter den andra, tills han slutligen fann en som passade. Med feberaktig ifver sökte han nu i lådorna efter pängar. Ljus vågade han ej tända af fruktan för att någon skulle se honom. Ingen sof på kontoret men dörren till angränsande rum stod öppen, fast Törne ej såg det. Ändligen fann han mynt i en låda. Så tyst som möjligt plockade han dem i sin ficka och tog sedan en pappersbundt, som han äfven antog vara pängar. Ett svagt buller förnamns från rummet bred-

vid, och Törne skyndade så tyst och snabbt han förmådde till fönstret. Dock hade han besinning nog att på golfvet kasta det papper, som skulle bli vittne mot Karl Byman, såsom varande tjufven.

— Tjufvar, tjufvar! ropade en ängslig röst, och någon kom springande in på kontoret. Men då hade Törne redan hunnit krypa ut genom fönstret, och hånskrattande släppte han sig ner till marken.

— Spring för lifvet, hviskade han brådskande till Karl, och denne var ej sen att lyda. Vid grinden stod Törneros ännu och väntade.

— Kom! ropade Törne och tog honom i armen. De gjorde sällskap, springande inåt skogen. Karl, som gick ensam, råkade snart bli skild från dem, och de båda andra voro ej ledsna däröfver. Då blef han dem ej till besvär, och de fingo själfva hela bytet.

Vid herregården hade emellertid slagits alarm af bokhållaren, som legat i rummet innanför kontoret och vaknat vid Törnes besök. Hundarne, som hörde ropen rusade skällande efter de bortilande brottslingarne, men dessa visste reda sig. Några väldiga slag af en påk, och djuren drogo sig gnällande tillbaka. Sålunda undkommo de tre männen i skogen, och de skyndade bort så fort de förmådde.

Karl Byman var ensam. Han sprang förtvifladt. Trädens våta grenar slogo honom i ansiktet, men han kände ingen smärta däraf; han föll omkull flera gånger men var ögonblickligen uppe igen för att fortsätta den vilda flykten. Hjärtat klappade våldsamt, han fruktade nästan att det skulle sprängas, men han vågade dock ej stanna. Dock blef det honom till slut omöjligt att springa längre. Han saktade farten och

gick ett stycke, men så snart han kände sig något hvilad började han ånyo springa. Så fortsatte han ett par timmar, ömsom springande och gående, men slutligen voro hans krafter så förbi, att han måste stanna och hvila. Han satte sig under en stor gran där det var någorlunda torrt, och så bidade han morgonen. Sofva vågade han ej, ty om han var förföljd ville han vara färdig att fly igen, så snart någon hördes nalkas.

De båda andra kamraterna sprungo äfven en god stund, innan de vågade stanna, men som de voro mera vana vid dylika situationer än Karl Byman, brydde de sig ej om att anstänga sig alltför mycket. De hade sprungit i en helt annan riktning än Karl, och det med afsikt, ty de önskade komma ifrån honom, och de lyckades äfven i sitt uppsåt. Då de kände sig trötta letade de upp en bra plats, där de satte sig.

— Låg det någon och sof i rummet, eftersom du blef upptäckt? frågade Törneros eller Brokvist, sedan de pustat ut litet.

— Nej inte där men i rummet näst intill. Jag kan inte begripa, hvarför karlen vaknade just då. Jag var så tyst som en katt.

— Fick du någonting med dig då?

— Åhja litet åtminstone, men jag kunde ju inte se något i det förskräckliga mörkret, och jag vågade inte tända ljus.

— Var det sedlar?

— Både det och andra pängar.

— Då kunna vi vara glada i alla fall. Hvart sprang bonden?

— Ja den som visste det; men det bekymrar mig mindre. Han kan gå så långt som vägen räcker, om han vill. Kanske får han snart krypa in för den här lilla affärens skull, och då är det bra att vara långt ifrån honom.

— Du lyckades då kasta in papperet?

— Det var en sak det. När de voro vakna, ansåg jag det vara bäst så.

— Alltså en fin och lyckad affär i alla afseenden. Nu gå vi till Stockholm och taga oss några trefliga dagar.

De reste sig ånyo, och under ett gladt men hviskande samtal fortsatte de vägen icke alls tänkande på någon förföljelse. Axling skramlade i fickan med de pängar han tagit.

— Det låter på klangen som om det vore guld, sade Brokvist.

— Jag hoppas det är guld, ty då ha vi nog att lefva af hela vintern.

Emellertid sökte man öfverallt kring herregården efter brottslingarne, men de stodo ej att finna. Inne på kontoret stodo godsegaren själf och några andra. De falska nycklarna sutto kvar i den öppna lådan, ock det var nära ett tusen kronor borta. En stor sedelpacke och en del silfverpängar hade Axling, lyckats få med sig, men där lågo ännu ett par sedelpackor, hvilka han i brådskan icke kännt och kunnat få med sig.

— Det är ändå en lycka i olyckan, sade godsegaren. Jag skall nog lyckas få reda på tjufven eller tjufvarne, äfven om de nu lyckats komma undan.

— Se där ligger ett hopviket papper på golfvet: det måste hafva tillhört tjufven sade den ännu af fruktan darrande bokhållaren och tog upp det papper, som Axling afsiktligt kvarlämnat.

Godsegaren vek upp det och läste.

Det var ett arbetsbetyg, utfärdadt för garfvaregesällen Knut Axling, gifvet mer än ett år tillbaka af en mästare i Örebro. Således hade bofven ändå tagit miste på papper, då han i mörkret sökte i sin plånbok.

— Här ha vi ledningen, och det torde ej bli svårt för oss att finna brottslingen. Han var icke försiktig nog, och det var bra för mig.

Det blef icke mycken ro vid herregården den natten, ty sömnlusten hade flytt, och det var liksom man väntade en ny påhälsning af samma slag som nyss. Så snart morgonen grydde sändes bud till de närliggande städerna, om hvad som förefallit, och afskriften af det funna papperet bifogades äfven till ledning för polisen.

Axling och Brokvist fortsatte sin väg mycket belåtna, ty en stor summa pänningar hade de nu och om någon skulle råka illa ut för det begångna brottet, så var det ju Karl Byman. Det föll aldrig Axling in att se efter i sin plånbok, om han tagit rätt papper. De styrde sina steg till Nora, och naturligtvis togo de in på första bästa krog.

— Gif hit brännvin, sade Axling med en min, som om han egde hela världen.

— Har Ni pängar då? frågade den misstänksamme krögaren.

— Pängar som gräs, svarade bofven och slog på fickan, så att de stulna pänningarne skramlade.

Detta skulle han dock icke hafva gjort, om han varit riktigt förståndig, ty ryktet om den stora stölden hade hunnit före de båda männen, och polisen hade ålagt krögaren att inrapportera hvarje misstänkt person, som kom till krogen. Nu fingo de båda kamraterna brännvin, och medan de drucko gick krögaren ut i köket, sände drängen till polisstationen och bidade sedan. Inom kort anlände två poliser. Tjufvarne låtsade sig ej lägga märke till dem utan drucko ogeneradt, men det blef snart annat af. Då de tillfrågades hvilka de voro, svarade de sanningsenligt.

— Det var då mer än lyckadt att finna dem så snart, sade en af poliserna. Följen nu med utan bråk.

— Men vi ha ju klara papper och ha inte tiggt, så Ni har ingen orsak att häkta oss, brusade Axling upp.

— Klara var det ja. Tro det om någon kan. Men Ni tappade händelsevis ett af Edra klara papper, då Ni utförde stölden på herregården.

Axling bleknade och ryckte hastigt upp sin trasiga plånbok. Mycket riktigt, där låg det papper, som skulle fälla Karl Byman, men ett af hans egna var borta. Således hade han begått ett misstag, hvilket nu kostade både honom själf och Brokvist friheten. En vild ed gick öfver hans läppar. Här hjälpte icke att spjärna emot. De måste följa med till häktet, där de mycket sorgfälligt blefvo visiterade. De stulna pänningarne funnos hos Axling, under det Brokvist blott hade några kronor.

När de sedan ställdes inför rätta och man kom att närmare undersöka, fann man att de förut varit straffade för olika brott, och nu fälldes också en hård dom öfver dem, ty de sattes båda två i fängelse för många år, och detta trots deras ifriga protester och försök att göra sig fria. De hade råkat i fällan och måste stanna där.

TRETTIOFÖRSTA KAPITLET.

I nöd och kyla.

Men hvad blef det väl af Karl Byman? Det var nu tredje gången han i natt och mörker flydde bort genom skogen. Första gången var då han flydde från Salstad, andra gången då han försökt tända eld på Vretatorpet, och nu, tredje gången, flydde han af fruktan för att bli fångad som en simpel inbrottstjuf. Hans lif var numera fattigt på verklig glädje, och aldrig kände han sig riktigt lugn. Icke trodde han, då han började vandra brottets väg, att den var så tung att gå. Hade han trott det då, så hade han nog lagt band på sig själf och lugnt stannat kvar i Salstad. Nu var det för sent att återvända dit, för sent att bli hederlig igen, och han såg ingen möjlighet för sig att komma ifrån den dunkla och tunga väg, på hvilken han nu en tid vandrat.

Den natt han flydde från herregården, kommo så många tankar för honom. När han uttröttad och bäfvande satte sig att hvila en stund, upprullades för hans minne bild efter bild från den förgångna tiden. Han kände sig så orolig och sorgsen. Han gick ett stycke och hvilade sig sedan igen, och ändtligen grydde morgonen. Oviss om hvad som vore bäst att göra gick han sakta framåt i skogen. Det fanns hos honom icke längre någon längtan att söka upp de båda kamraterna Axling och Brokvist för att dela rofvet med dem, han kände sig snarare nöjd att han var borta ifrån dem. Om han endast vågat, så hade han åter gått till Salstad, men nu fruktade han att begifva sig åt det hållet. Han började nu äfven inse att det var han själf och ej de förr så förhatlige läsarne, som gjort illa, och han ångrade sig för sin egen skull. Hur mycket hade han ej velat gifva, om han haft det gjorda ogjort, men det var omöjligt att återställa allt som det var förr. En gång inne på den onda vägen kände han sig fängslad där. Han tänkte på Signe, tänkte på Mari och de öfvriga, med hvilka han förr varit i sällskap. Att Mari var olycklig för hans skull, det visste han, men hon kunde icke vara hälften så olycklig som han själf var. Och Signe var nog glad öfver att han var borta. Han suckade tungt och satte sig.

Regnet hade alldeles upphört, morgonen var klar men kylig, och Karl började frysa. Han var äfven hungrig men kunde ej få någon mat, ty ännu var det för tidgit att gå in på något ställe och tigga. Länge satt han stilla och begrundande, och när han reste sig för att gå vidare, hade han uppgjort sin

plan för den närmaste framtiden. Han skulle försöka få arbete hos någon bonde, och lyckades det icke nu på hösten, så skulle han fortsätta sitt tiggarelif till våren, och då var han öfvertygad om att något tillfälle till arbete skulle yppa sig. Fruktan för förföljelse hade nu alldeles vikit, och han kände sig i stället ovanligt trygg. Han hade ingenting af det stulna, ifall något blef stulet, och man skulle ej kunna öfverbevisa honom om delaktighet i stölden. Den silfversked Axling stulit och lämnadt till honom, kastade han i ett snår, ty icke heller den ville han behålla.

Ändtligen var han framme ur skogen och gick in i ett torp för att få mat. Torparfolket satt just vid frukostbordet, och Karl inbjöds att deltaga i den enkla måltiden. Genomvåt som han var smakade den varma mjölken honom utmärkt väl, och när han ätit fick han sitta vid elden och torka sig litet. Ingen frågade om hans namn eller hvar han kom ifrån men då måltiden var förbi tog husfadern fram en sliten bibel och lade på bordet.

— Vi skola just hafva vår morgonbön, och Ni kan ju stanna med oss vid den, sade han.

— Ja, svarade Karl kort, medan en underlig beklämning kom öfver honom.

Torparen läste ett kapitel ur bibeln hvarefter hela familjen böjde knä, för att bedja. Karl satt stilla. Han kunde icke böja knä med, men han darrade i hela kroppen och hade helst gått ut. Dock kunde han icke gärna det heller. Det var en enkel bön, men en hjärtevarm, och torparen glömde icke att bedja äfven för den fattige vandraren, som nu gästade deras låga stuga. Karl var blek, då de öfriga

stego upp. Han tackade för deras vänlighet och skyndade ut igen. Således fanns det läsare äfven utom Salstad, ty att torparen och hans familj voro läsare, därom var han öfvertygad. Han kunde ej längre förargas på dem, ty han insåg allt för väl, att de icke gjorde något ondt med sin tro.

Dag efter dag vandrade han sedan, men något arbete fick han ej, och tiden blef honom lång. Ofta kommo känslor af bitter, djup ånger öfver honom, hur mycket han än försökte slå bort dem. Han fann det nu trefligast eller rättare fredligast att gå ensam och då han ibland sammanträffade med andra vandrare, sökte han komma ifrån dem så fort som möjligt. Ännu mindes han äfventyret han haft tillsammans med Axling och Brokvist och önskade ej mera ut för något dylikt.

Så kom vintern kall och bitande och med mycken snö och storm. Nu blef det ännu mindre behagligt att gå kring bygden, men hvad skulle han väl taga sig till? Mången gång måste han krypa in i någon hölada eller halmstack för att sofva för natten och ehuru hans kropp var stark led han mycket af detta lefnadssätt.

Vid jultiden hade han åter kommit litet närmare Salstad, efter att hafva drifvit vida omkring. Han var ej längre samma vilde, starke man som förr. Blek och mager såg han ut och sjuk var han. Kläderna voro nästan i trasor och skyddade ej mycket mot den bitande kylan, och blott med möda kunde han fortsätta sin vandring.

Julafton tiggde han i några gårdar och fick myc-

ket mat, ty vid jultiden ger man ju gärna något åt de fattiga.

Men att härbergera någon under högtiden, det var ingen med om. Han gick ensam på vägen och grubblade. Krafterna voro nära att svika, och han kände febern komma smygande genom ådrorna. Han satte sig på en sten och hvilade. Aftonen sänkte sig allt skummare öfver jorden. Från en aflägsen by, där han varit under dagen, hördes kyrkklockorna ringa, kallande folket till bön. Då blef det så vekt i den arme vilselupnes bröst, det blef så öfversvallande fullt af länge fördrifna känslor, och han grät, grät häjdlöst och vildt, och en djup smärta tecknades i de härjade dragen. Nöden är en god tuktomästare och förmår böja äfven hårda hjärtan.

Men han måste gå vidare för att om möjligt hinna fram till någon stuga, där de voro barmhärtiga nog att gifva honom ett nattläger, ty sjuk som han var, skulle han säkerligen frysa ihjäl, om han denna kalla natt måste ligga ute. Med släpande steg drog han framåt. Framför honom låg den mörka, tjocka skogen, och han visste ingen annan råd än att fort sätta in i den, Snön knarrade under fötterna, vinden pep genom furornas yfviga kronor, och det var så kusligt där ute. Men någon stuga fann han ej. Slutligen då han var nära att digna ner af trötthet, såg han ett svagt ljussken djupt inne i skogen. Någon banad stig ledde ej dit, men han försökte tränga sig fram genom de djupa drifvorna. Det gick sakta, ty han sjönk ner djupt i snön, och ibland hade han riktigt svårt att komma upp igen. Svetten rann utför hans panna och ändå frös han. Då han kom närma-

re ljuset såg han att det var från en liten kolarkoja. Där skulle han nog bli emottagen, men han började frukta att han ej skulle hinna så långt som dit, ty krafterna öfvergåfvo honom nu förfärande fort. Genom förtviflade ansträngningar lyckades han dock komma fram till kojan, men vid dörren föll han omkull, alldeles utmattad. Han krafsade med handen på dörren, och en kraftfull, välklingande röst ropade inifrån till svar:

— Hvem är där ute?

— En fattig hemlös vandrare. Var barmhärtig och gif mig rum för natten, kom det kvidande öfver Karls läppar.

Då öppnades dörren och Per Håkansons kraftiga gestalt visade sig på tröskeln. De kände ej genast igen hvarandra, ty skuggan föll på deras ansikten. Per lyfte upp den arme och förde honom in.

— Karl Byman! ropade han, då han såg sin gästs ansikte.

— Du Per, sade Karl matt och satte sig på en af de båda grofva stolar som funnos.

— Hvarifrån kommer du och hur är det med dig?

— Ack, jag är så sjuk och eländig. Jag kommer från vägen. Något hem har jag icke mera, och om du icke låter mig stanna här i natt så fryser jag ihjäl i snön där ute.

— Visst får du rum här. Du är sjuk det syns på dig. Men hur har du kunnat bli sådan?

— Jag är en förtappad varelse, Per. Ack, jag har syndat så mycket, och när jag nu är sjuk fruktar jag för döden. Hvad skall jag taga mig till?

Och han började gråta alldeles förtvifladt. Per sökte lugna och trösta honom.

— Gråt inte Karl. Om du än har syndat mycket så vet jag dock att det hos Gud finns förlåtelse äfven för dig. Lägg dig nu på sängen och hvila dig så kokar jag litet starkt kaffe åt dig det skall göra dig varm. Det vore nog bättre att få mjölk, men någon sådan ha vi inte här. Kanske vore det bäst att du genast klädde af dig och lade dig, du kan ändå dricka kaffet och äta litet sedan.

— Du är alldeles för god emot mig. Jag har ju gjort så mycket ondt emot dig också.

— Det är glömt nu Karl. Kläd af dig och lägg dig medan jag kokar kaffe. Min kamrat kommer snart in, han är ute ock ser till milorna.

Karl klädde af sig och kröp ner i den varma bädden medan Per satte den sotiga kaffepannan öfver elden.

— Har du gått långt i dag? frågade han under det han ordnade med elden.

— Tre mil tänker jag men jag har varit så matt och sjuk att jag fått släpa mig fram. Hade jag ej lyckats finna denna koja så hade jag lagt mig på en drifva och dött. Du är lycklig du Per, som inte gjort något ondt för hvilket du behöfver irra kring bygden som jag.

— Ja Gud ske tack, jag är lycklig, ty jag har försökt hålla mig ifrån det onda så mycket som möjligt och genom Herrens nåd skall jag söka att alltid göra det.

— Ack om jag vore så lycklig som du?

— Det kan du bli om du vill. Gud vill gifva alla sin nåd.

— Nej nej, det är för långt gånget med mig. Du anar icke hur mycket jag felat.

— Där synden öfverflödar där öfverflödar nåden ännu mer, kom ihåg det. Om du blott vill bli bättre så kan du bli det.

Karl svarade ej, han blott grät helt sakta. Per sade ingenting på en stund utan gjorde i ordning kaffet. När det var kokt slog han i en kopp och gaf den sjuke. Han drack begärligt, men äta något kunde han icke.

— Nu är det bäst du försöker sofva, sade Per sedan Karl åter lagt sig. Men kanske skola vi gemensamt läsa och bedja först? Det är julafton i dag och då tycker jag vi ha särskild orsak att tacka Gud. Du har väl inte ofta haft någon bönestund sedan vi träffades sist?

— En enda gång bara. Ja det är julafton. Och då skall jag nödgas ligga så här eländig.

— Vi få ändå tacka Gud för all nåd han bevisar. Lämna vi oss helt i hans hand, så finns det tröst för oss i hvarje pröfning.

Han tog bibeln som låg på det grofva bordet och läste ett kapitel. Sedan böjde han sig ned och bad. Men långt innan han slutat bönen hade Karl somnat. Per suckade ty han hyste medlidande med den stackars förvillade ynglingen. Han bredde täcket bättre öfver honom och gick sedan att bereda aftonmåltiden för sig och sin kamrat. De hade några dagar fått en stor sändning mat från Salstad och nu

hade de nog för hela tiden de skulle stanna vid milorna.

Per hade tagit med sig en god del böcker då han på hösten for till skogen, och han använde all sin lediga tid för studier. Före afresan ditupp hade han varit inne i staden och köpt ganska många läroböcker och hade han då bedt bokhandlaren utvälja sådana, som användes vid skolorna, ty han ämnade vid sina studier följa samma plan som de följde där. Och han hade gjort goda framsteg, trots det att han till en början hade svårt att reda sig på egen hand. Men en god vilja uträttar mycket, och dessutom hade Per ovanligt goda anlag för studier, så att han lyckades öfver all förväntan väl. Sedan han kommit till milorna, hade han alltmer tänkt på att det kanske ändå inte vore för sent för honom att fullfölja studierna och bli präst. Försöka skulle han åtminstone, ty äfven om han ej lyckades, så vore ju kunskaperna i alla fall icke tunga att bära på.

Sedan han ordnat med aftonvarden satte han sig vid bordet, men den kvällen läste han ej. Han tänkte på Salstad och hur trefligt det nu skulle vara där, medan han satt där så allena i den lilla dystra kolarekojan. Det blef så vemodsfullt i hans hjärta och han längtade att få återse de kära vänner han lämnat. Men plikten höll honom kvar i skogen, och för öfrigt ville han vara i ensamheten där ute ty det gick litet lättare att glömma då, menade han. Dock hade han nog valt det minst lämpliga sättet för att glömma, ty om nå-

gonsin minnena träda fram i ens själ, så är det då man är ensam. Per hade dock en stark viljekraft, och han använde den väl. Men i kväll kunde han ej hindra tankarna att fritt löpa tillbaka och då drömde han än en gång om den vän hvilken aldrig skulle bli hans.

Han räddades dock från vidare drömmar genom kamratens inträde. Denne kamrat var en rätt gammal man, Johannes, som i många år tjänat hos

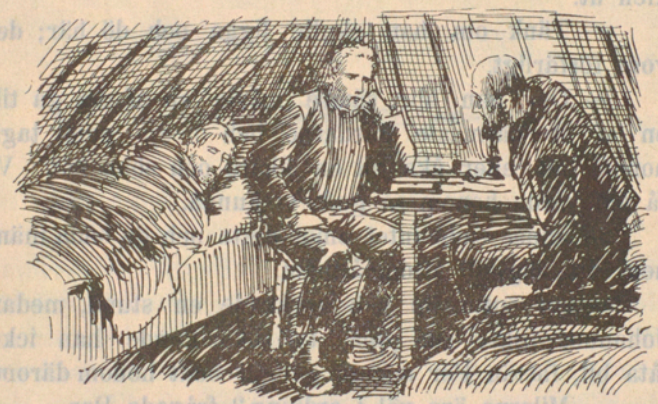

Petrus Svenson, och hvarje vinter gick till milorna. Han var en god man och en bland de första som slutit sig till korporal Hård då denne kom och förkunnade evangelium i Salstad. När han fick se Karl ligga i sängen såg han förvånad först på denne och sedan på Per.

— Det är Karl Byman, sade Per upplysande.

— Karl Byman! Hur har han kommit hit och hvad skall han göra här?

— Han drifver landsvägarne omkring numera, och hit kom han så sjuk och medtagen, att jag ansåg det vara bäst för honom att gå till sängs genast. Det är rum nog för en af oss ändå och en måste ju vaka öfver milorna.

— Jaså han har då kommit tillrätta igen den stackars pojken. Han är väl inte farligt sjuk?

— Det vet jag inte, men det tyckes som hade han feber och han ser rysligt mager och klen ut.

— Tänk om han skulle ligga och dö här; det vore förfärligt.

— Om han blir sämre måste en af oss gå till en af de närmaste gårdarne och bedja dem taga honom dit eller åka till en läkare och söka bot. Vi få väl vårda honom så godt vi kunna.

Johannes sade intet emot detta och de båda männen satte sig till aftonmåltiden.

Sedan sutto de och språkade en stund, medan Johannes rökte sin pipa, ty röka kunde han icke låta bli, fastän Per många gånger bedt honom därom.

— Milorna äro väl i ordning? frågade Per.

— Ja då, allt är bra. Om en månad ha vi allt arbetet i skogen klart och så få vi draga nedåt bygden igen.

— Det blir roligt att åter kunna besöka möten i Vretatorpet.

— Om de ha några möten ja. Prästen bryr sig ju inte mera om att bråka, men när Alfred var här tyckte jag det lät på honom som om de ej mera ha några möten eller åtminstone är det mycket sällan.

— Med Guds hjälp skola de aldrig upphöra med

dessa möten. Nu är det väl bäst att du går till hvila det är redan sent.

— Ja jag är trött. Du behöfver inte gå ut till milorna förrän efter midnatt.

Ännu en gång hölls aftonbön i kolarekojan och Johannes lade sig medan Per satte sig vid bordet för att läsa. Karl sof oroligt och det såg ut som vore febern i tilltagande.

TRETTIOANDRA KAPITLET.

Frälst och bärgad hem.

Det mulnade till under natten och blåsten tiltog alltmer. På julmorgonen rasade en svår snöstorm. Det hven och tjöt i skogen med förfarande makt och snödrifvorna hopade sig allt högre. Omöjligt var det att gå något längre stycke och Per och hans kamrat hade svårt att komma till milorna. Och dock hade de behöft få bud till någon gård, ty Karl Byman var mycket sämre. Febern var rätt hög och han klagade öfver svåra smärtor i bröstet och ryggen.

Johannes som förstod sig litet på sjukdomar och för egen räkning alltid var försedd med ett litet husapotek, trodde det vara lunginflammation och lade därför en stor terpentinsduk på den sjukes bröst. Men det hjälpte icke mycket, och de båda kolarne voro mycket ängsliga.

— Om vi bara kunde komma bort till någon gård sade Per.

— Det är rent omöjlig nu, svarade Johannes, vi få vänta till dess vädret blir bättre. Att nu begifva sig ut så långt vore att våga lifvet. Jag känner till snöstormarna jag.

— Blir han inte bättre tills i morgon så går jag, om det stormar aldrig så. Vi kunna ju inte låta honom ligga här och dö heller.

— Vi få göra hvad vi kunna, men att bege sig ut i stormen, när man ser det vara omöjligt att uträtta någonting därigenom, det vore barnsligt. Vi få hoppas det bästa.

Detta samtal fördes utanför kojan, för att Karl icke skulle höra det.

När de båda männen kommo in låg han lugn och stilla endast jämrande sig litet ibland. Trots febern yrade han dock icke.

— Hur är det med dig nu Karl? frågade Per.

— Jag har så ondt i bröstet. Vet du jag tror det blir mitt sista, svarade Karl matt.

— Gud allena vet det. Han kan rädda dig om det är hans vilja.

— Tror du Gud bryr sig om mig, som brutit och syndat så mycket? Nej då han fäster sig ej mera vid, hur det går med mig.

— Det gör han visst det, bara du vänder dig till honom och tror på hans kärlek.

— O, att det vore så väl!

— Det är så. Gud älskar alla.

Karl svarade icke, han slöt ögonen och låg tyst. Ibland rosslade det till i bröstet på honom.

Utanför rasade stormen med oförminskad styrka och hela dagen forttor han lika vild.

Framemot kvällen började Karl tala i yrsel. Tankarne gingo till det flydda, och han pratade om allt möjligt, fast mycket oredigt. Per hade mycken möda att hålla honom stilla i bädden ty han ville oupphörligt rusa upp.

— Blir han så här hela natten, så få vi det tämligen svårt sade Johannes bekymrad.

— Du skall få se att det här blir hans sista, svarade Per.

— Gud gifve att han först måtte få tid att ångra allt det onda han gjort.

— Han ångrar sig redan, men ånger är icke nog det fordras bön och mottagande af nåd äfven.

Det blef en lång och tråkig natt. Ute rasade stormen och i kolarkojan kämpade Karl med plågorna. Annandag jul fortfor stormen att rasa med om möjligt ännu förfärligare kraft och dån. Väldiga furor brötos ned af den starke härskaren och kolarkojan skakades, som vore hon färdig att störta samman.

— I dag måste jag försöka komma bort efter hjälp, sade Per så snart det ljusnat.

— Du får nog hålla dig hemma, svarade Johannes, det vore öfverdåd att nu gå ut och våga lifvet. Är det Guds vilja så blir Karl frisk ändå, men jag fruktar han går inte igenom.

— Och vi skulle sitta här och se hur han dör, utan att ha gjort något för att rädda honom. Nej min käre Johannes det är jag inte med om. Se till honom du och jag försöker åtminstone gå, det må sedan bli lif eller död.

— Vill du nödvändigt våga lifvet så kan du ju gå, men du kommer inte långt. Och förästen hvem

tror du vill följa med dig hit i detta väder äfven om du nådde en gård.

— Jag försöker ändå, svarade Per och drog skinntröjan på sig.

Han gick ut i stormen. Det tjöt i skogen som vore en hel här afgrundsandar lössläppta. Snön yrde så att det var nästan omöjligt att se någonting och Per måste gå emot stormen. Han hade inte hunnit särdeles långt från kojan då en väldig fura slets af just framför honom och i fallet drog hon honom med under sina yfviga grenar. Halft bedöfvad låg han några minuter i snön men så arbetade han sig fram och började återfärden till kolarkojan. Han hade fått några skråmor i ansiktet och de blödde rätt ymnigt i kylan. Det var honom svårt att hitta reda på stugan igen men till slut lyckades det. Då han inträdde sade Johannes:

— Det gick som jag trodde. Hur har du fått skråmorna?

— En fura bräcktes af och föll öfver mig och kvistarna refvo mig i ansiktet. Men jag inser att det är omöjligt komma någonstädes i dag.

— Tacka Gud att du slapp undan med lifvet. Jag har sett mer än en duka under i sådant här väder, och jag är verkligen glad att du hade nog förstånd att återvända innan det var försent.

— Ja, jag får vänta tills det lugnar på litet. Det kan väl inte hålla på så länge till på detta sätt.

— Nog fortsätter det i dag. Jag känner till de här stormarne. Men i morgon torde det lugna på litet.

— Då är det kanske för sent att söka hjälp för Karl.

— Det är möjligt, men vi få lämna den saken i Guds hand.

Karl yrade alltjämt.

— Mari, jag lekte bara med dig. Du barnsliga flicka, som trodde mig. Ha, du skall hjälpa mig i alla fall, men för öfrigt bryr jag mig inte om dig. Det är Signe jag håller kär men det får du inte veta. Kom hit så skall du få höra hvad jag ämnar göra. Nej, inte du, det är gamla Kerstin som får veta det. Hon ger mig nog ett godt råd. Ser du Signe, nu har jag dig ändå och du skall inte mera slippa från mig. Gamla Kerstin sade att vägen är farlig men jag är inte rädd. Du skriker, men det hjälper dig ej. Hvem är det som håller mig om halsen? Släpp mig, släpp mig så att inte Signe får löpa bort. Ser du inte hon flyr! Mari jag förbannar dig.

Han började alldeles ursinnigt fäkta med armarna och tog sig flera gånger åt halsen. Per höljde täcket öfver honom litet bättre.

— Han blir allt värre. Gud hjälpe honom.

— Han kommer ihåg sina synder.

Karl började tala igen.

— Nu äro läsarne samlade. Litet halm och kvistar i gluggen under huset det skall göra verkan. Nu skola de få för hvad de gjort mig. Se på, nu sätter jag dit en tändsticka och sedan springer jag. Där har ni för Signe och min stulna lycka. Men Herre Gud, där är ju rusthållaren. Du skall inte få tag i mig, nej du skall inte. Hvar har jag knifven. Här, du skall få sota för de andra också du gamle

hycklare. Jo du, nu lyser blodet rödt, men mer skall du ha. Här! Aj aj aj!

Han jämrade sig och sjönk alldeles maktlös ner för en stund. All hans kraft var uttömd men snart vidtog yrseln igen.

— Ha ha ha, heter du Törne. Det var ett lustigt namn. Då heter jag Ros. Nu skola vi ha pängar det finns mycket därinne. Stå blott på mina axlar du, jag är stark som en björn. Satans karl att vara klok. Nu hör jag hur han skramlar med guldet. Snart är han här. Spring Törneros, spring för lifvet. De ha vaknat upp! Har du lust så stanna men mig få de inte.

Med ett språng var han uppe ur sängen och det var hardt när att han kommit ut innan Per och Johannes fingo fatt i honom och förde honom i bädd igen.

— Släpp mig, släpp mig, jag har inte stulit. Det var Törne som gjorde det. Jag fick ingenting men jag måste springa ändå. Släpp mig de komma ju, jag hör dem redan.

Men han fick ej mera komma lös. De båda kamraterna lade honom och bevakade honom ännu uppmärksammare.

— Han har visst varit med och stulit äfven, sade Johannes.

Det hörs så. Tänk du om han var med de där, som bröto sig in i herregården norr om Nora. Men det var ju ingen af dem som hette Törne.

— Det finns så många tjufvar och när man stryker landet omkring är det lätt att komma i sällskap

med dem. Nog är det något sådant där han varit med om.

— Ack en sådan förfärlig syndare jag är, jämrade sig den sjuke. För mig finns ingen nåd mera. Jag är för evigt förtappad. Det lyser ju eld emot mig öfverallt. Nej, jag vill inte gå bort, vill inte bli förlorad. Finns då ingen räddning mer. Skall jag nödgas gå till förtappelse.

— Du kan få nåd och frid, sade Per vänligt och allvarligt och hans ord tycktes ha ett lugnande inflytande på Karl, ty han låg mera stilla endast farande med händerna af och an på täcket. Dock fortfor yrseln stundtals ända till kvällen. Då slumrade han in ehuru sömnen var orolig.

— Månne det skall bli lif eller död? sade Per.

— Det vet Gud allena. Nog synes det mig som det skulle bli döden.

Johannes hade under dagen varit ute och sett till milorna men det var ingenting att göra vid dem och nu skulle han vaka under natten, ty Per hade vakat själf förut och var trött. Den natten var Karl mycket lugnare och då han tidigt följande morgon vaknade hade han sin sans igen.

— Hur är det med dig Karl? var Johannes första fråga.

— Ack det är visst döden som sitter i bröstet på mig men det är ingenting att klaga öfver. Jag har ändå förspilldt mitt lif. Bara jag finge nåd af Gud vore allt bra.

— Bed honom därom.

— Jag kan inte bedja.

— Vill du att jag skall göra det då?

— Ja gör det.

Johannes bad om frid och frälsning för den arme, vilselupne vandraren, och Karl låg med händerna knäppta öfver bröstet samt med ögonen slutna. Dock hörde han på med verkligt intresse. Per vaknade då han hörde rösten och såg förvånad på de båda. Var Karl bättre? Åhnej, det var endast en stunds lugn.

Stormen hade verkligen saktat af och snön upphört att falla. Då det blef dager gick Per ut igen. Nu skulle han skaffa hjälp kosta hvad det ville.

— Gå inte Per, sade Karl, det är ändå ingen hjälp för mig det känner jag.

— Jag måste gå, ifall något möjligen kan göras.

Och han gick. Drifvorna voro på många ställen mycket djupa och det var ett riktigt jättearbete att komma fram. I bondgården blefvo de mycket förvånade öfver att se honom.

— Hur har du kunnat taga dig hit i sådant väder och på sådana vägar?

— Jag måste. Det ligger en man för döden i kojan och jag skulle hit för att höra om ni kunde komma till en läkare.

— Det är alldeles omöjligt innan vi få köra med snöplogen. Vi skulle fastna i drifvorna snart nog och det är fyra mil till närmaste läkare.

— Hvad skola vi då göra? Han ligger och dör om han inte får hjälp.

— Jag skall följa med dig, sade bonden. Jag förstår mig på sjuka någorlunda och jag har bra bröstmedicin hemma. Jag sätter oxarna för släden så åka vi.

— Tror Ni oxarna kunna gå genom drifvorna?

— Vi försöka väl med dem. Är det mycket snö inne i skogen?

— På somliga ställen är det djupt men mesta snön ligger vid sidorna om vägen.

— Då försöka vi.

Oxarna blefvo påselade och bonden följde med.

— Hur du kunde gå den här vägen begriper jag inte, sade han till Per då de åkt ett stycke.

— Ja, jag förundrar mig själf öfver att jag lyckades.

Det gick sakta att komma fram, men slutligen voro de vid kolarkojan. Då de stego in, stod Johannes blek och allvarlig midt på golfvet.

— För sent, var det enda han yttrade.

— Är han död! ropade Per och gick fram till sängen.

— Ja, han dog för en halftimme sedan.

— Plågades han mycket?

— Inte till slut. De båda sista timmarna tycktes han vara riktigt kry. Han var lugn och vid sans, och det bästa af allt var, att innan han dog lade han sin syndabörda ner vid Jesu fötter och fick frid. Han gick hem till det land, där ingen skall frestas och falla. Han bad mig hälsa och tacka dig Per för allt du gjort för honom. Och så bad han om särskilda hälsningar till Signe och Mari. Dem tänkte han mycket på, ty han hade gjort dem stor orätt sade han. Han önskade också att vi skulle tala om för vännerna i Vretatorpet att han dog lycklig.

— Men hvad i all världen skola vi taga oss till

med den döde? Därmed blir det värre. Vi kunna inte begrafva honom i skogen och i kojan kunna vi inte heller ha honom kvar.

— Jag får väl taga honom i släden och köra hem och sedan få vi begrafva honom, när vägarna bli farbara. Här kan han ju inte ligga och intet skjul finns här där han kunde förvaras.

— Ville Ni göra det så vore det bäst. Han hade ingen i hela vida världen som kunde taga hand om honom. Jag skall hjälpa till att betala det som går åt till begrafningen.

— Med den saken blir det nog bra sedan.

De buro ut den döde, och lade honom i släden, och så körde bonden bort igen. I kolarkojan sutto de bägge kamraterna tysta och allvarliga, de kände det nästan litet kusligt nu.

— Nog var det bäst att han fick dö, han hade intet att lefva för, sade Johannes.

— Jag vet inte, men när Gud tog honom bort var det väl bäst så.

Några dagar senare körde ett mycket enkelt liktåg till kyrkogården i socknens kyrkoby. Ingen blomma på den grofva kistan, ingen klockringning, inga sorgetårar. Och i den frusna grafven omgifven af väldiga snödrifvor, sänktes Karl Bymans stoft och där hvilade han så fridfullt och stilla. Hans tid var kort, hans lif fullt af synd men nu var det frid, ljuf frid ty den förlorade sonen hade kommit åter och fått faderns välsignelse och förlåtelse. Äfven i sista stunden kunna själar räddas, men det är dock farligt att dröja ty icke alla finna då hvad de söka. Men Karl Byman var hemma.

TRETTIOTREDJE KAPITLET.

In på nya banor.

Solen sken allt varmare och klarare, dagarne blefvo allt längre, och våren var i annalkande, ty drifvorna sjönko ihop allt mer och mer och en och annan lärka hade redan lockats till norden. Per och Johannes hade hemkommit från skogarne, och de hade bringat Karl Bymans sista hälsning till vännerna i Salstad.

Per hade icke varit hemma länge, innan han en kväll gick till Vretatorpet, då där hölls gudstjänst. Där sammanträffade han med många af sina vänner. Alfred Högdal jublade öfver, att han vår återkommen, ty nu fick han en god och säker medarbetare för deras sak. Signe Johnson hälsade honom också välkommen, och nu var Per stark nog att vara alldeles lugn. Han hade kufvat sina känslor, kufvat dem genom sin starka vilja.

— Nästa vinter får du inte gå till milorna, sade Alfred, ty vi behöfva dig så väl här.

— Hvem vet hur det är nästa vinter; men det där skall jag tala med dig om sedan.

— Hvad menar du med det.

— Ja det får du höra sedan.

Nu började, som sagt, vårtecken visa sig, och en vacker söndagsafton gick Per och Alfred för att tala med honom om ett och annat.

Du kommer väl att stanna hos Svenson nästa år äfven? frågade Alfred, sedan de talat om en del andra ting.

— Jag vet ännu ej säkert. Jag har helt andra planer nu.

— Hvilka äro de?

— Minns du att korporal Hård en gång sade till mig, att jag borde egna mig helt åt predikokallet.

— Ja, mycket väl. Ämnar du kanske göra det nu?

— Möjligen. Men jag vill ej begifva mig ut sådan som jag nu är, ty ehuru jag tror, att jag möjligtvis kunde lyckas, fruktar jag dock att gå ut oförberedd. Därtill vet du ju hurudana lagarna äro, och jag vill ej gärna råka i strid med dem. Vore jag en sådan man som korporal Hård så förändrade det saken, och jag vore ej rädd. Nu har jag dock andra planer, ehuru jag ej riktigt vet, om jag skall våga försöket eller ej. Hela vintern har jag under min fritid studerat flitigt, och redan förut hade jag ju läst en del, så att jag lärt mig åtminstone något. Nu ämnade jag resa ner till Vesterås och gå i skolan för att sedan fortsätta studera och bli präst. Det kostar dock mycket pängar,

och hvad jag lyckats spara räcker inte långt. Det blir för mig att försöka få något arbete, som jag trots skolgången kan uträtta. Många studerande ha fått göra så. Att såga ved och sopa gatorna duger jag väl till, och jag är redo försöka allt, endast jag får studera. Hvad säger du om mina planer?

— Hvad jag säger om dem? Jo, att du bör gå. Du skall få låna litet af mina sparpänningar om du behöfver det, ty jag reder mig nog ändå. Tänk om du blir präst, så kunde du kanske en gång komma hit efter prosten. Men vänta litet, nu vet jag det! Jag skall försöka hjälpa dig på bästa sätt. Jo det skall jag, var säker på det.

— Hur skall du kunna det?

— Jo, jag säger inte säkert att jag kan, men försöka skall jag. Huru snart skall du resa till Vesterås då?

— Jag tror skolan börjar i September, och då måste jag vara där. Det går nog an att skaffa en annan arbetare i stället för mig här, och Svenson är inte svår att komma öfverens med, så att jag kan nog resa före flyttningstiden.

Om ett halft år således. Måtte Gud då hjälpa dig till seger.

— Ja, utan hans hjälp skulle det ej lyckas. Men säg mig, Alfred, skall du stanna kvar vid Kungsgården.

— Jag tänker det.

— Men skall du inte gifta dig?

— Inte ännu åtminstone. Jag har ju ingen att gifta mig med.

— Jag trodde det var afgjordt mellan dig och Signe.

— Hur vet du att jag tänker på henne?

— Det har jag förstått länge, fast jag inte sagt något. Är det inte bestämt ännu?

— Nej ingenting alls. Jag tror att Signe håller af mig, och jag har henne kär, men vi ha aldrig talats vid om den saken. Säg ej detta åt någon, ty du är den förste jag invigt i detta förtroende.

— Och jag som trodde, att du ämnade gifta dig i vår. Du har en god plats nu, och till nästa år kunde få du en egen jordbit att arbeta på, är det icke så?

— Det kan jag allt, och kanske försöker jag ordna saken till nästa vår. Men jag får ju aldrig tillfälle att tala med Signe. Vet du Per, jag skulle ha velat ställa samma fråga till dig, om du inte ämnade gifta dig, men nu förstår jag, att dina tankar icke gå i den riktningen.

Jag gifta mig! utropade Per och bleknade litet. Nej, Alfred, jag gifter mig inte. Visserligen är jag snart tjugutvå år men det är inte mycket i alla fall. För att gifta mig har jag god tid, ehuru jag är tämligen så gammal att bli skolpojke. Jag gifter mig inte förrän jag lyckats i mina sträfvanden, och kanske inte heller då.

— Hvarför inte?

— Möjligen träffar jag ingen som vill ha mig.

— Åh, det kommer nog någon. Men nu från ett till annat; prosten ångrar visst, att han var så elak, att du måste flytta. Hans nya dräng är en riktigt vild sälle. Han dricker och slåss och bråkar på

alla sätt, och han är till och med djärf nog att hemma gräla med prostinnan och fröknarne.

— Jag har hört litet därom. Det skadar ju inte att prosten får erfara, att jag icke var svårast. Dock är det på samma gång tråkigt för honom att ha en sådan man i huset. Vet du om Gabriella är borta ännu?

— Ja, hon vill visst inte hem utan trifs bättre i staden.

— Hon var den snällaste af hela familjen; en riktigt snäll flicka.

— Prosten bryr sig inte om att bråka så mycket med oss nu. Han ser att det inte lönar mödan.

— Men det har ju varit bråk vid torpet i vinter.

— Nog har det varit litet, men det berodde ej på prosten, det var Nils Berg och några andra dräng ar. De hade fått reda på att vi hade ett möte, och så kommo de och bråkade. Naturligtvis voro de druckna, och vi hade svårt att bli fria från dem.

— Stackars gossar, så enfaldiga de dock äro. De kunde ha det mycket bättre och vara långt lyckligare, om de blott ville.

Per måste gå hem innan det blef för sent, och Alfred gick till köket för att äta. Han hade fått en god idé, då Per talade om sin resa till Vesterås, och han ville försöka hjälpa honom. När han ätit gick han dristigt upp till öfversten och bad att få tala med honom.

— Det får du visst det, min käre Alfred, sade den vänlige gamle, som efter sonens död blifvit mycket förändrad.

— Herr öfversten lofvade en gång att hjälpa mig, då jag komme i behof af hjälp.

— Och detta löfte står jag fast vid. Är det något jag kan göra för dig?

— Det är inte för mig själf utan för en af mina vänner.

Och så talade Alfred om Pers tankar och planer.

— Ämnar han börja skolan, då han är gamla karlen? Tror du det blir något med det?

— Han har ovanligt goda anlag för studier, och han har läst mycket redan.

— Kanske kan han lyckas. Han vill således bli präst. Ja, det vore kanske inte så dumt.

— Om herr öfversten vill hjälpa honom, så vore jag mycket tacksam, och Per kommer att göra allt för att segra.

— Du kan bedja honom komma hit någon dag. När träffar du honom härnäst.

— Det blir i morgon kväll, ty då ha vi möte i Vretatorpet.

— Hälsa honom då ifrån mig, att han kommer hit på tisdag, ty jag vill tala med honom.

— Ja det skall jag visst göra.

— Jag skall hjälpa honom, icke för din skull blott, men om jag ser att han är en intelligent ung man, som duger till något annat än dräng, så vill jag för den skull bispringa honom.

— Tack herr öfverste; Ni är mycket god.

— Tala inte om det. Men, min käre Alfred, hvad tänker du på för egen del? Ämnar du stanna här för alltid?

— Ja kanske, om jag får. Ännu har jag inte tänkt på någonting annat.

— Du bör gifta dig och få ett hem.

— Ännu kan jag det inte, men om det skall bli något af, så blir det nog nästa vår.

— Det tycker jag om. Du kan få en af mina utgårdar att arbeta på, om du vill.

— Tack, herr öfverste. Jag skall våga påminna om löftet sedan. .

— Gör det bara. Nå, hur går det för läsarne nu för tiden?

— Mycket bra. Vi äro nu flera än någonsin, och rörelsen har spridt sig vida omkring. Jag tror att denna rörelse blir stark med tiden.

— Det ser så ut. Och nu är det på tal om, att konventikelförbudet skall upphäfvas.

— I så fall vore det mycket godt, ty det där förbudet är ock allt annat än rättvist.

— Så tycka många nu, och det kommer nog bort.

Alfred bugade sig och ämnade gå, då öfversten ännu en gång påminte honom om att sända Per dit.

— Det skall jag nog icke glömma. Skall han komma före eller efter middagen?

— Hälst på förmiddagen.

— Jag skall säga till honom det. Tack för Er godhet.

Då Alfred och Per träffades på måndagskvällen, framförde den förre öfverstens bud.

— Hvad vill han mig? frågade Per undrande.

— Hjälpa dig, då du skall börja studera.

— Du har då talat med honom?

— Ja, det var den bästa väg jag visste att hjälpa dig på.

— Tack 'skall du ha Alfred. Gud löne dig för hvad du gör; jag kan det inte.

Nästa dag var Per vid kungsgården. Öfversten mottog honom något barskt, som han städse plägade mottaga folk, men när han väl börjat tala med Per, var med ens allt det barska försvunnet från den gamle krigaren.

— Du tänker således bli präst? sade han, sedan han förut gjort några andra frågor.

— Om det är mig möjligt. Jag vill åtminstone försöka.

— Men tror du inte det blir tråkigt för dig att

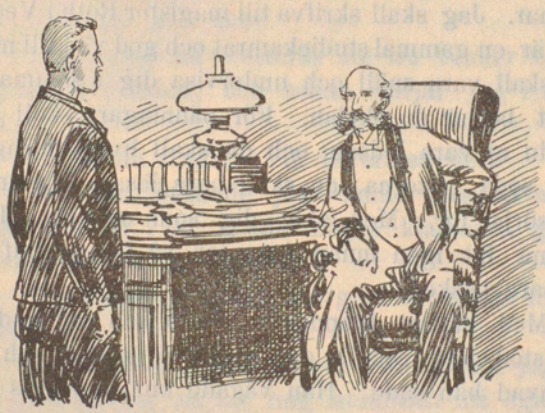

sitta bland småpojkarne i skolan?

— Bland de allra minsta hoppas jag slippa dröja, och så skall jag skynda på så mycket som möjligt för att hinna till de högre klasserna.

— Hur mycket har du läst förut?

Per redogjorde för de ämnen han studerat, och öfversten lät honom genomgå en liten tentamen i somliga af dem. Lugnt och säkert svarade Per på alla frågor, och öfversten gnuggade händerna af belåtenhet.

— Hör nu på mig, min unge vän, så skall jag säga dig, hvad du skall göra. Gå hem till Petrus Svenson och hälsa honom ifrån mig, att han bör låta dig flytta redan i vår, fastän du tagit platsen för hela året. Sedan reser du i April ner till Vesterås, där du får läsa privat i sommar, så att du i höst kan komma in i en af skolans högre klasser. Har du under en vinter på egen hand kunnat lära dig så mycket, som du tycks kunna, då bör du också med hjälp af en god lärare kunna göra goda framsteg under en sommar. Jag skall skrifva till magister Roth i Vesterås, han är en gammal studiekamrat och god vän till mig, att han skall vara snäll och undervisa dig i sommar, och i höst börjar du skolan. För pänningars skull behöfver du ej vara ledsen, och du skall hvarken såga ved eller sopa gatorna, du skall bara läsa. Rästen skall jag sörja för. Men sköt dig som en karl. Du får komma hit igen innan du reser, så får jag gifva dig närmare besked.

Med häftigt klappande hjärta och rodnande kinder stod Per framför den gamle öfversten och hörde på, hvad han sade. Han vågade knappt andas för att ej förlora ett enda ord. Således öppnades nu vägen för honom. Han skulle få studera, få egna hela sin tid åt de kära böckerna, och han kunde till en början icke svara ett ord. Öfversten såg hans rörelse och log.

— Gå nu hem och tala med Svenson. Du har inte mer än tre vecker på dig för att bli i ordning med alltsammans, och sedan reser du, förstår du.

— Ja, herr öfverste, men hur skall jag kunna tacka Er för Er stora godhet mot mig?

— Var alltid hederlig, arbeta ärligt och sträfva i rätt riktning och glöm inte att bevara hjärtats ödmjukhet, ifall du vinner framgång, och då tackar du mig bäst.

— Jag skall göra allt jag kan.

— Det är bra. Adjö med dig nu. Kom igen om en vecka eller så.

— Adjö och tack.

Per var full af innerlig glädje, då han träffade Alfred nere på gården.

— Nå, hur gick det?

— Jag reser till Vesterås om tre vecker och läser privat i sommar, och sedan börjar jag i skolan i höst.

— Reser du i vår! Vill öfversten det!

— Ja, han önskade jag skulle läsa, så att jag kan komma in i en af de högre klasserna genast. Gud vare lof att jag får resa.

— Du tycks vara mycket glad öfver att få lämna oss.

— Icke öfver det, Alfred, men skulle jag icke vara glad, då jag nu ser mig istånd satt att egna mig åt det jag alltid längtat efter?

— Naturligtvis. Måtte du blott förblifva lika god och älska Gud lika varmt i medgångens dag eljes skulle jag bli ledsen öfver att jag hjälpt dig.

— Räds icke käre broder, du skall alltid finna mig vara densamme i dessa stycken. Lyckan skall endast lära mig att bli ännu ödmjukare och tacksammare mot Gud.

Petrus Svenson var ledsen öfver att mista Per, ty denne var en god arbetare men på samma gång

ville han icke motsätta sig den unge mannens önskan utan lät honom bli fri genast. Per ordnade sina tillhörigheter, packade sin koffert och sade farväl till sina vänner. Till öfversten gick han för att få vidare instruktioner, och den gamle herrn mottog honom med stor vänlighet.

-- Du är välkommen till min vän, magister Roth sade han, men som han ämnar bo i sin villa vid sjön i sommar, måste du följa med honom dit. Han var vänlig nog att erbjuda dig ett hem hos sig och jag hoppas att du artar dig väl. Eljes hade jag tänkt att du skulle hyra in dig i någon hederlig familj i Vesterås. Du är blott en simpel arbetare och kommer nu att umgås med bildadt folk, men om du noga aktgifver på dig själf och är läraktig, så skall du snart lyckas tillegna dig den bildning som fordras för att få vara med i den gode magisterns hem. Läs flitigt, var enkel och flärdfri och haf alltid för ögonen att du skall utbildas till en Herrens tjänare och en sådan bör först och främst vara ödmjuk och god. Må Gud vara med dig min gosse.

Han gaf Per en del pänningar, förmanande honom ännu litet i ett och annat och gaf honom många goda råd. Därefter räckte han honom handen.

— Farväl med dig nu Per. När du nästa sommar får ferier skall du resa hit upp, så att jag får se dig och af din egen mun höra, hur allt går för dig i staden. Du är nu min skyddsling och det kan du tacka Alfred för, ty hade han ej bedt mig, så hade jag aldrig tänkt på att hjälpa dig. Du behöfver inte låta någon veta om hvem det är som bekostar dina studier. Genom magister Roth får jag för öfrigt

alla upplysningar om dig och ditt uppförande.

Per fattade vördnadsfullt öfverstens framräckta hand, och från hans ögon föllo ett par varma tårar på den handen då han böjde sitt hufvud.

— Gud löne Er, herr öfverste, för det Ni gör för mig.

— Ja det gör han. Det är sannt, du är ju också läsare. Då kan du också vara snäll och bedja för den gamle krigaren på Kungsgården.

— Det har jag redan länge gjort, men hädanefter skola mina böner blifva ännu mer innerliga för Er.

— Gå nu.

Rösten lät litet sträf och öfversten snurrade hastigt om på klacken, men det var blott för att dölja den tår, som nu skimrade i hans eget öga. Per drog sig tillbaka.

— Tusan till folk, de där läsarne. Det är något godt hos dem i alla fall, mumlade öfversten, då han blifvit ensam. Men deras religion passar inte gärna för mig, och dock var min egen son läsare, när han dog.

Det var strålande vackert vårväder, då Per åkte till Vesterås. Alfred var med och skjutsade, och de båda vännerna hade så mycket att anförtro hvarandra, då de nu skulle skiljas.

De vänner, som plägade samlas i Vretatorpet, voro både ledsna och glada, då Per tog afsked af dem. Glada voro de öfver, att han skulle få egna sig åt det kall han älskade, men det fanns hos dem en viss fruktan, att han skulle förändras och öfvergifva deras tro och ideér, då han blifvit präst. Dock lämnade de honom i Guds beskydd, och Per försäkrade, att han alltid skulle förbli densamme enkle och gudfruktige mannen. Och så beträdde han sin nya bana.

TRETTIOFJÄRDE KAPITLET.

Alfred och Signe.

Signe Johnson var ifrigt sysselsatt vid sina blomsterland i trädgården. Hon ville styra och ställa med dem själf för att få dem just så, som hon önskade dem. Hon sådde olika sorters frö, och hon planterade de små späda plantor, som redan skjutit upp, på deras bestämda platser. Under det hon så var upptagen af sitt arbete, kom hon att minnas den dag, då den unge studenten från Kungsgården hade besökt henne. Äfven då var hon vid samma blomsterland som nu. En underlig beklämning intog hennes hjärta, hon kunde ej göra sig reda hvarför, och hon längtade, ehuru hon ej visste efter hvad eller hvart.

Solen lutade till nedgång, och Signe gick in.

— Du ser ledsen ut, Signe, sade Mari, som stod vid köksspiseln.

— Jag är också ledsen, men vet inte hvarför.

— Det går snart öfver. Du har väl ingenting att sörja för. Gud är med dig, och du har ett godt hem.

Signe suckade och satte sig vid fönstret.

— Ser du inte, fortsatte Mari, att jag är glad, fast jag väl kunde ha orsak att sörja; men jag håller modet uppe.

— Ja, du tycks i det fallet vara starkare än jag.

— Du skall tro det var inte så roligt, då jag fick höra att Karl var död. Mycket ondt hade han gjort både dig och mig, men jag höll honom en gång så kär.

— Sörjer du honom, Mari?

— Nej, jag sörjer honom inte; det är bäst som det är. Då sörjer jag mer öfver, att Gud tog min lilla flicka ifrån mig, men hans vilja är bäst ändå.

Mari hade gifvit lifvet åt en flicka, men hon dog redan efter ett par dagar, och detta grep den unga modern mycket djupt. Dock var hon ej otröstlig, ty äfven hon hade nu lärt sig att af fullaste hjärta förtrösta på Gud. Och därtill blef hon så väl vårdad och omhuldad i rusthållaregården, att hon kände sig oändligt tacksam. Hon visste ej, att rusthållaren var hennes far, men hon älskade honom som en sådan, och han visade sig också i allt såsom en far för henne.

— Skulle du verkligen ha velat att flickan fått lefva? frågade Signe undrande.

— Ja det skulle jag visst. Du förstår det icke du, ty det kan endast en mor fatta; men jag är på samma gång glad öfver, att Gud tog henne bort, ty hon slipper ifrån mycken strid och sorg.

— Det är också min tanke. Hon behöfver ej strida och sörja, och de äro lyckliga, som i barndomen få gå hem till Gud.

Rusthållaren inträdde. Han såg glad och lycklig ut numera.

— Hvad Ni se ledsna ut, flickor. Hvad är det fatt med eder?

— Ingenting pappa, svarade Signe rodnande.

— Se då glada ut, det är mycket bättre. Unga flickor böra inte gå och hänga hufvudet, då bli de aldrig gifta.

Han skrattade, och Signe rodnade ännu mer.

— Vi tänka inte heller på att gifta oss, svarade hon.

— Se så, prata nu inte, min flicka lilla. Få se om du inte en gång kommer att göra det. Och hvem vet, om inte också Mari får tag i en hurtig ungersven med tiden.

— Det tror jag inte, svarade Mari allvarligt. Min tid är förgången, och jag hoppas inte mera på att få ett hem.

— Det bör du dock göra. Låt det flydda vara glömt, min kära Mari, och se framtiden an med mod och hopp. Man bör ej anse sitt lif förloradt förrän man skall dö, och icke ens då är det förloradt, om man förtröstat på Gud.

— Men det är inte alla, som kunna hoppas på jordisk lycka.

— Jo, alla ha rättighet därtill, och jag tror äfven att alla göra det. Om du riktigt ärligt ransakar ditt eget hjärta, så skall du finna, att icke heller ditt hopp är dödt. Är det icke sannt min kära Mari?

— Kanske, svarade hon sakta och gick ut, under det en tår bröt fram ur hennes öga.

— Stackars flicka, nog är en stor del af hennes lifslycka förstörd, men det är dock hopp för henne också. Vet du Signe, att det blir möte i Vretatorpet på söndagkväll?

— Nej, det har jag inte hört.

— Korporal Hård kommer hit igen.

— Åh så roligt! Han har inte varit här på så länge nu.

— Han har numera så många platser att resa till, att han inte hinner besöka oss så ofta.

— Det är underligt, att han orkar resa så mycket som han gör.

— Ja, han är stark, fast han är gammal.

— Det kommer någon borta på vägen, sade Mari, som nu åter lugnad inträdde.

— Är det någon, som kommer hit?

— Det ser så ut.

Rusthållaren såg ut genom fönstret.

— Det är Alfred, om jag inte ser vilse, sade han.

Öfver Signes anlete drog åter en flammande rodnad. Hon steg upp och gick in i dagligstugan.

Alfred inträdde snart i köket, frisk och hurtig som vanligt.

— Är du ute och går i dag sade rusthållaren och skakade hand med honom.

— Jag ville gå öfver och underrätta eder om, att korporal Hård kommer hit nästa söndag.

— Det veta vi redan. Johannes hos Petrus Svenson talade om det för mig på för middagen.

— Jaså, det var bra.

— Hur fick du tid att gå ut nu?

— Åh, jag bad om frihet för en stund, och som Ni vet, så är öfversten mycket snäll emot mig.

— Ja du har det bra hos honom. Du kommer väl att stanna i öfverstens tjänst så länge han lefver?

— Det är nog möjligt, fast det kanske inte blir vid själfva Kungsgården. Han har lofvat mig få arrendera en af utgårdarne till ett annat år, om jag vill.

— Du är då en riktig lyckans gullgosse. Hans utgårdar äro präktiga. Skall du taga en?

— Kanske, och kanske inte.

— Jag förstår. Om du gifter dig så tar du en, och blir intet giftas af, så stannar du vid Kungsgården.

— Just så.

Rusthållaren ämnade fråga om något mer, då Signe kom ut och afbröt samtalet. Den gamle gick ut, och då frågade Alfred Signe i hviskande ton:

— Signe, kan jag få tala litet enskildt med dig?

Hon nickade tyst, och sedan sade hon högt, för att Mari ej skulle förstå, hvarom det var fråga:

— Jag har planterat på mina blomsterland i dag. Vill du gå med ut och se på det?

— Ja hvarför inte. Det börjar ju redan bli skumt, men plantorna synas nog ändå.

De gingo ut i trädgården. Signes hjärta klappade häftigt. Då de kommit långt ner i trädgården, sade Alfred:

— Låt oss sätta oss där i bersån några minuter.

Signe följde honom tyst.

— Du undrar kanske, hvad jag har att säga dig, fortsatte Alfred, sedan de satt sig, men kanske anar

du det också, Signe, jag kommer i dag för att fråga dig, om du vill bli min hustru? Länge har jag hållit dig kär, fast jag ej fått tillfälle att säga dig det, men i dag beslöt jag mig för att gå direkt hit och omtala alltsammans för dig. Jag vet ju, att många som ha det bättre än jag blifvit afvisade, men det får icke afhålla mig ifrån att säga dig, hur kär du är mig. Det är sannt, jag är bara en fattig och enkel arbetare, men detta hindrar mig ej att älska dig. Gif mig nu ett svar dyra Signe.

Men Signe svarade ej. Hon satt tyst, med händerna hopknäppta och blicken fäst på marken.

— Har du intet svar att gifva mig, Signe?

Då lutade hon sig intill honom, och han såg, att hon grät.

— Det var ju för att jag höll af dig, som jag afvisade alla andra, sade hon och log genom tårarna.

— Du håller då af mig, min Signe. Gud vare lof. Jag fruktade nog, att äfven jag skulle förkastas. Men Gud hör bön, och jag har bedt honom, att han måtte lära dig älska mig.

— Är det hans vilja så blir jag din maka, och någon annan än dig skall jag aldrig tillhöra.

— Tack min Signe, då är jag glad. Jag hade nog ämnat vänta ännu en tid, innan jag talade med dig, ty förrän nästa vår kan jag ändå inte reda vårt hem i ordning, men jag kunde inte tiga längre. Har du mod att vänta ett helt år, och kan du göra det med glädje?

— Om det så vore i tio år skulle jag dock med glädje vänta.

— Du kära, dyra vän! Men hvad tror du dina föräldrar skola säga?

— Jag vet inte, men jag hoppas att pappa icke sätter sig emot vår kärlek.

De fingo ej tid att sitta länge där ute, ty de visste, att man skulle sakna dem. Alfred kysste Signe till farväl, och så gingo de.

— Kanske borde jag tala med din far redan i kväll? frågade Alfred under vägen.

— Ja kanske vore det bäst, men vänta dock ännu. Låt oss bevara vår lyckas hemlighet ännu en tid.

— Som du vill. Kommer du till Vretatorpet om söndag?

— Ja.

Då de inkommo, satt rusthållaren vid bordet.

— Hvar ha ni varit?

— I trädgården.

— Jaså.

Han såg inte riktigt belåten ut, han anade att det var något mellan de båda unga, men en af drängarne och Mari voro inne, så att han ville ej fråga mera. Alfred stannade en stund, men rusthållaren var icke mera så vänlig som förut, och den unge mannen märkte det väl. Han anade också orsaken, men han var likväl glad, ty Signe höll honom kär, och han visste, att på hennes ord kunde han lita. Men han anade icke. hvilka hårda strider det skulle bli, innan hon blef hans brud.

TRETTIOFEMTE KAPITLET.

De första striderna.

Alfred och Signe råkades vid Vretatorpet på söndagen, men de fingo ej tillfälle att säga ett ord till hvarandra, ty genast mötet var slut och så snart det lät sig göra aflägsnade sig rusthållaren och tog sin dotter med sig. Alfred förstod nogsamt, att det var för hans skull, men han var ändå lugn, litande på Signes ord.

En vacker dag, då Signe var i trädgården och ansade sina kära blommor, kom fadern ut till henne.

— Hör du Signe, sade han, det är visst på tiden, att jag talar med dig om en del saker.

— Hvarom då pappa? frågade hon bäfvande, ty hon förstod nog, hvaråt han syftade.

— Du är gammal nog att gifta dig, det sade jag dig för rästen för längesedan, och jag önskar att du inte längre afslår, om ett förmånligt anbud gifves dig.

Väntar du för länge så kanske du blir öfver, och det vill du väl inte?

— Är jag då tvungen att gifta mig?

— Nej mitt kära barn, tvungen är du inte men du förstår väl, att jag måste tänka på din framtid. Din mor och jag lefva inte alltid, och jag skulle allt vilja se dig lycklig i eget hem, innan jag går bort.

— Jag hoppas, att ni båda få lefva länge än.

— Det vet blott Gud. Men nu är det så, att den rike Mattsons son i Storbyn varit här och begärt dig till hustru, men han kom till mig först. Han är en hurtig och god man, och du får ett hem, som heter duga. Därtill är han gudfruktig och af ett stilla sinne, och jag tycker, att du bör taga honom.

— Pappa, jag kan inte, svarade den unga flickan darrande och såg upp till fadern med en ångestfull blick.

— Hvarför inte?

Nu var den afgörande ögonblicket inne. Hon måste inför fadern tillstå den kärlek hon hyste till Alfred, och hon gjorde det äfven.

— Jag kan inte taga honom, emedan jag älskar en annan.

— Hvem då?

Rusthållaren rynkade ögonbrynen och såg allt annat än vänlig ut.

— Jag älskar Alfred och har gifvit honom mitt ord.

— Kunde jag inte tro, att det var något tokeri mellan er. Jag fruktade det, då han var här sist, och ni gingo ut i trädgården. Hur länge sedan är det han talade med dig om det där?

— Just samma kväll han var här. Förut hade han aldrig sagt ett ord därom.

— Och han vill verkligen ha dig till hustru? En fattig dräng och en rik hemmansägaredotter! Jo, det skulle nog vara finfint för honom det, men se nu få vi inte begå några dumheter i den vägen.

— Pappa!

— Ja flicka, du måste taga reson. Bed mig inte, att du skall få bli hans, ty det blir aldrig af. Du antager den unge Mattsons anbud.

— Men pappa, vi äro kristna, och då böra vi väl inte sätta de kalla beräkningarna framför hjärtats röst, och inte böra vi väl offra vår lycka för pängar.

— Låt vara att vi äro kristna, men därför böra vi väl också bruka vårt sunda förnuft en smula. De där känslorna för Alfred gå nog öfver, och sedan blir du lycklig i alla fall.

— Nej, jag kan inte.

— Du måste. Alfred får dig aldrig.

— Ämnar pappa tvinga mig då?

— Jag gaf unge Mattson ett till hälften jakande svar, och jag ändrar inte gärna mitt ord, det vet du. Jag är din giftoman, och du måste lyda mig. Alfred är nog en snäll man, och han skulle säkerligen göra allt för dig, men ett passande parti för dig är han inte.

— Om pappa ej vill ändra sig, fast han ej ens gifvit ett bestämdt svar, så kan jag ännu mindre bryta det heliga löfte, jag gifvit den jag älskar. Alfred har fått min tro, och han får behålla den. Jag är lika bestämd som pappa.

— Men mitt barn, hvad är detta för tal? Du

försöker ju reta mig. Tror du inte att jag bättre än du förstår, hvad som fordras för din lycka?

— Kanske gör pappa det, men det synes icke så nu. Jag kan inte bli lycklig med någon annan än Alfred.

— Glöm Alfred, ty jag ger aldrig mitt samtycke. Det är mer än oförståndigt af honom att våga tala med dig om sådant där.

— Vi ha alla rättighet att hoppas på lycka, det sade pappa själf, och då har Alfred äfven den rättigheten. Var inte obarmhärtig emot oss; låt mig bli hans maka.

— Aldrig. Du skall taga Bengt Mattson, och därmed jämt.

Han lämnade henne utan ett ord vidare. Då gick Signe in i den lilla bersån, där Alfred och hon hade lofvat hvarandra tro och kärlek, och där sjönk hon ned på bänken, öfvervåldigad af de stridiga känslor, som rasade i hennes inre. Hon grät icke, det var henne omöjligt. Hennes tårlösa ögon stirrade uppåt mot den blåa himmelen, där små hvita molntappar jagade hvarandra. Länge satt hon där utan en rörelse, utan ljud. Men så bröt en skälfvande suck fram ur det beklämda bröstet, och hon sträckte sina händer mot höjden.

— O min Gud, snyftade hon, om du älskar oss, om du är vår gode fader, låt då icke vår lefnadslycka tagas ifrån oss. Herre, rädda oss åt vår kärlek! Du kan det himmelske fader, och i din hand lägger jag vårt öde.

Nu kunde hon gråta, och hon gjorde det äfven, bittert, o så bittert, men på samma gång smärtan kän-

des förfärande, lade hon med barnafrom förtröstan sin själ och sitt öde i den eviges hand.

Rusthållaren hade under tiden gått in, föga glad och icke alls så vänlig, som han plägade vara numera. Hans hustru såg genast att det var något å färde.

— Kom in får jag tala med dig mor, sade han.

De satte sig inne i dagligstugan.

— Du måste försöka tala förnuftigt till Signe. Hon har gått och lofvat Alfred att bli hans hustru, och det är ju rakt på tok. Rike Mattsons Bengt skall ha flickan, men jag får ingen reson af henne. Inte kunna vi gifva flickan åt en fattig drängpojke, det är ju rent omöjligt.

— Har hon lofvat Alfred! Jag har nog förstått, att de tyckt om hvarandra, men jag trodde inte han skulle säga något.

— Han passade på, då han var här sist. Dock måste det göras om intet. Vi skola väl inte kasta ut barnet i fattigdom heller, och Alfred har ingenting.

— Men vet du far, jag tror Alfred har något, som många sakna, och det är ett redligt hjärta och ett gudfruktigt sinne. Och hvad rikedom beträffar, så har han i öfversten en god vän, som nog inte lämnar honom tomhändt, och Signe får väl litet hon också.

— Tala inte om det; jag vill inte, att han skall ha henne, hur bra han än är. Tala förnuft med henne du.

— Jag skall försöka.

Då Signe kom in, kastade hon sig i moderns armar och snyftade:

— O mamma, hjälp oss du! Jag kan inte tillhöra någon annan än Alfred, och jag har gifvit honom mitt löfte.

— Kära min flicka, om jag bara kunde göra något, men din far tycks vara alldeles obeveklig.

— Men jag blir aldrig, aldrig Bengt Mattsons hustru. Jag har sagt det till honom själf en gång förr, då han frågade mig, och nu tycker jag han kunde lämna mig i fred.

— Har han talat med dig förr?

— Ja, för mer än ett år sedan, men han sade då, att han nog skulle komma igen, och nu har han gjort det.

— Du har aldrig talat om det för oss.

— Nej, jag ansåg det inte vara lönt att säga något därom. Han blef ond, då jag nekade, och jag tror inte, att han är någon god man.

— Men han har godt rykte.

— Det är sannt, men då jag älskar en annan, blefve det bara olycka af alltsammans. Gud hjälpe mig! Jag vill hellre dö än bryta mitt ord till Alfred.

— Se så, lugna dig nu. Vi få väl göra hvad vi kunna, och jag skall tala med din far igen.

Nästa söndag passade Signe på och stack ett litet bref i Alfreds hand just som de gingo ut ur kyrkan, men hon fick ej tid att tala med honom. Alfred aflägsnade sig genast för att ostörd få läsa, hvad hans vän skrifvit. Det var blott ett litet kort bref, men dess innehåll fyllde hans hjärta med både glädje och sorg.

— Min älskade Alfred, skref Signe, det är bäst, att du så snart som möjligt talar med pappa. Han

vill gifta bort mig till Bengt Mattson i Storbyn, och han är obeveklig, trots mina böner. Men var inte ledsen, älskade, ty om också pappa säger nej tusen gånger, så är jag ändock din. Låt oss bedja Gud mycket för vår lycka. Om möjligt kom i kväll. Jag är

alltid din egen Signe.

På eftermiddagen kom Alfred till rusthållaregården.

— Kan jag få tala litet i enrum med rusthållaren? frågade han genast.

— Du har väl ingenting annat att säga mig, än de andra kunna höra på, tänker jag, var det föga hugnande svaret.

— Jo, det är nog så i dag.

— Kom då så gå vi ut i trädgården.

Då de kommit ut, frågade den gamle genast:

— Hvad är det nu då?

Alfred framställde mycket lugnt och allvarligt sitt ärende, sade trovärdigt, att han höll Signe mycket kär, talade om sina utsikter och planer för framtiden, och så begärde han svar.

— Jag trodde inte, att du, Alfred, skulle vara så barnslig, sade rusthållaren. Kan du inte inse, att det där är alldeles på tok? Du är en fattig dräng, och min dotter är rik. Hela socknen skulle skratta, om jag gåfve henne åt dig. Hon har ett mycket förmånligare anbud nu, och jag har allt lofvat bort henne, så att du kommer i alla fall för sent. Gå hem du Alfred, och tänk inte mera på Signe, ty du får henne inte. Jag har alltid tyckt bra om dig, men inte kan jag taga dig till måg, det borde du kunna inse. Vore du förmögen karl vore det något annat.

— Ni sätter sålunda rikedom före Ert barns lycka? Är detta verkligen god kristendom?

— Jag ser just på, hvad som kan göra Signe lycklig, och du vet kanske, att lyckan har svårt att stanna i hem, där man saknar bröd.

— Så fattig hoppas jag till Gud, att jag aldrig skall bli. Och för rästen så blir man inte rik genom pängar. Det är blott kärlek, som kan bygga ett lyckligt hem, och Signe och jag hålla af hvarandra.

— Det går nog öfver. Tänk inte mera på henne, ty jag har utsett en annan make åt henne. Jag vill inte skiljas i ovänskap från dig, men Signe får du inte. Se dig om på annat håll. Det finns så många andra flickor, och du behöfver inte bli utan ändå. Om du förtröstar på Gud, så går det bra för dig i alla fall. Du bör inte bli ond på mig för det här, Alfred, men om du tänker sansadt på saken, så inser du nog att jag har rätt.

— Om jag inte älskade Signe utan önskade få henne blott därför, att hennes far är förmögen, då skulle jag utan knot draga mig tillbaka, men min kärlek kan jag inte offra så lätt. Dock må Signe afgöra det för mig. Jag förlåter Er för Er hårdhet, ty Ni ser saken från en annan synpunkt, men Gud gifve, att Ni inte må handla så, att både Signoe och jag bli olyckliga för alltid.

— Du är nog en förståndig ung man, det erkänner jag gärna, men den här saken förstår jag bättre än du. Vi skola inte tala mera om det.

— Är det Ert sista ord?

— Ja mitt sista. Jag kan inte annat.

Alfred vände sig tvärt om och gick ifrån gubben med högburet hufvud och raska steg. Då han gick förbi huset stod Signe ute på trappan. Han räckte henne handen till farväl.

— Han sade nej; hvad säger du, min Signe?

— Jag är din och förblir det för alltid.

— Tack älskade, då är ännu icke allt hopp ute.

Dessa ord voro de enda de hunno yttra, ty rusthållaren kom äfven från trädgården. Alfred lyfte på hatten och aflägsnade sig.

— Du gaf honom väl inte något nytt löfte nu, flicka? frågade fadern.

— Jo pappa, jag lofvade honom åter inför Gud, att jag skall älska honom trofast hela lifvet igenom.

— Det borde du inte ha gjort, Signe, då du vet min vilja. I morgon ger jag Bengt Mattson afgörande svar, och du blir hans.

— Nej, nej! ropade den stackars flickan, förr skall jag dö, än jag blir hans!

— Du måste.

Han gick in, och Signe satte sig på bänken, som stod på förstugutrappan, ty hon ville ej gå in och visa de andra sin smärta.

TRETTIOSJETTE KAPITLET.

Hellre dö än säljas.

Trots alla böner från hustru och dotter trots alla tårar och all förtviflan var rusthållaren obeveklig med afseende på Signes framtid. Hon skulle gifta sig med den man han utsett åt henne, och sedan fick det bli med lyckan hur det ville.

Han var icke den ende, som hyste den tanken, att man först borde se efter de största möjliga ekonomiska fördelarna, då det var fråga om äktenskap, ty tusende andra voro af samma åsikt, och tusenden äro det ännu. Icke alla förstå, hvad verklig kärlek är. Blott ömsesidig aktning förefinnes, tro de det vara allt som fordras, för att ett hem skall bli lyckligt. Men ack, huru många är det icke, som framsläpa sitt lif utan någon djupare lycka, blott för det de blifvit bundna vid en person enligt dylika beräkningar allena. Alltför många likna fågeln, instängd i en gyllene bur.

Han har kanhända sin föda rikligare, än han kunde skaffa sig själf i skogen, han kan flaxa omkring inom det gyllene men ändock hårda fängelset, och han slipper frysa i kulna dagar; men friheten saknas dock, och hjärtat vill brista af längtan efter allt det, som han älskade där ute i Guds fria natur. Så med många som gift sig utan kärlek men vunnit ägodelar. Låt hemmets prakt och lyx vara aldrig så stor, det gifver ej lycka; låt alla önskningar för öfrigt, då det gäller hemmets område, blifva fyllda, och lifvet skall ändå bli glädjefattigt och anden längta ut ur buren. Det finns blott ett i hela vida världen, som kan gifva verklig lycka, och det är kärlek. Bygges ett hem i kärlek, o, hvad gör det då, om man icke har några stora våningar; kärleken nöjer sig med en hydda. Hvad gör det, om endast tarfliga rätter komma på bordet och kläderna äro grofva? Kärleken kryddar det hårda brödet, så att det kännes mjukt; den pryder den grofva dräkten, så att den ser tillräckligt fin ut. Ingenting annat än kärlek, ren, varm kärlek kan gifva ett mänskligt hjärta den lycka det eftersträfvar.

Detta borde nog rusthållaren med sitt skarpa förstånd hafva insett, men, som sagdt, han var lik många andra och såg blott på det yttre, det materiella. Kärleken själf är af himmelskt ursprung, den är en flamma, tänd i människans bröst af Gud själf, och se det glömde rusthållaren alldeles bort.

Han var en kristen, det är sannt, men ännu hade hans kristendom ej så förändrat honom, att han rätt kunde förstå de känslor, hvilka fyllde hans dotters hjärta. Hade han blott tänkt på sin egen ungdom med dess erfarenheter, skulle han kanske ha blifvit

åtminstone en smula tvehågsen, men nu hade han ej en enda tanke för den tiden. Han stod fast vid sitt beslut.

Under veckans lopp kom Bengt Mattson till rusthållaregården för att få ett afgörande svar. Han var en storväxt, kraftig man med grofva drag och ett alldagligt utseende. Det lingula håret hängde slätkammadt ned åt sidorna, hans blick var något skygg, och kring hans, af små ljusa mustascher prydda mun, lekte alltid ett sådant där sliskigt leende, som kommer en ett känna sig otrefligt stämd, då man ser det. Men ibland förändras detta leende, och då såg han så lurande, falsk och skadeglad ut. Emellertid hade han ett godt rykte om sig, ochdessutom var han ju son till den rike Mattson, rikaste bonden i Storbyn.

Rusthållaren bjöd honom stiga in i dagligstugan för att ostördt få samtala med honom.

— Nå, hur går det? frågade Bengt.

— Du får flickan, svarade rusthållaren, ty så har jag bestämt, men för att det inte skall bli gråt och pjunk, kan du allt tala med henne själf också, kanske kommer hon då att tycka bättre om dig. Du har mitt löfte, men vi kunna ju hålla det hemligt till en tid, så få vi se.

— Har hon kanske något emot partiet?

— Ja, hon vill på inga villkor bli din.

— Kanske hon tycker om någon annan?

— Det är just felet det, men den barnsligheten skola vi ha bort. Hon måste bli förståndig och foga sig efter min vilja.

— Hon skall nog bli lycklig med mig, och jag är säker om, att hon med tiden lär sig hålla af mig.

Någon rikare måg än mig, kan Ni väl inte begära. Jag får hela gården, när far dör, och Ni känner rike Mattson i Storbyn.

— Det var en sak det. Får hon dig, så får hon den hon bör ha. Hus och hem har du, och fattigdom kan inte komma i fråga.

— Det är just hvad jag tänker. Men hvem är det hon ser efter?

— Åh, det gör detsamma; låt det vara hennes sak. Hon blir i alla fall din.

— Kan jag tala något med henne nu?

I stället för svar öppnade rusthållaren dörren och bad Signe komma in. Så snart hon var inom dörren, gick han själf ut. Bengt såg halft blyg, halft segerglad på den bleka flickan, som stannade ett stycke ifrån honom och frågande betraktade honom.

Det dröjde en liten stund, innan han kom sig för med att säga något. Ändtligen bröt han tystnaden.

— Det är allt ett vackert väder vi ha.

— Ja.

— Det växer så det syns.

— Kanske.

— Du ser inte glad ut i dag, Signe.

— Jag är inte glad heller.

— Det borde du vara i dag. Du vet, Signe, att jag håller af dig, och nu har din far gifvit mig löfte att få dig till hustru. Du blir fru i den bästa gården i Storbyn, och det är allt många, som fika efter det. Men eftersom jag nu håller af dig, så får du bli det. Hvad säger du om det själf?

— Jag kan aldrig bli din, kom det sakta men bestämdt öfver hennes läppar.

— Blir du aldrig min! Men din far har lofvat. Du skall hos mig få det så bra du kan önska. Hvarför skall du då vara motsträfvig?

— Jag älskar dig inte, och utan kärlek gifter jag mig aldrig.

— Jaså, du älskar mig inte. Det lär du dig nog med tiden, och du blir allt min ändå, såvida din far har något att säga till om.

Han talade i en nästan försmädlig ton, fast den skulle föreställa vänlig. Då gick Signe ända fram till honom. Hennes ögon blixtrade, kinderna glödde och den smärta gestalten tycktes nästan växa. Med skälfvande röst, högtidligt, alldeles som ville hon gifva ett heligt löfte, sade hon sedan, i det hon stadigt såg honom djupt in i ögonen:

— Jag blir aldrig din, min far må sedan lofva dig, hvad han vill. Hellre skall jag dö, kom ihåg det. Jag låter aldrig tvinga mig, och nu har jag ingenting mer att säga dig.

Hon närmade sig dörren, men då sprang han fram. Nu var leendet på hans läppar elakt, riktigt elakt.

— Vänta! ropade han, jag har ännu något att säga dig, äfven om du inte har ett enda ord mera för mig. För ett år sedan bad jag dig bli min hustru, men du sade nej. Nu gick jag till din far först, och hans löfte har jag. Han kan gifta bort dig till hvem han vill, och det säger jag dig, Signe, att min skall du bli, äfven om du sade nej tusen gånger. Du yttrade, att du hellre dör än blir min. Det är lätt att tala om döden, då man tror sig långt ifrån den, men

att verkligen dö är något helt annat. Du trotsar nu men vi skola se hvem som är starkast i längden.

— Det är nog nu. Hota så mycket du vill, jag blir aldrig, hör du, aldrig din maka. Nej, Bengt Mattson, du har börjat på orätt sätt, och du har intet att hoppas.

— Vi få väl se, hväste han efter henne, då hon redan var i dörren.

Icke ett ord sade Signe till föräldrarne, då hon gick genom köket och ut. Hon var nu blek som döden, och i hennes ögon brann en glöd, som bättre än ord törtäjde, att hon fattat sitt fasta beslut. Rusthållaren gick in till Bengt Mattson. Denne vandrade med långsamma steg fram och tillbaka i det stora rummet.

— Kommo ni öfverens? frågade rusthållaren.

— Hon är omöjlig. Det hjälpte ingenting, ty hon ville ej. Men jag litar på Ert löfte.

— Du kan lita på det. Bara hon hinner vänja sig vid tanken, att hon måste lyda, så går det nog bra sedan.

— Jag hoppas det, och ve öfver den, som söker taga henne ifrån mig.

— Se så, var lugn och kall, det kommer att bli som vi bestämt.

Friaren åkte sin väg. Han hade ingen lust att stanna till middagen, ehuru han inbjöds därtill. Länge väntade de inne, att Signe skulle återkomma, men då hon ej syntes till på länge, gick fadern ut i trädgården för att söka reda på henne. Han fann henne liggande medvetslös på marken i den lilla bersån. Han ryckte häftigt till, och i ett enda språng var han

vid hennes sida, lyfte henne på sina starka armar och bar henne in. Modern blef ytterst förfärad, och allt som kunde göras blef gjort för att väcka den stackars flickan till lif.

— Det är din hårdhet, som är skuld till det här, klagade modern, då hon och mannen voro ensamma hos Signe.

— Hjälp mig nu, så att vi få lif i henne, var hans svar.

Efter ifriga bemödanden lyckades de återbringa Signe till sans, och hon såg sig förvånad omkring. Men ett ögonblick endast, och minnet af det skedda stod ånyo för henne.

— Hvarför kunde ni inte låta mig dö, klagade hon sakta.

— Tala inte så, kära barn, svarade modern och smekte henne.

Hon kom upp igen, men gick där blek och sorgsen och utan intresse för något. Aldrig gick hon ut, och inte talade hon mycket med de hemmavarande. Hon tynade märkbart. Och om en liten tid lades hon på allvar ner på sjukbädden. Det var en svår nervfeber, förklarade läkaren, som anländt från staden.

TRETTIOSJUNDE KAPITLET.

Afgörandets stund.

Dystrare och sorgfullare dagar än de, hvilka nu följde i rusthållaregården, hade man aldrig upplefvat där. Det var alldeles som hade en mörkrets ängel ställt sig i det förr så ljusa och glada hemmet och med sina svarta vingar fläktat skuggor och sorg öfver allt och alla. Rusthållaren gick af och an från det ena rummet til det andra, men ingenstädes fann han ro. I hans hjärna arbetade utan uppehåll tunga tankar. Hvarför skulle Signe bli sjuk just nu? Var det af sorg öfver den bestämmelse han gjort för hennes framtid? Kunde verkligen ett mänskligt hjärta brista i smärtan öfver att nödgas afstå från sin kärlek och af att tvingas in i en riktning det afskydde? Åhnej, tröstade sig den gamle sådant hörde blott till romanerna. Hans dotter hade blifvit starkt förkyld, och därat kom sjukdomen. Men hur

han än på detta sätt resonerade med sig själf kunde han dock icke vinna lugn, och hans samvete var långt ifrån tillfredsställt. Hade han handlat som en verklig kristen? Ja, det trodde han, ty först af allt hade han sin dotters framtida lycka i sikte. Han kunde ej få i sitt hufvud annat, än att han styrt på bästa sätt för Signe. Att ändra sig hade han ännu ingen tanke på; han ville vara hederlig karl äfven i detta stycke, och bleſve Signe frisk, så skulle hon också bli Bengt Mattsons brud. Så där tänkte han hela första veckan af dotterns sjukdom.

Vid sjuksängen satt Signes mor dag efter dag och natt efter natt. Hon var outtröttlig, tycktes det, då det gällde att vaka hos det kära barnet. Mången bitter tår grät hon, och ifrigt bad hon till Gud, att han skulle rädda Signe åt lifvet och hennes kärlek. Pigorna ville hjälpa till att vaka, men hon tillät det ej. De hade burit in en bolster och lagt framför Signes byrå, och där slumrade modern någon liten stund det var allt.

Det var så tyst och dystert vid gården. I köket smögo flickorna på tå och uträttade sitt arbete utan buller. Drängarne sade inte många ord, då de voro inne vid måltiderna. Det enda var några sakta framhviskade frågor om Signes tillstånd. Alla sörjde, ty de höllo hjärtligt af den unga flickan, hvilken, allt sedan hon blef en kristen, städse visat sig som en god syster för dem alla.

Orsaken till sjukdomen anade dock ingen. Läkaren kom dag efter dag, men af honom fick man inga underrättelser, och i hans lugna, sträfva ansikte kunde man ej läsa något svar på gjorda frågor. Första

veckan låg Signe för det mästa i en orolig slummer, och då hon ibland vaknade upp, var hon alltför matt för att kunna tala, och blott en och annan tung suck smög sig öfver läpparna. Men den andra veckan blef det svårare, ty då kom febern och yrseln på allvar. Hon kastade sig af och an i bädden och talade ofta om att dö. Ibland voro hennes tankar hos Alfred, ibland hos föräldrarne och ibland hos Bengt Mattson. Läkaren förberedde nu föräldrarne på, att de kanske komme att mista sitt barn, ty det förelåg fara för lifvet.

— Skall då äfven min dotter tagas ifrån mig, klagade fadern, vridande händerna i förtviflan.

— Det ser icke bättre ut, svarade läkaren lungt.

— O, gör allt Ni kan för att rädda henne! Spara ingenting!

— Jag har gjort allt jag kunnat. Men jag kan inte riktigt förstå, hur hon fått denna sjukdom. Det hela synes mig underligt. Hennes själ tyckes vara lika mycket angripen som kroppen. Vi få lämna henne i Guds hand, det är det enda vi kunna göra.

Rusthållaren kände sig slagen at läkarens ord. Var det då någon särskild, ovanlig orsak till hennes sjukdom? Hade hon verkligen tagit det där bestämmandet med Bengt Mattson så hårdt, att hon sjuknat däraf? Det såg ju så ut, då enligt läkarens förklaring äfven själen led. Han sade ingenting men gick in i sin sängkammare, föll på knä och bad. Tårarna strömmade utför kinderna, och han kunde blott snyfta fram brutna meningar. Nu var det fadershjärtat som bad, den stränge mannen var vek. Han

var nu villig att foga sig i allt, blott han fick behålla sitt barn.

Dagen därpå var Signe ännu sämre, och läkaren gaf icke det ringaste hopp.

— En kris är nära, sade han; den kan komma när som helst, och när den kommer afgöres hennes öde.

På kvällen sade rusthållaren till sin bleka, utvakade hustru:

— Lägg dig en stund du, jag skall vaka hos Signe i natt. Du måste hvila dig litet.

Hon fogade sig efter hans vilja och lade sig. Signe yrade, medan fadern satt bredvid henne.

— Nej nej, sade hon, jag blir aldrig din hustru, Bengt Mattson, pappa må lofva dig hvad som helst. Jag kan inte svika den tro jag lofvat Alfred. Då vill jag hellre dö. O, min Gud, tag mig hem till dig, ty när dig är frid och ro.

Fadern stirrade förfärad på henne. Skulle hon månne dö? Den sjuka fortfor, alldeles som hade hon anat, att han satt bredvid henne:

— Du är då utan hjärta, pappa. Tror du att Gud kan förlåta dig, om du är så grym mot oss? Jag tillhör Alfred, och jag lyder dig inte. Snart skall Gud taga din dotter ifrån dig.

— Ack nej, nej, låt mig behålla mitt barn! Gud, straffa mig ej så hårdt! skälfde det från den arme mannens läppar.

Signe drog ett djupt andedrag, gjorde en matt rörelse och låg sedan stilla.

— Herre Gud, hon dör! Kom mor, kom, Signe dör!

Modern skyndade genast upp. Signe såg verkligen ut, som skulle hon dö. Hon andades så svagt, att det ej märktes, och endast en liten darrning på ögonlocken förrådde. att lifvet fanns kvar.

— Hon dör, min dotter dör!

Då upplåts dörren, och Alfred Högdal stod allvarlig, hög och blek på tröskeln. Ända sedan han fått höra att Signe var sjuk, hade han kommit till gården hvarje kväll för att af pigorna få veta, hur det var med henne. Han fruktade ej längre att visa sin kärlek, och flickorna gåfvo honom gärna de upplysningar han önskade. Hvarför skulle han ej visa, om det så vore för hela världen, att han älskade Signe, äfven om hon ej fick bli hans brud? Han hade nu kommit äfven denna kväll för att få höra något om henne. Mari skulle just gifva honom svar på hans fråga, då rusthållarens röst hördes ända ut i köket, och denna röst bringade budskap om, att Signe höll på att dö. Blek som döden, men lugn ändå gick Alfred förbi Mari, igenom dagligstugan och till Signes rum. Ingen höll honom tillbaka. Och nu stod han där inför den man, som nekat honom hans lifs lycka, och framför henne, som han älskade mäst af alla. Rusthållaren gick några steg emot honom, men Alfred såg honom knappast, hans blick hängde fast vid Signes anlete.

— Hon dör, hon dör, klagade rusthållaren åter.

Alfred svarade honom ej, men högtidligt gick han fram till bädden, där Signe låg, föll där på knä och fattade den älskades hand, som han vördnadsfullt kysste. Ingen hindrade honom här heller, ingen sade ett ord.

— Signe, min älskade Signe, skall du dö ifrån min kärlek? Ack, dröj kvar hos mig.

Så snyftade han fram, under det han smekte den lilla kallnande hand han höll i sin. Vid hans ord gick det liksom en darrning genom den döende flickans kropp. Hon öppnade ögonen till hälften och suckade fram, så sakta som en andehviskning:

— Alfred, min Alfred.

Därefter låg hon tyst och stilla igen. Det såg nästan ut, som hade lifvet flytt i denna afskedshviskning till vännen. Alfred låg kvar på knä. Han bad. Rösten kväfdes till hälften af de djupa snyftningarna, men bad gjorde han ändå.

— Du, o Gud, du fader och vän för alla lidande, du kan rädda min Signe. Herre, tag henne ej bort i lifvets vår. O. låt henne lefva! Ske dock din goda vilja, du, som städse vill vårt bästa. Herre, hon är det käraste på jorden för mig. Om du tar henne hem, låt då äfven mig få följa snart. Visa oss dock din kärlek, o nåderike frälsare.

De förtviflade föräldrarne hade sjunkit på knä, då de hörde Alfred bedja, och de förenade sina böner med hans. Förvisso var det en lika ifrig strid i bönen där i den lilla kammaren som den Jakob kämpade med Gud vid Jabbok. Och liksom hade bönen ögonblickligen stigit till Guds tron och den Allgode funnit behag i den, så tycktes han också gifva ett ögonblickligt svar, ty ur Signes bröst gick en lång, djup suck, och sedan somnade hon lugnt. Andhämtningen blef starkare och jämnare, och alla plågor tycktes hafva vikit. Alfred steg upp men stannade vid Signes sida. Rusthållaren, som trodde detta vara ett

tecken till, att hon slutat sin strid, sprang upp, med den djupaste förtviflan målad i sitt ansikte.

— Hon är död! O Gud, min Signe är död! Då är det jag som dödat henne!

Alldeles förkrossad sjönk han ner i stolen, vid hvilken han nyss legat på knä i bön.

— Nej, svarade honom Alfred, Signe lefver, men hon sofver. Tyst, så att Ni ej väcker henne.

— Lefver hon! Gode Gud, kanske är det räddning du sänder.

— Gud hör uppriktiga hjärtans böner, var Alfreds svar.

Intet mera blef yttradt på en lång stund. De tre sutto där, ängsligt betraktande Signe. Den stora klockan i dagligstugan slog tio. Då steg Alfred upp.

— Skall du gå? sporde rusthållaren sakta.

— Jag måste väl det. Förlåt mig, att jag vågade mig hit. Jag kom objuden, men jag ville åtminstone säga farväl till henne. Om Ni nekade mig henne i lifvet, så har Ni väl ändå intet emot, att jag säger min brud farväl, då hon skall dö.

— Tala inte så, Alfred. Stanna kvar. Vaka med oss i natt.

— Ja, om Ni vill det, så gör jag det gärna.

— Stanna, du Alfred, sade rusthållaremor och fattade hans hand. Kanske berodde det på din ankomst, att Signe blef bättre, ty jag tror hon är bättre nu.

— Det ser så ut. Det säges, att då de få somna så där stilla är räddning möjlig, men räddas hon, så är det inte min förtjänst utan blott Guds oändliga nåd.

Han satte sig igen, och åter voro de tysta. Rusthållaren försjönk i tankar, och att dessa ej voro så glada märktes af de tårar, som han då och då strök bort från kinderna.

— Lägg Er en stund Ni mor, sade Alfred. Ni ser ut att vara alldeles förbi, och jag skall vaka. Inträffar någon förändring, så väcker jag Er genast.

Hon lydde honom och lade sig på bolstern vid byrån, och snart sof hon, nu mycket lugnare än förut.

Äfven rusthållaren slumrade in till slut, där han satt på stolen, och så vakade Alfred ensam, vakade hos henne, som var hans lycka i tiden. Han visste ju redan, att hon var förlorad för honom, äfven om hon nu blefve räddad, men ändå önskade han af hela sin själ, att hon måtte bli frisk igen.

Det var så sorgfullt ljuft för honom att få sitta så där och betrakta henne, och han tänkte på hur lyckligt och skönt hans lif skulle hafva blifvit, om hon fått blifva hans brud. Men man hade röfvat hans lycka ifrån honom, och nu var det ej hoppet om framtida tycka, som drifvit honom till hennes sida, det var kärleken som tvingat honom. Han ville taga ett sista farväl af sin älskling och sin fröjd.

Timme efter timme gick till ända. Visst skredo de långsamt fram, men Alfred tyckte ändå, att tiden gick fort, ty när morgon bräckte måste han lämna sin vän. De båda gamla forttoro att sofva, Signe likaså. Klockan slog fem ute i dagligstugan. Då vaknade rusthållaren.

— Jag har visst sofvit! utropade han och sprang upp.

— Ni har sofvit ganska länge, och jag ville ej väcka Er. Klockan slog nyss fem.

— Signe?

— Hon sofver lugnt och stilla ännu.

— Då blir hon kanske frisk.

— Jag hoppas det.

Rusthållaremor vaknade nu också och steg upp.

— Det är ju redan dager, sade hon.

— Solen gick upp för länge sedan svarade Alfred.

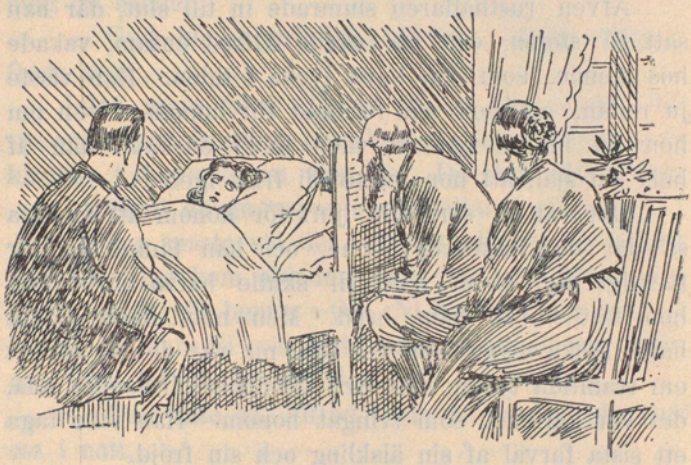

Signe rörde på sig. Alla tre voro i ett ögonblick hos henne, men hon sof stilla igen.

— Nu måste jag gå hem, eljes kommer jag för sent till arbetet, sade Alfred.

— Är du tvungen att vara hemma så tidigt? Kan du inte dröja litet ännu?

— Gärna skulle jag vilja dröja hos Signe, men då det nu synes, som skulle hon bli bättre, och döden ej står med sin lie vid hennes hjärta, har jag ej

orsak att bjuda henne farväl, och då har jag ju ej heller rätt att vara hos henne.

— Kan du stanna så gör det. Du har. näst oss, största rätten att vaka hos henne, ty du håller henne kär.

Alfred betraktade med förvåning den gamle.

— Du ser på mig, Alfred, och förundrar dig öfver mina ord, men, ser du, jag har öfvervunnit nu. Under dessa ängsliga och dystra dagar har jag oupphörligt tänkt på, att jag kanske ändå handlade syndigt som lofvade bort Signe till den hon icke älskade, och nu har jag fått klart för mig, att jag verkligen var dåraktig. Förlåt mig att jag nekade dig henne. Blir hon frisk, så tillhör hon dig. Jag bryr mig inte om Bengt Mattsons rikedom; hvad jag har är nog för eder. Han har ju inte kommit en enda gång för att höra efter, hur det är med henne, fast han så väl vetat, att hon är sjuk. Till en så likgiltig man kan jag ej gifva mitt barn. Må Gud förlåta mig, att jag någonsin gaf honom mitt ord. Men det är förändradt nu, och du Alfred får henne, om hon kommer upp igen.

Den unge mannen stod tyst, med blicken sänkt, och det dröjde litet innan han svarade. Men så rätade han på sig och sade långsamt och stadigt:

— Jag kom ej hit för att ånyo begära Signe af Er utan blott för att taga farväl af henne. Lofva mig ingenting nu, då Ert hjärta är fullt af smärta och sorg, ty kanske komme Ni sedan att ångra de löftena, och då blefve det blott så mycket bittrare för mig och Signe.

— Nej nej, Alfred, nu är afgörandets stund inne, jag känner det inom mig. Jag ger dig Signe, och

komma hvad som komma vill sedan, så förblir hon din. Jag vill ha frid och lugn i min själ, och det får jag blott då jag gör det rätta, och jag inser klart, att det är rättast låta dig få min dotter.

Just som han sagt detta vaknade Signe. Blicken var lugn och klar igen, och hon såg sig undrande omkring. Alfred drog sig något tillbaka.

— Signe, sade modern ömt.

— O, hvarför fick jag ej sofva? Jag tyckte jag jag var i himlen, och jag hörde Alfreds röst där. Hvarför skulle Ni väcka mig? Jag vill inte lefva mera, ty lifvet har ingen lycka att bjuda mig.

Då gick rusthållaren fram till bädden, fattade Signes hand och sade vekt:

— Älskade barn, var glad att du lefver, ty lifvet, har lycka för dig också. Alfred är här, och jag skall inte mer försöka skilja er åt. Jag var för sträng och orättvis förut, men Gud har öppnat mina ögon. Måtte du få lefva.

Alfred hade äfven närmat sig. Den blick Signe gaf honom återspeglade hela hennes själs kärlek, och så räckte hon honom sin hand, fast hon var matt och svag.

— Ser du Alfred, då är jag ändå din för tid och evighet.

— Ja, du är min. Gud har själf gifvit dig åt mig. Nu få vi hoppas på ljusare dagar.

Han kysste hennes hand och smekte den bleka kinden. Det var en stund af så helig frid, att man kunnat tro, det en ängel från ofvan stigit ner och fläktat oändlighetens sällhet till deras hjärtan. Och var det icke äfven en ljusets ängel där? Jo förvisso!

Kärlekens ängel stod där nära, och hvarest denna ängel är med, där är frid och sällhet. Alfred och Signe hoppades åter, och deras hopp var fast; rusthållaren kände sig lugn och trygg igen, efter de inre strider han tyst genomkämpat; och rusthållaremor, som också stridit sina hjärtestrider, log så som blott en mor kan le, då hon vet sitt barn vara verkligt lyckligt.

Ingen talade mer, och Signe somnade åter, men den sömnen var ljuf och skön, och på de bleka läpparna låg ett leende. Kärleken hade räddat hennes lif.

— Nu går jag hem, så att jag ej försummer mitt arbete, sade Alfred, men jag kommer igen i kväll.

— Gör det, svarade rusthållaren och gaf honom en kraftig handtryckning, kom så snart du kan. Du vet, att du är hjärtligt välkommen.

— Tack.

Han gick, men med helt andra känslor än dem han haft, då han kom kvällen förut. I köket voro flickorna uppe.

— Hur är det? frågade Mari sakta.

— Hon är bättre, svarade Alfred gladt.

TRETTIOÅTTONDE KAPITLET.

Läkarens idéer. Bortvisad.

På läkaren senare på dagen kom, fann han till sin förundran Signe mycket bättre.

— Hvad har försiggått här? frågade han. Jag hade i går ej det ringaste hopp, det måste jag erkänna, och i dag är flickan så mycket bättre. Det ser ut som ett underverk.

— Det är kärlek och bön, som åstadkomma sådana underverk, svarade rusthållaren med tårad blick.

— Ja, det skall vara kärlek och bön som förmår sådant. Andra mediciner voro här alldeles kraftlösa. Men ännu är flickan icke utom all fara, fast hon är bättre. Det måste vara så tyst och stilla som möjligt omkring henne, och se noga till, att hon ej blir uppskakad af något, ty då kunde en ny kris inträffa, och den medförde säkert döden. Det är som jag sade förut, hennes själ är lika sjuk som kroppen,

och ännu sjukare för resten. Eller kanske själens onda är borta nu?

— Jag hoppas det. Hon har ej längre orsak att vara bedröfvad, och själslidandet kommer väl af sorg.

— Alldeles riktigt. Ni visste, att något sådant var för handen och sade mig det dock icke. Det skulle Ni hafva gjort.

— Man talar inte gärna om allt för andra än sina närmaste.

— För läkaren bör man ha fullt förtroende, ty därpå beror mycket.

— Det är sannt; och jag tänker på, att jag borde anförtro Er saken, fast det nu är sent.

— Nu behöfs det egentligen inte; men måhända kunde det vara bra att ha reda på verkliga orsaken till denna sjukdom, ty kanske möter mig något liknande fall i min praktik, och då är erfarenhet god att ha. Själslidandet var här det första, och därifrån härleddes sedan kroppens sjukdom.

Rusthållaren omtalade hela förhållandet för läkaren. Då han slutat, skakade den lärde åldringen på hufvudet.

Huru oförståndiga många föräldrar ändå äro, sade han. De tänka blott på det kroppsliga, det jordiska. Hade Ni ej ändrat Er, så hade Ni sannolikt ej haft någon dotter nu, och om hon fått lefva och Ni tvingat henne såsom Ni ämnade, så hade hela hennes lif varit förfeladt. Jag har sett andra handla på det sätt Ni tänkte, men ännu har jag aldrig sett någon lycka komma däraf. Och så är det något annat, som man härvidlag aldrig borde förbise, och det är, att det enda äktenskap, som är giltigt inför Gud, är det som

ingås af ömsesidig kärlek. Människor må knytas tillsammans hur hårdt som hälst af de borgerliga lagarnes hand, äro deras hjärtan icke förenade i kärlek, så kan äktenskapet icke vara giltigt inför Gud. Det är blott kärlek som skapar lycka, och Gud har alls icke sinne för att göra människorna olyckliga. Men olyckliga äro de som utan kärlek gifta sig, och då bör ingen påstå, att sådana äro sammanfogade af Gud. Inför honom, som ser till det inre är människan vigd vid den hon älskar, i samma stund som kärleken är besvarad, och den lagliga vigseln blir sedan endast tecknet inför människor. Det där tänka människorna dock så litet på. Hur lätt kunde Ni ej ha blifvet orsak till Er dotters död.

— Men, herr doktor, om det är som Ni säger, tänk då på hur många äkta par, som lefvat tillsammans i många år, och ändå inför Gud icke äro verkligt förenade.

— Det finns många tusende sådana par. De foga sig i omständigheterna, och många äro hvardagsmänniskor, hvilka kunna bärga sig utan kärlek, blott de få äta och sofva och få en del öfriga önskningar tillfredsställda, men det var icke så Gud menade att äktenskapet skulle vara, utan det var på kärlek han byggde det. Dock vill jag nu inte söka nödga Er antaga mina åsikter om saken, men för min personliga del tror jag det vara som jag sagt. Nog gjorde Ni väl som ändrade Er och gaf Er dotter åt den hon älskar.

Sedan läkaren gått satt rusthållaren länge och tänkte öfver, hvad han sagt.

— Han har nog rätt, sade han slutligen för sig själf, och ett bevis därpå äro de många olyckliga

äktenskapen. Men det är ändå svårt att riktigt tro på hans åsikter, ty om man på den vägen drager ut konsekvenserna till det yttersta, så blir resultaten i sanning förfärande.

På kvällen kom Alfred tillbaka, och nu blef han hjärtligt välkomnad af de gamla. Han stannade ett par timmar, var en liten stund inne hos Signe, då hon var vaken, och gick sedan hem igen, ty han hade sitt trägna arbete om dagarna och orkade inte vaka så mycket.

Signe förbättrades alltmera, ehuru det gick långsamt. Ett par veckor till fick hon hålla sig i bädden, och sedan fick hon vara uppe en liten stund för hvarje dag. Sista veckan hon låg, kom Bengt Mattson en dag åkande till rusthållaregården. Han sträckte på sig och såg så säker ut, då han gick upp mot byggningen, att man nästan kunnat tro honom vara ägare till hela gården. Leendet på hans läppar föreföll segergladt. Inkommen i köket hälsade han mycket nedlåtande på pigorna och frågade efter rusthållaren.

— Jag skall gå efter honom, han sitter inne hos Signe. Det var Mari som svarade.

— Du behöfver inte gå efter honom; jag går dit in.

Mari såg ett ögonblick på den dryge bonden, innan hon svarade.

— Man släpper väl inte in hvem som hälst i en ung kvinnas sjukrum heller.

— Men mig kan du nog låta gå.

— Hvarför det?

— Emedan jag är Signes fästman.

De tre flickorna utbrusto i ett skallande skratt trots det de skulle vara tysta, men nu kunde de ej återhålla sin munterhet. De hade ingen reda på, hvarför Bengt varit till gården förr, ehuru de nog misstänkte det. Men äfven misstanken hade fått fara, då rusthållaren talade om för dem, att Alfred och Signe skulle bli ett par, och att de skulle trolofva sig så snart Signe blefve frisk. Detta tyckte flickorna om, ty Alfred höllo de af för hans vänlighets skull, då de däremot kände sig förtretade på Bengt Mattson, på grund af hans nästan alltid visade högmod. Bengt blef en smula förvånad, då han såg dem skratta, men så kom han ihåg, att rusthållaren bedt honom hålla tyst med saken så länge, och flickorna hade nog inte reda på något. Så snart han hunnit hämta sig litet, sade han helt förnämt:

— Det är ju sannt det, ni veta ju ingenting om det där. Det är inte allt man kan tala om för pigorna heller.

Han ville gå in i dagligstugan, men med en harmens rodnad på kinden ställde sig Mari i vägen för honom.

— Vänta här ibland pigorna du Bengt, så går jag efter rusthållaren. Du gör bäst i att inte gå in.

Därmed gick hon in och kallade rusthållaren. Denne kom genast.

— Åh är det du Bengt Mattson. Stig in i dagligstugan. Men vi måste tala sakta, ty Signe är sjuk.

— Jag hörde just, att hon var litet klen, och nu skulle jag hit och höra, hur det är med henne.

— Såå, du skulle det. Då borde du ha kommit förr.

— Det är väl inte något farligt? frågade han med låtsad oro.

— Skulle du vara den ende, som inte vet om det? Folket rundt omkring har god reda på, att Signe varit nära döden, och att hennes förbättrande är ett riktigt underverk. Många ha varit här för att höra efter hennes tillstånd; men du har varit likgiltig nog att inte komma förr. Låtsas nu inte, som om du ej hade reda på verkliga förhållandet.

Bengts leende förändrade karaktär en smula.

— Det var inte likgiltighet som höll mig borta, jag ville inte komma och störa, då hon var klen; och för öfrigt trodde jag, att man inte borde gå, då sjukdomen var smittosam.

— Och ända vågar du dig hit nu, då hon ännu ligger i samma sjukdom. Åk hem fort, du Bengt, så att du kommer undan smittan. Du gjorde för rästen väl i att inte komma hit förut, ty hade Signe anat din närvaro, så hade hon blifvit sämre.

— Jag förstår Er inte riktigt i dag. Ni tycks vilja skämta med mig, men jag är inte hågad för skämt. Låt oss nu tala allvar. Tror Ni inte det är bäst, att Signe och jag förlofva oss, så snart hon blir frisk?

— Nej det tror jag inte.

— Hur länge vill Ni då, att vi skola vänta?

— Alltid.

— Hvad säger Ni! Alltid! Ni ämnar väl inte återtaga Ert gifna löfte?

— Jo, jag måste nog det. Tror du, Bengt, att jag vill gifva min dotter åt en man, som är så likgiltig för henne, att han inte ens bryr sig om att

komma och höra efter, hur det är med henne, då han vet, att hon ligger svårt sjuk? Nej du, det vågar jag inte göra; det blefve hennes olycka. Därtill älskar Signe en annan, och jag har kommit till den öfvertygelsen, att blott kärleken bör vara den grund, på hvilken man bygger sin framtida lycka. Därför måste jag taga mitt ord tillbaka, men du är själf till stor del skuld till detta. Låt oss aldrig tala mer om saken.

Bengt rodnade och bleknade om hvartannat, men det var inte af hjärtesorg utan af harm, ty han hade ej kunnat låta bli tala om för en hel del af sina vänner, att Signe Johnson inom kort skulle bli hans hustru.

— Menar Ni hvad Ni säger? frågade han efter en stunds tystnad.

— Jag säger ingenting annat än jag menar. Du kan inte få flickan. Både jag och hon själf ha gifvit vårt löfte åt en annan, och det är hennes lycka.

— Jaså, det är hennes lycka. Vi få väl se. Akta Er, rusthållare Johnson, så att Ni ej får ångra det här. Bengt Mattson är inte den, som låter leka med sig, det säger jag Er i dag. Hvem är nu den lycklige då?

— Det får du nog höra, när tiden blir. Det är bäst du går nu, ty jag har ingen lust att tala med sådana stackare, som använda hot mot hederligt folk, då inte allt går som de önska. Hade jag kännt dig så väl, då du först kom hit och begärde Signe, som jag känner dig nu, så hade du aldrig fått mitt löfte. Men nu är det bra ändå, ty jag har gjort slut på det där.

— Ni är storordig i dag, men det blir Ni nog inte alltid. Om jag är en stackare, så tag Er ändock i akt, ty det kan hända, att äfven en sådan förmår något, då han sätter sig det i sinnet. Få se om Ni inte ångrar Er.

— Tig nu och gå.

— Ja för all del. Ni behöfver ej bedja mig därom, jag har ändå förstånd nog att lämna ett sådant hus, där en mans ord är utan allt värde.

Rusthållaren stod allvarlig och fast framför den uppretade ynglingen, och för ett ögonblick såg det ut, som om den senare ämnat rusa på och slå den gamle. Då öppnade rusthållaren tyst dörren och pekade mot köket. Bengt Mattson gick sin väg utan att ens kasta en blick på de i köket sittande flickorna, hvilka logo åt honom. Utkommen knöt han händerna i vildt raseri, och så snart han hunnit lösa hästen, bar det af utåt vägen allt hvad tygen höllo. Han hade till och med glömt att le för en stund.

— Så är det då gjordt, sade rusthållaren för sig själf. Jag måste bryta ett löfte, och det är många år, sedan jag gjorde det sist. Men jag tror ej att jag handlat orätt därmed, ty detta löfte var orättfärdigt.

Nu var han riktigt lugn i sitt sinne igen, ty allt var ställt tillrätta, såsom det borde vara, och Bengt Mattsons hotelser fruktade han ej det minsta. Han gick in och satte sig hos Signe, där hans hustru redan förut var.

— Hvem var där ute? frågade Signe.

— Åh, det var en som jag haft litet affärer med, och dem gjorde jag upp nu.

— Jag tyckte mig höra Bengt Mattsons röst.

— Då hörde du inte så orätt, ty det var just han, som var här. Först i dag vågade han sig hit för att höra efter, hur du befann dig, han hade varit rädd för smittan förut. Jag bad honom draga hem igen, ty här hade han ingenting mera att vänta.

— Tack älskade pappa, nu känner jag åter igen dig, ty du har handlat rätt.

— Ja, mitt barn, hädanefter skall jag försöka att alltid göra det.

Alltefter som Signe förbättrades blef det gladare vid gården, och första gången hon kunde lämna sitt rum och gå ut i köket var en riktig högtidsdag för alla i familjen. Visst var hon blek och mycket mager, men hon lefde ändå, och när nu kärlekens sol fick skina till hennes hjärta, utan att någon dyster storm jagade mörka moln framför den, skulle hon nog snart bli frisk och stark igen. Sorgen böjer och bryter hjärtan, men kärlekens kraft förmår uppbygga till och med det, som tyckts ligga i totalt splittrade ruiner, och detta bevisades väl med hänsyn till Signe.

TRETTIONIONDE KAPITLET.

Hos magister Roth.

Det var en strålande vacker dag i Augusti. Luften var mättad af blomsterdoft, och fåglarnes glada sånger tonade nära och fjärran. Mälaren låg spegelblank och skön, endast då och då rörd af en sakta bris, som kom vattenytan att darra för ett ögonblick för att sedan åter ligga lika klar och ren. Vid stränderna lågo täcka sommarvillor bland skuggiga ekar och hvitstammiga björkar, och bakom dem stod den mörka, friskt doftande furuskogen. Här och där skymtade leende ängar och åkrar med gyllene skördar, och öfverallt var sommarprakt, fågelsång och blomdoft. Mälarestränderna äro beryktade för sin storslagna skönhet, och ryktet är alls icke öfverdrifvet, då det säger, att man får söka vida för att finna näjder, hvilka i skönhet kunna täfla med dessa.

I en liten dalsänkning mellan två vackert skog-

beväxta kullar vid norra stranden låg en treflig, hvitmålad villa. Rundt omkring den var en väl vårdad trädgårdsanläggning med slingrande, grusade gångar mellan frodiga gräsmattor och doftande blomstersängar. En smal stig ledde ner till sjöstranden. där det fanns en liten båtbrygga med hög flaggstång och straxt där bredvid ett badhus. Vid bryggan lågo en liten smäcker segelbåt och en roddbåt. Villan var just ett så skönt sommarställe man gärna kunde önska sig, och allt tydde på, att trefnad och frid härskade där.

På en nätt veranda åt öster satt en ung man lutad öfver en bok och tycktes mycket intresserad af sina studier. Ingen enda gång såg han upp, han blott flyttade blicken från boken till ett papper, på hvilket han ibland gjorde några anteckningar.

Från den vackra kullen kom en åldrig man med långsamma steg ned mot villan. Allt som oftast drog han ett väldigt bloss ur en lång pipa, som han bar i munnen. Han var klädd i en lätt, ljus sommardräkt, till färgen nästan lik det yfviga skägg, som böljade ned öfver åldringens bröst. Då han kom närmare huset, såg han den läsande ynglingen på verandan.

— Per! ropade han, kasta nu bort boken och kom hit, så skall du få höra.

Den unge mannen såg upp, ett leende flög öfver hans ansikte, och han skyndade ner till den gamle.

— Här är jag, magister. Hvad önskar Ni?

— Det är alldeles utmärkt väder, och om du har lust, så taga vi båten och ro ut med draget en stund. Jag är säker på att gäddorna nappa borta i viken.

— Skola vi begifva oss af genast?

— Nej, vi gå in och få eftermiddagskaffe först. Jag ser just Thea i fönstret, och hon vinkar åt oss. Sedan gör jag redskapen i ordning, medan du ser efter, om båten behöfver länsas.

Under det magistern talade gick han in, åtföljd af den unge mannen. Läsaren har säkerligen redan igenkännt dem båda de äro magister Roth och hans lärjunge Per Håkanson. Magistern bodde hvarje sommar några månader på sitt landtställe, och nu hade Per redan en ganska lång tid varit med där.

Då Per på våren kom till Vesterås, gick han genast enligt anvisad adress till magisterns bostad. Där blef han vänligt emottagen af den lärde mannen, hvilken mönstrande betraktade honom.

— Jaså, du är då den kunskapstörstande drängen, som önskar bli präst, sade han leende.

— Ja, svarade Per rodnande och litet förlägen.

— Var då välkommen till mitt hus. Känn dig hemma här och var inte förlägen. I morgon få vi börja arbetet, men bered dig på, att lärdomens väg är ofta svårare att trampa än fårorna bakom plogen.

— Jag har tänkt mig det så.

— Då är det bra.

Magistern presenterade honom för sin familj, bestående af frun och två döttrar. Frun var en godhjärtad och snäll kvinna, fast något misstrogen mot främlingar, hvarför hon också mottog Per en smula sträft. Denna hennes misstro försvann dock inom kort. Flickorna voro ett par muntra och trefliga varelser, men de mottogo bonddrängen litet kallt, ty de menade naturligtvis, att han aldrig kunde bli något

passande sällskap för dem, ehuru han skulle bo i familjen. Då fadern första gången omtalade, att en bonddräng skulle komma och bo hos dem för att erhålla privat undervisning, skrattade de och skämtade däråt, och sinsemellan hade de pratat mycket om honom, sökande bilda sig en någorlunda korrekt uppfattning om hans utseende och dylikt. Liten och otymplig, rödhårig och fräknig, det kommo de öfverens om att han måste vara; att han talade ett förfärligt bredt och obehagligt språk, därom voro de öfvertygade, och Edith, den äldsta af dem, hviskade i systerns öra, att han sannolikt inte använde näsduk utan blott fingrarna, då han skulle putsa näsan. Och så skrattade de åt honom, redan innan han anländt.

Men huru förvånade blefvo de ej, då Per kom. Hög och kraftfull stod han framför dem, med en hållning som hvilken militär som hälst kunnat afundas honom. Det mörka håret var djärft tillbakastruket, så att den höga, breda pannan lämnades fri. På de af hälsa rodnande kinderna syntes ej ett tecken af fräknar, och då magistern presenterade honom, bugade han sig oklanderligt, yttrade några ord om ursäkt för sitt inträngande i familjen, och hans språk var hvarken bredt eller fult. Visst var dräkten han bar något grof, men den som har något förstånd dömer ej mannen efter kläderna.

Så snart de båda systrarne blifvet ensamma, sågo de på hvarandra och skrattade.

— Det var den snyggaste bonddräng jag sett, sade Edith.

— Han ser inte alls ut som en sådan, svarade Thea.

När de sedan kommo i sällskap med honom, funno de att han äfven var ganska belefvad, ehuru det naturligtvis fattades mycket, innan han i allt kunde jämföras med de fint uppfostrade unge männen i staden. Men Per var läraktig och gaf noga akt på allt, så att hans omdaning gick raskt.

— Du har ju studerat litet på egen hand? hade magistern frågat honom, då de skulle börja med läsningen.

— Ja, en liten del.

Och så berättade Per, hur mycket han hunnit med.

— Då raska vi på allt vi kunna i sommar, så kanske du kan komma in i sjette klassen genast.

— Tror Ni det vore möjligt?

— Beror på hur stora anlag du har för studier och hur flitig du är i sommar.

Med förundran såg magistern sedan, hur Per arbetade. Ingenting var honom för svårt, ingenting ofattligt. Han läste dag och natt och gjorde ofantliga framsteg.

— Det hade varit skada, om den pojken fått gå vid plogen och vid milorna i skogen hela sitt lif. Han är skapad enkom för studier, sade magistern en dag till sin hustru, då Per varit där omkring en månad.

Då de flyttade ut till landstället följde Per med, och han hjälpte den vänlige magistern med allt han kunde. Allt efter som Per blef mera van vid lifvet inom den trefliga familjen, blefvo också familjemedlemmarna fästade vid honom. De beundrade hans energi och uthållighet, då det gällde studierna, samt den snabbhet med hvilken han förstod sätta sig in i de nya förhållandena. Flickorna tyckte om hans säll-

skap, och magistern skämtade med dem om, att någon af dem kanske med tiden kunde få bli fru åt bonddrängen. Men det voro de ej med om, annat skulle de nog ha menade de.

Vi lämnade magistern och Per, då de gingo in för att få sitt eftermiddagskaffe.

— Raska på litet med kaffet, flickor, ty vi ha brådt, sade magistern.

— Hvad skall det då bli af? frågade Thea.

— Vi skola ut och fiska, men skynda dig nu.

— Får jag följa med?

— Fråga Per. Om han behöfver hjälp att sköta årorna, kunde du kanske vara till någon nytta, skämtade fadern.

Thea såg på Per.

— Inte behöfver jag hjälp vid årorna, men om fröken Thea vill följa med, så blir säkerligen rodden inte tyngre för det.

— Då följer jag med! Det är så vackert på sjön i dag.

— Hon skyndade ut i köket och kom snart tillbaka med kaffebrickan. Så snart de druckit sitt kaffe, gingo de unga ner till sjön, medan magistern tog fram sina drag och refvar.

— Tror inte Per det är synd att fånga fisk? frågade Thea skälmaktigt, under det han länsade båten fri från vatten. De plägade ibland skämta litet med honom för hans läseri. Per hade nämligen ärligt sagt dem, att han var hvad de plägade kalla en läsare, och trots det de funno honom vara precis som andra människor, kunde de dock inte låta bli skämtet. Per såg upp ett ögonblick.

— Om jag trodde det vara synd, så skulle jag inte mera gå med ut på fisketurer; men har Gud gifvit oss djuren, för att vi skola använda dem till föda, så anser jag, att vi också ha rättighet att fånga dem.

— Men de plågas ju, då de få ligga och dö i båten, och det är väl orätt.

— Det är sannt, att många plåga fiskarne så, men om Ni någonsin sett på dem magistern och jag

fångat, så har Ni också funnit, att de blifvit dödade genast. Jag sticker alltid min knif genom nacken på dem, så snart vi få dem upp i båten.

— Det hade jag glömt.

Nu kom magistern, och de rodde ut på den vackra sjön. Lyckan gynnade dem, så att de hade flera stora, präktiga gäddor med sig, då de ett par timmar senare kommo hem.

— Nu taga vi oss en stund vid boken, medan vi vänta på supén, sade magistern, och det var Per genast med om. Då lektionen var slut, satt magistern tyst en stund och såg ut öfver sjön.

— Tror magistern, att det skall lyckas mig komma in i sjette i höst?

— Ja, min käre Per, lyckas det inte för dig, så lyckas det aldrig för någon. Då öfversten skref till mig, att det var en dräng från bygden där uppe, som önskade läsa för mig, skrattade jag allt litet däråt till en början, ty jag trodde säkert, att de där ute på landet betydligt öfverskattat dina anlag; men det må jag uppriktig medgifva, att under min långa tid såsom lärare, har jag aldrig funnit någon som läst såsom du. Fortsätter du som du börjat, så ligger framtiden ljus för dig, ty med din vilja och förmåga är det möjligt att undanrödja alla hinder. Men högmodas inte däröfver utan behåll din ödmjukhet, det är bästa sättet att komma framåt.

— Jag skall med Guds hjälp försöka.

— Just så. Med Guds hjälp skall det gå bra. Du är läsare, och sådana läsare som du tycker jag om. Jag har sett många andra sådana, men de likna icke dig. De gå suckande och klagande och se ut,

som om de bure på hela världens sorg. Detta är icke någon rätt gudsfruktan.

— Nej, den som verkligen funnit Guds frid behöfver ej sörja, ty den har all orsak att glädjas i stället.

— Nu måste vi snart återvända till staden. Om ett par veckor flytta vi in.

— Får jag bo kvar hos eder äfven sedan?

— Det var en gifven sak det. Jag har vandt mig vid att ha dig hos mig, och du måste fortfarande läsa för mig. Öfversten har för öfrigt bedt mig behålla dig och se till, att du kommer tillrätta med allt. Han är glad öfver dina framsteg; de öfverstiga alla hans förväntningar.

— Öfversten är en mycket god man, och jag vet ej, hur jag rätt skall kunna visa honom min tacksamhet.

— Gör som han säger i sista brefvet till mig. Håll på att arbeta ärligt, blif i allt en god man och glöm inte din Gud, och då är din välgörare nöjd med dig och anser sig rikligen belönad.

— Ja, detta är allt jag kan göra, och det vill jag äfven göra.

FYRTIONDE KAPITLET.

Mörka afsikter.

Det väckte ett oerhördt uppseende i Salstad, då Alfred Högdal och Signe Johnson trolofvades med hvarandra. Hon var ju den rikaste flickan i socknen och den vackraste äfven, och han var bara en fattig dräng, som inte hade stort mera än sina kläder. Trolofningsfästen var storslagen, och många voro inbjudna. Signe var åter frisk och såg vackrare och starkare ut än någonsin förr.

Naturligtvis var det mångas mening, att Alfred fick Signe endast därför, att han var läsare, och säkert är att hade han inte varit det, så hade hon aldrig blifvit hans; men detta var dock icke den djupaste orsaken till att hon blef hans.

Bengt Mattsons föräldrar voro äfven inbjudna till den glada fästen, men såsom var att förvänta så uteblefvo de. Efter hvad som förefallit kände de sig

icke alls hågade att vara med. Den gamle Mattson var en stolt man, och han ville nu visa rusthållaren, att han kunde berga sig dennes vänskap förutan. Men Mattsons frånvaro hade ingen störande inverkan på glädjen i rusthållaregåreen.

Alfred och Signe voro lyckliga, och med hoppfulla hjärtan sågo de framtiden an. Nu skulle lifvet bli så ljust och fullt af glädje, nu skulle de icke mera klaga, ty Gud hade varit så god mot dem. Rusthållaren var också hjärtligt glad. Han hade offrat sina gamla idéer och sin fruktan för människors dom, besegrad af den kärlek, som han såg vara starkare än lifvet.

Sommaren flög sin kos i lugn och frid, men där rufvades äfven på mörka planer mot Alfred och Signe. En försmådd man tänker icke alltid goda tankar, och Bengt Mattson var en af dem, som gärna hämnas lidna oförrätter, äfven om dessa oförrätter ej med skäl kunna kallas sådana. Han hade till rusthållaren uttalat ett ve öfver den, som toge Signe ifrån honom, och denna hotelse hade han visst inte glömt. Då han fick kunskap om Alfreds och Signes trolofning for han ut i de vildaste eder, och han var genast färdig att uttänka hämndplaner. En dräng gå i vägen för en rik bondson, och han, den rike och ansedde mannen, bli försmådd för en fattig stackare, och det fastän han haft säkert löfte att få flickan! Det var mer än någon man kunde bära, tyckte han. Men han skulle nog visa den där drängen, att han kunde gifva något för besväret. Hur godt rykte han än hade, hur gudfruktig han än var ansedd vara och hur leende han än visade sig, var dock hans hjärta fullt af onda

tankar, och egoismen kommer mycket ofta människorna att bli elaka.

Han tänkte hit och dit, gjorde upp än den ena och än den andra planen, men ingen passade. En gång hade han beslutit sig för att en natt smyga sig till rusthållaregården, lägga en laddning krut under huset och spränga det med dess nu för honom så förhatliga invånare i luften. Men så ändrade han sig och beslöt att utföra ett sådant dåd mot Alfred och Signe, då de flyttat till sitt eget hem. Dock insåg han till sist, att dessa planer voro vanvettiga. Utförde han dem och det blefve upptäckt, skulle det kosta honom alltför mycket, och därtill bäfvade han tillbaka för att bli mördare. Då återstod intet annat än att skaffa någon pålitlig och tyst person, som ville åtaga sig att mot hederlig vedergällning gifva Alfred ett duktigt kok stryk samt skrämma upp rusthållarens familj riktigt extra. Detta var ju en ringa hämnd, men "bättre något än intet" tänkte den förbittrade mannen. Han blef fast vid detta beslut, och nu återstod att få planen utförd.

Han började se sig om efter den medhjälpare han behöfde. Det var svårt att finna någon, som han säkert kunde lita på. Bland läsarne och de äldre fanns det naturligtvis ingen. Återstod då de unga männen, hvilka ännu sökte sitt nöje i världen.

Det var redan långt lidet på hösten, då Bengt en kväll gick upp till krogen i Salstads kyrkoby. Inte plägade han vara där så ofta, men det hände dock en och annan gång, så att det väckte ingen särskild uppmärksamhet att han kom nu. Han satte sig vid ett af de få borden och begärde en toddy.

De rika dricka toddy de, vi få nöja oss med enkelt brännvin, anmärkte en torpare, som i sällskap med en god vän satt vid ett annat bord.

Några drängar spelade kort i ett hörn, och bland dessa var äfven Nils Berg.

— Där har jag bestämdt min man, tänkte Bengt, då han såg den halfrusige ynglingen.

— Gif oss hvarsin sup, krögare! Det är jag som förlorat spelet och skall bestå! ropade Nils Berg och vände sig om. Han hade suttit så, att han förut ej kunnat se Bengt, och så upptagen hade han varit af spelet, att han ej besvärat sig med att se efter, hvem den nykomne var. Nu fick han dock syn på Bengt och gick till honom.

— Goddag Bengt. Det var inte i går du var här, skall jag säga.

— Jag har inte tid att vara här så ofta som du, och inte har jag råd heller.

— Hör på den bara! Men det är så med de rika. De tala alltid om, att de inte ha råd. Snålheten är för stor, det är hela felet.

— Vore du snäll så kanske äfven du kunde få litet sparadt med tiden.

— Eller också om jag hade lika god tur att få en rik fästmö, som Alfred Högdal. Hvad säger du om den affären? Det är allt förtjänst i att vara läsare ibland, och jag har tänkt på att bli det jag också.

— Det kan du försöka med, får du se.

— Jag skall säga dig Bengt, jag trodde en tid, att du lade ut dina krokar för Signe, och det har allt pratats om att du gjorde det, fast du fick korgen.

— Hvem har sagt det?

— Åh, det ha många sagt. Men nu kommer krögaren med våra supar.

— Kom hit sedan, så bjuder jag dig på ett glas.

— Det skall du ha tack för.

Han återvände till sina kamrater, och de drucko sina supar under oförskämt skrål och skoj. Då de tömt glasen ville de spela ingen, men Nils var icke med därom, han påstod, att han förlorad nog den kvällen.

— Då spela vi utan dig. Du är en rädd stackare i alla fall.

— Spela ni så pratar jag med rike Bengt under tiden, och sedan delar jag gärna vinsten med er.

— Du slipper. Vill du inte spela med, så supa vi också utan dig.

— Då ber jag Bengt bjuda mig på en toddy.

— Ha ha ha, han är för snål till det. De rika äro alltid snåla.

— Men då de få fina karlar i sällskap göra de undantag.

— Då bör du inte försöka, ty du ser allt annat än fin ut. Du är ju den sluskigaste dräng i hela socknen, vet du inte det?

— Jag går ifrån er, ty jag har visst kommit i dåligt sällskap.

De skrattade allesammans åt skämtet, medan en af dem blandade korten.

— Blir du med, Nils?

— Nej, jag har inga pängar mera att förlora i kväll.

Han gick till Bengt Mattson och satte sig, och med förvåning sågo de spelande kamraterna, att han verkligen blef bjuden på toddy.

— Ha de pratat mycket om, att jag friat till Signe? frågade Bengt, sedan han först skålat med Nils.

— Åhja, inte så litet. Du kan väl säga mig, om det var någon sanning i den där historien?

— Bara prat. Hvem tror du bryr sig om en sådan där läserska? Hurudant skulle det bli att ha en sådan i huset? Och därtill, när hon kan vara nog dum att föredraga en fattig dräng framför bättre karlar, då är det dåligt. Nej du Bengt Mattson ser allt efter bättre än så.

— Jag trodde nog det.

— Men Alfred har mer än tur. Han blir rika karlen, när gubben dör en gång.

— Tänk så högfärdig han skall bli sedan. Han är det redan nu, och han har äfven fått för det.

— Hvad har han då fått.

— Minns du inte, att läsarne blefvo öfverfallna vid Vretatorpet? Det var Karl Byman som styrde om med det. Hade inte den där gamle korporalen varit då, så hade nog Alfred Högdal fått stanna kvar där han var.

— Ja, jag minns, att de slogos där.

— Lita på det du. Det var alldeles som förr i världen, innan Lars Olson kom till torpet. Ibland har jag i alla fall lust att ge Alfred en dosis till, ty han ser så förarglig ut.

Nu förstod Bengt, att Nils kunde vinnas, och han var redo att försöka.

— Kan du komma ner åt vårt håll ett tag i morgonkväll, så att ingen ser dig? Jag ville tala med dig om en viss sak. Men du förstår, ingen får veta det. Du måste vara tyst som grafven.

— Hå hå, lutar det åt det hållet, då begriper jag dig, min käre Bengt. Jag skall komma. Träffar jag dig inne eller ute?

— I skogen på den här sidan byn. Hvissla till ett tag bara.

— Jag kommer. Bjud nu på en toddy till så är du hederlig.

— Se här har du en riksdaler att supa på. Det är bättre du beställer själf, hvad du önskar, eljes undra pojkarne på oss. Nu skall jag gå. Glöm inte att komma. Godnatt med dig.

Han sköt oförmärkt en riksdaler öfver bordet till Nils och gick sedan. Nils återvände till de spelande.

— Hvad pratade rike Bengt om?

— Han jublade om eldsvådan i Fänga.

— Har han varit där?

— Det hördes så.

Ännu länge sutto drängarne kvar på krogen, förstörande sina under svett och möda förtjänade pänningar. Nästa kväll skulle dock icke Nils vara där, då hade han annat att göra.

Omkring klockan åtta kvällen därpå vandrade en ensam man med långsamma steg af och an i skogen utanför Storbyn, just utmed vägen som leder åt Salstads kyrkoby. Ofta stannade han för att lyssna, och då han gick, var det med mycket tysta steg. Denne man var Bengt Mattson. Omsider hördes en svag men uthållig hvissling från vägen, och Bengt besva-

rade den genast. En minut senare skakade Bengt hand med Nils Berg.

— Det var bra att du kom. Mötte du någon på vägen?

— Ingen.

— Skönt. Kan jag nu alldeles säkert lita på, att du tiger med detta möte och det och det jag vill tala med dig om?

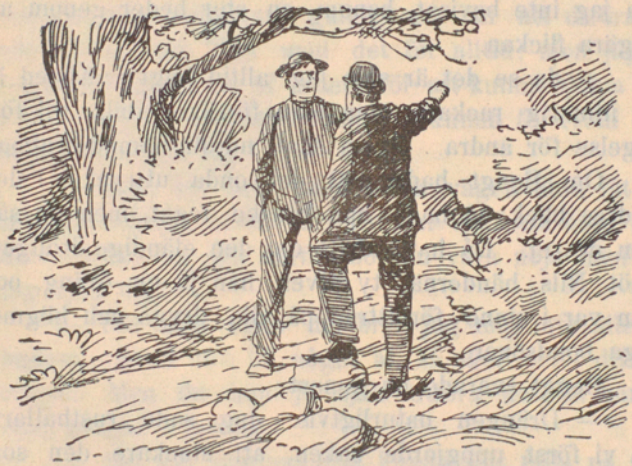

— Var lugn du Bengt. I det här stycket kan du vara fullkomligt säker. Jag anar nog hvad det är, det sade jag dig redan i går kväll.

— Hvad är det då?

— Ryktet om ditt frieri är sannt, men du fick gå din väg för Alfreds skull, och nu vill du betala honom en del af skulden.

— Du har rätt, och ändå vet du det inte så, som det verkligen är. Gubben hade alldeles bestämdt

lofvat mig flickan, fast hon sade nej. Jag litade på gubbens ord, ty han är ju i alla fall den som bestämmer. Så lade flickan sig då och låtsade vara sjuk, och så passade den eländige drängen på och gick dit. Hur han bar sig åt för att få gubben att gifva med sig, det vet jag inte; men de där usla läsarne ha så mycket rackartyg och så många knep för sig. Alltnog, när jag kom dit igen sade gubben nej, och han visade sig riktigt högfärdig, alldeles som om jag inte bevisat honom en stor heder genom att begära flickan.

— Ja se det är som jag alltid sagt: Alfred är en illmarig rackare, som bara försöker ställa till förargelse för andra. Hvem skall nu din hämnd drabba?

Om Bengt hade sett det onda uttrycket i den andres blick, så hade han kanske tegat, men nu såg han det ej. Då han talade om den eländige drängen, knöt Nils händerna, ty äfven han ju en dräng, och han var i sinne förbittrad på alla dryga och högmodiga bondsöner.

Bengt svarade nu genast:

— Drängen naturligtvis. Jag sade rusthållarn, då vi först uppgjorde saken, att stackare den som försöker taga Signe ifrån mig, han skulle få se på annat. Nu skall jag visa gubben, att jag är ordhålligare än han. Inte för det jag fäst mig vidare vid flickan, men hon var bästa partiet i hela socknen.

— Du kan gå utomsocknes och få en likaså bra.

— Den saken blir nog bra med. Nå, har du lust att hjälpa mig?

— Beror på hur du uppgjort det.

— Kan du gifva honom en minnesbeta, så att han aldrig glömmer det?

— Inte omöjligt, beror på.

— Priset menar du. Jag skall ge dig tjugufem riksdaler för det, så snart det är gjordt. Men det måste ske, så att ingen anar, hvarifrån vänligheten kommer.

— Nog är anbudet ofantligt frikostigt, särskildt då det är den rike Bengt Mattson som gör det, och när det dessutom inte gäller mer än att utföra en hämndplan och tiga med det för alltid; men jag är något för upptagen af arbete för att kunna hjälpa dig. För tjugufem riksdaler bör du kunna få hvem som hälst att hjälpa dig.

— Tag det inte på den där vägen utan låt oss försöka komma öfverens. Du har själf ett horn i sidan till honom, och därför bör du vara nöjd med det jag bjöd dig.

— För min egen del bryr jag mig inte alls om honom. Skall det bli något af, så sker det i ditt inträsse. Men du kan ju själf utföra det, så har du dina pängar i behåll.

— Nej du, misstankarne kunde lätt falla på mig, och när du uträttar ärendet, vill jag vara hemma, så att ingen kan komma med anklagelse mot mig.

— Än jag då? Om jag går, så kan misstanken lätt falla på mig också. Åhja, för tjugufem riksdaler bör man våga utsätta sig för dylikt.

— Hur mycket begär du då?

— Uppriktigt sagt, min käre Bengt så får du mig inte att göra det där för mindre än ett hundra riksdaler, och vill du inte ge mig det så gå själf eller

tag någon annan, eller i svåraste fall, låt tanken på hämnd fara och låt dem skratta åt dig bäst de behaga.

— Men du är ju galen. Ett hundra riksdaler är ju mer än en hel årslön.

— Och för dem riskerar jag också mer än en årslön.

— Ja, då låta vi väl saken vara. Håll i alla fall ditt löfte och säg ingenting om vårt möte.

— Som du vill. Hade du inte menat mera allvar, så kunde du ha låtit bli att narra ut mig i kväll. Godnatt.

— Det är ju ditt eget fel, om det inte blir något af. Hvarför begär du så mycket.

— Hvem af oss båda tror du begär mäst?

Han ämnade gå sin väg, då Bengt sade:

— Jag ger dig femtio riksdaler, det kan inte hjälpas, men dyr är du.

— Nej, inte mindre än ett hundra.

— Du tar sjuttiofem?

— Nej.

— Låt gå då, du får ett hundra, men då skall du göra precis som jag säger.

— Naturligtvis. Dock vill jag inte taga lifvet af honom.

Det vill inte heller jag att du skall göra. Du bör dock ge honom så mycket han tål vid. Och så skall du ställa till med något skälmstycke och skrämma dem hos rusthållarns. Men det duger inte, att du gör det här så genast; det är bättre du väntar några veckor, eljes kunde de tro att vi gjorde upp det här, då vi träffades i går kväll.

— Du är försiktig, och det skadar inte.

— Är det då afgjordt?

— Betalar du ingenting i förskott?

— Nej, gör arbetet först, så får du betalningen sedan.

— Gif mig tio riksdaler nu, ty jag är alldeles utan pängar.

Bengt ville icke till en början men måste dock till slut gifva vika. De voro öfverens, och snart skulle Bengt genom Nils hämnas på dem, som korsat hans planer och gjort om intet hans beräkningar. De båda männen skildes, båda två särdeles belåtna.

FYRTIOFÖRSTA KAPITLET.

Hämnden.

Den första snön hade fallit. Skimrande hvita lågo de lätta flingorna öfver ängar och gärden, skylande allt mörkt och dystert och bredande fridstäcket öfver allt. Ett stilla vemod tycktes hafva smugit sig öfver all naturen. Ännu föllo vissnade, frusna löf från lundens kronor, men de voro så få nu, där de dansade ner för vinden, och länge skulle det ej dröja, förrän de alla lågo fallna, och med dem försvann sista spåret af lundens sommarprakt.

Alfred Högdal stod utanför stallet vid Kungsgården och betraktade drömmande den hvita snön. Hvarför tänkte han i dag så vemodigt, hvarför blefvo känslorna så sorgset veka? Just lik snön är människans glädje. Han faller ren och skön från Guds himmel och begrafver under sitt glittrande dok all sorgen och alla kvalen. Men han ligger ej alltid kvar. Snön smälter och låter ånyo den mörka jorden synas; glädjen sviker och hjärtats sorg träder i dagen igen, skarpare, ödsligare än någonsin; och liksom den smälta snön

rinner bort i bäckens sorl, så flödar hjärtats fröjd sin kos i tårar, bittra tårar.

Så där kommo tankarna, och Alfred suckade. Och dock borde väl han vara glad. Af öfversten hade han fått löfte om en af de bästa utgårdarne, och arrendet var satt mycket lågt. När vårsol åter smälte vinterns drifvor, då skulle han reda sitt eget hem, ett litet vänligt hem för sig och Signe. Ja, han gladdes nog öfver allt detta, men hvem förklarar väl de drömtyngda, vemodiga känslor, som midt i glädjens yra kan smyga sig öfver anden.

Kanske var det hos Alfred en förnimmelse af den hämnd, som Bengt Mattson ämnade utkräfva. Samma dag som Alfred hade dessa känslor, möttes Bengt Mattson och Nils Berg på vägen till kvarnen.

— Håll dig du hemma den här veckan, ty eljes kunde du få smaka på en hård snöboll! ropade Nils skämtande till Bengt.

— Det ser ut att bli tö igen, och då går snön af, så jag behöfver inte vara rädd. Men du, som så ofta går till krogen, bör hålla dig hemma tills töväderet kommer, ty nu är det spårsnö och man kunde lätt se, hvar du kryssat fram eller krupit, då du försökt taga dig hem. Och går du sedan till krogen så passa dig väl för att ramla omkull i smörjan.

En af Mattsons drängar körde sitt lass efter Bengt, och han skrattade muntert åt detta prat, som lät så barnsligt, men som dock hade en djupare betydelse, hvilken emellertid förstods endast af de talande.

Bengt skulle hålla sig hemma om kvällarna, och Nils skulle utföra hämnden mot Alfred, så snart det blef töväder. Och han behöfde inte vänta länge.

På torsdagen blef det verkligen töväder och det

tunna snötäcket smälte. Det bled smutsigt och otrefligt och högst obehagligt att vara ute. Men Alfred hade en stund ledig på kvällen, och då ville han ej låta tillfället fara utan gå öfver till Signe. Han gick med raska steg vägen framåt, och föga anade han, att då han passerade den gård där Nils Berg arbetade, någon gaf akt på honom och log af förnöjelse vid hans åsyn.

— I kväll således, mumlade Nils för sig själf, där han gick vid sitt arbete.

Alfred fortsatte sin vandring, okunnig om de onda anslag som uppgjorts mot honom, och i rusthållaregården mottogs han, såsom alltid numera, med stor vänlighet och kärlek.

— Har du bestämt något med öfversten om gården? frågade rusthållaren, då de kommo att tala om affärer.

— Ja, allt är klart. Jag får hans präktiga gård utåt Lebrohållet, och arrendet tog han till så litet, att går jag inte ut med det, så måtte jag sköta mig bra illa.

— Du flyttar dit i Mars då?

— Sannolikt. Kanske dröjer jag tills i April. Jag får duktigt med arbete, innan det blir i ordning.

— Och hur snart ämnar du komma och taga Signe ifrån oss?

— Det får Ni bestämma. Jag hade nog önskat få mitt hem i ordning så snart som möjligt, men kanske bör jag vänta med att gifta mig tills litet längre fram på våren. Vi måste i alla fall ha en piga, och hon kunde ju sköta om hushållet, tills allt blir såsom jag önskar det.

— Nog ginge det bra, och jag är inte ledsen öfver att få behålla Signe här så länge som möjligt.

— Det var sannt, jag har fått bref från Per

Håkanson, och han ber mig hälsa eder alla. Han är nu i skolan och lyckades komma in i nedre sjette klassen genast. Allt gick öfver förväntan väl, och han trifs mycket bra i Vesterås. Han säger, att jag får ej gifta mig, förrän han kan komma och vara med på bröllopet.

— Jo jo, då får du allt vänta tills på sommaren, ty förr kommer han ju inte häråt.

— Skolan afslutas de sista dagarna i Maj.

— Om du då vill gå hans önskan till mötes, så får du gifta dig i Juni, och det tycker äfven jag kan vara lagom.

— Nåväl, vi kunna ju tänka på saken och bestämma närmare sedan.

— Alldeles riktigt. Jaså, Per trifs bra. Bor han fortfarande hos den där lärde magistern?

— Ja, han bor där, och han säger det vara en utmärkt treflig familj.

— Per blir väl nu en riktigt fin karl och vill kanske inte mera veta af bekantskapen med oss, då han kommer åt de här bygderna.

— Han är för god kristen för att bli högmodig. Han talar om, att en af döttrarna i magisterns hus börjat söka den den rätta vägen, och han undervisar henne därom så godt han förmår. Nej, Per blir inte högmodig.

— Bra vore det, om han i sin själ förblefve lika enkel och flärdfri som förr, men jag fruktar det blir svårt. Jag har hört sägas, att äfven prosten var en snäll och gudfruktig yngling, men se honom nu.

— Förhållandena voro nog annorlunda för honom.

Det blef tid för Alfred att gå hem. Kvällen var mörk och kuslig, och det rägnade litet.

— Jag förstår inte, hvarför jag känner mig så orolig och ledsen, sade Signe, då hon bjöd sin älskade farväl.

— Åh, var nu glad och munter, dyraste Signe; du har nu ingenting att vara ledsen öfver.

— Men jag kan inte hjälpa det. Jag tycker det är alldeles som om någon stor fara hotade dig. Stanna här tills i morgon, Alfred.

— Du lilla toka, svarade han gladt och kysste henne, hvad skulle hända mig? Mitt lif står för öfrigt i Guds hand. Vår himmelske fader håller alltid vakt öfver de sina.

— Men ändå tillstädjer han, att mycket ondt drabbar dem ibland.

— Däri har du rätt, men om vi endast finge vandra på rosor och aldrig känna pröfning och sorg, så blefve vi kanske likgiltiga och otacksamma. Godnatt med dig nu. Gud skydde dig, vännen min.

Han gick sin väg med hurtiga steg. Ett stycke från rusthållaregården fanns på högra sidan om vägen en liten björkdunge, och då Alfred passerade den, tyckte han sig höra ett prasslande bland de vissnade löfven, men han fäste sig ej därvid. Sannolikt var det vinden som for fram bland vissnade löf och kala kvistar, tänkte han. Dock mindes han just då Signes ord och den ängslan hon sagt sig känna.

Längre kom han ej i sina funderingar, då bakifrån ett fruktansvärdt slag träffade hans hufvud, och han sjönk med ett halfkväft skri till marken. Ett nytt slag, nu öfver pannan, beröfvade honom fullständigt medvetandet.

Det var Nils Berg, som nu utförde det uppdrag

han fått. Han lutade sig ned öfver den fallne, log ett sataniskt löje och drog fram en knif ur fickan.

— Litet mer tål du allt, läsaredjäfvul, sade han halfhögt, och därmed gaf han Alfred ett par hugg. Därefter försvann han åter ljudlöst inåt björkdungen.

Alfred låg kvar på vägen, blodet strömmade från hans hufvud och från såren efter knifhuggen. Efter hand afstannade blodflödet och medvetandet återvände. Den stackars misshandlade unge mannen kände förfärande smärtor i hufvudet, och det dröjde litet innan han fick klart för sig, hvar han befann sig och hvad som händt. Snart ihågkom han dock alltsammans, och åter tänkte han på Signes ängslan. Han försökte resa sig, men det var omöjligt. Blodförlusten hade gjort honom ytterst matt, och vid minsta rörelse kände han nästan olidliga smärtor. Natten var kall och rägnet fortfor att falla. Det blefve dystert att nödgas ligga kvar på vägen ända till morgonen. Om en stund försökte han åter stiga upp men förmådde ej mer än att komma i sittande ställning.

Det fanns en gård i närheten, och han beslöt försöka taga sig fram dit. Att gå var honom omöjligt, men han kröp i smutsen, hvilande sig allt som oftast. Det var nära att han åter förlorat sansen under detta krypande. Ändtligen var han vid gården och hälsades af ett häftigt och ilsket hundskall, hvilket dock icke afskräckte honom, ty hunden var rädd att komma den egendomlige besökaren för nära. Dock väcktes folket af det ilskna skallet, och en dräng kom ut, bärande en lykta i handen.

— Är det någon här! ropade han och lyste omkring sig.

— Ja, svarade Alfred matt och svimmade.

Drängen kom fram till honom, men då han såg den af blod och smuts öfverhöljde mannen, drog han sig halft förskräckt tillbaka och skyndade in efter hjälp. Husfolket väcktes, man kom åter ut och Alfred blef inburen i köket.

— Herre Gud, det är ju Alfred Högdal! ropade en af pigorna, då de lagt den sanslöse på golfvet.

— Ja, bestämdt är det icke han. Då har han blifvit öfverfallen på vägen, det är jag säker om, svarade bonden och böjde sig ned öfver den slagne.

Man ägnade honom all möjlig vård, tvättade honom, klädde af honom och lade honom på en soffa.

— Han är alldeles sönderslagen och därtill knifhuggen. Vi måste skicka bud till Kungsgården.

— Vore det inte bättre att gå till rusthållare Johnson.

Alfred var så mycket vid sans, att han hörde de sista orden.

— Nej, gå inte dit, hviskade han, jag kommer just därifrån, och Signe skulle bli förtviflad om hon, genast finge veta det här.

— Kommer du därifrån så sent?

— Inte är det väl sent.

— Klockan är öfver tre på morgonen.

— Öfver tre. Jag gick därifrån före tio på kvällen.

— Och hur skedde det här?

— Jag vet inte riktigt. Jag fick ett förfärligt slag i hufvudet, och sedan kommer jag inte ihåg något. Jag kröp hit sedan jag kvicknat vid.

— Såg du någon då?

— Nej, jag hörde blott ett prassel i björkdungen, strax innan jag fick slaget.

— Jag kan just undra, hvem som är så nedrig.

Du blöder inte nu, och vi våga kanske vänta med att sända bud, tills det blir dager.

— Det är bäst. Sänd då bud till Kungsgården.

Han var för matt att tala mer, och de innevarande oroade honom ej heller. Ett förband hade lagts om hans hufvud, och han slumrade in. Och så sutto husets folk bidande hos honom tills morgonen grydde.

FYRTIOANDRA KAPITLET.

Spaningarne börjas.

Så snart det dagades sändes bud till Kungsgården med berättelse om hvad som timat. Öfversten hade för vana att alltid stiga upp tidigt, och därför kunde budet vända sig direkt till honom.

— Och de ha inte sändt efter läkare! utropade han, då han hört berättelsen.

— Nej, de trodde inte det var så farligt, men nog får han men af det länge, det är då min tanke.

Kusken fick befallning att ofördröjligen åka till staden efter läkaren.

— Hälsa honom från mig, att det är af nöden för honom att komma så skyndsamt som möjligt.

— Skall ske.

Det fina ekipaget rullade snart med stark fart bort i riktning mot staden, medan öfversten själf red bort till bondgården, där den sjuke var.

— Hur är det med honom? var hans första fråga, då han kom in.

— Han har allt fått så mycket han tål, svarade

bonden. Han sofver litet nu, men jag tror inte det dröjer länge innan han vaknar. Ni är mycket god, herr öfverste, som själf kommer för att se om Er tjänare.

Öfversten svarade icke, han gick tyst bort till soffan där Alfred låg.

— Har han blödt mycket?

— Ja alldeles förskräckligt. En af pojkarne var just bort till björkdungen, där han blef öfverfallen, och där är ännu en stor blodpöl, fast det rägnat hela natten. Och så hittade pojken en påk, alldeles full med blod. Det var nog med den han blef slagen.

Bonden framvisade påken, som stod i en vrå. Det var en vanlig grof påk, bruten från någon gärdesgård.

— Hittade han ingenting mer?

— Nej.

— Låt då någon gå till stället igen och leta, och han skall taga reda på den minsta småsak han hittar. Kanske vore det bäst Ni ginge själf. Vill Ni göra mig den tjänsten?

— Oändligt gärna. Jag går genast.

Bonden gick och öfversten tog plats på en stol nära Alfred, för att han skulle se då denne vaknade. Han kände sig mycket nedstämd, den gamle krigaren, och han måste för sig själf erkänna, att han fästat sig mycket vid den enkle, men sansade och allvarlige drängen. Hans son hade en gång önskat det så, och hans önskan hade blifvit uppfylld, ehuru fadern aldrig tänkt vidare därpå eller brytt sig om att förklara det hela för sig själf. Men Alfred hade ju vågat sitt lif för att rädda den unge studenten, och ett sådant handlingssätt väcker sympati och kärlek.

Alfred vaknade. Öfversten ställde sig bredvid honom.

— Hur är det med dig, Alfred?

— Är Ni här, herr öfverste! Så god Ni är. Jo tack, jag känner mig rätt bra, bara smärtorna i hufvudet ville gifva med sig.

— Doktorn kommer snart, så ger han dig nog något för att lindra plågorna.

— Men, herr öfverste, Ni viser mig alltför stor vänlighet. Ack, om jag kunde vedergälla Er därför.

— Du vågade en gång ditt lif för min son, och jag vill försöka visa dig min tacksamhet. Men tala inte om det nu.

Bonden återkom.

— Fann Ni något?

— Inte så mycket, bara en vanlig rockknapp.

— Jaså, en knapp. Ändå något. Den kan bli oss till nytta. Tala inte om för någon, att Ni var där och letade.

— Vi skola hålla tyst därmed.

— Ämnar Ni få reda på den som slog mig? frågade Alfred.

— Javisst. Såvida det finns någon möjlighet att finna honom, och han skall då få sitt straff.

— Bry Er inte därom, herr öfverste; jag förlåter honom. Gud straffar honom nog, då han så finner för godt.

— Du förlåter, men det gör inte jag. Du skall veta jag är ingen läsare, och jag kan inte förlåta sådant där; och för rästen så vore det orättvist att inte försöka få reda på gärningsmannen. Han kunde ju vid något annat tillfälle försöka öfverfalla någon annan.

— Det är ju möjligt, men hur skall man kunna få reda på honom?

— Ja, det är just saken. Huru? Har du någon personlig ovän som du kan misstänka?

— Inte som jag vet. Jag kan inte påminna mig, att jag förorättat någon.

Ändtligen kom läkaren. Kusken hade ej sparat hästarna utan kört så fort han kunnat på den smutsiga vägen.

— Det var bra Ni kom, sade öfversten och tryckte doktorns hand.

— Att ni ha lönmördare ute i edra fredliga bygder, det skulle man väl inte kunna tro.

— Bofvar finns det öfverallt.

Läkaren aftog det provisoriska förbandet från Alfreds hufvud, bortklippte håret och tvättade såren, hvarefter han företog en grundlig undersökning.

— Han måtte visst ha en hufvudskål, som den fullblodigaste neger skulle kunna afundas honom, sade läkaren, sedan undersökningen var fullbordad, ty eljes skulle den hafva krossats af ett sådant slag. Men nu är den alldeles oskadad. Såren äro dock mycket svåra. Det kommer att taga en god tid, innan han blir riktigt återställd igen.

— Det förefinnes väl ingen fara för lifvet?

— Nej, åtminstone icke nu. Det beror sedan på hur stark han är och om sårfebern blir svår, ty febern undgår han ej.

Såren blefvo ihopsydda och nya, noggranna förband lagda däröfver. Knifhuggen voro icke så svåra.

— Tror Ni han kan följa med hem nu?

— Ja det är inte farligt. Bäst vore att han finge

följa med mig till staden, så kunde jag sköta om honom. Det blir eljes att resa hit ut många gånger.

— Om Ni har tid att resa ut så vore det bäst, ty jag vill hälst ha honom hemma. Ni behöfver ej tänka på kostnaderna, ty dem åtager jag mig.

— När Ni så vill, skall jag resa ut. Till en början kommer jag hvarje eller hvarannan dag.

— Ni är alltid välkommen.

— Han behöfver bli väl vårdad och omhuldad, och det blir han säkert, ty jag förstår, att Ni intresserar Er för honom.

— Han vågade en gång sitt lif för att rädda min son, som Ni kanske minns, och därför vill jag göra allt för honom.

— Åh, är det han; ja då förstår jag Er.

— Kan han åka med Er i vagnen? Ni stannar väl hos mig till frukost?

— Han kan följa följa med hem, och för frukosten tackar jag Er; men jag har inte lång tid på mig.

— Ni skall få andra hästar hem, så går det fort.

Alfred skulle nu flyttas hem, men innan han fördes ut i vagnen, bad han bonden sända bud till rusthållare Johnson och omtala det skedda.

— Men säg dem, att det är ingenting farligt, bad han.

Man lofvade att bringa dit budskapet så snart som möjligt, och så for han i läkarens sällskap till Kungsgården. Öfversten red hem i förväg. Vid framkomsten fördes Alfred icke till drängstugan utan till ett rum i hufvudbyggnaden, för att man skulle ha lättare att se efter honom. Det dröjde icke länge på dagen, innan rusthållaren och Signe kommo för

att besöka honom. De blefvo genast förda till hans rum.

— Ack Alfred, ser du att mina aningar dock voro sanna, sade Signe.

— Ja, min älskade, men vi skola likväl icke klaga. Jag blir nog bra igen, fast slagen voro hårda. Herren låter oss blifva agade ibland, men för dem som älska Herren tjänar själfva lidandet till det bästa.

— Kan du inte tänka dig, hvem som gjorde det? frågade rusthållaren.

— Nej, jag kan inte förstå det, och jag fick inte tillfälle att se honom. Och äfven om jag sett honom, så hade jag säkerligen inte kunnat känna igen honom, så mörkt som det var.

— Sitt kvar här du Signe, jag skall gå och tala litet med öfversten.

Han aflägsnade sig, och Signe satt kvar hos sin vän.

— Det var bra att Ni sökte upp mig, sade öfversten, då den reslige bonden inträdde. Jag hoppas gossen snart blir frisk igen, men det är inte nog med det; vi måste äfven försöka få reda på den usling som slog honom. Själf kan han ej tänka sig, hvem det var.

— Jag är af allt hjärta med om att söka efter våldsverkaren, men huru finna honom?

— Ja det är frågan. Vi måste i all hemlighet börja våra efterspaningar, ty tala vi om dem, så blir det hela bortskämdt. Den enda ledning jag har är en rockknapp, som de funno på den plats där våldet föröfvades. Se här är den. Kan Ni möjligen känna igen den?

Rusthållaren såg på den tämligen stora ljusgrå

knappen, men han kunde ej påminna sig någon som hade sådana.

— När Ni är ute bland folk så gif akt på männens rockknappar, kanske kunde Ni händelsevis få se någon liknande denna. Någon annan ledning ha vi ej.

— Men jag kommer just nu att tänka på en sak! utropade rusthållaren plötsligt. Ack att jag inte förut tänkt på det.

— Hvad då, min käre rusthållare?

— Det är möjligen ett verk af en hämndgirig man.

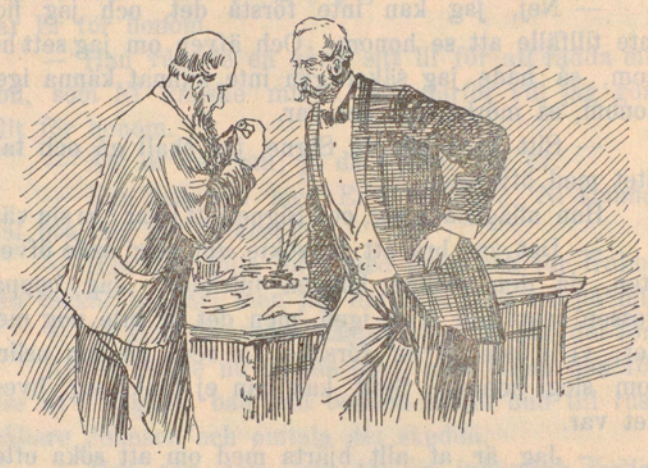

Han omtalade i korthet i hvilket förhållande han stått till Bengt Mattson, och huru han nödgats bryta sitt löfte till denne.

— Och nu, slutade han, har han kanske velat hämnas på Alfred, ty han sade åt mig, att den som vågade försöka taga Signe ifrån honom, gjorde bäst i att akta sig sedan. Nu har han hämnats.

— Ni kan ha rätt, och vi äro på god väg med vårt sökande. Dock få vi ej vara alltför säkra. Nå-

gon annan kan vara gärningsmannen, och vi få ej förhastadt anklaga någon.

— Naturligtvis inte, men vi kunna efter dessa misstankar bestämma riktningen för vårt sökande.

— Gör hvad Ni kan men hvar ytterst försiktig. Jag skall icke heller vara sysslolös.

Rusthållaren måste gå, och Signe följde honom hem. Alfred var icke så klen, som man kunde hafva väntat efter en sådan misshandel, men så hade han också en ovanligt stark kropp.

Snart började både öfversten och rusthållaren sina spaningar, men de skulle ej behöfva hålla på så länge, ty de fingo hjälp ifrån det håll de allra minst anat.

FYRTIOTREDJE KAPITLET.

När skälmar gräla.

Ryktet om den misshandel, för hvilken Alfred varit utsatt, spreds snart kring hela socknen, och alla undrade på, hvem som kunde vara gärningsmannen. Somliga trodde han blifvet öfverfallen för att han var läsare, andra gissade, att det var för Signes skull. En och annan vågade till och med hviska fram en misstanke mot Bengt Mattson, men denne kunde bevisa, att han den kväll öfverfallet skedde icke lämnat hemmet, och så måste ju misstanken mot honom vara oberättigad.

Händelsen hade emellertid hos många väckt fruktan för att vara ute efter mörkrets inbrott och de som måste ut gåfvo noga akt på allting omkring sig för att ej bli öfverrumplade. Särskildt fruktade man vägen vid den lilla björkdungen och skyndade alltid på stegen där. De unge männen gingo beväpnade med knifvar och påkar, ty fingo de se någon misstänkt person så ville de ej stå alldeles försvarslösa.

Nils Berg var försiktig nog att beväpna sig, äfven han, och han skröt gärna öfver att om någon sökte öfverfalla honom, skulle det bli annat af. Han låtsade vara ledsen för Alfreds skull och beskärmade sig öfver att någon kunnat öfverfalla en person, som inte gjort något ondt. Emellertid hade han sinnet fullt af helt andra tankar. Gärna ville han ha ut det rästerande beloppet af arvodet för sitt brott, och då han en söndag träffade Bengt vid kyrkan, sade han till honom:

— I morgon kommer jag till dig för att göra upp våra affärer.

— Du stannar i så fall vid skogen, alldeles som sist, i annat fall kunde vi bli misstänkta, och jag har nog af hvad som varit.

— Jag är där vid samma tid som förra gången.

Bengt nickade ett tyst svar och gick; han tycktes icke alls vara så ifrig nu, som då han behöfde drängens hjälp.

På måndagsskvällen var det bitande kallt, men Nils gick ändå den långa vägen till Storbyn, ty han skulle ju ha hela nittio riksdaler, en mycket stor summa för honom. Den gången var det han som fick vänta en god stund, och då Bengt ändtligen kom, var han butter och tvär.

— Du kunde väl ha väntat litet längre, så hade jag sluppit gå ut i kylan. Tids nog hinner du supa upp dina pängar.

— Hvad har du att göra med, hur jag använder det som är mitt? Den saken sköter jag om själf.

— Du sköter allt din sak bra dåligt.

— Det angår dig inte. Gif mig pängarna nu, så får du gå hem sedan, du är ju rädd för kylan.

— Jag har fyrtio riksdaler med mig nu. Se här har du dem. Och jag skall säga dig att detta kan vara nog för den tjänst du har gjort mig.

— Stopp litet! Du minns kanske vår öfverenskommelse. Det var ett hundra riksdaler och icke fyrtio. Det är bäst du ger mig alltsammans.

— Jag har inte mer nu. Med de tio du fått förut blir det femtio riksdaler, och det är en stor nog förtjänst på en kväll. Och för rästen så tror jag inte du gaf honom så pass som du borde ha gjort.

— Inte det! Skulle jag kanske ha slagit ihjäl honom? Han hade ju så svår feber förra veckan, att de fruktade för hans lif. Betala mig nu vackert hela summan, det är bäst för dig.

— Hotar du mig, din stackare! Det går inte. Vill du inte vara nöjd med femtio riksdaler så får du ingenting. Se här har du.

Nils tog emot de pänningar Bengt räckte honom och stoppade dem i sin ficka.

— Jag tar dem som afbetalning, sade han, men du skall gifva mig de återstående femtio riksdalrarna nästa måndag, i annat fall får du skylla dig själf.

— Var inte dum nu. Hvad kan du göra mig?

— Du får väl se.

— Tro inte att jag är rädd. Anklaga mig kan du inte, ty jag har vittnen på, att jag var hemma den kvällen, och om du säger ett ord om saken, så blottställer du dig själf, och det vill du säkerligen inte.

— Retar du mig så går det dig illa. Du är högfärdig i kväll, och det har du alltid varit, men stoltare herrar än du kunna bli kvästa. Du finner mig här nästa måndag vid samma tid som nu, och kom då med femtio riksdaler, eller du är olycklig.

— Gör som du vill, men inte ett öre mer får du. Jag var dum som anlitade en sådan som dig. Drängar och skojare borde man egentligen inte ha något med att göra. Adjö med dig.

— Förakta icke drängarne alltför mycket du; de förmå kanske mera än du tror. Det vore bättre för dig att skaffa dig vänner ibland dem. Och om du också inte vill ha något med drängar att göra, så är det till deras bästa, ty du är mycket uslare och sämre än de. Men vi ha pratat nog. Kom med pängarna nästa vecka, eller du får svara för följdena.

— Du kan prata, men du skrämmer mig ej det minsta.

Han aflägsnade sig, och Nils gick åt sitt håll.

En vecka förgick, och åter väntade Nils i skogen, att Bengt skulle komma med pänningarne, men han kom icke. Mer än en timme vandrade den förbittrade drängen vid vägen, lyssnade till hvarje ljud, men förgäfves. Då återvände han hem, svärjande öfver den rike bonden, och han lofvade sig själf, att det skulle kosta Bengt mera än han trodde. Hela veckan förhöll han sig lugn, men på söndagen passade han åter på Bengt vid kyrkan.

— Kom med pängarna i morgon kväll, i annat fall får du sota för det.

— Jag bryr mig inte om några dumma drängar, svarade Bengt högdraget och ville gå, men Nils grep honom i armen.

— Du kommer. Jag väntar dig klockan sju på samma ställe. Detta är mitt sista bud i vänlighet.

Han fick intet svar, ty Bengt hade ingen lust att tala med honom.

Dagen därpå bad Nils sin husbonde att utfå allt han hade innestående på sin lön, ty han ville köpa en del kläder och andra ting före julen. Det mötte inga hinder utan han fick allt. Visserligen var det icke så mycket, men för honom ändå en ganska stor summa.

På kvällen var han vid skogen och väntade, men Bengt uteblef äfven nu. Då gick Nils fram till den rike bondens gård. Utan att knacka steg han i köket, där de just sutto vid aftonmåltiden. Bengt blef först röd i ansiktet och sedan till ytterlighet blek, då han fick se den djärfve drängen.

— God kväll, hälsade Nils utan att låtsas märka Bengts förfärade utseende.

— God kväll, svarade den gamle Mattson, är du ända här borta så sent på kvällen?

— Jag har ett ärende, och då måste jag gå på kvällen, ty om dagarne arbetar jag.

— Och hvad är då ärendet om?

— Det vill jag tala med Er enskildt om. Jag har tid att vänta tills ni ätit.

Bengt sade ingenting, men det såg ut som hade han god lust att kasta drängen på dörren. När måltiden var slut tände gubben Mattson sin pipa och gick in i ett annat rum.

— Du kan komma in hit, om du vill tala med mig ensam, sade han till Nils.

Denne kastade en lång frågande blick på Bengt, men han brydde sig ej därom. Då gick Nils in till den gamle och stängde dörren efter sig.

— Jag har en liten affär med Bengt, och han vill inte göra rätt för sig, därför trodde jag det vara bäst gå och tala med Er.

— Vill han inte göra rätt för sig? Nu ljuger du. Min son är inte oärlig i affärer. Hvad har han då att uppgöra med dig?

— Han är skyldig mig femtio riksdaler för en tjänst som jag gjort honom, och han nekar att betala mig dem.

— Hvad var det för en tjänst?

— Ni vet att Alfred Högdal blef illa slagen för en tid sedan. Det var jag som på Bengts inrådan slog honom. Han ville hämnas på Alfred för Signe Johnsons skull, och han lofvade mig ett hundra riksdaler, om jag gjorde det i hans ställe. Jag har fått femtio riksdaler, men resten nekar han gifva mig.

Gubben strök med handen öfver pannan, liksom ville han därigenom klara sina tankar.

— Är det sanning du talar nu, pojke?

— Ja visst är det sanning.

— Har Bengt verkligen legt dig att begå ett sådant bofstreck?

— Det har han, och halfva betalningen har jag fått. Vill Ni betala mig återstoden så kommer saken att hållas tyst, men i annat fall blir det nog trångt för Bengt.

— Nej du, för dylikt kommer det aldrig i fråga att jag betalar något. Jag har alltid försökt vara en hederlig karl, och jag vill fortsätta därmed. Om Bengt varit så dum och usel, att han handlat såsom du säger, så må han själf bära följderna; men jag gör det inte.

— Alldeles som Ni vill. Jag kom inte hit i kväll för att tigga Er om betalning, det står Er fritt att neka.

Mattson ropade in Bengt. Denne kom genast.

— Vill du betala Nils de femtio riksdaler du är skyldig honom.

— Jag är inte skyldig honom något.

— Var det inte dina ärenden han gick då han sökte lönmörda Alfred Högdal?

— Om han försökt mörda Alfred, så har då aldrig jag bedt honom därom.

— Mörda honom tänkte jag aldrig, inföll Nils. Jag skulle bara gifva honom en minnesbeta, som han aldrig kunde glömma, och det har han fått.

— Var det på uppdrag af dig Bengt, som han gjorde det? frågade den gamle.

— Nå än sen? Han har fått tillräcklig betalning för det.

— Jag har fått hälften bara.

— Det är nog; du får inte mer.

— Intet bråk nu, pojkar. Ni äro ett par riktiga uslingar, det är visst. Jag vill inte ha det minsta med den saken att göra, och om Bengt inte vill betala hvad han lofvat, så handla som du finner vara bäst Nils. Egentligen borde ni båda två sättas på fästning.

— Det är inte omöjligt att åtminstone en af oss kommer dit, sade Nils. Jag kommer inte att hålla saken tyst, om jag inte får min betalning.

— Du är dum. Om du säger något så fäller du dig själf, och du är nog rädd för det.

— Var inte säker på det du. Nu frågar jag för sista gången, om du vill betala hvad du är skyldig mig?

— Nej aldrig.

— Och Ni vill inte heller betala för Er son? vände sig Nils till den gamle.

— Nej, det vore att bli delaktig i edert brott, och det vill jag inte. Bengt är min son, det är sannt, men i dag är jag ledsen öfver det. Om han har blifvit en

usling, så hvarken vill eller behöfver jag bli det. Må det gå hur det vill, men af mig får du inga pängar.

— Ni behöfver inte tänka på att betala honom, sade Bengt. Han kan ändå aldrig göra mig någon skada, ty han har inga bevis emot mig.

— För en stund sedan kunde du trösta dig med det, svarade Nils hånfullt, men nu har du i din fars närvaro erkännt, att det var ditt ärende jag gick, och därför kan han vittna emot dig. Således blir den där trösten klen.

— Gå din väg. Du får göra som du vill, men pängar får du inga, röt Bengt.

— Tyst Bengt; det finns lyssnande öron i rummet bredvid.

Nils steg upp, men innan han gick sade han:

— Du kommer att ångra det här, Bengt Mattson, lika så säkert som att jag i dag ångrar, det jag gjort Alfred. Jag har gjort hvad jag kunnat för att rädda dig, men då du väljer det värsta så må du stå ditt kast. Kanske träffas vi igen.

Han aflägsnade sig tyst. Gubben Mattson satt tankfull på sin stol vid kakelugnen. Han glömde till och med att röka sin pipa. Bengt stod framme vid bordet och såg ned på golfvet. Om en stund yttrade fadern:

— Nog har jag vetat, att du är en stackare i mångt och mycket, men att du var en sådan usling det kunde jag aldrig tro. Jag får på gamla dagar sorg af min ende son. Gud är sträng mot mig, men jag vill inte klaga på hans tuktan. Du må lida hvad du gjort. Bäst hade dock varit för dig att i vänlighet uppgöra med Nils.

— Jag har inte gjort annat än det som är rätt. Hvarför skulle den där eländige läsaren taga flickan ifrån mig? Han borde hafva haft mer än han fick för det. Jag är inte rädd för drängen; han hotar väl, men för sin egen skull vågar han inte göra något mot mig.

— Lita inte på det. Vågar han för några lumpna riksdaler nära nog mörda en hederlig karl så blir han nog långt svårare mot den, som är lika usel som han själf och därtill ställt sig i ovänskap med honom.

Emellertid gick Nils Berg hem. Så snart han kommit upp i sitt lilla rum satte han sig att fullborda ett påbörjadt bref, och när det var färdigt skref han adressen på kuvertet. Det var till öfversten på Kungsgården. I detta bref bekände Nils utan omsvep hela sitt brott, och han hade äfven nämnt, att gamle Mattson kände till saken. Då brefskrifningen var öfver rakade han af sig skägget. Förut hade han haft mustascher och ganska stora polisonger, men nu tog han bort allt, och detta förändrade hans utseende ganska mycket. Sedan han bytt om kläder och tagit på sig hälgdagsdräkten, nedlade han sina öfriga små tillhörigheter i ett knyte, och med detta under armen smög han sig ut och vandrade bort från byn.

— Nu är det gjordt, mumlade han och Bengt skall få sitt, det lofvar jag. Mig skola de inte hitta så lätt, och kan jag bara hålla mig undan några veckor eller så omkring, så är det bra. Med de pängar jag har blir det inte svårt att få följa med på ett fartyg. Jag arbetar för det som jag ej kan betala, och snart är jag på andra sidan hafvet. Det blef resa af litet tidigare än ämnat var, men det gör ingenting, jag skulle i alla fall bort. Få se hvem som kommer att förlora mäst på det där dumma tilltaget.

Och han aflägsnade sig med raska steg på vägen söderut. Således åter en på villovägar stadd yngling, som med ondt samvete och fruktan för att bli upptäckt begaf sig ut i världen. Skulle han lyckas bättre än hans gamle vän Karl Byman?

FYRTIOFJÄRDE KAPITLET.

Förrådd.

Hade icke Alfred haft en så stark kropp, så hade hans lif alldeles säkert varit gånget, genom de svåra slag Nils Berg tilldelat honom; men nu segrade han öfver det onda, ehuru det var med knapp nöd. En hel vecka var sårfebern mycket svår, men sedan den ändtligen upphört gick tillfrisknandet raskt. Såren började läkas och Alfred kunde åter lämna sängen. Signe hade under den svåraste tiden varit vid Kungsgården och vårdat sin vän, och öfversten fäste sig mycket vid den älskliga flickan. En bättre maka kunde han icke önska åt Alfred, ja, han skulle ej hafva ansett henne för ringa åt sin egen son, om denne lefvat. Han anade icke, hur innerligt kär Rudolf hade hållit Signe, och att han äfven bedt henne blifva hans brud.

Sedan Alfred blifvit bättre, begaf sig Signe hem igen, ty hon ansåg det icke vara passande att stanna längre. Dock kom hon ofta och hälsade på.

Det var dagen efter Nils Bergs och Bengt Mattsons sista möte. Signe och hennes far åkte till Kungsgården. Rusthållaren hade gjordt allt han kunde för att få reda på den som slagit Alfred, men det tycktes länge vara fåfängt att söka. Nu kom han dock till öfversten med något bättre underrättelser. Han hade dagen förut sett en, som hade rock med sådana där ljusgrå knappar, och det var Nils Berg. Öfverstens ansikte ljusnade litet. Han hade nästan uppgifvit hoppet, men nu öppnades åter en utsikt.

— Han kunde dock hafva tappat den där knappen vid något annat tillfälle, sade rusthållaren.

— Det skola vi nog få veta. Vi måste gå försiktigt tillväga. Först och främst skola vi låtsas ha reda på mycket mer än vi verkligen ha, så kanske vi kunna skrämma honom att bekänna, om han gjort det.

Han hade knappast hunnit uttala sista ordet, förrän betjänten inträdde och lämnade honom ett bref. Det var ett groft, något smutsigt kuvert, föga likt de bref öfversten plägade få.

— Hvar fick du det här?

— En bonde kom hit med det, och han väntar ännu där ute.

— Kanske skall det vara svar. Bed honom dröja några minuter.

Han bröt brefvet och läste, och allt efter som han kom längre lade sig ett uttryck af både förvåning och glädje öfver hans ansikte. Brefvet var illa skrifvet och stafningen mycket dålig, men det var ändock innehåll i det, och därtill ett innehåll som gjorde öfversten belåten.

— Vi behöfva ej söka mera, han har själf bekännt, sade han, då han slutat läsningen.

— Hvem har bekännt? Är det möjligt att uslingen gjort det!

— Läs får Ni se.

Han räckte rusthållaren det solkiga papperet, och denne läste följande:

Här Öfversten på kungsgården.

jag har Ongrat mig många Gångor och är derför best att Jag betjenner förän jag reser bårt. Om Bengt betalat mig Så skule jag tiga Men jag feck bara Hälften ock dett hvar Uselt. bengt Matson är arrg på Singne och så är han lika arrg på alfred för Han fria te Singne och så Bad han mig klå up Honom ock ge honom en minesbetta for hela Livet, derför slog jag Honom ve björkdungen i Huvet me en Påk och nu liger han Sjuk. Men det hvar bengt som lejde Mig anars hadde jag intet rört Honom. jag skule få 100 rikstaler det lovade Bengt mig men jag Feck bara 50 fast att Jag hvar der flera gångor ock sissta gången Talade med hanses Far. Det var förresten i Qvell. De ger mig intet ett Öre mer och då tiger jag inte med Det; utan den der Högferrdiga bonnen kan gerna Lida föret. Han är intet God han bara lurar Folk. jag skule också lida föret Men jag går minn veg istelet ok komer Alldrig igänn. Be Allfred at Han förlåter mej, om jag hadde nog me pengar skulle Jag resa te Americka men nu Far jag så longt Pängarna räka. Gubben Matson vet omet bengt bekjände för Honom och Han kan hvitna imot Honnom. Derför så Bör han strafas. jag ongrer mej ok dett är straf för mig. Jag ska

börja et betre Liv hedaneffter ock intet Supa. förlåt mej när jag reser bårt beder jag Mycket högaktningsfult och Ringa den ongrandes

Nils Berg.

— Han var då den som gjorde det! Och ser Ni, öfverste, jag hade ej så orätt, då jag misstänkte Bengt Mattson.

— Det ser så ut. Men nu skall han få se på annat. Jag skall åka ner till länsmannen redan i dag och tala med honom, och sedan skall den drummeln icke slippa undan.

— Och hvad tror Ni om Nils? Han har nog gjort som han säger i brefvet, rest sin väg.

— Det kunna vi få veta af bonden. Han väntar ju ännu där ute.

Öfversten ringde och betjänten kom in.

— Är bonden kvar?

— Ja.

— Bed honom komma in.

Om ett par minuter stod Nils Bergs husbonde i rummet. Han bugade sig vördnadsfullt för öfversten.

— Hvar fick Ni det där brefvet? frågade denne och pekade på papperet, som rusthållaren ännu höll i handen.

— Det låg på bordet i drängstugan hemma. Drängen har visst rymt sin väg ifrån mig, och jag tänkte det vara bäst gå hit med brefvet, så kunde jag kanske få veta något om, hvart pojken tagit vägen.

— Ja, han har rymt, och det hade han goda skäl till. Det var han som slog Alfred, och nu var han rädd för att bli fast. Det blir nog svårt att få tag i honom.

— Var det han som slog Alfred! En sådan karnalje! Och mig narrade han af mera pängar än han skulle ha. Jag betalade honom i går hela årslönen, och i natt har han gått sin väg.

— Vill Ni söka få reda på honom?

— Javisst. Jag blir ju eljes utan dräng och förlorar därtill en half årslön på honom.

— Det vore bra, om Ni kunde finna honom, men han försöker helt säkert gömma sig undan.

— Han borde ha straff för det där öfverfallet också. Hvad hade Alfred gjort honom för ondt?

— Ingenting. Han slog honom på uppmaning af en annan. Han fick löfte om ett hundra riksdaler, om han misshandlade Alfred.

— Kors i alla dagar, finns det så dåligt folk! Men då var det väl ingen ifrån vår socken?

— Jo för all del, och det ändå en af de rikaste bondsönerna. Det var Bengt Mattson som lägde honom.

— Aldrig har jag då hört på maken. Men nu blir det annat af för Bengt, kan jag tro.

— Vi få se. Finns det någon rättvisa till, så kommer han allt att få betala det här.

— Det är rätt åt honom.

— Gör hvad Ni kan för att få tag i drängen. Jag skall i dag resa till länsmannen och bedja honom taga hand om hela affären.

— Tack så mycket. Adjö.

Bonden aflägsnade sig.

— Kom så gå vi in till Alfred och låta honom veta det här, sade öfversten och steg upp.

Signe och Alfred sutto hand i hand på soffan, då de båda gamle inträdde. Öfversten log.

— Störde vi er kanske? frågade han.

— Nej för all del, svarade Alfred rodnande och steg upp.

— Nu kan jag tala om, hvem som slog dig.

— Är det möjligt! Hvem då? frågade Alfred ytterst förvånad.

— Jo jo men, det är allt möjligt. Det var Bengt Mattson som ombesörjde planen från början, och Nils Berg utförde den på hans uppmaning. Men nu ha de råkat i gräl om priset, och när skälmar gräla med hvarandra om något, kommer gärna någon af dem i knipa.

— Är Bengt Mattson verkligen så nedrig!

— Sorgligt nog är han det; men jag hoppas vi skola kunna bota honom från de där onda anlagen.

— Låt honom gå; jag förlåter dem. De förstå inte bättre, och man vinner genom mildhet och försonlighet mera än genom hårdhet.

— Se så, försök inte att ändra mitt beslut. Redan i dag åker jag till länsman och får saken ordnad.

— Men den stackars Nils är så fattig och eländig. Det blir svårast för honom.

— Honom är det icke sagdt vi få tag i. Han rymde i natt, och sannolikt försöker han på alla sätt hålla sig undan.

— Han också! Kanske går det med honom som med Karl Byman.

— Hvem är det?

Alfred omtalade hvad han visste om Karl Bymans sista år, då denne vandrade på villovägar.

Det går så där, när de hängifva sig åt synden, sade öfversten, och därmed gick han, lämnande Alfred och hans kära åt sig själfva.

Så snart han spisat middag åkte han till länsmannen, som bodde ett godt stycke därifrån.

— Det här kan kosta de galningarne fästning, det borde de haft reda på, sade denne, då han hört om förhållandet.

— Och de äro inte värda bättre än så. Vi skola inte spara dem.

— Önskar Ni, att jag skall häkta dem?

— Ja, Mattsons pojke kan Ni gärna taga. Han är ju den, som egentligen har största skulden. Den andre få vi söka hitta reda på, om det är möjligt.

— Innan kvällen är Mattson i godt förvar.

— Och när tror Ni hans sak kommer före?

— Så snart vintertinget börjar, och det blir ju om några veckor.

— Godt, då är jag nöjd.

— Kommer Ni att föra talan mot honom?

— Ja, jag ämnar förfara med stränghet.

— Det är sorgligt för föräldrarnas skull, ty de äro hederliga människor.

— Nog äro de det, men därför kunna vi ej låta deras herr son göra hvad ondt han vill.

Öfversten aflägsnade sig, och länsmannen beredde sig på att resa ut å tjänstens vägnar.

FYRTIOFEMTE KAPITLET.

Fängslad och dömd.

Herre Gud, se där kommer länsman! ropade mor Mattson förskräckt, då länsmannens skjuts svängde upp på vägen till gården.

— Hvad säger du kommer länsman? svarade gubben Mattson, ej mindre häpen och såg ut genom det isiga köksfönstret.

Bengt gick och sysslade med något ute i stallet, och äfven han såg, hvem den ankommande var. Det flög en känsla af förfärande rädsla igenom honom, ty han anade ändamålet med detta besök. Länsmannen ställde sin häst vid brunnen och gick in. Vänligt hälsade han på de gamla och satte sig sedan för att värma sig litet.

— Är Bengt hemma? frågade han.

— Ja han är ute i stallet, svarade gubben Mattson darrande.

— Det är inte lönt att dölja sanningen för eder, fast den är hård. Bengt har handlat mycket oförstån-

digt, och nu måste jag taga hand om honom, hur svårt jag än finner det.

— Skall Ni häkta honom?

— Ja, det blir nog inte bättre. Som jag förstår

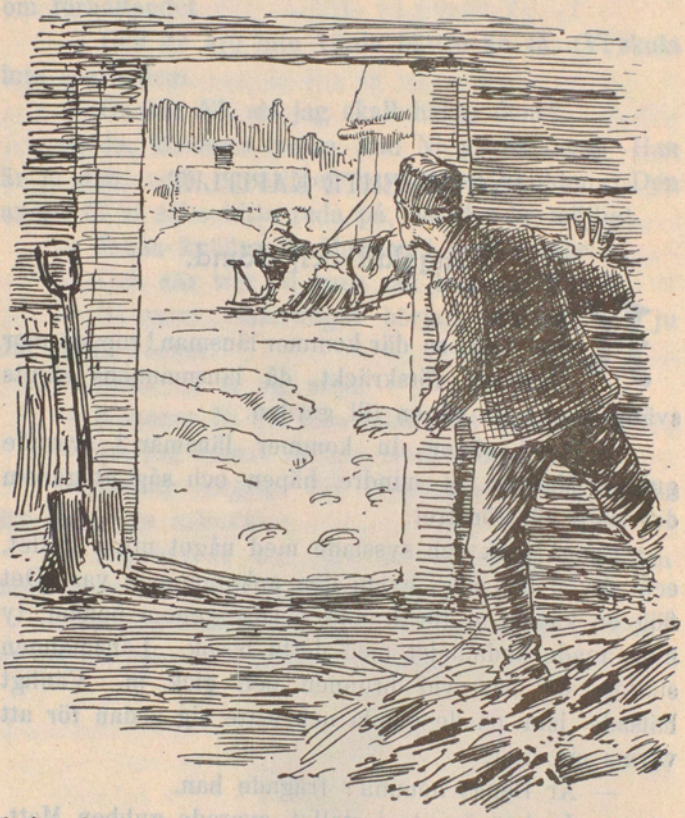

så kunde han hafva räddat sig genom att betala den där drängen den öfverenskomna summan, och då hade alltsammans varit tyst, men bäst är nog ändå rättvisan får ha sin gång.

— Har Alfred begärt, att han skall sättas i fängelse?

— Om det vore Alfred, så blefve det inte svårt, ty jag förstår att han förlåtit både Bengt och drängen, men nu är det själfva öfversten, som tagit saken om hand, och han var förskräckligt uppretad, då han var hos mig i dag.

— Hur har han fått veta om det då?

— Nils Berg hade skrifvit ett bref till honom, innan han rymde i natt, och han har bekännt alltsammans. Han säger i brefvet att om Bengt betalat, så hade han förhållit sig tyst, men nu ville han det på inga vilkor.

— Har han bekännt och anklagat, då är Bengt förlorad. Ack vår stackars son, att han skulle handla så och göra oss gamla stackare en sådan sorg!

Båda de gamla gräto, men länsmannen syntes ej det minsta rörd, han fick inte vara vek, det passade ej bra för en sådan man som han.

— Det är bäst Ni ber Bengt komma in, så att jag får delgifva honom stämningen.

Mattson gick ut och ropade åt sonen. Denne kom med dröjande steg och såg alls icke så morsk och djärf ut nu, som då han visade Nils Berg på dörren kvällen förut.

— Hvad vill Ni far?

— Länsman önskar tala med dig.

— Åh, det är till mig han har ärende, darrade det från Bengts läppar fast han försökte behålla fattningen och se lugn ut.

— Du förstår nog hvad det är fråga om, sade länsmannen allvarsamt. Det är bäst du kläder om dig

i hast, ifall du inte vill följa med i den där dräkten.

— Skall jag följa med? Hvart då?

— Till häktet. Jag arresterar dig för anstiftande af lifsfarligt öfvervåld, och du måste följa med mig.

— Det blir ingenting af, ty jag har intet ondt gjort. Jag följer inte med.

— Hvad är det lönt du talar så. Följ med godvilligt, det är det bästa du kan göra. Att du gjort det som ondt är, det vet du själf. Du trodde dig skola slippa undan lätt nog, men nu blir det dig säkert långt dyrbarare än om du gjort upp med drängen.

— Men det var ju Nils som misshandlade Alfred. Jag har aldrig rört honom.

— Det var du som bad Nils göra det och lofvade honom ett hundra riksdaler för besväret. Hade du, som sagdt, varit förståndig nog att hålla ditt löfte och betalt honom, så hade du kanske sluppit undan det här, men nu är det för sent.

— Men nog kan Ni låta bli och häkta mig ändå. Jag är ju hemma och ämnar inte rymma min väg. Jag skall infinna mig och svara vid första kallelse.

— Sådana försäkringar äro nog bra, men de äro ingen borgen, och jag måste fylla min plikt. Gör dig i ordning nu, ty jag har brådt.

Då började Bengt högljudt gråta. Han var feg, då han själf skulle gå emot något hotande, och fängelset fasade han för.

— Om Ni inte vill göra det för min skull så haf förbarmande med mina stackars föräldrar. Jag är ju enda barnet, och hur skola de reda sig utan mig.

— Det skulle du ha tänkt på förut. Du är så gammal karl, att man har rättighet fordra litet för-

stånd af dig. Skall du kläda om dig eller följer du med ändå?

— Gå och tag på dig finkläderna, pojke. Det är bäst du följer med. Gud är rättvis i alla fall, fast det kännes hårdt för oss, sade den bedröfvade fadern.

Bengt lydde, ehuru motvilligt, och om en liten stund var han färdig. Hur bittert afskedet kändes för föräldrarna är omöjligt att beskrifva. De voro förkrossade.

— Skynda på så att vi komma iväg, uppmanade länsmannen.

— Gud vare med dig, arma barn. Förtrösta på honom och lämna dig i hans hand. Dessa voro faderns afskedsord. Modern kunde ingenting säga, hon blott grät.

Så länge det var möjligt se släden, stodo de båda gamla kvar vid fönstret, men när den försvann bortom skogskanten, satte de sig att gråta igen.

— Så skulle vi då få en sådan sorg af Bengt! Men kanske har Herren någon särskild mening med den här pröfningen också. Vi få inte förtvifla i nödens stund, sade Mattson.

— Vårt enda barn i fängelse! Ack så tungt det är för mig!

— Lugna dig mor, vi få inte förlora hoppet heller.

Men det är inte så godt för en moders hjärta att behålla hoppet, när enda barnet så där slites bort till fängelse och förnedring. Dock stod det nu icke mera till att ändra.

— Du kunde ha betalt drängen, så hade det där aldrig behöft vara, klagade hon.

— För pänningarnes skull kunde jag nog hafva gjort det, om det så varit hundra gånger mer, men

då hade äfven jag blifvit delaktig i brottet, och det ville jag inte. Har jag varit en hederlig man hitintills, så vill jag också vara det hädanefter, och jag vill ha ett lugnt samvete, när jag en gång dör. Det är nog att vi ha en brottsling inom familjen.

Bengt blef förd till tingshuset och insatt i en af de små trånga cellerna, och där fick han god tid att tänka öfver hvad han gjort. Då tinget sedan tog sin början kom hans sak snart före. Han erkände helt öppet sitt brott, inseende att det blott skulle förvärra saken, om han nekade. Alfred hade bedt öfversten att vara så skonsam som möjligt mot den anklagade för de sörjande föräldrarnas skull, och han lofvade detta. Domen lydde på ett års fängelse och ersättande af de omkostnader Alfred haft för sin sjukdom. Detta var den lindrigaste dom som kunde fällas. Med tungt hjärta och dystra tankar följde Bengt några dagar senare fånggevaldigern bort från hembygden. Det låg en lång tid af förnedring och sorg framför honom.

På alla sätt hade man sökt få reda på den förrymde Nils Berg, men allt sökande var fruktlöst. Han var och blef försvunnen. Men om de som sökte honom varit vid Göteborgs redd en viss dag i Februari året därpå, kunde de hafva på däcket af ett af de utgående stora segelfartygen upptäckt en ung man, som med tårade ögon blickade mot stranden. Det var Nils Berg, som lämnade fosterjorden för att draga sig undan rättvisans arm. Han hade redan förut ämnat resa, men den där fatala affären påskyndade afresan. Långt borta i främmande land ville han försöka arbeta sig fram, och hade beslutit börja ett bättre lif, såsom han äfven i sitt bref till öfversten

sagt. Skeppet styrde ej kurs på Amerika utan på Australien, men Nils tyckte det var lika bra, bara han kom bort. Så drog han då ut för att kämpa strider, af hvilka han ännu anade blott föga.

FYRTIOSJETTE KAPITLET.

Prosten och korporalen.

Alfred var åter frisk. Genom läkarens omsorger och trogen omvårdnad samt genom sin starka kropp hade han räddats och var nu fullkomligt återställd, ehuru några djupa ärr visade hvar såren varit. Dessa ärr skulle han få behålla för alltid, och så hade Bengt Mattson fått det såsom han önskade: Alfred hade erhållit en minnesbeta för lifvet, ty så länge ärren funnos kvar, skulle han nog icke glömma såren.

Åter stod våren i full knoppning och öfverallt arbetades med ifver och hopp. Alfred hade flyttat in i sin arrenderade gård, men han lefde där som ungkarl ännu. Dock nalkades man alltmera den dag, då han skulle hemföra Signe som sin brud. Allting var ordnadt för hennes mottagande, och Alfred hade ett stort nöje i att om aftnarne, sedan arbetet var slut, gå igenom de trefliga rummen och drömma om kommande lycka.

Öfversten hade varit honom behjälplig med råd och dåd i allt, och Alfred kände djupt all den vän-

lighet, den gamle hederlige krigaren visade honom. En far skulle ej mera omsorgsfullt hafva sörjt för sin son. Nu var öfversten i Stockholm vid riksdagen men väntades snart hem igen. Han hade lofvat att vara med på Alfreds bröllop, och för drängen var det en stor ära att få honom med där.

En dag kom rusthållaren åkande bort till Alfred, och han hade i sällskap en annan äldre man.

— Guds frid med dig, käre Alfred, hälsade den senare.

— Åh hvad ser jag, korporal Hård! Är Ni då ändtligen kommen hitåt igen. Var hjärtligt välkommen till oss.

— Tack skall du ha. Hur står det till med dig, pojke?

— Jo, Gud vare lof, jag är frisk både till kropp och själ.

— Roligt all höra. Nu har jag en stor nyhet att omtala för dig. Konventikelförbudet är upphäfdt, så att nu kunna vi hålla våra möten och gudstjänster så mycket vi vilja utan att behöfva frukta prosten och hans utskickade.

— Ha de verkligen borttagit den orättvisa lagen! Det var då en riktig välsignelse. Stannar Ni och håller något möte nu?

— Ja, jag stannar här en hel vecka, och vi skola åtminstone ha ett par möten. Vi samlas i Vretatorpet i morgonkväll, och då få vi bestämma vidare om nästa möte.

— Prosten skall väl vara bra förargad nu. Han har ju stridit så bittert emot oss.

— Han lugnar sig nog. Jag tror han redan in-

sett, att han behandlat oss orätt. Jag har god lust att hälsa på honom, medan jag är här nu.

— Ja gör det. Kanske är han nu mera human än han var förr.

I Vretatorpet hölls gudstjänst kvällen därpå, och korporalen predikade med sin vanliga kraft och värme. Det var jubel bland de många läsarne, ty nu kunde de samlas utan fruktan. Friskt ljödo deras sånger till Herrens lof, innerliga voro tacksamhetens suckar för den stora nåd som bevisats dem af den himmelske fadern.

Korporalen gick verkligen till prosten. Han blef ganska väl emottagen, men fiendskapen mot läsarne hade ännu ej försvunnit från den åldrige prästmannen. Dock talade han lugnt om förhållandena, och han erkände, att de som räknade sig till läsarnes grupp icke gjort något, som direkt vore att klandra. Det enda han fruktade var, att de skulle växa till en makt, som ställde sig upp mot kyrkan och då kunde åstadkomma splittring och strid inom henne.

— Det behöfver Ni ej trukta, sade korporalen. Vår mening är ej att strida mot kyrkan utan blott att försöka få det andliga lifvet mera varmt och verkligt. Ni inser nog, att det för närvarande är ganska klent beställt med kristendomen hos de flästa, och det är detta vi äro ledsna öfver. Kunde vi väcka folket ur dess andliga slummer och bringa alla att lefva ett mera kristligt lif, så skulle vi alls icke strida sedan. När kyrkan motsvarar de andliga behofven och söker väcka det andliga lifvet till verklighet och gagnande verksamhet, då skall läsarnes arbete ej behöfva bedrifvas som nu. Hvad kyrkan först och främst behöfver är en kraftig och djupgående väckelse bland präster-

skapet, eller också afsättandet af alla andligt döda och likgiltiga präster och insättandet af verkligt kristne lärare på de afgåendes platser, lärare, hvilka på alla sätt fylla sin plikt. Får hon sådana öfverallt, så skola förhållandena snart förändras till det bättre.

— Hur tror Ni det vore möjligt få ett prästerskap af bara läsare?

— Det möter inga oöfverstigliga hinder. Gif icke prästerligt embete åt andra än sådana, hvilka visa sig föra ett rent kristligt lif och som med allvar arbeta för sina församlingsbors frälsning. Inte går det på en dag att förändra allt men arbetet borde börjas i dag. Nog är Ni med om, att de icke äro goda herdar, hvilka dricka och spela kort, svärja och lefva ett uppenbart ogudaktigt lif. Föredömet af lärare är en lika god predikan, och kanske bättre och mer vältalig än den, som Ni läser från predikstolen. Ni kan vara öfvertygad om detta, herr prost.

— Men vi måste äfven se på anlagen, och alla äro icke skapade hvarken till talare eller till lärare på annat sätt.

— Nej icke alla, men det finns så många goda kristna, att man nog ibland dem kunde leta upp en hel mängd, dugliga att blifva präster. Och jag försäkrar Er dessutom, att det vore bättre för kyrkan, om hon hade endast sannt kristna präster med små förmågor som talare, än om hon har öfverflöd på vältaliga präster utan andligt lif. Om en blind leder en blind, så falla de båda i gropen, det vet Ni, och det borde alla Guds tjänare komma ihåg.

— Jag tror, att våra präster ha både andligt lif och gudomlig kallelse för sitt embete, i annat fall skulle de ej beträda den banan.

— Då tror Ni orätt. Vi ha tusentals präster, som ägnat sig åt detta höga och viktiga kall endast för brödets skull, det är ett sakförhållande, som snart ställer sig klart för en, om man blott gör sig mödan att litet närmare undersöka saken. Man har varit för slapp med prästerna och fordrat för litet af dem. Skall kyrkan fylla sin bestämmelse måste det bli annorlunda.

Prosten måste omsider erkänna riktigheten af hans påståenden, och trots det han gärna velat tvinga korporalen till eftergifter i dessa frågor, lyckades han dock icke. Denna gång skildes de som vänner, och prosten bad till och med den gamle krigsbussen att besöka honom igen, då han komme till Salstad, något som denne med nöje lofvade göra. Just som han skulle taga afsked, kom han ihåg Per Håkanson.

— Hör Ni något från Er för detta dräng?

— Nej, jag för ingen korrespondens med sådana.

— Men han är en lofvande ung man, som de ha mycket stora förhoppningar om. Säkerligen blir han en gång en verklig präst, om Gud håller sin skyddande hand öfver honom.

— Har Ni hört, hur det går för honom i Vesterås?

— Ja, jag hörde just af Alfred Högdal, att det går alldeles utmärkt med studierna. Han är inte alls efter kamraterna i klassen, snarare tvärtom, och han har både vilja och kraft att slå sig igenom. Läsarne hålla också mycket af honom.

— Han är en begåfvad yngling, och det kan nog bli något af honom med tiden. Jag ville inte säga något emot hans försök men det har nog sina svårigheter att börja så där sent.

— Visst finns det svårigheter, men de äro dock icke omöjliga att öfvervinna.

— Betalar öfversten fortfarande för hans studier?

— Ja; och han har lofvat göra det, så länge Per är i behof däraf.

Då korporalen återkom till rusthållaregården, hvarest han bodde under sin vistelse i Salstad, var Alfred där.

— Ni har verkligen varit till prosten?

— Jo jo men, och han var utmärkt artig. Han lät tala med sig nu och bråkade just ingenting om läsarne. Han har blifvit ganska mycket förändrad under dessa år.

— Och ännu mera förändrad blir han, det är jag säker på.

— Bäst för honom vore, om han gåfve sig upp helt för Gud. Han är en man med både lärdom och förmåga, och han skulle kunna uträtta mycket till gagn för Herrens sak.

— Ju äldre de bli, ju längre gå de i synden, och ju svårare blir det att omvända sig, sade rusthållaren.

— Visst blir det svårare, men Gud är dock mäktig att frälsa, hur länge de än gått i synd och last.

— Ja, lofvadt vare hans namn, han är mäktig till allt, och bäst ändå, han kan bevara dem han vunnit.

FYRTIOSJUNDE KAPITLET.

Alfreds och Signes bröllopsdag.

Den ena vagnen efter den andra rullade raskt upp till rusthållaregården, och de åkande, högtidsklädda och glada, stego ur vid stora trappan, där de välkomnades af rusthållaren själf. Öfverallt blommor och grönt, öfverallt pyntadt och fint. Men så firades där också bröllop, och då skulle det naturligtvis vara storslaget och så trefligt som möjligt. Dagen var inne, då Alfred och Signe skulle förenas för lifvet. Rusthållaren riktigt strålade af belåtenhet, och han kände sig så glad och trygg.

Ute på vägen syntes ett fint ekipage, draget af tvänne vackra, ljusgula hästar.

— Nu kommer öfversten! ropade rusthållaren till sin hustru, hvilken just kom ut genom dörren.

— Tänk du far, så vänligt af honom att komma, svarade den fryntliga gumman och ställde sig bredvid sin man.

— Öfverstinnan är också med, och så är det någon mer i vagnen. Hvem kan det vara?

— Ja vet du det kan jag inte förstå. Och jag som trodde, att han skulle komma ensam.

Ekipaget stannade framför trappan. En ung man sprang lätt ner på marken och hjälpte öfversten stiga ur. Denne i sin tur hjälpte sin hustru.

Den unge mannen hade vändt sig så, att de på trappan stående ej kunde se hans ansikte. Han var hög och kraftfull, fint klädd och förde sig i allt som en herreman. Då han vände sig om mot huset, utropade rusthållaren gladt förvånad:

— Nej men Per, är det verkligen du! Jag skulle ej ha känt igen dig, om du ej stått så nära mig.

— I öfverraskningen höll han på att alldeles glömma öfverstens, men om ett ögonblick skyndade han emot dem.

— Hjärtligt välkommen till mitt ringa hus, herr öfverste, och Ni, fru öfverstinna. Det är en stor ära för mig att i dag få mottaga eder som mina gäster. Varen så goda och kommen in.

Rusthållaremor neg djupt, då de bägge vördade gästerna hälsade på henne, och hon skyndade före in för att visa vägen. Man hade iordningställt ett mindre rum för gästerna att lägga sina kläder i och där de kunde ordna sin toilett, och dit gick nu rusthållaremor med sina gäster. Öfversten var klädd i full uniform och såg mycket ståtlig ut. Då han kom in i rummet hörde han ljudet af ett kraftigt ställningssteg, och då han såg sig om stod korporal Hård där också han i full paraduniform, och gjorde honnör på äkta krigarvis. Öfversten brast ut i ett hjärtligt skratt.

— Gud bevare öfversten! dundrade korporalen med sin kraftfulla röst.

— Är du här, gamle krigsbuss, svarade öfversten vänligt, räckande honom handen. Det är allt litet besynnerligt att du och jag skulle komma som gäster till samma bröllop.

Då korporalen i sin förlägenhet ej vågade fatta den framräckta handen utan stod kvar i samma ställning, fortsatte öfversten:

— Se så, tag mig i hand, gamle kamrat. Du och jag äro en öfverlefva sedan krigets dagar, och då kunna vi väl ha rättighet att trycka hvarandras händer vid våra gamla minnen.

— Gud bevare öfversten, svarade korporal Hård vördnadsfullt och fattade hans hand, den han kraftigt tryckte.

— Du ser lika morsk ut nu som i forna dagar, men som jag förstår så har du ett långt mildare sinnelag nu än då, och så har du börjat ett annat värf än krigets.

— Jag har bara bytt om stridsfält och vapen, men jag är lika ifrig krigare nu som då. Den strid jag nu kämpar är långt viktigare än den förra, ty då sökte vi segern för det som en gång skall förgås, men nu strider jag för att vinna evighetssegrar.

— Du kan ha rätt. Vi få tala mera om det sedan. Nu skall du hälsa på min skolpojke också. Du känner väl igen honom?

Per steg just in i rummet, och det var vid åsynen af honom, som de sista orden yttrades.

— Ser man på bara; där ha vi ju vår prästkandidat. Kom i min famn, barn. Gud välsigne dig!

Han slöt Per i sin famn och i bådas ögon glänste tårar.

— Ni har gjort mer för läsarne än Ni anar öfverste. Får Per fortsätta, så blir han en präst som Ni får heder af.

— Jag skulle tro det.

De gingo in i de andra rummen, där de öfriga gästerna voro. Alla stego upp för att hälsa på öfversten. Alfred hade skrifvit till Per och bedt honom komma till bröllloppet, men denne hade svarat så obestämdt, att ingen väntat honom. Men hans mening var att öfverraska sina vänner, och så kom han just dagen före bröllloppet, då han genast åkte till Kungsgården. Öfversten mottog honom hjärtligt och gladdes öfver att se, huru han under detta enda år utvecklats och förkofrats. Han var icke längre en grof och okunnig bonddräng utan en efter alla omständigheterna rätt bildad man. Det går att lära och inhämta mycket på ett år, om man blott vill försöka, och Per hade icke blott försökt utan äfven lyckats.

— Nu stannar du hos oss de dagar du får dröja i Salstad. Har jag tagit dig i min vård, så får du också finna dig i att rätta dig efter min vilja än så länge, sade öfversten.

Det gjorde Per så hjärtans gärna, ty han visste ju, att öfversten blott ville hans bästa. På bröllopsdagen fick han äran åka med sin beskyddare, och nu voro de vid bröllopsgården.

Det var icke ett af de där gammaldags bröllloppen, som räckte flera dagar, ty det slutade på en dag. Gästerna voro bjudna till klockan tre; klockan fyra skulle vigseln förrättas, och så skulle man ha förfriskningar för att senare på kvällen fortsätta med en storartad supé.

Precis klockan fyra inträdde prosten och strax därefter brudparet. Signe var klädd i hvitt och såg ovanligt älsklig ut. Alfred syntes allvarsam, och båda två rodnade, då de kände allas blickar riktade på sig. De djupa ärren på Alfreds panna missklädde honom ej.

Prosten förrättade vigseln mycket andaktsfullt och höll sedan ett alldeles utmärkt tal. Det var som hade han fått något med af den ande som besjälade läsarne, och alla voro ense om, att prosten aldrig förr hållit ett så anderikt, så innerligt och gripande tal.

När han slutat började lyckönskningarna. Enhvar ville önska de båda unga allt godt, och det gjorde de äfven.

— Gud välsigne eder barn, sade, öfversten varmt och räckte dem sina händer. Jag höll af dig, Alfred, alltsedan du vågade ditt lif för min son. Sedan lärde jag mig hålla af Signe äfven, och nu känner jag det godt att få säga: Gud vare med eder, mina kära barn. Må den bästa lycka lifvet har blifva eder gifven.

Efter öfversten och hans fru kom en annan fram. Det var Per. Han hade blifvit blek, då han såg Signe inträda vid Alfreds sida, men ögonblickligen bekämpade han sin rörelse. Lugn och allvarlig stod han under vigselakten. Icke en muskel rörde sig i hans ansikte, ja, det såg nästan ut, som hade han i ett nu förvandlats till en lifslös bild, så orörlig stod han där. I hans inre utkämpades en känslornas strid, hvarom det yttre på inga vilkor fick skvallra. Signe hade varit idealet för hans första ungdomsdrömmar, hon hade fått hans första varma kärlek, och ännu glödde under denna slöja af lugn någonting af densamma kvar. Han hade trott sig vara segrare öfver alla dessa känslor, men nu fann han, att det dock fordrades litet mera

strid först. Att han skulle vinna fullständig seger var han viss om ty han ville det. Men nog var striden svår nu, då han såg henne, sin drömda lycka, som en annans brud. Men trots denna strid fanns det i hans själ icke en enda bitter känsla hvarken mot Alfred eller Signe. De älskade hvarandra, och han ansåg det vara alldeles rätt att de förenades. Därför kunde han också lyckönska dem utan att nödgas lägga en lögn i orden.

— Jag önskar eder Guds rikaste välsignelse, hans lycka och frid, sade han, räckande Alfred sin hand.

— Du här! och Alfred slöt sin gamle trogne vän till sitt bröst. Då kände Per mer än förut, att han verkligen önskade dem lycka, fastän han själf måste försaka. Men det är också skönt att någon gång få försaka för andras lycka.

— Ja, jag sade ju, att jag ville vara med på ditt bröllop, och nu har jag kommit.

Han tryckte Signes hand.

— Jag trodde inte du skulle komma, Per.

— För att jag ej gaf bestämdt svar?

— Nej, men därför att du är något annat nu än du var förr.

— Inte är jag något annat. Jag är och förblir alltid den samme Per Håkanson.

Andra kommo fram till brudparet och Per drog sig tillbaka. Det var en glad afton bland alla dessa människor. Hvilken brokig samling i alla fall! Öfversten i sin lysande uniform en mängd rika bönder från socknen och äfven från andra håll, korporal Hård, länsmannen, Lars Olson från Vretatorpet och många andra. Rusthållaren hade visat, att han ej blygdes för sina fattiga vänner bland läsarne, och därför skulle också Lars Olson vara med på bröllopet.

Per sökte ett tillfälle att få tala med prosten och det yppade sig snart. Den förr så stolte prelaten tycktes i dag hafva kastat öfverbord alla onda känslor mot läsarne och beslutit visa sig såsom en vän till, alla. Vänligt skakade han hand med Per.

— Det gör mig godt se dig igen, Per. Du har förändrats mycket under det år du varit borta, och jag önskar du må lyckas väl i fortsättningen på den bana du börjat.

— Tack därför. Jag är glad att höra sådana ord från Er mun, ty de bevisa, att Ni nu hyser långt bättre tankar än förr om mig och de öfriga läsarne.

— Jag måste ju det. Den där förskräcklige korporalen har hållit enskilda predikningar för mig, och jag har genom dem lärt mig inse, att läsarne icke äro så farliga, samt att jag i ett och annat bedömt dem orätt.

— Kanske Ni själf blir läsare en vacker dag, sade Per skrattande.

— Det tror jag inte; jag är för gammal att ändras om efter nya former. Men vet du Per, jag skall försöka täfla med dem i allvarlig strid för Herrens sak.

— Däri gör Ni fullkomligt rätt. Om Ni försökt det från första stund och gjort det i rätt riktning, så är jag viss om, att många obehag och stridigheter mellan Er och läsarne varit öfverflödiga.

Det var besynnerligt hvad prosten var medgörlig, ty han erkände att Per hade rätt. Öfversten kom bort till dem.

– Hvad tycker Ni, herr prost, har jag inte ett par duktiga pojkar? Jag kallar Per och Alfred för mina, ty jag har tagit dem i mitt beskydd. Ni vet när man blir gammal, så har man sina egenheter.

— De äro bra pojkar båda två. Jag har allt bedömt dem annorlunda förr, men jag har nödgats ändra mig och mina åsikter. Det är ädelt handlat af Er, att taga Er an två fattiga ynglingar, och Ni kan vara viss om, att Gud rikligen skall belöna Er därför.

— Det är inte mycket jag gjort för dem, och det lilla jag gör, gör jag med glädje. Det var min käre sons önskan, att jag skulle göra något för Alfred, och därför har jag försökt. Sedan bad Alfred mig göra något för Per, och jag har försökt äfven det. Men numera gör jag det äfven af andra bevekelsegrunder. Det känns så ljuft och godt att veta, att man på något sätt kan bidraga till andras lycka, på sätt och vis är det egoism, som drifver mig att fortsätta. Jag vill vara lycklig genom att göra godt.

— En sådan egoism är god, och den är säkert välbehaglig inför Gud.

— Nå, min käre prost, är Ni inte ledsen öfver att konventikelförbudet upphäfdes?

— Jag var det först, men nu är jag det icke mer. Det bör finnas frihet för alla att dyrka Gud så som de önska, och jag har kommit till den slutsatsen, att konventikelförbudet var ett förgripande på denna frihet, hvarför det borde afskaffas. Nu blir det kyrkans sak att så arbeta, att folket hålles kvar inom henne.

— Ni blir läsare med tiden, var säker på det.

Prosten svarade ej men log, och detta leende fingo de tyda bäst de ville.

Först långt fram på natten lämnade de sista gästerna rusthållaregården. Det hade varit en bröllopsfäst så treflig och full af glädje som någon, och ändå hade där ej funnits några rusdrycker och man hade icke dansat, såsom det eljes var brukligt vid bröllop.

Brudparet hade fått mottaga många dyrbara presenter, men den värdefullaste var dock den som öfversten gaf. Öfverstinnan var trött, och därför åkte de hem rätt tidigt, men innan de aflägsnade sig, lämnade öfversten Alfred ett stort kuvert, sägande:

— Det här kan du ju se på, när du får tillfälle.

Och så åkte då öfversten genast hem. Alfred bröt

det väldiga brefvet utan dröjsmål. Det innehöll tvänne papper, hvilkas innehåll Alfred högt uppläste. Det ena var ett gåfvobref på den gård Alfred arrenderat. Således var han icke arrendator längre utan hade en egen gård. Det andra papperet var ett bref af följande lydelse:

Min käre Alfred!

Då du läst det papper du jämte detta finner i kuvertet, vet du äfven, att du eger en gård och sålunda ej behöfver sörja för framtiden. Min dyre aflidne sons sista önskan var, att jag skulle göra något för ditt bästa, men du har varit mycket blygsam i dina fordringar. Nu frågar jag dig ej om du vill hafva något, utan jag ger dig den lilla gården ändå. Tag den som ett minne af min son. Jag har nu intet eget barn att gifva till, och då kan jag ju lika gärna låta dig få något af mitt, som jag skulle gifva det till andra. Jag ville ej, såsom Rudolf önskade, upptaga dig som min egen son, ty det hade varit att draga dig från de förhållanden, i hvilka du lärt dig lefva, och du passar bra där du är. Man kan vara lika hederlig och god, äfven om man är endast en enkel bonde; det är hjärtats adel som bestämmer det. Du vet, att jag i alla fall håller af dig och värderar dig mycket. Genom dig lärde jag mig att med större allvar och kärlek söka Gud, och jag har vunnit mycken frid därigenom. Icke så, att jag är hvad I kallen läsare, men jag älskar min Skapare och hoppas på hans nåd. Fortsätt att vara god och gudfruktig. Lämna aldrig den dygdens stig som du börjat vandra, och ditt lif skall bli lyckligt. Jag och min kära hustru önska dig och din brud all lycka i edert nya hen.

Din faderlige vän,

G.

Alfreds ögon stodo fulla af tårar, då han läst brefvet, och många af de öfriga kände äfvenledes något fuktigt vilja rinna utför kinderna.

— Gud välsigne den ädle mannen, sade Alfred rörd.

— Amen, ljöd Pers allvarliga röst bredvid honom, och de öfriga instämde.

Men öfversten och hans maka åkte hem.

— Tänk du, sade han, om våra umgängesvänner visste, att vi varit med på ett bröllop, där äfven våra torpare varit gäster, och att vi ändå haft så trefligt, hur förvånade de då skulle bli.

— Käraste, de skulle tro att vi blifvit alldeles förryckta, var viss om det.

— Jag bryr mig ej därom, jag har lärt mig att äfven bland de små i denna världen klappa varma hjärtan, och att det verkliga människovärdet icke ligger i hvad plats vi fått i världen, utan i karaktären och hjärtats tillstånd. Det måste erkännas, att jag inte är densamme som förr.

— Du är mycket ädlare och bättre nu än fordom, de må sedan döma dig huru som hälst.

— Gud har öppnat mina ögon för mycket, som jag ej för sett. Slaget var hårdt, då han tog Rudolf ifrån oss, men jag har på sista tiden tänkt att det var af nåd, ty han ville styra det så att vi alla en gång skulle få mötas lyckliga i himmelen. Medlen har han själf utsett. Jag böjer mig under hans vilja.

— Hans vilja är städse god.

— Ja, den är god. Jag har nu för Alfred gjort litet af hvad Rudolf önskade, och han kan hädanefter reda sig själf. Nu har jag Per kvar. Jag vet icke

riktigt, hvarför jag fäst mig så vid dessa ynglingar, men jag har dock gjort det. Tycker du inte att jag bör fortsätta att hjälpa Per, tills han hunnit målet för sin sträfvan?

— Jo visst bör du det. Hvad du ger honom skall Gud löna dig för. Han har visat sig vara värdig din vänlighet. Låt honom stanna hos oss under sin fritid, och sedan sända vi honom åter till arbetet. Det finns ovanliga förmågor hos honom, och vi göra väl, om vi hjälpa honom uppodla dem.

— Jag gör som du vill min gumma lilla.

Hon smekte hans hand och lutade sig lycklig mot hans skuldra. Snart voro de framme vid Kungsgården. Per hade stannat hos rusthållaren för natten.

FYRTIOÅTTONDE KAPITLET.

Återseende.

Vi förflytta oss åter från Salstad för att göra ett nytt besök vid magister Roths villa vid Mälaren. Det är ett helt år sedan Per var hemma vid Alfreds bröllop, och detta år har han användt på bästa sätt. Ett år till, och han skall hafva eröfrat den hvita mössan. Hans okufliga vilja, hans ovanliga förmåga att lära och minnas hafva hjälpt honom, men han har dock mäst litat på Guds råd och hjälp. Denna sommar får han icke tid att besöka Salstad, ty han har mycket att göra.

Vi finna honom i ett litet vackert rum i öfre våningen, lutad öfver sina böcker. Han har magrat af litet och är äfven något blekare än förr.

— Är du inne, Per? höres magisterns röst utifrån.

— Ja, kom in.

Den gamle fryntlige magistern inträdde i rummet. Pipan hade han som vanligt med sig, och sedan han dragit några bloss sade han:

— Nu har du läst så ifrigt ett par veckor, att du gärna kan slå dig lös för en dag.

— Skulle vi taga oss en liten fisketur?

— Nej, men jag har tänkt på något annat. Vi borde bestämdt bygga upp en äreport vid grinden, tills flickorna komma hem i kväll, och så skulle jag leta upp alla mina gamla papperslyktor att pryda upp med, och så ha vi det fint och vackert, när barnen komma. Hvad säger du om det?

— Jag vet inte. Hinna vi med det, då är jag naturligtvis med därom. Men vore det icke i så fall bäst, att vi superade i trädgården? Det blefve en riktig liten sommarfäst.

— Det har du rätt i. Jag skall tala med gumman min om det. Har jag talat om för dig, att vi få annat främmande också? Thea säger, att hennes käraste väninna följer med hit för några dagar.

Länge dröjde det ej förrän magistern och Per voro långt uppe i skogsbacken för att bryta löf, och när de hemkommo buro de hvarsin väldig knippa.

— Nu måste vi ha bräder till ställningen. Hvarifrån skola vi få dem? frågade Per.

— Det finns godt om i vedboden.

— De sökte upp bräder, sågade dem såsom de önskade, och snart var ställningen färdig för att beklädas med löf.

— Du får gå upp på stegen och kläda öfre delen, Per. Jag blir litet hufvudyr, då jag kommer så där högt upp. Till sjöman eller sotare duger jag inte.

— Ingen duger till allt, men då hvar och en finner sin rätta plats, går det bra.

— Håller du på att bli filosof? Ja ja, det kan inte skada att du försöker.

Äreporten var färdig, snören spända mellan träden och de kulörta lyktorna hängdes upp, sedan de blifvit försedda med ljus.

— Det här var ju att riktigt roligt arbete, sade magistern, då de hade allt färdigt. Jag tror vi göra om det en annan gång.

— Men vi skola väl först höra, hur det faller dem i smaken, för hvilka vi gjort oss så stort besvär. Kanske skratta de blott åt oss.

— Nej du, det göra de inte, åtminstone ej mina flickor; och skulle den andra göra det, så skall jag tala om för henne, att det ingenting är att skratta åt.

— Kommer hon att stanna här länge?

— En vecka eller så, enligt hvad Thea sade.

— Hvad heter hon?

— Ja du, om jag visste det, men det teg flickungen med. Jag skall tala om det för dig i kväll.

Nu talade magistern icke sanning, men förhållandet var, att Thea bedt honom förtiga väninnans namn, ty de ämnade bereda både denna och Per en liten öfverraskning.

De tre flickorna skulle anlända först omkring klockan åtta, och fru Roth hade låtit duka bordet i stora bersån ute i trädgården. Hon hade allt i ordning tidigt, så att de ej skulle behöfva vänta på supén, ty hon anade att de voro hungriga efter resan.

— Skola vi kläda oss i frack? frågade Per skämtsamt.

— Det kan du göra som är ung. Det vore kanske inte så dumt, när det kommer en främmande dam med. Du är nu giftasvuxen och kan försöka din lycka.

— Jag tycker bättre om att bibehålla min grå kostym. Den är både svalare och behagligare.

— Vet du det vore bra, om de inte komme förrän klockan nio.

— Hvarför det?

— Jo, det blir inte skumt förr, och om de komma vid fullt dagsljus, så kunna vi ej tända lyktorna.

— Nog vore det vackert att ha dem tända, då damerna komma, men det bör ej förminska glädjen, om så ej kan ske. De få ju se dem brinna sedan i alla fall.

— Vi få vara nöjda i alla händelser.

När visaren på klockan började närma sig åtta, blef magistern orolig. Han gick ut i trädgården för att ögonblicket därefter med hastiga steg återvända in. Han satte sig i gungstolen, men steg genast upp igen för att gå ut och tillse, att det fanns ljus i alla lyktorna. Och så ställde han sig midt i äreporten och spejade ifrigt bortåt landsvägen, hvarifrån flickorna skulle komma. Vi få ej undra på hans ifver; de båda döttrarna hade varit borta nära ett helt år. De hade nödvändigt velat genomgå en kurs vid en hushållsskola i Örebro, och fadern hade bifallit. Nu var kursen fullbordad, och de återvände hem.

Ändtligen syntes en skymt af vagnen långt borta. Magistern tog några väldiga hopp och var inne i salen så snabbt, som om han varit en ung pojke.

— Hurra, nu komma de! Hör du inte, mor, flickorna äro här om några minuter. Har du maten färdig? Hvar håller Per till? Skall han inte gå med ut och välkomna dem? Per, din vildbasare, har du smugit dig upp till böckerna igen? Skynda dig ner,

pojke? Se till att inte håret står som borst kring hufvudet på dig. Kom nu!

Under detta lilla tal, framsagdt med den största brådska, snurrade magistern rundt omkring väl tjugu gånger, och då Per skrattande kom in genom dörren åt sjösidan, fortsatte han:

— Hvad har du gjort, gosse, som inte kom och hjälpte mig?

— Hvad skulle jag då hjälpa farbror med?

— Förstår du inte det. Jag måste se efter om lyktorna voro i ordning, och så skulle jag väl hålla utkik efter de välsignade barnen.

— Men lyktorna hade vi sett efter förut, och inte behöfdes två personer för utkikens skull.

— Se så, skall du gräla med gammalt folk. Har du inte annat att göra.

— Jo då, skrattade Per, jag har just bundit en vacker bukett, som jag ämnade ställa på matbordet.

— Har du det; skynda dig då med den. Raska på nu. Ställ den midt på bordet och kom sedan med mig.

Per gick ut med sina blommor, och när han återvände, tog magistern honom under armen, dragande honom med sig till grinden. De kommo lagom då vagnen stannade där utanför. Ögonblicket därefter slöt fadern sina barn till sitt hjärta.

— Käraste barn, hvad ni ha varit länge borta. Ni få aldrig mera resa till någon hushållsskola.

— Det behöfs icke heller mera; vi äro nu fullärda.

Emellertid hade deras väninna också stigit ur vagnen, och medan magistern hälsade på sina döttrar, vände hon sig till Per. Hvarför blef hon så röd om

kinden; hvarför stodo de stumma och betraktade hvarandra?

Deras första ord förklarade det.

— Fröken Gabriella, Ni!

— Per, träffar jag dig här!

Hon räckte honom sina båda händer, och han tryckte dem varmt. Det var prostens i Salstad yngsta dotter, som här sammanträffade med sin fars forne dräng. Ofta hade hon med sina väninnor samtalat om honom, huru han lärt henne älska Gud på ett helt annat sätt än fadern gjordt det, och alltid, då hon talat om honom, hade där kommit en så varm klang i rösten. De båda systrarna, hvilka äfven genom Per kommit till verklig tro på Kristus, förstodo väl, att Gabriellas Per och den unge man, som var i deras faders hus, var en och densamme. Prosten hade aldrig i sina bref till Gabriella omnämnt att Per numera studerade, och magisterns flickor sade ingenting om honom, hvarför den öfverraskning de velat bereda henne blef fullständig.

— Hvad gör du . . ., Gabriella rodnade igen. Förlåt, jag glömde mig; hvad gör herr Håkanson här?

— Herr Håkanson gör ingenting, men Per studerar till präst.

Hon log, ty hon förstod hans mening.

— Jag tror ni äro bekanta redan, sade Edith skrattande.

— Ni stygga flickor, som aldrig sagt mig detta.

— Vi önskade öfverraska dig; men se här, nu måste jag presentera dig för vår käre pappa.

Magistern var strålande glad.

— Välkommen käraste lilla fröken. Var som

barn i huset. Känn sig hemma hos oss bara och stanna kvar hela sommaren.

— Tack tack, men så länge får jag nog inte bli här.

— Se där kommer hustru min. Där har hon Thea i famn redan. Ja jag skall säga det; ger hon sig inte till att gråta. De fruntimmerna, de tycka att ett års skilsmässa är förfärlig, och ändå.....

— Pappa, äro karlarne bättre? frågade Edith. Hvad var det du sade, då vi kommo?

— Kommen nu, vi måste gå in. Per, säg till kusken att han binder hästarna och går in, så får han litet mat, innan han åker hem igen.

De gingo in i huset, och om en liten stund hviskade magistern till Per:

— Vill du gå ut och tända lyktorna nu. Det blir fint i alla fall, när vi skola gå ut till supén.

Per gick. Han kände sig både vemodig och glad, och han kunde ej förklara hvarför. Mötet med Gabriella hade väckt en sådan här af slumrande minnen i hans själ, och han suckade, medan han gick och tände lyktorna.

Det blef en glad kväll för de lyckliga människorna i villan. Flickorna hade så mycket att berätta från sitt vistande i Örebro, och Per och Gabriella hade också mycket att tala om.

— Huru länge har Per vistats här? frågade hon.

— Detta är tredje sommaren jag är här ute. Vintrarne vistas jag i Vesterås och studerar. Jag måste stanna här äfven i sommar, ty nästa vår hoppas jag kunna taga min studentexamen, och det kräfver extra arbete för mig.

— Ack så roligt att Per fick egna sig åt studier. Jag kommer så väl ihåg, hur Ni om sommarkvällarna satt hemma vid stallet och läste. Ofta har jag tänkt därpå, medan jag varit borta.

— Har fröken Gabriella tänkt på mig? frågade Per med glad förundran.

— Ja visst har jag det. Ni undervisade mig en gång om lifvets väg, och den lilla lektionen blef orsak till vändpunkten i mitt lif, ty sedan måste jag resa bort. Inte kunde jag glömma hvad Ni sagt; jag omfattade Er tro och är lycklig genom den. Och äfven om så ej varit, så hade jag nog tänkt på Er ändå.

Hon rodnade och såg ner, alldeles som hade hon sagt för mycket.

— Jag tror rakt du ämnar lägga beslag på fröken för hela kvällen, Per, sade magistern med ett skälmskt leende. Du måste låta oss prata litet med henne också.

Per visste ej hvad han skulle svara, men han räddade sig ur förlägenheten genom att skynda släcka en lykta, i hvilken papperet fattat eld.

— Tycken I inte vi gjort fint här i dag? frågade magistern, då ingen af flickorna sade något, hvarken om äreporten eller illuminationen.

— Snälla pappa, förlåt att vi ej kommit oss för med att uttrycka vår förtjusning däröfver. Är det pappa och Per som gjort allt detta?

— Hvem skulle eljes göra det? Jo jo men, vi önskade mottaga eder på ett värdigt sätt, och det tycker jag också vi gjort.

— Det är allt för mycket arbete för ett par obetydliga flickors skull, men vi räkna det mäst för Gabriella.

— Så sade jag till Per, då vi höllo på med det.

De dröjde ute så länge de kunde, men då det blef kyligt gingo de in, och där fortsattes samtalet tills långt fram på natten.

FYRTIONIONDE KAPITLET.

Lyckliga.

Gabriella stannade mera än en vecka hos den gästvänliga familjen, ja, hon blef där nära på ända tills det var tid för magistern att återflytta till staden. Hvarje gång hon talade om att resa, hade Thea och Edith någon förevändning att hålla henne kvar, och hon skref till fadern, bedjande honom om att få stanna tills vidare, något som icke nekades henne. När hon ibland talade om hemresan och flickorna bådo henne stanna, såg hon på Per, liksom ville hon fråga honom om råd, och på senare tiden tyckte hon sig i hans blick läsa en tyst bön om, att hon skulle stanna kvar. Och ändå kände Per liksom en önskan att hon skulle resa därifrån, ty där spirade upp nya känslor i hans hjärta, känslor, som han trodde aldrig mer skulle kunna gro inom honom. Han hade alltid hållit af den snälla och flärdfria prästdottern, som var så olik sina systrar, men förr var det andra för-

hållanden än nu. Nu var han en förhoppningsfull skolyngling och hon var en fager jungfru, under det att då de förr varit tillsammans, han varit hennes fars dräng och hon endast ett barn. Hon hade nu växt upp och blifvit verkligt vacker, men hvad som mäst slog an på Per var, att hon under sin vistelse i pensionen och hushållsskolan bibehållit detta enkla, barnarena sinne, och att hennes hjärta var fyllt af kärlek till Gud.

De voro mycket tillsammans dessa dagar i sommarens frid, företogo promenader i skogen, rodde på sjön och fiskade; och magisterns flickor sågo nog de, hvad de andra båda ännu blott anade.

En dag i slutet af Augusti skulle Gabriella resa. Nu hjälpte inga inbjudningar och böner. Hon kände sig riktigt förlägen öfver att hafva stannat så länge och varit till besvär.

— Prata inte så, lilla barn, Ni har inte alls varit till besvär, sade magistern. Det har varit riktigt roligt så länge Ni stannat här, och vi komma allt att sakna Er mycket; Per dock mäst.

En brännande rodnad drog öfver Pers friska ansikte, och det var ej bättre med Gabriella. Väl var, tyckte de, att ingen mera än magistern och de voro inne och hörde det, och magistern lämnade dem, skrattande åt att hans ord kunde göra dem så förlägna.

Per höll Gabriella kär, det kunde han ej förneka, men han var rädd för att säga henne det. Skulle väl hon, hans forne husbondes dotter, bry sig om honom. Nej, hon hade säkerligen inte den minsta tanke för drängen. Han tänkte för sig själf, att han äfven nu skulle nödgas begrafva sin kärlek djupt i sitt eget

bröst för alltid. Lifvet tycktes honom en smula bittert. Hvarför skulle han lära sig älska dem, som han ej hade någon utsikt att vinna? Det kunde han ej själf förklara, men trots den bitterhet han kände, var han redo att böja sig under Guds vilja, ty han trodde visst och fast att det var Gud som ledde hans steg, äfven då lifvet tedde sig underligt.

De sista dagarna hade han dock fattat beslut att tala med Gabriella innan hon reste, ifall tillfälle gafs därtill. När nu magistern aflägsnade sig, lämnande dem allena, sade han:

— Vill Ni taga en promenad tillsammans med mig?

— Hvart skola vi gå då?

— Hvart Ni vill; ut på vägen eller till skogen.

— Låt oss gå till skogen. Där doftar det så skönt bland furorna.

Sakta gingo de in i den lummiga, doftande furuskogen, där fåglarne sjöngo och vinden susade.

— Ni lämnar oss således i morgon, fröken Gabriella?

— Ja jag måste. Jag har alltför länge tagit magisterns gästfrihet i anspråk, och dessutom vilja de hemma, att jag skall komma nu.

— Det blir mycket tomt efter Er, då Ni är borta.

— När Per kommer till staden så glömmer han det snart.

— Nej, fröken Gabriella, jag kan inte glömma det, äfven om jag komme till den största och mäst bullrande stad.

De hade satt sig på en mossig sten bredvid den lilla gångstigen.

— Ni har Edra böcker och arbetet att fördrifva tiden och ledsnaden med.

— Och under det jag arbetar är min tanke hos Er. Det kanske är ogrannlaga af mig, den fattige dräng en, att bekänna det för Er, men jag känner att jag måste det, utgången må sedan bli ljuf eller bitter. Jag har lärt mig älska Er, Gabriella, trots den skillnad som finns mellan oss, och fast jag icke ens vågar fråga Er om Ni vill bli min, säger jag Er det ändå. Redan då Ni som en liten flicka var hemma i prästgården i Salstad höll jag af Er, och nu älskar jag Er af hela mitt hjärta. Förlåt mig det men glöm ej, att Ni i mig för alltid eger en trofast vän. Lifvet skiftar så ofta, och kanske kan den tid komma — ehuru jag ej önskar det — då Ni kan bli i behof af en väns råd och bistånd. Vänd Er då till mig, och med glädje skall jag för Er göra allt som står i min makt. Och skulle hela Er väg bli ljus, hvilket jag hoppas den blir, låt mig dock tro, att Ni någon gång minns mig då Ni går i stilla bön till Gud. Förlåt mig min bikt.

Han hade fattat hennes hand, och hon lät den hvila i hans. Hennes ögon stodo fulla af tårar, men genom tårarna log hon mot honom.

— Och hvarför skulle du ej våga älska mig, Per? Är icke du lika god som jag? Din framtid ligger ljus framför dig, och om jag får tro magisterns ord, så har du hopp om att hinna långt. Och om du också alltid förblifvit min fars dräng, så hade du ändå haft rättighet att hålla mig kär, ty kärleken vet inte af några skrankor. Ack Per, jag älskar ju dig också; har du inte förstått det?

— Gabriella, min älskade Gabriella!

— Ja, din Gabriella. Jag har varit det ända sedan den där dagen, då min far var så där stygg mot dig och jag är så lycklig öfver att vi funnit hvarandra.

— Och jag som fruktade, att du med förakt skulle vända dig ifrån mig. Gud vare tack, nu vet jag, att det finns jordisk lycka för mig också.

— Har du tviflat därpå någon gång? Låter Gud oss gå genom lifvet utan lycka, då vi förtrösta på honom?

— Jag har både trott och tviflat, men allt har jag dock lämnat i den faders händer, som städse sörjer för sina barns väl.

— Då hvilar vår lycka i säkert skydd, och jag vet att Herren skall välsigna oss.

— Min Gabriella, hviskade han åter, och hon smekte honom ömt till svar.

Länge sutto de kvar, utbytande tankar och förtroenden. Hela lifvet syntes dem nytt och långt ljusare än förr. Deras hjärtan voro fyllda af innerlig kärlek och de visste väl, att Gud med välbehag ser ned till alla rena hjärtan som älska, ty kärleken är från honom. Då de sent omsider återvände till villan mötte Thea dem i dörren.

— Hvad ni se glada ut, sade hon skalkaktigt. Äro ni glada öfver att skiljas?

— Vi ha mötts först nu, sade Per, och Gabriella gömde sitt rodnande anlete vid sin systerliga väninnas bröst.

— Åh, jag förstår er nog. Det var, som jag redan i Örebro tänkte, då du talade så mycket om Per. Nu ser jag att mina aningar besannats.

— Hvad är det för aningar? frågade magistern, som just kom ut.

Per och Gabriella voro tysta, men Thea svarade leende:

— Jag anade att de här två tänkte mera på hvarandra än på någon annan, och det göra de också.

— Det behöfver du inte tala om för mig, det har jag allt vetat länge. Och det passar ju bra, att den blifvande prästen får en prästdotter till hustru. Gud välsigne er barn. Han tog Per i famn och Gabriella kysste han på pannan.

De båda unga voro lyckliga, så outsägligt lyckliga, och de hade så mycket att språka om hela dagen.

Men ingen såg den tår som flöt öfver Ediths kind, ingen hörde den suck som smög öfver hennes darrande läppar, då hon om kvällen gått till hvila. Blott hon själf visste, hvad som rörde sig i hennes hjärta, och blott hon förstod hvad hon menade, då hon borrade sitt bleka anlete ner i kudden och snyftade:

— Käre himmelske fader, lär mig du att med saktmod försaka allt för deras lycka.

Dagen därpå reste Gabriella, och Per följde henne till Vesterås. De skulle flitigt skrifva till hvarandra, och när sommar kom igen nästa gång, då skulle han hälsa på sin vän i Salstad.

FEMTIONDE KAPITLET.

Öfverstens död.

Den hvita mössan var eröfrad; Per var student. Han hade tagit sin examen med heder, trots det han endast tre år legat vid läroverket. Men så hade det också kostat mer än troget arbete. Dagar och nätter hade han läst, månad efter månad hade han fortsatt, och nu var den första stora segern vunnen.

Det hade varit hans afsikt att genast efter examen resa till Salstad, men magistern bad honom stanna kvar ett par veckor. De skulle genast flytta ut till villan och ansågo, att Per i deras sällskap kunde hvila upp sig litet. Han gaf efter för familjens önskan, ty han hade mycket fäst sig sig vid de vänliga människorna och ville gärna göra dem till viljes. Hos dem hade han funnit ett hem så fullt af vänlighet, och hos dem var det han lärt sig, huru han borde uppföra sig bland bildadt folk.

— Du längtar till Gabriella, det förstår jag nog, sade magistern, men hon får ju ha dig hela somma-

ren sedan, och hvem vet om du någonsin mer kommer och hälsar på hos oss.

— Tror farbror jag är så otacksam, att jag skulle hålla mig borta från eder för alltid? Åhnej, så dålig är jag inte, och för rästen så behöfver ej tacksamhetskänslan tagas till hjälp för att förmå mig komma hit

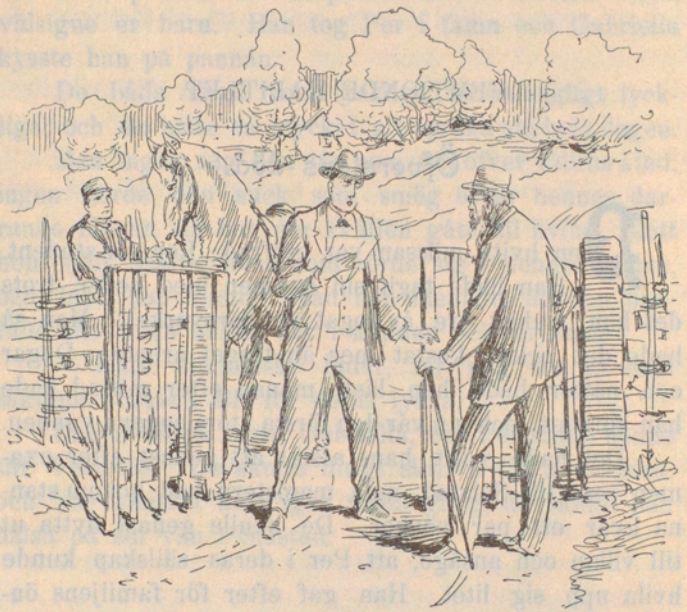

igen så snart som möjligt. Hos eder räknar jag mig hafva ett hem, och till hemmet vill man gärna gå. Men inte får Gabriella behålla mig hela sommaren; jag skall resa bort och hälsa på mina föräldrar äfven.

— Ja det var sannt, du talade om det. De skola nog bli glada, då de få se sin son som student,

— De äro glada och tacksamma mot Gud för den framgång jag haft.

Per stannade således hos magisterns för att hvila sig litet, men två veckor blef det dock icke. Det var tredje dagen efter utflyttningen till villan. Magistern och Per sutto i trädgården och språkade, då de fingo se en ryttare ute på landsvägen nalkas med ilande fart.

— Är karlen tokig, som rider på det viset, sade magistern.

— Han har brådt. Säkerligen är det ett telegrafbud.

— Han kommer hit. Hvad kan han vilja här?

Per rusade upp, då han såg ryttaren stanna framför grinden och binda hästen vid staketet.

— Ett telegram till herr Per Håkanson, sade mannen och framlämnade papperet.

— Till mig! Hvad kan det vara om?

Han slet upp det och läste:

— Kom hem ögonblickligen. Öfversten ligger för döden och önskar tala med dig. Res genast.

Alfred.

— Jag måste resa genast. Jag får väl låna hästar? Det var till magistern han talade.

— Hvad står på? Har något händt Gabriella?

— Nej, Gud vare lof. Men det är lika illa ändå. Öfversten är döende. Jag måste dit.

— Det går intet tåg i kväll. Du måste vänta tills klockan tio i morgonbittida.

— Vänta, nej snälla farbror, det duger inte. Hjälp mig bara till staden, så reser jag med gästgifvareskjuts sedan. Tio mil är inte så förfärligt långt, och då det dagas i morgon kan jag vara framme.

— Som du vill, käre gosse. Måtte du finna honom bättre, då du kommer fram.

— Det är mitt hopp; men nu måste jag skynda. Låter farbror drängen spänna för genast?

— Gå och kläd dig du; skjutsen skall snart vara färdig.

En half timme senare var Per på väg till Vesterås, där han genast fick skjuts för att komma vidare. Vid hvarje hållstation bytte han om hästar, och klockan fem påföljande morgon var han vid Kungsgården. Där var allt då tyst och stilla, ingen människa syntes till, men att de icke alla lågo och sofvo, det visste Per säkert. Han gick in köksvägen för att säga till om mat för skjutskarlen.

— Hur är det med öfversten? frågade han genast.

— Mycket dåligt. Det finns intet hopp.

— Är läkaren här?

— Ja, han har varit här sedan i förgår. Alfred Högdal är också där inne.

— Kan jag gå in genast?

— Jag vet inte. Jag skall fråga öfverstinnan.

— Ja var snäll och gör det.

Betjänten kom i detsamma ut och tillsade Per, att öfverstinnan väntade honom. Han följde skyndsamt med. Öfverstinnan var mycket blek, och spår af tårar syntes ännu på kinderna. Hon räckte Per sin hand.

— Det var snällt att du skyndade dig hit. Han har frågat efter dig flera gånger.

— Finns det intet hopp?

— Knappast. Han har en kula i sidan, sedan han var i kriget. Nu har hon flyttat sig och åstad-

kommit inflammation. Kom nu så gå vi in till honom. Han blir glad att se dig.

De gingo in i sjukrummet, där läkaren och Alfred sutto förut. Öfversten låg blek och aftärd på sängen. Han såg ut, som hade döden redan med sin isiga hand fattat tag om hans hjärta för att häjda dess slag. Per gick fram och knäböjde bredvid honom. Då log han så godt och lade sin hand på studentens hufvud.

— Det var bra att du kom, käre gosse. Jag ville se dig ännu en gång, innan jag anträder den långa resan. Du är nu student, du har arbetat som en man. Gud välsigne dig.

Per kunde ej säga ett ord, ty gråten kväfde hans röst. Öfversten fortfor:

Det närmar sig aftonen för mig, men jag fruktar icke mer. Jag har aldrig fruktat döden, men aldrig har jag heller känt en sådan frid som nu genomströmmar mig, då jag fordom någon gång tänkt mig skola få gå hädan. Herren har funnit mig, gamle syndare, och nu kan väl äfven jag, utan att blygas, säga att jag är läsare. Herren tog en son ifrån mig för att förkrossa mitt stolta hjärta; men i sin nåd gaf han mig sedan två i stället, att de skulle visa mig vägen till barmhärtighetens tron.

— Tala inte så mycket, Ni utmattar Er, förmanade doktorn.

— Låt mig tala nu, doktor, medan jag har kraft därtill, ty eljes blir det kanske osagdt. Alfred, kom hit du också. Jag har lärt mig hålla af eder mycket. Tagen nu min bästa förmaning och följen den, om I sätten värde på min kärlek. Varen alltid gudfruktiga, hederliga och framåtsträfvande och akten

eder för synd. Du Alfred har redan ett hem, och på sätt och vis är du i trygghet; men Per är ännu ute på det stora stridsfältet. Jag önskar jag fått lefva, tills jag fått se äfven dig vid målet för din sträfvan och i eget hem. Säg Per, har du kanske redan någon vän, med hvilken du ämnar bygga bo i framtiden?

— Ja, snyftade Per.

— Måtte hon bli en värdig brud åt dig. Hvem är hon?

— Det är prostens dotter, Gabriella.

Huru förvånade blefvo icke de innevarande, då de hörde detta, om hvilket de förut ej haft en aning.

— Är hon gudfruktig och snäll? frågade öfversten.

— Hon är en af de bästa kristna, jag känner, och hon håller mig kär.

— Då är det godt. Jag har sörjt för att intet kommer att fattas dig under din studenttid, äfven sedan jag är borta. Och fast jag icke mera är här vet jag dock, att du städse finner ett hem vid Kungsgården, så länge min kära hustru är kvar. När du en gång blir präst, Per, så frukta icke att predika Kristi frälsning för alla. Gå aldrig ifrån den tro du har, behåll den i din själ och låt Guds Ande lysa dig på vägen. Ifrig bön, ödmjukhet och träget arbete för andras räddning, se där dygder, hvilka pryda en Herrens tjänare. Kära gossar, varen båda två sådana, att jag i glädje får återse eder hemma hos Gud.

Han tystnade. Hans händer hvilade på de båda unge männens hufvud, och de lofvade honom att hela lifvet igenom ädelt sträfva, hvar och en på sin plats, och han var nöjd.

— Kom nu hit och sitt vid min sida du, min maka, som trofast stått mig nära i alla stormar, du, som är mig kärast på jorden. Du lärde mig att segra öfver många onda frestelser i ungdomstiden; dina böner och tankar följde mig, då jag var med i stridens vimmel, och din kärlek har för mitt hjärta varit en skyddande och lifvande kraft. Nu ha vi hunnit så långt på vägen, att den ene af oss går till ro. Men jag är icke borta, jag är ändå när dig, och om en liten tid har jag dig åter, helig och förklarad hos min frälsare.

Öfverstinnan kysste honom gråtande och smekte hans grånade hufvud.

— Innerligt tack, min älskade: nu är allt så bra. Jag känner mig så lugn och lycklig. Nu vill jag sofva en stund. Kanske när jag vaknar står jag inom den eviga stadens portar. Gud vare lof för nåd och frid.

Han slöt ögonen och tycktes slumra in. Ingen af de innevarande störde honom; de sutto sorgsna och tysta. Doktorn smög sig på tå fram till bädden och kände på den sjukes puls. Öfverstinnan såg frågande på honom. Det enda svar han gaf var en skakning på hufvudet. Timme efter timme förgick och öfversten låg fortfarande i slummer. Vid älfvatiden vaknade han och rörde på sig. Med synbar förundran blickade han omkring sig.

— Är jag kvar här ännu? Jag tyckte mig vara i himlen. Snart är jag också där. Farväl mina kära gossar, farväl min älskade maka. Tack för allt. Sörjen icke öfver mig. Se, nu är ängeln här. Jesus Kristus är mitt hopp.

För ett ögonblick famlade han sakta med handen på täcket och låg sedan alldeles stilla. Ängeln var honom verkligen nära. En kort stund, och det gafs

vingar åt en frigjord ande. Han sof snart, den gamle krigaren, och när han vaknade igen var det i Guds himmel, i härlighetens ljusa stad. Han slumrade in så stilla och lugnt, som barnet slumrar vid sin moders hjärta.

— Det är förbi, han är borta, sade läkaren sorgset.

Öfverstinnans sorg kan lättare tänkas än beskrifvas. Alfred och Per gräto häjdlöst. Deras beskyddare och faderlige vän var tagen ifrån dem, men de voro dock glada öfver vissheten, att han var bärgad hem.

Det blef en storartad begrafning i Salstad, och öfverstens stoft hvilade snart i den stora familjegrafven, hvilade vid den älskade sonens sida till uppståndelsens morgon. Men hans minne fortlefde i älskande och tacksamma hjärtan.

FEMTIOFÖRSTA KAPITLET.

I Salstads prästgård.

Efter öfverstens begrafning stannade Per kvar vid Kungsgården, där han ju skulle hafva sitt hem. Han sökte tala tröst till den sörjande öfverstinnan, och hon lyssnade gärna till hans ord, särskildt då de voro om återseendet i en annan, högre värld.

Den aflidne hade ej glömt att sörja för Pers framtid. En stor summa pänningar var ställd till hans förfogande, så att han behöfde alls icke bäfva för de studieår som återstodo.

Vid begrafningen hade Per återsett Gabriella för första gången, sedan de på hösten skildes i Vesterås. Icke fingo de tillfälle att tala med hvarandra, men den varma blick de växlade var tal nog.

— Skall du inte gå och hälsa på din fästmö? frågade öfverstinnan honom en dag.

— Jo jag skall göra det, men jag hyser en viss fruktan därför. Jag måste tala med hennes far då,

och jag hyser tvifvel, om han vill gifva mig henne.

— Vet han ingenting om eder bekantskap?

Nej, Gabriella har ej för någon omtalat det, och själf har jag ingenting sagt därom utom vid öfverstens dödsbädd.

— Gå du dit utan fruktan. Prosten är ej mera sådan han var förr. Äfven han har blifvit gudfruktig, och det är nu en sann glädje att höra honom. Älskar han sin dotter och vill se henne lycklig, så blir du inte utvisad. Och skulle han anse dig vara för fattig, så kan du gärna säga honom, att den som var en kär son för min make är det också för mig och behöfver ej räkna sig för fattig. Det är nog. Du är för öfrigt lika god karl som prosten var vid dina år, och du har utsikt om att en gång bli, hvad han nu är och kanske mer. En man, som så tillsvida är lik honom själf, bör han ej anse ovärdig för sin dotter.

Med gladt hjärta begaf sig Per till prostgården. Han kände väl till allt där. Ingenting var förändradt, allt var sig likt som förr, utom han själf. När han några år förut flyttat därifrån, var han den för sitt läseri föraktade drängen, som gick till skogen för att kola; när han nu återvände prydde studentmössan hans hufvud, och han hade gjort goda framsteg på den bana han beträdt.

Han knackade på dörren till expeditionsrummet, anseende det bäst att först uppsöka prosten.

— Kom in!

Per steg in och bugade sig artigt.

— Är det du Per. Du var snäll som kom hit. Det är länge sedan du sist var i Salstads prästgård, sade prosten mycket vänligt och räckte Per handen.

— Ja, tiden har flugit fort.

— Du är nu student. Det har gått fort för dig, och jag lyckönskar dig af allt mitt hjärta. Du har gjort ett godt arbete.

— Ja jag har lyckats rätt bra, Gud vare tack, och jag känner mig glad öfver att såsom student få hälsa på Er.

— Stannar du vid Kungsgården ännu?

— Ja, öfverstinnan önskar, att jag skall stanna där i sommar, åtminstone så länge hon är hemma. Hon reser bort om några veckor, men tjänstefolket är ju kvar där, så att jag likaväl kan stanna där äfven då. Jag får räkna Kungsgården som mitt hem.

— Det var en lycka för dig, att du i öfversten fann en vän, eljes hade du ej kunnat slå dig igenom.

— Svårt hade det åtminstone blifvit, och kanske hade jag nödgats uppgifva striden. Men nu, när inga svårigheter i detta hänseende varit i vägen, har allt gått väl.

— Hur kom det sig, att han så tog hand om din uppfostran?

— Alfred bad honom hjälpa mig, och det hände icke ofta han sade nej, då Alfred bad om något.

— Ja, Alfred var honom kär som en son. Tänk hvad han gjort för honom. Och jag tror han höll mycket af dig också.

Per omtalade, huru det varit vid öfverstens dödsbädd, och prosten lyssnade uppmärksamt.

— Så dog äfven han som en riktig läsare.

— Gud vare lof, det gjorde han; en lycklig läsare var han. Det skulle Ni inte ha trott för några år sedan.

— Det har skett mycket, som jag för några år sedan icke ens kunnat drömma om; men det är nu så, att under solen sker mycket, som vi måste förvånas öfver. Kom nu med mig in och hälsa på min familj.

— Tack, det skall bli mig en glädje; men det är något, som jag först vill tala med Er om; ifall Ni har tid.

— Tala du bara, tid ha vi nog.

— Ni sade själf att mycket sker, hvaröfver vi måste förvånas, och Ni kommer säkerligen att förvånas öfver det jag nu vill säga.

— Du gör mig nyfiken, gosse.

— Saken är att Gabriella och jag älska hvarandra.

Prosten spärrade upp ögonen.

— Hvad säger du!

— Något som förvånar Er. Som sagdt, vi älska hvarandra och hafva lofvat hvarandra vår tro, och nu är jag kommen för att höra, om Ni har något däremot.

— Du och Gabriella! Ja vet du, nog måste jag förvånas nu, nej, jag är riktigt häpen. Aldrig har jag kunnat tänka mig något sådant. När hade ni tillfälle att vara tillsammans, så att ni kunde bli goda vänner?

— Förra sommaren gästade hon en lång tid hos magister Roth, och Ni vet att jag haft mitt hem där, ända sedan jag började studierna.

— Och hon har inte sagt ett ord om det där. En sådan flicka att vara slug.

— Vi kommo öfverens om att tiga så länge.

— Och min dotter skulle bli hustru åt min dräng!

Han sade icke detta på ett förnärmande sätt utan snarare litet skämtsamt; men det blixtrade till i Pers öga ändå.

— Jag var Er dräng, men jag är det icke nu, och jag hoppas att Ni tager detta med i räkningen.

— Du var min dräng, det är sannt. Men jag tycker i alla fall det är en tämligen besynnerlig begäran du kommer med. Du är fattig och därtill blott en ung student, som ej kan gifta dig på många år. Du borde ha väntat med din fråga, till dess du tagit din slutliga examen.

— Det kan nog synas så, men jag ville gärna resa till Upsala med den vissheten, att Gabriella vore min, äfven med sina föräldras samtycke. Hvad fattigdomen beträffar så är det väl icke så illa beställt. Öfversten gaf mig mer än nog till mina studier, och öfverstinnan har lofvat att fortfarande räkna mig som en

son. Vi talade just om den här saken innan jag gick hit, och hon sade mig, att för min fattigdoms skull behöfde jag ej känna mig förlägen för Er, ty den saken skulle hon se till.

— Men du är läsare.

— Det är äfven Gabriella.

— Och jag själf inte långt ifrån, fast jag inte riktigt kan med den där utom kyrkliga verksamheten. Ja, min käre Per, om Gabriella verkligen håller dig kär, så vill jag inte ställa mig hindrande för hennes lycka, utan vill hon bli din så har hon mitt löfte. Kanske kan detta till någon del försona hvad jag förr i hastigheten bröt mot dig.

— Ack, det är glömt för längesedan. Jag har således Ert löfte, och jag tackar Er därför. Nu skall det gå än lättare att kämpa sig igenom de år som återstå.

— Och nu kanske du vill gå med in och hälsa på fruntimmerna?

— Tack, nu är jag redo.

De gingo in i stora salen, där prostinnan och flickorna sutto vid sina handarbeten. Gabriella fick en vacker rodnad på kinderna, då hon såg Per.

— Känner du igen den här unge herrn? frågade prosten sin hustru.

— Nog har han blifvit mycket förändrad, men oigenkännlig är han inte. Välkommen hit Per.

— Och du Gabriella, fortsatte prosten leende, du känner väl igen honom?

— Ja visst, svarade hon förlägen och räckte Per handen.

— Skall en ung flicka hälsa så där kallt på sin fästman, tycker du? När jag var ung och kom på

besök hos min fästmö, tog hon mig i famn, och det riktigt ändå.

— Men pappa!

— Hvad för något? Du har spelat med oss länge nog nu, och Per har själf talat om, att han ämnar gifta sig med dig, så snart han hinner med det.

Prostinnan och de äldre flickorna sutto mållösa af förvåning.

— Ni sitta där och stirra, som om ni gjort något illa. Om ni inte riktigt förstå mig, så får jag härmed nöjet att för eder presentera herr Per Håkanson, student, och min blifvande svärson.

Och prosten skrattade så hjärtans godt åt deras förvåning. De hade svårt för att tro, att han menade allvar, men slutligen fattade de det. Han förklarade för dem hela sammanhanget. Gabriellas systrar, hvilka ännu voro af samma sinne som förr, sågo leende på hvarandra, och deras leende var icke så godt, men hvad bekymrade det Per och Gabriella, de voro ändå så lyckliga.

Per stannade hela dagen i prästgården, och när han i skymningen kom hem, sade öfverstinnan genast:

— Jag ser på dig, att du lyckats. Måtte du bli lycklig med henne.

Han berättade nu huru allt aflupit, och öfverstinnan var nöjd. När Per sent på kvällen kom in i sitt rum, föll han på knä och tackade Gud för lycka och glädje.

FEMTIOANDRA KAPITLET.

Slutet.

Vi kunde här lämna våra vänner, ty vi hafva följt dem så långt, att vi nästan kunna ana, huru det i fortsättningen skall gå för dem, men för att slippa gissa oss till allt och för att få klarhet i alla frågor, skola vi göra ett besök i Salstad, sedan sju långa år svunnit hän i evighetens famn.

I prästgården hafva åtskilliga förändringar försiggått. Den gamle prosten är för klen att själf kunna sköta församlingen, och han har därför slagit sig i ro; men den unge vice pastorn Per Håkanson, hvilken också är prostens svärson, arbetar med ifver och allvar för församlingens andliga väl. Han har aflagt sina examina med största heder, och dock har han, trots framgången, förblifvit lika flärdfri och gudfruktig som han var, då han ännu tjänade som dräng i prästgården. Som en huld ängel står Gabriella vid hans sida genom sin kärlek sporrande honom till träget arbete, och genom sitt blida sinne och sin gudsfruktan lifvande och

tröstande honom, då han någon gång känner värfvet tungt och mödosamt. Hennes systrar äro gifta och lefva långt borta från barndomshemmet. Modern är död sedan tre år tillbaka.

Det var en vacker, solig eftermiddag på våren, som vi träda in i prästgården. Prosten sitter i gungstolen sysselsatt med att läsa tidningar och röka sin pipa, men hans blickar glida ofta öfver tidningen och genom dörren till andra rummet, där Gabriella sitter vid sin lille sons vagga. Hon ser så lycklig ut, och då hon halfhögt sjunger på en melodi för sitt barn strålar hennes ansikte af den renaste fröjd.

— Ha de inte hörts af ännu? frågar en glädtig röst, och Per kommer ut från expeditionsrummet, där han hållit på med utarbetandet af sina predikningar.

— Nej, jag har ingenting hört, men de komma nog snart. Alfred brukar alltid vara punktlig.

— Vi satte ingen viss tid, jag bad honom komma när som hälst på eftermiddagen.

— Då har du ingenting att klaga på.

— Nu hör jag vagnsbuller. Då ha vi dem här.

Per går ut för att möta de väntade. Alfred ser lika blid och god ut som förr, och hans Signe är lika älsklig. Den äldste gossen, Rudolf, en hurtig parfvel om sju år, har moderns vackra och milda anletsdrag och faderns fasta sinnelag. Han är den förste att komma ur vagnen.

— Goddag farbror Per. Det har kommit främmande till oss, och de äro med hit.

— Jag ser det, lille vännen min, svarar Per och klappar honom på hufvudet.

Nästa ögonblick står en gammal jättelik gestalt

med öppen famn framför pastorn. Det är korporal Hård.

— Är det verkligen Ni, korporal? frågar Per varmt och sluter den gamle i famn.

— Jo jo men min gosse, jag måste hit och hälsa på, och så kom jag just lagom till Alfred för att åka med honom. Hur är det med vår gamle prost?

— Jo tack, han är ganska rask och duktig. Han blir glad öfver att möta Er igen. Gå in med barnen, Signe. Du Alfred, lämna hästarna åt drängen, han kommer just från stallet, ser jag.

Alfred hoppade ned, och så hade en annan man gjort, som äfven var med, en främling för Per.

— Jag är säker på, att du inte känner igen den här vännen, som jag i dag för med mig till ditt hem, Per, säger Alfred gladt.

— Nej, jag har verkligen inte den äran.

— Se noga på honom, och du skall kanhända hos honom återfinna något drag af Nils Berg.

— Kan det vara möjligt! Är det Nils Berg? Per sträckte sin hand mot främlingen och ser frågande på honom.

— Ja, min käre Per, det är verkligen den gamle syndaren Nils Berg du ser framför dig.

— Men så låtom oss då gå in. Svärfar blir otålig, om vi låta honom vänta längre på oss, ty fruntimmerna ha väl besvär med barnen. Varen välkomna till oss.

De gå in i prästgården. Prosten sitter kvar i gungstolen, men tidningen och pipan har han nödgats lägga ifrån sig, ty på hans ena knä sitter ung Rudolf och på det andra hans lilla syster Maria, hvilken senare rätt hårdhändt drar i farbrors långa skägg.

Lika förvånad som Per blifvet öfver Nils Bergs återkomst, lika förvånad är prosten.

Snart utspinner sig ett gladt samtal mellan de församlade. Nils Berg omtalar i korthet sina erfarenheter från den yttre världen. Då han lämnade Sverige, styrde han kursen till Australien, där han stannade i tre år och hade god tur. Sedan reste han till Amerika, där han fick förmånlig anställning vid en stor fabrik. I detta land kom han åter i sällskap med läsare. Där fanns större frihet än i Sverige på det religiösa området, och en vacker dag blef Nils själf en kristen, och en verklig sådan ändå. Redan långt förut hade han slutat upp med att dricka och på alla sätt hade han haft det bra. Pänningar hade han förtjänat, och nu var han en förmögen man. Han hade alltid ångrat sitt brott mot Alfred, och nu, när längtan drifvit honom till fosterjorden igen, hade han skyndat till Salstad för att bedja om förlåtelse eller, om så fordrades, lida sitt välförtjänta straff. Men förlåtelsen hade han fått, och som en kär vän stannade han nu hos Alfred.

Korporal Hård kommer ibland till Salstad och predikar, men det är då icke mera i det ensliga lilla Vretatorpet han håller sina möten utan antingen hos rusthållare Johnson eller i själfva prästgården. Prosten och han äro nu goda vänner, sedan prosten icke håller sig själf för god att räknas bland läsarne. Det är harmoni och frid, den svåra brytningstiden med dess kif och strid är förbi i Salstad.

— Hur länge kommer Ni att stanna här? frågar prosten, vänd till Nils.

— Det beror på. Kanske blir det en månad och kanske längre.

Han stannar nog tills i sommar, säger Alfred. Han talade om någonting för mig i går kväll.

— Men Alfred inte skall du skvallra, varnar Signe.

— Låt honom tala, kära Signe, jag har i dag fått klarhet i det, hvarom jag talade i går, och det behöfver inte vara någon hemlighet.

— Då kan du tala om det själf.

— Ja för all del. Jag har friat till Mari, Signes syster, och hon har lofvat att bli min. Jag hade mina tankar hos henne, redan då jag var här förr, fast jag då handlade illa och måste fly i stället för att skaffa mig ett hem. Nu är det dock väl med alltsammans, och jag hoppas vara gift innan jag återvänder till Amerika.

Mari har af sin far fått veta allt som rörde henne själf, att hon är hans och Kerstins dotter, och han har äfven insatt henne i alla en dotters rättigheter. Detta hade hvarken rusthållaremor eller Signe något emot, och Mari är lycklig. Hon är ofta hos Alfred och Signe och skulle nu hafva följt med till prästgården, men fick i stället bud att komma hem till föräldrarne, hvarför hon stannade där.

Man gratulerar Nils och talar om hans framtid.

— Ni borde köpa en gård och stanna här, säger prosten.

— Det har jag allt tänkt litet på, men ännu har jag ej kunnat bestämma mig. Jag måste i alla fall resa öfver till Amerika ett tag, innan jag kan bosätta mig här. Och kanske finns det i socknen ingen präktig gård som jag kan komma åt.

— Jag vet en. Bengt Mattson i Storbyn måste sälja sitt hemman, och där skulle du passa på, säger Alfred.

— Måste han sälja? Hvarför det?

— Sedan han kom ut från fängelset började han dricka och har sedan försjunkit alldeles förfärligt i dryckenskapslasten. Efter föräldrarnes död har han skött sig så illa, att han icke längre kan behålla gården.

— Stackars man. Gud vare lof att jag själf kom ifrån det onda.

— Ja, Gud vare lof för hans nåd mot oss alla, infaller korporal Hård. Det har ljusnat i Salstad. det är frid nästan öfverallt, och Gud gifver seger för sitt rike.

Läseriet florerar i socknen med ovanlig kraft. Det är dock icke något af det där öfverdrifna svärmiska slaget, som blott kommer med underligheter och försöker slita folket mellan en mängd stridiga åsikter. Nej, allt sådant är här bannlyst, och enda frågan och sträfvandet är att få folket att lefva ett sundt andligt lif och älska Gud. Icke äro alla vunna ännu, men ovanligt många gudfruktiga människor finnas där.

Medan det glada sällskapet i prästgården sitter där i angenämt samtal, anländer en ny gäst. Det är öfverstinnan från Kungsgården. Per skyndar emot henne och kysser hennes hand.

— Käraste lilla tant, så snällt att Ni kom till oss. Vi ha just fått hit några andra vänner, och nu få vi en riktigt treflig kväll.

— Du väntade mig inte i dag?

— Nej, väntade gjorde jag inte, men nog längtade jag, att tant skulle komma.

Äfven Alfred hälsar hjärtligt på den goda gamla frun. De båda unge männen voro henne fortfarande lika kära. Hon slår sig ned i kretsen af vänner. Hon

har åldrats, men hon är glad och frisk. Ödmjukt och kärleksfullt vandrar hon i mästarens fotspår, och hennes hjärta längtar stilla till hvilan och den eviga friden. Dock är hon nöjd med sitt lif, ty det är saligt och skönt, belyst af den himmelska kärleken och omhuldadt af trogna och tacksamma vänner.

— Herren har gjort stora ting med oss, säger Per senare på kvällen, då de samtala om de flydda tiderna. Brytningen kom med storm och strid, gryningen syntes blodig; men dagen har stigit högre, och nu skiner Guds kärleks sol så varm, sänkande sina klara strålar ned till oss. Lofvad vare han som styr våra öden, att han gör det så väl, ty gjorde han det icke så, skulle det gå illa för oss.

— Vi hafva orsak att jubla, ty Herren ställer allting väl, säger prosten.

— Amen, infaller korporal Hård, och amen tonar det innerligt och andaktsfullt från de öfriga.

Det är ej längre i brytningstiden, det är i hoppets och fridens tid. Och ute sjunger vårvinden Herrens lof bland knoppande lunder, och sipporna vid vägkanten nicka bifall till sången. Herren är god, han sänder sin frid från ofvan, och äfven om det måste vara brytningar och strider innan han segrat, så segrar han till slut ändå.

SLUT.

A. P. Skogs Förlag

Storgatan 43, Östersund.

Telefon 318.

Följande af den framstående författaren Leonard Strömberg skrifna arbeten:

Olycksbarnet Klotband	5:00
„ Häftad	4:00
Ljus och skuggor Klotband	5:50
„ „ Häftad	4:50
Kunna äfven erhållas genom subskription.	
I tunga fjättrar Häftad	2:50
„ „ Bunden i v. b.	3:00
Erik Vedhuggare	0:75
Erik Vedhuggare och i tunga fjättrar Klotband	4:50
Ojka Banor	0:75
Ett klöfverblad	0:25
Efter striderna	0:10
Satans spel	0:10
Feg och ett vänligt ord	0:10
Enkans son Häftad.	2:00
„ „ Bunden i v. b.	2:50
I brytningstid	3:00

Kommissionslager.

Det röda, röda vinet	2:50
Ljusnedals Jakko	1:25
Trogen kärlek	1:00
Nyktra bitar	0:65
Med rödt bläck	0:50
Hvita blad	0:50
Alkoholens inverkan på organismen	0:25
Om dryckenskapens hämnande	0:10
Hvarför utan motsvarande Därför	0:10
Inom lås och bom	0:10
Kring Nykterhetsstandaret	
Ser. 1 Valda deklamationsstycken	0:25
„ 2 Berättelser och Humoresker m. m.	0:50
Rusdryckernas Blodsskuld	0:25
Det hemlighetsfulla dokumentet	1:25
Vid kvällsbrasan	0:50
Femton små berättelser	0:30
Kärleken, Äktenskapet och hemmet	0:75
En dröm vid sekelskiftet m. fl. uppsatser	0:30
En dotters offer	1:00

Exp. af "Framåt"
Östersund.